

የኦሪት ዘፍጥረት መክፈቻ

ለመሠረታዊ ደረጃ አንደኛ ዓመት

1ኛ እትም ሰኔ 1977 ዓ.ም.፡፡

ከዚያም በ1984፣ 1985፣ 1987፣ 1991፣ 1994፣ እና በ1998 ዓ.ም
በተደጋጋሚ ታትሟል፡፡

መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት ያደረጉ መጻሕፍት

የኤስ ኣይ ኤም ሥነ ጽሑፍ

የፖ.ሣ. ቁጥር 127፣ አዲስ አበባ

መቅድም

መከፈቻ የተሰኙት መጻሕፍት በተለይም መጽሐፍ ቅዱስን ገና ላልተግሩት ሰዎች የተቀናበሩ ናቸው። የመጻሕፍት ዋና ዓላማ የመጽሐፉን ይዘት በጭሩ መግለጽ ነው። በመሆኑም ዓላማው እንደ ጥናት ማብራሪያ ወይም ትርጓሜ አይደለም። ይህ መጽሐፍ የእግዚአብሔርን ቃል የመክፈት ዓላማ ስላለው ተግሪዎች የተለያዩትን ትምህርቶች ላያጠኑ እንደሚችሉ የታወቀ ነው፤ መጽሐፉ እያንዳንዱን አንቀጽ ለማብራራት አይሞክርም፤ የታሪኩን አሻሚ ክፍሎችን በሙሉ ለመተርጉም ዓላማው አይደለም። ነገር ግን ተግሪዎች በዚህ መከፈቻ ተመርኩዘው ሊያጠኑ የእግዚአብሔርን ቃል ሊያነቡ ይረዱታል። በግልጽና በደስታ ሊያስተምሩት ይችላሉ።

አዘጋጅዎች

ትምህርት አንድ

ኦሪት ዘፍጥረት

መግቢያ

መከፈቻ አስተያየቶች ለኦሪት ዘፍጥረት ትምህርት

ዘፍጥረት ከሚለው ቃል ለመረዳት እንደሚቻል ኦሪት ዘፍጥረት ስለ ዓለም መጀመሪያ ይናገራል። ደግሞም ስለ ብዙ ሌሎች ነገሮች መጀመሪያ ይናገራል።

ምዕራፍ 1-2 ስለ ዓለምና በእርስዋ ስላለው ሁሉ መጀመሪያ ይገልጻል። ስለ ሰውና ስለ ጋብቻው መጀመሪያ ደግሞ ያወሳል።

ምዕራፍ 3 ጋጢአት ወደ ዓለም ስለ መግባት ይናገራል። ከዚህም በላይ እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን ስለሰጠው የመጀመሪያው ተስፋና በጋጢአት ምክንያት ስለመጣው የመጀመሪያው ሞት ያስተምራል።

ምዕራፍ 4-9 ስለ መጀመሪያው ቤተሰብ ሥልጣኔና መንግሥት ይናገራል።

ምዕራፍ 10-11 ስለ መጀመሪያዎቹ የዓለም ሕዝቦች ስለ ቋንቋቸውም ይናገራል።

ምዕራፍ 12-50 ስለ መጀመሪያዎቹ አስራአላውያን ይገልጻል። የነዚህ የተመረጡ የእግዚአብሔር ሕዝቦች አባት አብርሃም እንደሆነና እግዚአብሔር ከርሱ ጋር ቃል ኪዳን እንደገባ ደግሞ ያሳያል።

የኦሪት ዘፍጥረት ጸሐፊ ሙሴ ነው፤ የጻፈውም በቅድመ አያቶቹ የተነገሩትን ታሪኮች ስምጥና በሊቃውንት የተጻፉትን የቶቶ ጽሑፎችን አንብቦ ሊሆን ይችላል። ሙሴ በጣም የተማረና በግብፅ በሚገኙት የጥንት ጽሑፎች ለመገልገል መብትና ሥልጣን ያለው ነበረ። ስለዚህ ኦሪት ዘፍጥረትን ለመጻፍ ብቁ ነው። ከዚህም በላይ የኦሪት ዘፍጥረት ደራሲ መንፈስ ቅዱስ ነው፤ ሙሴ በሌለበት ጊዜ ስለሆነው ድርጊት እንኳን ምን ብሎ እንደሚጽፍ ሊነገረው ይችላል። ልክ መንፈስ ቅዱስ ነቢያትን ምን ብለው እንደሚተነብዩ እንደነገራቸው ሙሴንም እንዲሁ ስለ ጥንቱ ምን ብሎ እንደሚጽፍ ሊነገረው ይችላል።

ኢየሱስ ሙሴ የመጀመሪያዎቹ አምስት መጻሕፍት ጸሐፊ እንደ ሆነ ይናገራል። ከእነዚህ አምስቱ መጻሕፍት ኦሪት ዘፍጥረት አንዱ ነው፤ ሉቃ.24:27፤ ዮሐ.5:46። ኢየሱስ እነዚህ የሕግጋት መጻሕፍት በእግዚአብሔር መንፈስ መሪነት የተጻፉና ምንጊዜም የማይሻሩ መሆናቸውን ደግሞ ይናገራል፤ ማቴ.5:17-18 እንደ ጳውሎስ ያሉት ሌሎች ጸሐፊዎች ደግሞ ኦሪት ዘፍጥረት በእግዚአብሔር መንፈስ መሪነት እንደተጻፈ ያምናሉ።

ይህ መጽሐፍ በአሥራ ሰባቱ የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ የአሪት ዘፍጥረት ቃላት 60 ያህል ጊዜ ተጠቅሰው ይገኛሉ።

እግዚአብሔር ዓለምን መቼ እንደፈጠረውና መብረም አሪት ዘፍጥረትን መቼ እንደጻፈው አናውቅም። መብረም አሪት ዘፍጥረትን የጻፈው አስራኤላውያን ከግብፅ ከወጡ በኋላ ሊሆን ይችላል። የጻፈውም እግዚአብሔር እነርሱን አንድነት ክሌሎች ሕዝቦች እንደመረጣቸውና ክነርሱ ጋር ቃል ኪዳን እንደገባ ሊያሳያቸው ፈልጎ ነው። ይህም እነርሱን ወደ አገራቸው ወደ እስራኤል ለመመለስ እግዚአብሔር ያወጣውን ጥላን ለማስተዋል ይረዳቸዋል።

በአሪት ዘፍጥረት መጀመሪያ ላይ የእግዚአብሔር ስም ቢገኝ የራሳ ላጥንን በመጥቀስ ይደመድማል፤ ዘፍጥ.1:1+ 50:26። በመሃከል ሞትን ስለሚያመጣው ጋጢአትና በማንኛውም ዓይነት ሁኔታ የሰውን ውድቀት ታሪክ ይናገራል። እግዚአብሔር ለጋጢአትና ለውድቀት ያለውን መፍትሔ እንደሰጠ ያሳያል። የጠፋውን ሰው የሚፈልገውና የሚያድነው ሁሉ ጊዜ እግዚአብሔር እንደሆነ ደግሞ ይናገራል።

የአሪት ዘፍጥረት ክፍሎች

አሪት ዘፍጥረት በሁለት አበይት ክፍሎች ይክፈላል። እነርሱም፦

1ኛ/ ምዕራፍ 1-11።

2ኛ/ ምዕራፍ 12-50 ናቸው።

ምዕራፍ 1-11 ስለ ዓለም መጀመሪያና እስከ አብርሃም ድረስ ስላለው የዓለም ሕዝቦች ታሪክ ይናገራል። ጋጢአት የእግዚአብሔርን ፍጹም ሥራ እንዳበላሸው ደግሞ ይናገራል። ጋጢአት እግዚአብሔር በዓለም ላይ የሞት ፍርድ እንዲፈርድ፣ የጥፋት ውጋ እንዲያመጣና በባቢሎን ግንብ ጊዜ ቋንቋን እንዲደባለቅ አድርጎታል።

ምዕራፍ 12-50 ስለ አብርሃም፣ እንዲሁም ስለ ቤተሰቡ ማለትም ስለ ይስሐቅ፣ ያዕቆብና ዮሴፍ ይናገራል። እግዚአብሔር አብርሃምን ለተመረጡት ሕዝቦች ለእስራኤላውያን ራስ አድርጎ መረጠው። እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ሕዝቡ እንዲሆኑ የመረጣቸው፦

1ኛ/ አንድ እግዚአብሔር ብቻ እንጂ ሌላ እንደሌለ ለዓለም ይገልጻል። ዘንድ እንዲጠ ቀምባቸው ነው፤

2ኛ/ ብዙዎች የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎች ከእነርሱ እንዲሆኑ ነው፤

3ኛ/ በእነርሱ በኩል የዓለምን ሕዝቦች ሁሉ እንዲባርክ ነው፤

4ኛ/ መሪሁ ከእነርሱ አንደሚጣ ነው።

4 ታላላቅ ድርጊቶች ዘፍጥረት ምዕራፍ 1-11

1-2 ፍጥረት	3-5 ውድቀት ጋጢአት	6-9 የጥፋት ውጋ ናጎ	10-11 የባቢሎን ግንብ ሕዝቦች
የሰው ዘር መጀመሪያ የዓለም ቤተሰቦች ሁሉ ታሪክ ከ2000 ዓመት በላይ - የአሪት ዘፍጥረት 20%			

4 ታላላቅ ሰዎች ዘፍጥረት ምዕራፍ 12-50

12-13 አብርሃም	24-26 ይስሐቅ	27-36 ያዕቆብ	37-50 ዮሴፍ
የእስራኤላውያን ዘር መጀመሪያ የአብርሃም ቤተሰብ ታሪክ 360 ዓመት- የአሪት ዘፍጥረት 80%			

አጠቃላይ ማብራሪያ

አሪት ዘፍጥረት ምዕራፍ 1 እግዚአብሔር ዓለምን እንደፈጠረ በአጠቃላይ ይናገራል። ምዕራፍ 2 እግዚአብሔር የፍጥረቱ የበላይ አድርጎ አንድ ወንድና አንዲት ሴት እንደ ፈጠረ ያሳያል። ምዕራፍ 3-5 ጋጢአት ወደ ዓለም እንዴት እንደገባ፣ የጋጢአት ደመወዝ ምን እንደሆነና እግዚአብሔር ለጋጢአት የሰጠው መድኃኒት ምን እንደሆነ ይገልጻል። ምዕራፍ 6-9 ከሰው ጋጢአት የተነሣ እግዚአብሔር ዓለምን በውጋ እንዳጠፋ ያሳያል። እግዚአብሔርን በመታዘዝ ናጎ እርሱን ራሱን፣ ቤተሰቡንና ከያንዳንዱ እንስሳ ልትይዝ የምትችል አንዲት መርከብ እንደሠራ፣ ከጥፋት ውጋም በኋላ እግዚአብሔር ቃል ኪዳን እንደገባለት ደግሞ ይተርካል።

ምዕራፍ 10-11 ስለ ሰው አለመታዘዝ ይናገራል። እግዚአብሔር የሰውን ልጆች ምድርን ሁሉ እንዲሞላት አዟቸው ነበር። ነገር ግን በዚህ ጊዜ የነበሩት ሰዎች ምድርን ሁሉ ሳይሞላት

እንዳይበታተኑ የባቢሎንን ግንብ ሠሩ። እግዚአብሔር ቋንቋቸውን ደባሰቀባቸው። ይህም ግንቡን መሥራት እንዲያቋርጡና ወደ የበታው እንዲበታተኑ አድርጓቸዋል።

ምዕራፍ 12-23 እግዚአብሔር አብርሃምን የእስራኤል ሕዝብ አባት አድርጎ እንደመረጠው ያሳያል። እግዚአብሔር መሬትም የልጅ ልጆችም ሊሰጠውና ሊባርከው ቃል ገባለት። ደግሞ እባርክሃለሁ ለዓለምም ሕዝቦች ሁሉ በረከት አደርገሃለሁ አለው። አብርሃምም በብዙ ፈተናዎች ከሁሉ በላይ እግዚአብሔርን እንደሚወድ አሳየ።

ምዕራፍ 24-26 የይስሐቅን ታሪክ ይናገራል። ይስሐቅ የአብርሃምና የሚስቱ የሣራ የመጀመሪያውና የመጨረሻው ልጅ ነው። ዓለም የሚባረክበት የተስፋም ልጅ ነው። ምዕራፍ 27-56 ያዕቆብን ታሪክ ይናገራል። ያዕቆብ የይስሐቅና የርብቃ ልጅ ነው። እግዚአብሔርም አብርሃምንና ልጁን ሊባርክባቸው በገባው ቃል መሠረት ሊባርከው ቃል ገባለት።

ምዕራፍ 37-50 የዮሴፍን ታሪክ ይናገራል። ዮሴፍ ከወንድሞቹ ሁሉ የበለጠ በአባቱ በያዕቆብ የሚወደድ ነበር። በዚህ ምክንያት ወንድሞቹ ቀትበትና ሸጡት። ገዢዎቹም ባሪያ አድርገውት ወደ ግብፅ ወሰዱት። በኋላም የፈርዖንን ሕልም ፈታ። የግብፅም አስተዳዳሪ ሆነና ሕዝቡን ከረሃብ አዳነ። በእስራኤል አገር ደግሞ ረሀብ ስለገባ ያዕቆብ ክንቤተሰቡ ዮሴፍ ወዳለበት ወደ ግብፅ ምድር ወረደ። ኦሪት ዘፍጥረት በግብፅ አገር በዮሴፍ መቃብር ይደመደማል። እግዚአብሔር በአብርሃም፣ በይስሐቅና በያዕቆብ በኩል የራሱ የሆነውን ሕዝብ ያዘጋጃቸው ነበር። በኦሪት ዘፍጥረት መጨረሻ ላይ እነዚህ ምርጥ የእግዚአብሔር ሕዝብ በግብፅ ምድር ነበሩ። እዚያ እግዚአብሔር ታላቅ ሕዝብ እንደሆኑ ያዘጋጃቸው ነበር። ኦሪት ዘዳግም ወደ ተስፋው አገር መመለሳቸውን ያናገራል።

መደምደሚያ

ኦሪት ዘፍጥረት የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት ስለሆነ በጣም አስፈላጊ መጽሐፍ ነው። የዋና ዋና ነገሮችን መጀመሪያ ይገልጻል። እግዚአብሔር ለዓለም ያለውን ዕቅድ ያሳያል። ኃጢአት ወደ እግዚአብሔር ፍጹም ሥራ እንደገባ ይናገራል። እግዚአብሔር ደጋግሞ ቢያስጠነቅቅም ሰው ኃጢአት መሥራቱን እንዳላቋረጠ ያሳያል። እግዚአብሔር ኃጢአትን ለመቅጣት እንደተገደደ ለሰው መዳኛ እንዳዘጋጀ ደግሞ ያሳያል።

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ከሰው ጋር ያለውን ግንኙነት ይተርካል። እርሱን ለማዳን ያወጣውን እቅድ ደግሞ ይገልጻል። ኦሪት ዘፍጥረት የደህንነቱን ታሪክ ይጀምራል፤ በኦሪት ዘፍጥረት እግዚአብሔር አዳኝ ለመላክ ተስፋ ይሰጣል። አዳኙ ሰውን የሚያድነው በመስዋዕቱ አማካይነት እንደሆነ ይገልጻል። አዳኙ የሚመጣበትን ሕዝብ ይመርጣል።

የተቀሩት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የኦሪት ዘፍጥረት ያቀረበውን የደህንነት ታሪክ ይቀጥላሉ፤ የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ደግሞ ታሪኩን ይደመድሙታል። ይህንን ለንረዳ መጽሐፍ ቅዱስ ከኦሪት ዘፍጥረት ጋር እንዴት እንደተያያዘ ለማየት እንችላለን።

ስይጣን የሰው ጠላት እንደሆነ ኦሪት ዘፍጥረት ያሳያል። የሰይጣንን ውድቀት ደግሞ ይተነብያል። ስለዚህ ሰይጣን መጽሐፍ ቅዱስን ይጠላዋል፤ ሊያጠፋውም ይፈልጋል።

ሊያጠፋው ከሚሞክርባቸው መንገዶች አንዱ የኦሪት ዘፍጥረትን እውነተኛነት ማስከድ ነው። አንዳንድ ሰዎች በኦሪት ዘፍጥረት እውነተኛነት የሚያፈዙና የእግዚአብሔር ቃል እንዳልሆነ ለማሳየት የሚሞክሩት ስለዚህ ነው። የእግዚአብሔር ቃል እንዳልሆነ ለማሳየት ሲሞክሩም በመላው መጽሐፍ ቅዱስ ላይ ጥርጣሬ ማሳደራቸው ነው። ኦሪት ዘፍጥረት የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነ ከተጠራጠርን የተቀሩትንም የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት መጠራጠራችን ነው።

ሰዎች ስለ ዓለም መጀመሪያ በኦሪት ዘፍጥረት የተጻፈውን በመቀበል ፈንታ የራሳቸውን ሃሳብ ሲሰጡ ይታያሉ። እንዲሁም የሚያደርጉት እግዚአብሔር ፈጣሪያቸው መሆኑን ለመቀበል ስለማይፈልጉ ነው። ፈጣሪያቸው መሆኑን ካመኑ ሊያመልኩትና ሊታዘዙት ያስፈልጋቸዋል። እንዲያውም መጣን እንጂ በእግዚአብሔር አልተፈጠርንም ቢሉ የሕይወታቸውንና በዓለም የሚገኘውን ሁሉ ተቆጣጣሪ ራሳችን ነን ብለው ሊያስቡ ይችላሉ። ፈጣሪያቸውንም ሊከዱ ከኃጢአት የመዳን አስፈላጊነቱንና አዳኙን ደግሞ ይከዳሉ።

ኦሪት ዘፍጥረትን ለናጠና መንፈስ ቅዱስ ዓይኖችን እንዲያበራልን እንጠይቀው። በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ ወደሚለው ወደ መጀመሪያው ጥቅስ በእምነት እንሂድ። ከዚያም በመላው መጽሐፍ ውስጥ እግዚአብሔር የሚሠራውን እንመልከት። ይህንን ስናደርግ እግዚአብሔር ለመላው ዓለም ያለውን ዕቅድ ብቻ ሳይሆን ለያንዳንዳችን ያለውንም ዕቅድ ለማየት ዝግጁዎች እንሆናለን።

ከሺህ ዓመታት በፊት የሆነው ታሪክ የኛም ታሪክ ነው። ማለትም እኛንም ይመለከተናል፤ ይጠቅመናልም። እግዚአብሔር ፈጣሪያችን ነው፤ ለርሱም ኃላፊነት አለብን።

ሁላችንም የጠፋን ኃጢአተኞች ነን። እግዚአብሔርም አዳኝ ለከልናል። ይህም አዳኝ ሊያሰሉ ክርስቶስ ነው። አሁን ይህን አዳኝ ለመቀበል ላለመቀበል እንችላለን። እንዲሁም እግዚአብሔር ለሕይወታችን ያለውን ዕቅድ ለመቀበል ላለመቀበል እንችላለን። የእግዚአብሔርን ፈቃድ የመቀበል ያለመቀበል ውጤት ምን እንደሆነ ኦሪት ዘፍጥረት ይገልጻል።

ጥያቄዎች

1. ኦሪት ዘፍጥረትን ማን ጻፈው?
2. ለምን ጻፈው?
3. ኢየሱስ ከኦሪት ዘፍጥረት ጠቅሶ ያውቃል? መልስህ አዎን ከሆነ አንድ ጥቅስ ሰጥ።
4. ከኦሪት ዘፍጥረት የጠቀሰ አንድ የአዲስ ኪዳን ጸሐፊ ፐራ።
5. ኦሪት ዘፍጥረት የተጻፈው መቼ ነው?
6. የዓለም ፍጥረት ሳይጨመር በኦሪት ዘፍጥረት የምንና የምን ጅግሬ ተጠቅሰዋል? ኦሪት ነገሮች ጻፍ።
7. ሰይጣን ኦሪት ዘፍጥረትን ለምን ይጠላል?
8. አንዳንድ ሰዎች ፍጥረትን ታሪክ ለመቀበል ለምን እምቢ ይላሉ?
9. የኦሪት ዘፍጥረት ሁሉን አበይት ክፍሎች ምንድናቸው?
10. በኦሪት ዘፍጥረት በመጀመሪያው ክፍል የተፈጸሙ 4 ዲርጊቶች ጻፍ።

11. ከጥፋት ውኃ የዳኑት እነማን ነበሩ?
12. እንዴትስ ዳኑ?
13. እግዚአብሔር የጥፋት ውኃን ለምን በምድር ላይ አመጣ?
14. ሰዎቹ የውሩት ግንብ ስም ማንው?
15. የዚህ ግንብ መሠራት ያስከተላቸው ሁለት ነገሮችን ጻፍ።
16. በአሪት ዘፍጥረት ሁለተኛው ክፍል ላይ እግዚአብሔር ሊባርካቸው ቃል የገባላቸው የሦስት ሰዎች ስም ጻፍ።
17. እግዚአብሔር አብርሃምን የመረጠበት ዓላማ ምንድነው?
18. የተስፋ ልጅ የሆነውን የብርሃምን ልጅ ስም ጻፍ።
19. ለግብፅ የተሸጠው ማን ነበር?
20. በአሪት ዘፍጥረት ከተገኙት አጠቃላይ ሀሳቦች አንዱ ምንድነው?
21. ዘፍጥ.1:1 በቃል ለጥያቄ።
22. የዘፍጥረት የመጀመሪያዎቹ 11 ምዕራፎች እውነት አይደሉም ብሎ ለሚያስብ ሰው ምን ምን መልስ ትሰጣለህ?

ትምህርት ሁለት

ዘፍጥረት ምዕራፍ 1-2

መግቢያ

ሳይንቲስቶች ዓለም እንዴት እንደተፈጠረ ይነገሩናል። ነገር ግን ሀሳባቸው በየጊዜው ሲለወጥ ይታያል። ዓለም እንዴት እንደተፈጠረ የሚነግረን የእግዚአብሔር ቃል ግን አልተለወጠም።

እሪት ዘፍጥረት እግዚአብሔር ለሚለው ቃል ትርጉም አይሰጥም። ለመኖሩም ማስረጃ ለማቅረብ አይሞክርም። እንዲያው ብቻ እግዚአብሔር የሁሉ ፈጣሪ ነው ብሎ ይናገራል። በሌላ እነጋገር እግዚአብሔር የሁሉ መጀመሪያ፣ መገሾ ምንጭ ነው፤ ሕይወት ሰጭ እርሱ ብቻ እንደሆነ ይገልጻል።

እግዚአብሔር በቃሉ ብቻ ዓለምን ፈጠረ። ዮሐ.1:1-3፤ ዕብ.1:2፤ እግዚአብሔር አብ በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ዓለምን እንደፈጠረ ይናገራል። ዘፍጥ.1:2 ደግሞ የዓለምን መፈጠር በማስመልከት መንፈስ ቅዱስን ይጠቅሳል። ስለዚህ አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ በአንድነት ዓለምን እንደፈጠሩ እናያለን።

ዘፍጥ.1:1 ምንም ነገር ያልነበረበት ጊዜ እንደነበር ይጠቁማል። በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር ብቻ ነበር ማለት ነው። በኋላ እግዚአብሔር ዓለምን ፈጠረ ማለትም በፊት ያልነበረ ነገር እንዲኖር አደረገ።

በዘፍጥ.1 ቁጥር 1 እና 2 መካከል ምን ያህል ጊዜ እንዳለ እናውቅም። ይህ ጊዜ ሳይንቲስቶች ስለ ዓለት ዕድሜ የሚናገሩትን ሊያጠቃልል ይችላል።

ዘፍጥ.1:1 ከተጠቀሰው የመጀመሪያው ፍጥረት በኋላ ስድስቱ ቀናት ስለ አዲሱ ጅግራ መግለጫ ይሰጣሉ።

ባራ ማለትም ፈጠረ የሚለው የዕብራይስጥ ልዩ ግሥ የዓለምን መፈጠር በማስመልከት በቁጥር 1 የእንስሳትን፣ በቁጥር 2 የሰውንመፈጠር ይገልጻል፤ በተጨማሪ በቁጥር 27 ተጠቅሶ ይገኛል።

እሪት ዘፍጥረት 1-2 የሰው መኖሪያ እንድትሆን እግዚአብሔር ባዘጋጃት ምድር ላይ ያተኩራል። የተቀረው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ደግሞ እግዚአብሔር ለሰው ባለው ዕቅድ ላይ ያተኩራል። ሰው በዚህች ምድር ላይ ለመኖር እግዚአብሔር የሚያስፈልገውን ሁሉ ያዘጋጃል። እንደ ምድር ያሉ ስንት ሌሎች ዓለማት አንዳሉና ምን እንደሚመስሉ እናውቅም፤ ስለነዚህ ዓለማት የሚነግረን የሳይንስ መጽሐፍ እግዚአብሔር ሙሴን እንዲጽፍ አላደረገውም።

ዘፍጥ.1-2 የሰው መኖሪያ የሆነውን የምድርን ታሪክ ይተርካል። እግዚአብሔር ከብጥብጥ፣ ከትርምስምስ፣ ከሥርዓት ቢስ መልካም ነገር እንዲወጣ አደረገ። በቃሉ ብርሃንንና ጨለማን፣ መሬትንና ባሕርን ለየ። ተከሎችን አበቀለ። እዕዋፍን፣ አሦችን፣ እንስሳትን ፈጠረ። ሁሉንም ካዘጋጀ በኋላ ሰውን ፈጠረ።

የተፈጠረው ሁሉ መልካምና ፍጹም ነበር። እያንዳንዱ ከተፈጠረ በኋላ መጽሐፍ ቅዱስ «እግዚአብሔር ያ መልካም እንደሆነ አየ» ይላል። ለመጀመሪያ ጊዜ መልካም ሆኖ ያልታየው ግን የአዳም ለብቻው መሆን ነበር። በዚያን ሰዓት እርሱን የሚመስልና ከእርሱ ጋር የሚኖር አልነበረምና። እግዚአብሔርም እርሱን የምትመስልና ከእርሱ ጋር መኖር የምትችል አንዲት ሴት ፈጠረለት። ያ በፊት መልካም ሆኖ ያልታየው አሁን መልካም ሆኖ ታየው።

የእሪት ዘፍጥረት 1-2 ክፍሎች

እሪት ዘፍጥረት ምዕራፍ 1 እግዚአብሔር ዓለምን እንዴት እንደፈጠረ አጠቃላይ የሆነ መግለጫ ይሰጣል። በመጀመሪያ ቁስ አካልን፣ ከዚያ በውኃ ውስጥና በአየር ላይ በምድርም ላይ የሚኖሩትን ሕያው ነገሮች፣ በመጨረሻም ለውን በመልኩ ፈጠረ ይላል።

ምዕራፍ 2 ስለ ዓለም ፍጥረት በተለይ ስለ ሰው ለፋ ያለ መግለጫ ይሰጣል። በመጀመሪያ እግዚአብሔር ለሰው ኦር የሚያስፈልጉ ቁስ ነገሮችን ሁሉ ፈጠረ። ከዚያም ከምድር አፈር ሰውን ሠራና በእፍንጫው የሕይወት እስትንፋስ አፍ አለበት። ሕይወትም ባለው ሁሉ ላይ ሥልጣን ሰጠው። ከፋንና መልካምን ከምታስታውቀውም ዛፍ እንዳይበላ አዘዘው። ረዳትም ፈጠረለት። ይህችም ረዳት ከገዛ ሥጋው የተገኘች ነበረና ሴት ተባለች።

ዘፍጥረት ምዕራፍ 1:- የፍጥረት አጠቃላይ ታሪክ					
የቁስ አካል መፈጠር				ሕይወት ያላቸው ነገሮች መፈጠር	
እንደኛ ቀን	ሁለተኛ ቀን	ሦስተኛ ቀን	አራተኛ ቀን	አምስተኛ ቀን	ስድስተኛ ቀን
ብርሃን	ጠፈር	ደረቅ መሬት ተክሎች	ፀሐይ፣ ጨረቃ ከዋክብት	ወርቅ፣ አሦች	እንስሳት ሰው

ዘፍጥረት ምዕራፍ 2:- ለሰው የተፈጠረው			
የመፍጠር መፈጸም	የመሬት መዘጋጀት	የሰው ኃላፊነት	የረዳት መፈጠር
ሰባተኛው ቀን ፅረፍት፣ ሰንበት	ወገዶች፣ የኤደን ገነት	ተክሎችንና እንስሳትን መቆጣጠር	የሴት ከወንድ መገኘት

የአሪት ዘፍጥረት 1-2 ማብራሪያ

አሪት ዘፍጥረት ምዕራፍ 1 ስለ ስድስት የፍጥረት ቀናት ይናገራል። እንዳንድ ሰዎች እያንዳንዱ ቀን 24 ሰዓት ክብር ብለው ያስባሉ። እንዳንድ ሰዎች ደግሞ ከ24 ሰዓት በላይ ሊሆን ይችላል ይላሉ።

ያም ሆነ ይህ በመጀመሪያዎቹ ሦስት ቀናት እግዚአብሔር ብርሃን፣ ሰማይን፣ ባሕርንና ደረቅ መሬትን ሠራ፤ በግብፁት ሦስት ቀናት ደግሞ እነዚህን የሚገዙትን አዘጋጀ።

በመጀመሪያው ቀን እግዚአብሔር ብርሃን ይሁን ብሎ ብርሃንን ከጨለማ ለየ። ብርሃኑን ቀን ጨለማውንም ሌሊት አለው።

በሁለተኛው ቀን የጠፈርን ውኃ ከርሱ በታች ካለው ውኃ ለየ። ይህም ሰማይንና የምድር ውኃን አስገኘ።

በሦስተኛው ቀን ደረቅ መሬት እንዲታይ አደረገ። ከሰማይ በታች ያለውን ውኃ በእንድ በታ እንዲከማች አደረገው። ይህም ባሕርና ደረቅ መሬት አስገኘ። በመሬቱም ላይ በየዓይነቱ ተክልና ዛፍ እንዲበቅል አደረገ።

በአራተኛው ቀን በሰማይ ላይ ፀሐይን፣ ጨረቃንና ከዋክብትን አደረገ። ፀሐይ ቀኑን እንዲገዛ ጨረቃ ደግሞ ሌሊቱን እንዲገዛ አደረገ።

በአምስተኛው ቀን በሰማይ ላይ እንዲበሩ ልዩ ልዩ አዕዋፋትን፣ በውኃ ውስጥ እንዲኖሩ ልዩ ልዩ ተንቀሳቃሽ ፍጥረታትን ፈጠረ። እያንዳንዳቸውንም እንደየወገናቸው ፈጠራቸው።

በስድስተኛው ቀን በደረቁ መሬት ላይ እንዲኖሩ እንስሳትን ፈጠረ። እነዚህንም እንደየወገናቸው ፈጠረ። ዓለም አሁን ለሰው መኖሪያ ዝግጁ ሆነች።

እግዚአብሔር ከርሱ ጋር ኅብረት እንዲኖረው ሰውን በመልኩ ፈጠረው። በሰማይ አዕዋፋት ላይ፣ በባሕር አሦች ላይና በመሬት ተንቀሳቃሽ ፍጥረታት ላይ ሥልጣን ሰጠው። ምግብ እንዲሆነው ደግሞ አታክልት ሰጠው። እግዚአብሔር ሁሉም መልካም እንደሆነ አየ።

አሁን እግዚአብሔር ለማድረግ የፈለገውን ሁሉ ፈጸመ። ስለዚህ በሰባተኛው ቀን አረፈ። ቀኑን ባረከው፣ ቀደሰውም ሰንበትም ብሎ ጠራው።

ምዕራፍ 2 የፍጥረትን ታሪክ በተለይ የሰውን ታሪክ እንደ ገና ይተርካል። እግዚአብሔር ሰውን እንደ እንስሳ ከምድር አፈር አበጀው። እርሱን እንዲመስል ደግሞ በርሱ መልክ ፈጠረው። እዚህ ላይ መልክ የሚለው የሥጋ መልክን አይገልጽም። እግዚአብሔር እንደ ሰው ሥጋ የለውምና። እግዚአብሔር መንፈስ ነው፤ ዮሐ.4:24። እግዚአብሔር እስትንፋሱን በአፍንጫው ላይ እፍ ባለበት ጊዜ ሰው መንፈስ ተቀበለ። ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ተገናኘ፤ ግለትም እርሱን ማወቅ ችለ። ስለዚህ አሁን ከርሱ ጋር ኅብረት ሊኖረው ይችላል።

እግዚአብሔር በተለይ ለርሱ ብሎ ባዘጋጀው በኤደን ገነት ሰውን አኖረው። ገነት ማለት ያትክልት በታ ማለት ነው። በገነት መካከል የሕይወት ዛፍና መልካምንና ክፉን የምታሳውቀው ዛፍ የሚባሉ ሁለት ዛፎች ነበሩ። እግዚአብሔር ለአዳም ገነትን እንዲያበጃጃት እንዲጥብቃትም ነገረው። ለእንስሳትም ሁሉ ስም እንዲያወጣቸው አደፋፈረው።

እግዚአብሔር ለአዳም እንድ ትዕዛዝ ሰጠው። በገነት ካለው ፍሬ ሁሉ መብላት ትችላለህ፤ ነገር ግን መልካምን ክፉን ከምታስታውቀው ዛፍ አትብላ ብሎ አዘዘው። ከተከለከለችው ዛፍ ፍሬ ብትብላ ትሞታለህ ብሎ ደግሞ አስጠነቀቀው። እንዲሁም በማለቱ እርሱን ለመታዘዝ ወይም በራሱ መንገድ ለመሄድ ምርጫ ሰጠው።

ሰው ብቻውን እንዲሆን መልካም እንዳልሆነ እግዚአብሔር አየ። እግዚአብሔር ለደህንነቱ የሚያስፈልገውን ሁሉ ሰጥቶት ነበር። ነገር ግን ገና አንድ የነደለው ነገር ነበር። እንደ እርሱ ያለ ረዳት ገና ለአዳም አልተገኘለትም ነበር። ለዚህ እንስሳት ምቹ አልነበሩም፤ የርሱን ሃሳብና ስሜት ሊካፈሉ አይችሉምና። ስለዚህ እግዚአብሔር አዳምን እንቅልፍ እንዲወስደው አድርጎ ከጉኑ አንድ ሴት ሠራና ረዳት አገኘለት። ይህችን ረዳት ሚስት እንድትሆን ወደ አዳም አመጣት። ይህም የጋብቻ መጀመሪያ ሆነ።

መደምደሚያ

የፍጥረት ታሪክ ዓላማ ዓለም መቼና እንዴት እንደተፈጠረ ለመግለጽ አይደለም። ዓላማው እግዚአብሔር ኃያል ፈጣሪ መሆኑን ለማሳየት ነው። እግዚአብሔር እንደ ኤልክትሪክ ኃይል ብቻ አይደለም፤ ሰብዓዊም ነው። ግለትም እንደኛ ሃሳብና ስሜት ያለው ነው፤ በመናገር ዓለምን የፈጠረ ነው፤ ባለፉት ዘመናት ሁሉ የተናገረ ነው፤ ለወደፊትም የሚናገር ነው።

በፍጥረት ታሪክ እግዚአብሔር ሁሉን ነገር በትክክል እንደሠራ እናያለን። ሁሉን ነገር በትክክል መሥራቱን ስናይ ደግሞ ወድቀን ልንሰግድለት እንገደዳለን፤ ራዕይ 4:11። ባይንቲስቶች ስለ ከጥክብትና እንደ ምድር ስላሉት ዓለማት በየጊዜው አዳዲስ ነገሮች ይግራሉ። ስለ ትልልቆች ብቻ ሳይሆን ስለ ትንንሹም በየጊዜው አዳዲስ ነገሮች ይግራሉ። እነዚህን ጉራምና ድንቅ ነገሮችን ስናስብ ፈጣሪን ከልባችን ልንፈራው፤ ልናመሰግነውና ልናመልከው እንገደዳለን። ልንታዘዝውና ልናገለግለውም ዝግጁ እንሆናለን።

እንዳንድ ሰዎች የፍጥረትን ታሪክ የሚያምኑት ምክንያት እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ስለግደፈለት ነው። የአረት ዘፍጥረትን የመጀመሪያ ጥቅስ ካመንን የተቀረውን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ሁሉ እናምናለን የመጀመሪያውን ጥቅስ ከተጠራጠርን የተቀረውን የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ሁሉ እንጠራለን።

ታላቁ እግዚአብሔር ሰውን በገዛ መልኩ መፍጠሩ እንዴት ጉራም ድንቅ ነው፤ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ኅብረት ሊኖረው ፈለገ። ይህ ግን ሊሆን የሚችለው ሰው እንደ እግዚአብሔር መንፈስ ቢኖረው ነው። ሰውን የፍጥረት ተገዢ የሚያደርገው የእግዚአብሔር እስትንፋስ መቀበሉ ነው። ሰው ብዙ እውቀት አለው፤ ስለዚህ ተፈጥሮን ለመቆጣጠር ይችላል። ግለትም ዓለምን ለመግዛትና እንስሳትን አገልጋቾች ለማድረግ ይችላል። ጻፋ ግን ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ባይኖረው እግዚአብሔር የሰጠውን ታላቁን ስጦታ ይጥላል። እግዚአብሔር ለሰው ሁሉ ዕቅድ አለው። ይህም ዕቅድ ከእርሱ ጋር በኅብረት እንዴት እንደሚኖር የሚያሳይ ነው። ሰው የተፈጠረው ለእርሱ ክብርና ደስታ ነው። ስለዚህ እርሱን በግሉ ባያውቅ ሙሉ መሆን አይችልም።

እግዚአብሔር ሰውን በመልካችን እንደ ምባሌያችን እንፍጠር አለ። እንፍጠር የሚለው እግዚአብሔር አብ፤ እግዚአብሔር ወልድና እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ በአንድነት ሰውን እንደፈጠሩ ይጠቁግላል።

ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረትና እንድነት ሊኖረው ስለሚችል ከባድ ኃላፊነት አለበት። በምድር ላይ የእግዚአብሔርን ፈቃድ እና ዓላማ ለመፈጸም ኃላፊነት አለበት። በየዘመኑ የእግዚአብሔርን ፈቃድ የማስተዋልና በሥራም የመተርጎም ኃላፊነት አለበት። የተፈጥሮን ሀብት ጥቅም ላይ ለማለፍ ኃላፊነት አለበት። ለተቸገረ ጎረቤቱ ኃላፊነት አለበት።

አዳም የዚያችን ዛፍ ፍሬ እንዳይበላ እግዚአብሔር ለምን እንደከለከለው ብዙ ሰዎች ይገርማቸዋል። ከእርስዋ እንዳይበላ የከለከለው ኃጢአት እንዲያሠራው ፈልጎ አልነበረም። አዳም በፈልግ እግዚአብሔርን ለመታዘዝ፤ በፈልግ ደግሞ የራሱን ምኞት ለመከተል ምርጫ

ሊሰጠው ፈልጎ ነበር እንጂ። አዳም በገዛ ራሱ እንዳች ነገር ማድረግ እንደግደቸለው ድንጋይ አልነበረም። በተፈጥሮ ስሜት ተገፋፍቶ እንደሚኖር እንስሳ አልነበረም። በእግዚአብሔር ምስል የተፈጠረ ግለትም የግስብና የመወሰን ኃይል የነበረው ፍጡር ነበር። እንዲወደውና እንዲታዘዝው እግዚአብሔር ሊያስገድደው አልፈለገም። ካስገደደው ግፍቀሩና መታዘዙ እውነተኛ ሊሆን አይችልምና። እኛም እንደ አዳም የመምረጥ መብት ስላለን እግዚአብሔርን ለመውደድ ላለመውደድ፤ ለመታዘዝ ላለመታዘዝ እንችላለን። እርሱ ግን ከራሱ ጋር ኅብረት እንዲኖረንና እንድናመስገው ይፈልጋል፤ የፈጠረን ለዚህ ነውና።

በ2:24 እግዚአብሔር ስለ አዳምና ሔዋን ጋብቻ አጭርና ገለጽ የሆነ መግለጫ ይሰጣል። ይህ መግለጫ እኛንም ይመለከታል። እግዚአብሔር ሔዋንን መሽራው አድርጎ ወደ አዳም አመጣት። ሁለቱ እንድ ሥጋ ነበሩ፤ በመጀመሪያ የተሠራችው ከእርሱ ጎን ነበርና ሁለተኛ ቢጋብቻ ተጣምረው ነበርና።

እግዚአብሔር ስለ ጋብቻ የተናገራቸው ሦስት አበይት ነገሮች አሉ። እነርሱም ፦

- 1ኛ/ ወላጆችንና መስሎችን መተው ያሻል። ይህ እንድ ወንድና አንዲት ሴት አብረው አዲስ ሕይወት ለመጀመር በይፋ የሚገልጹበት መንገድ ነው።
- 2ኛ/ ባል ከሚስቱ ጋር መጣበት አለበት። ይህ ባል ሚስቱን ከሁሉ አብልጦ ማትረብ እንደሚገባው፤ ሚስትም ከሁሉ አብልጣ ባልዋን ማትረብ እንዳለባት ይገልጻል።
- 3ኛ/ የሁለቱም እንድ ሥጋ መሆን ነው። ኢየሱስ ባልና ሚስት እንድ ናቸው እንጂ ሁለት አይደሉም ብሏል። እንዲሁም ደግሞ እግዚአብሔር አጣምሮ እንድ ያደረገውን ሰው አይለየው ብሏል፤ ማቴ.19:4-6።

እግዚአብሔር ሁሉን ፈጥሮ ከጨረሰ በኋላ በሰባተኛው ቀን አረፈ። በኋላም በሲና ተራራ እግዚአብሔር ይሽገን ቀን ባረከው። ሰዎች እንዲጠብቁትም እዘዘ፤ ዘፀ.20:8። በዘመናችን የመሰብሰቢያችንን ቀን አድርገን የምንጠብቀው ግን የላምንቱን የመጀመሪያውን ቀን ግለት ጌታ ከሞት የተነሳበት ቀን ነው። ከርስተስ በመስቀል ባይ ለደህንነታችን የሚያስፈልገውን ስለፈጸመን ይህ ቀን ራሳችንን በራሳችን ሥራ ከግዳን ያረፍንበትን ቀን ያስታውሰናል፤ ዕብ.4:9-10።

ጥያቄዎች

1. ኦሪት ዘፍጥረት እግዚአብሔር እንዳለ ለማስረዳት ይሞክራል?
2. ስለ ዓለም መፈጠር ዕብ.11:3 ምን ምን ይናገራል?
3. ዮሐ.1:1-3 ዓለምን ማን ፈጠረ ይላል? ዕብ.1:2
4. በኦሪት ዘፍጥረት 1:2 መሠረት ዓለምን ማን ፈጠረ?
5. እንዳንድ ሰዎች እግዚአብሔር እንደፈጠራቸው ለማመን የግደፈለጉት ለምንድነው?
6. እግዚአብሔር ብርሃንን እንዴት ሠራው?
7. እግዚአብሔር ሰውን በራሱ መልክ ለምን ፈጠረው?
8. እግዚአብሔር ሰውን በመልኩ ፈጠረ ግለት ምን ግለት ነው?

9. መዝ.8ን እንብብ። ዳዊት በቁጥር 4 ምን ብሎ ይጠይቃል? ለዚህ ጥያቄ የአነተ መልስ ምንድነው? ደግሞስ መዝ.8:6-8 እግዚአብሔር ለሰው ምን ሥልጣን ሰጠው ይላል?
10. እግዚአብሔር የሰውን ገላ ከምን ሠራው?
11. በሰባተኛው ቀን እግዚአብሔር ምን አደረገ?
12. እግዚአብሔር ሰውን የት እናረው?
13. በገነት መካከል የነበሩት ሁለት ዛፎች ምን ነበሩ?
14. እግዚአብሔር አዳምን ምን እንዳያደርግ ከለከለው?
15. አዳም የተከለከለውን ቢያደርግ ምን ይከተላል?
16. እግዚአብሔር ይህን ትዕዛዝ ለምን ሰጠው?
17. ለእንስሳቱ ስም ማን አወጣላቸው?
18. እግዚአብሔር መልካም እይደለም ብሎ ያለው አንዱ ነገር ምን ነበር?
19. ከእንስሳቱ ለአዳም ረዳት ሊገኝለት ያልተቻለው ለምን ነበር?
20. እግዚአብሔር ለአዳም ረዳት እንዴት አገኘለት?
21. 2:24 እግዚአብሔር ስለ ጋብቻ ምን ሦስት ነገሮች ተናገረ?
22. በማቴ.19:4-6 ኢየሱስ ስለ ጋብቻ ምን ሁለት ነገሮች ተናገረ?
23. ዘፍጥ.1:27 በቃልህ እጥና።
24. በእግዚአብሔር አምላል የመፈጠርህ እውቀት እንዴት ልብህን ይነካዋል?

ትምህርት ሦስት

አዳምና ሔዋን ኃጢአት እንደሠሩ ምዕራፍ 3

እግዚአብሔር ሰውን ለከብሩ ፈጠረ። ከእርሱ ጋር ኅብረት እንዲኖረው ፈለገ። ሕይወትንና የግንኙነትን ሁሉ ሰጠው። የመምረጥ መብት ደግሞ ሰጠው፤ በኤደን ገነት መካከልም ከነበረችው መልካምን ከፋን ከምታሳውቀው ዛፍ እንዳይበላ አዘዘው።

ሰው ይህን ትዕዛዝ ቢፈጽም ኖሮ ከእግዚአብሔር ጋር የኅብረት ሕይወት ይኖረው ነበር። ላለመታዘዝ ስለመሬት ግን ይህ ሕይወት ተቋረጠበት፤ መንፈሳዊ ሞትም ሞተ። ማለትም ከእግዚአብሔር ተለየ። ያለመታዘዝን ለመምረጥ ምንም ምክንያት አልነበረውም። ሁሉ ተጋልቶለት ነበርና።

ዘፍጥረት 1-2 እግዚአብሔር ሰውንና እንስሳትን እንደፈጠረ ይናገራል። በዚህ ጊዜ መላእክትን እንደፈጠረ አይናገርም። በቀላ.1:16 ግን ሁሉን ነገር በከርስተስ እንደፈጠረ እናነባለን። ይህ መቼም መላእክትን ይጠቀሳል። ከነዚህም መላእክት አንዱ የእጥቢያ ኮከብ ማለትም የንጋት ልጅ ይባላል፤ ኢሳ.14:12-15። ይህ መልአክ ስለጋብየና ከእግዚአብሔር እኩል ለመሆን ስለፈለገ ከከብሩ ወደቀ። ሰይጣንም ሆነ፤ ኃጢአትን ወደ ዓለም ያገባ እርሱ ነው። ዘፍጥረት 1:2 ምድር ባዶ ነበረች፤ እንዳትም አልነበረባትም ይላል። ይህ የሆነው በርሱ ኃጢአት ምክንያት ሊሆን ይችላል። ሰይጣን እሁን እግዚአብሔርን የግረቃወሙ ኃይሎች አለቃ ነው፤ ኤፌ.2:2። ሰዎች እግዚአብሔርን እንዳይታዘዙ ሁልጊዜ መሰናክል ያዘጋጃል።

እንደ ቀን ሰይጣን በእባብ ውስጥ ሆኖ ወደ ሔዋን መጣ። የመጣውም በእግዚአብሔርና በሰው መካከል የነበረውን ኅብረት ለማቋረጥ ነበር። ይህንንም ለማድረግ ያለበው ሔዋንን የመምረጥ መብትን በአጉል መንገድ እንድትጠቀም ለመገፋፋት ነበር። ሔዋን መቼም እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ወይም ሰይጣንን ለመስማት የራስዋ ምርጫ ነበራት። ሰይጣንንም ለመስማት መሬጠች በዚህም ራስዋና ባለዋ እዳም ወደ ኃጢአት ወደቁ። የእነርሱም ውድቀት የዓለም ውድቀት ሆነ። የሔዋን ምርጫ ያስከተለው ጉድ ምን ያህል ከባድ እንደነበር ያሳያል።

የምዕራፍ 3 ክፍሎች

3:1-6 ኃጢአት ወደ ዓለም እንደገባ ይናገራል፤ ይኸውም ሔዋን የሰይጣንን ድምፅ ስለ ሰማች ነው። ሰምታ የተከለከለውን ፍሬ በላች፤ ለአዳምም እመጣችለት። እርሱም ደግሞ በላው።

የተቀረው የምዕራፍ 3 ክፍል የኃጢአት ውጤት ምን እንደሆነና እግዚአብሔር በአዳም፣ በሔዋን፣ በሰይጣንና በዓለም ላይ እንደፈረደ ይናገራል። እግዚአብሔር የአዳኝ ተስፋ እንደሰጠ ያሳያል። ይህም ተስፋ እንዴት እንደግረጸም ደግሞ ያብራራል። ተስፋው እግዚአብሔር ጻድቅ ፈራጅ፣ መሐሪና አፍቃሪ እምላክ እንደሆነ ያሳያል።

ዘፍጥ. 3:1-6

ዘፍጥ.3:7-24

የኃጢአት መግባት የመጀመሪያው ኃጢአት	የኃጢአት ውጤት የመጀመሪያው ፍርድ	የኃጢአት መድኃኒት የአዳኝ የመጀመሪያው ተስፋ፤ 3:15 የደህንነት የመጀመሪያው ምላሌ፤ 3:21
-------------------------------	-----------------------------	---

የዘፍጥረት 3 ማብራሪያ

ሰይጣን በእባብ ውስጥ ሆኖ ወደ ሔዋን ይመጣል። እባቡ ከእውራ ሁሉ ይልቅ አስደንጋጭ ነው። እሁን እርሱን ለማታለል የወሰደውን እርምጃ እንመልከት። በመጀመሪያ በውኑ እግዚአብሔር ከገነት ዛፍ ሁሉ እንዳትብሉ እዝዞለን? ብሎ ይጠይቃል። እዚህ ላይ እንደ መጥፎ ነገር እንድታደርግ አይነግራትም፤ ነገር ግን ዝም ብሎ ንግግር ይጀምርና እንደርሱ እንድታስብ ያደርጋታል። ማለትም የእግዚአብሔርን ቃልና የእግዚአብሔርን ፍቅር እንድትጠራጠር ያደርጋታል። እርሱም በመልስዋ እግዚአብሔር እትገነኩት ብሎናል በማለት በእግዚአብሔር ቃል ላይ ትጨምራለች፤ 3:3። ባጭሩ ሰይጣን ከእርሱ ጋር እንድትነጋገርና ይልቁንም የእግዚአብሔርን ቃል እንድትለውጥ ያደርጋታል።

ቀጥሎ ሰይጣን እግዚአብሔር ያለውን ያፈርሳል። ማለትም እግዚአብሔር አዳምና ሔዋን ከፍሬው ቢበሉ ይሞታሉ ያለውን እርሱ አይሞቱም ይላል። ደግሞ እግዚአብሔር ከልቡ

እንደግዴወዳቸው አላብ ያቀርብላቸዋል። በመጨረሻም መልካም የሆነ ነገር ይሸሽጋቸዋል አላቸው። ያለባቸውን ብታደርጉ ዓይኖችሁ ይከፈታል። እንደ እርሱ ትሆናላችሁ አላቸው። ይህ ሁሉ ሔዋን የእግዚአብሔርን ቃልና ፍቅሩን እንድትጠራጠር ያደርጋታል።

ሰይጣን እርግጥ ሔዋንን ፈተናት! ነገር ግን እንዲፈትናት የፈቀደችለት እርስዋ ራስዋ ነበረች። ሰይጣን የሚለውን አዳመጠች! ፍሬውም መልካም እንደሆነ አየች! በልብዋም ፍሬውን ተመኘች! ያዕ.1:14-15። ከፍሬው ወሰደችና በላች! ለአዳምም ሰጠችው። እርሱም ልቦናው እያወቀ በላ። አዳምና ሔዋን እግዚአብሔርን መስማት ሲገባቸው ሰይጣንን አዳመጡ። የራሳቸውን ምኞት ተከተሉ።

የኃጢአት የመጀመሪያው ውጤት ወዲያውኑ በልባቸው ተሰማቸው። ዓይኖቸው በእርግጥ ተከፈተላቸው። ቢሆንም ይህ እንደ እግዚአብሔር አላደረጋቸውም። ራቁታቸውን እንደሆኑ እንዲያውቁና ሃፍረት እንዲሰማቸው አደረጋቸው እንጂ። ራቁትነታቸውንም ለመሸፈን የበለሰ ቅጠል ልብስ ሰፋ። እግዚአብሔርም ከእነርሱ ጋር ለመነጋገርና ለመጫወት ሲመጣ ከእርሱ ለመሸሸግ ሞከሩ። በፊት ከርሱ ጋር መጫወት ደስ ይላቸው ነበር። አሁን ግን ሊያዩት ሃፍረት ተሰማቸው። ኃጢአት ፍርሃትንና ሃፍረትን አምጥቶባቸው ኖሮአል። ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን ኅብረት አቋርጦባቸው ኖሮአል።

ምንም እንኳ አዳም ኃጢአት ቢሠራ እግዚአብሔር እርሱን ከመፈለግ አላረፈም። እየፈለገ በሰሙ ጠራው። አዳም ግን ጥፋቱን በማመን ፈንታ ምክንያት ለመፍጠር ሞክረ። ማለትም ሔዋን ናት ያሳሳተችኝ በማለት ኃጢአቱን ለመሰወር ሞክረ። እርስዋን የሰጠው እግዚአብሔር ነበርና እርሱንም ደግሞ በተዘዋዋሪ መንገድ መውቀሱ ነው። እግዚአብሔር ሔዋንን በጠየቃት ጊዜ ደግሞ እባቡ አሳሳተኝ ብላ አሳበበች። ያም ሆነ ይህ የኃጢአታቸው ውጤት በልጅ ልጆቻቸው ሁሉ ላይ ሆነ።

እግዚአብሔርም በመጀመሪያ በእባቡ ላይ ፈረደ። ሲረገመው በሆድህም ትሄዳለህ አለው። እርሱና ዘሩ ሴትዋና ዘርዋ ጠላቶች ይሆናሉ። አንድ ከሴት የተወለደው አንድ ቀን ያሸንፈዋል። ሰይጣን ደግሞ እርሱን ለመጥዳት ይሞክራል።

ቀጥሎ እግዚአብሔር ምድርን ፈረደ። ከእንግዲህ እሾህና አሜከላ ይበቀልብሽ! እንደ በፊቱ ሰለው ምቹ አትሁኚ አላት። ከዚያ ሔዋንን ፈረደ። በጭንቅ ውለጂ! የባልሽም ተገዢ ሁኚ አላት። በመጨረሻም አዳምን ፈረደ። ጥረህ ግረህ ብላ! ኖረህ ኖረህ ወደ መሬት ግባ አለው። አዳም ወዲያውኑ በሥጋ እንዳልሞተ ግልጽ ነው! ቢሆንም በመንፈስ ወዲያውኑ ሞተ! ማለትም ከእግዚአብሔር ተለየ።

ኃጢአት በአዳምና በሔዋን ላይ ሐዘን አመጣባቸው! ነገር ግን እግዚአብሔር አጽናናቸው። አንድ የሴት ዘር እባቡን ማለት ሰይጣንን አንድ ቀን እንደሚያሸንፈው ተሰፋ ሰማቸው! ዘፍጥ.3:15። 3:15 የመጽሐፍ ቅዱስ የመጀመሪያው ትንቢት ነው። ከፀጋው የተነሣ ደግሞ እግዚአብሔር የቆዳ ልብስ አለበላቸው። እግዚአብሔር ለራቁትነታቸው መሸፈኛ እንዲሰማቸው አንድ እንስሳ በምትካቸው መሞት ነበረበት። ይህም ከኃጢአታቸው የሚድኑበትን መንገድ የሚያሳይ ምሳሌ ነበር።

አዳም እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ እመነ። ሚስቱንም ሔዋን ብሎ ጠራት። ሔዋንም ግለት የሕያዋን ሁሉ እናት ማለት ነው።

ከዚህ በኋላ ከሕይወት ዛፍ ፍሬ እንዳይበሉ እግዚአብሔር ከገነት አለወጣቸው። ወደ ገነትም እንዳይመለሱ ነበልባል ሠይፍን የያዙ ኪሩቤል የሚባሉ ኃያላን መላእክትን በገነት ምስራቅ አቆመ። ኃጢአተኞች ከሆኑ በኋላ ከሕይወት ዛፍ ቢበሉ ኖሮ በኃጢአታቸው ለዘላለም ይኖሩ ነበር። እግዚአብሔር ግን ከገነት በማለወጣት ከዚህ አደገኛ ሁኔታ ሰወራቸው! በሌላ በኩል ከገነት መውጣታቸው ለኃጢአታቸው ቅጣት ነበር።

መደምደሚያ

ዛሬ ሰይጣን እኛን የሚፈትነን ሔዋንን በፈተናት መንገድ ነው። እንግዲህ ሊፈትነን ሲል አንሰማው! እንቋቋመው! እንሸሸው እንጂ! 1ኛ ጴጥ.5:9። የእግዚአብሔርን ቃል መለወጥ ወይም በርሱ ላይ መጨመር ምን ጊዜም አደጋን እንደሚያስከትል አንርሳ። ሔዋን የተፈተነችው በተከለከለው ዛፍ አጠገብ ቆማ በነበረችበት ጊዜ ላይሆን አይቀርም! ስለዚህ ፈተና ሲሆንብን በሚችል ቦታ ወይም ነገር አጠገብ አንቁም። ከፋ ነገርም በአእምሮአችን እንዲመላለስ አንፍቀድ።

በ1ኛ ዮሐ.2:16 ከእብ ያልሆኑ ነገር ግን ከዓለም የሆኑ ሦስት ነገሮች ተጠቅሰዋል። እነዚህ ነገሮች የሥጋ ምኞት የዓይን እምሮት የኑሮ ትምክህት ናቸው። ሔዋን የተፈተነችው በእነዚህ ነገሮች ነበር። እነዚህ ነገሮች መልካም ሆነው ታዩዋት። አይታም ለራስዋ አንድ ነገር ተመኘች። ዓይንዋ ፍሬው መልካም እንደሆነ አየ። ፍሬውም አዋቂ ያደርገኛል ብላ አሰበች። ይህም የሚያከራት መሰላት።

እኛም በእነዚህ ሦስት ነገሮች ገና እንፈተናለን። እግዚአብሔር አንድን ነገር አታድርጉ ወይም አድርጉ ሊለን ለእርሱ ከብርና ለኛ ጥቅም መሆኑን አንዘንጋ። ፍቅሩን አንጠራጠር። ከእርሱ ይበልጥ ለኛ የሚበጀንን እናውቃለን አንበል።

እግዚአብሔር መቼም ሊምረን ምን ጊዜም ዝግጁ ነው። አንድ የሴት ዘር እባቡ እንደሚያሸንፈው እግዚአብሔር ተናገረ። ይህ ዘር ከድንግል የተወለደው ኢየሱስ ክርስቶስ ነበር። እርሱ ብቻ ኃጢአት ከቶ አልሠራም። ኃጢአታችንን በመስቀል ላይ ተሸከሞ በኃጢአት ዕዳችንን ለመክፈል ሞተ። ይህን በማድረግ ሰይጣንን አሸነፈ። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ያደረገውን በመቀበላችንም ከሰይጣን መንግሥት ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መመለስ እንችላለን! ቆላ.1:13፤ 2:13-15።

እግዚአብሔር አንድ እንስሳ ገድሎ አዳምንና ሔዋንን ቆዳ እንዳለበላቸው ኢየሱስ ክርስቶስም በምትካችን እንዲሞት አድርጎ የጽድቁን ልብስ እንድንለብስ እደረገን! 2ኛ ቆሮ.5:21። የበለሱ ቅጠል ልብስ የአዳምንና የሔዋንን ራቁትነት ለመሸፈን እንዳልቻለ ሁሉ የኛም መልካም ሥራ ኃጢአታችንን ለመሸፈን አልቻለም። ኃጢአታችንን ሊያስወግድልን የሚችል የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ብቻ ነው! ዕብ.9:22! 1ኛ ዮሐ.1:7።

አዳም እባታችን እግዚአብሔር የሰጠውን ሕይወት ጣለ። ቢሆንም እኛ ልጆቹ ዛሬ በኢየሱስ ክርስቶስ በግሙን አዲስ ሕይወት ለመቀበልና የእግዚአብሔር ልጆች ለመሆን እንችላለን፤ ዮሐ.1:12፤ 1ኛ ዮሐ.5:12። በአዳም አለመታዘዝ ሁላችን የኃጢአት ባሕርይ ወረሰን። ቢሆንም ኢየሱስ ክርስቶስን በግሙን አዲስ ባሕርይ ልንቀበል እንችላለን፤ 2ኛ ቆሮ.5:17።

እግዚአብሔር ቅዱስና ጸድቅ አምላክ ስለሆነ ኃጢአትን ቀጣ፤ ነገር ግን አፍቃሪ አምላክስ ለሆነ ከእርሱ ጋር እንደገና ኅብረት እንዲኖረን አደረገ። ስሙ የተመሰገነ ይሁን። አሜን!

ጥያቄዎች

1. ሰይጣን በምን ውስጥ ሆኖ ወደ ሔዋን መጣ?
2. ሰይጣን ሔዋንን ምን ሁለት ነገሮች ሊያጠራጥራት ሞክረ?
3. ሰይጣን ምን ውሸት ተናገረ?
4. ሔዋን የተከሰከሰውን ፍሬ በምን ሁለት ምክንያቶች በላች?
5. ሚስት ባልዋን መጥፎ ነገር ለማድረግ ብትፈትነው ፍቅሩን ስርስዋ ለመግለጽ ብሎ በሃሳብዋ መስማማት አለበት?
6. አዳምና ሔዋን ፍሬውን በበሉ ጊዜ ምን አዩ?
7. ራቁታቸውን እንዴት ለመሸፈን ሞክሩ?
8. ከእግዚአብሔር ለመሸሸግ ለምን ሞክሩ?
9. አዳም ለኃጢአቱ ምን ምክንያት ፈጠረ?
10. ሔዋን ለኃጢአትዋ ምን ምክንያት ፈጠረች?
11. እግዚአብሔር በእባቡ ላይ ምን ብሎ ፈረደ?
12. እግዚአብሔር በሔዋን ላይ ምን ብሎ ፈረደ?
13. እግዚአብሔር በአዳም ላይ ምን ብሎ ፈረደ?
14. በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰው የመጀመሪያው ትንቢት ምንድነው?
15. የሴቷ ዘር ማን ነው?
16. በዘፍ.3:15 የተጠቀሰው ዘር የሰይጣንን ራስ እንዴት ቀጠቀጠ?
17. ሰይጣን የዚህን ዘር ስኬት እንዴት ቀጠቀጠ?
18. እግዚአብሔር አዳምንና ሔዋንን እንዴት አለበላቸው?
19. እግዚአብሔር አዳምና ሔዋን ከተከሰከለው ፍሬ በበሉ አንደሚሞቱ ነገራቸው። ታዲያ ሲበሉት የሞቱት ሞት ምን ዓይነት ነበር?
20. አዲስ ሕይወት ማግኘት እንዴት እንችላለን?
21. አዳም ለሚስቱ ምን ብሎ ስም አወጣላት? የስሙስ ትርጉም ምንድነው?
22. ሰዎች በምን ሁለት ምክንያት ኃጢአተኞች ናቸው? ሮሜ 5:12።
23. እግዚአብሔር ዓለምን በፈጠረ ጊዜ ሁሉ መልካም ነው ብሎ ነበር። ታዲያ አሁን ሐዘን፤ በሽታና ሞት በዓለም ለምን ይገኛል?
24. እግዚአብሔር በምን ሁለት ምክንያት አዳምንና ሔዋንን ከገነት አስወጣቸው?
25. ፈተናን ለመቋቋም ሊረዱህ የሚችሉ ከዚህ ትምህርት የተማርካቸውን ሦስት ነገሮች ጻፍ።

26. ሮሜ 5:12 በቃልህ አጥፍ።

ትምህርት አራት

የኃጢአት ፍሬ ምዕራፍ 4 እና 5

መግቢያ

በኃጢአት ምክንያት የእግዚአብሔር ፍጹምና መልካም ፍጥረት በሐዘን፤ በሃፍረት፤ በሥቃይና በሥጋዊ ሞት ተሞላ። ኃጢአት በአዳምና በሔዋን ተጀመረ፤ በኋላም ወደ ልጆቻቸውና ወደ ልጅ ልጆቻቸው ሁሉ ተላለፈ። የአዳምና ሔዋን በኩር ልጅ ቃኤል የገዛ ወንድሙን ሲገድል ፍሬው በቤተሰቡም ጭምር ታየ። በወንድሙ በሴት ቤተሰብም ውስጥ ጭምር ታየ። ከቶ ምኞት ኃጢአትን ይወልዳል፤ ኃጢአት ደግሞ ሞትን ይወልዳል፤ ያዕ.1:15።

ሔዋን ልጆች እንደምትወልድ እግዚአብሔር የሰጣትን ተስፋ አመነች። የመጀመሪያ ልጇንም በወለደች ጊዜ ቃኤል ብላ ስም አወጣችለት። ትርጓሜውም ማግኘት ማለት ነው። ከእግዚአብሔር አገኘሁት ብላለች፤ ዘፍጥ.4:1። ደግሞም ሁለትኛ ልጅን ወለደች እቤል ብሎም ስም አወጣችለት።

በኋላ ቃኤል አራሽ ሆነ፤ እቤልም በግ አርቢ ሆነ። አንዳንድ ምሁራን ሰው ማረስንና ከብት ማርባትን የለመደው በዚህ ጊዜ አልነበረም ይላሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ግን ይህን የለመደው ገና ከመጀመሪያው ነው ይላል።

ቃኤልና እቤል መቼም ወላጆቻቸው ኃጢአት እንዴት እንደሠሩ፤ ሃፍረታቸውን በበለስ ቅጠል ልብስ ለመሸፈን እንዴት አንደሞከሩ፤ እግዚአብሔር አንድ እንስሳ ገድሎ የቆዳ ልብስ እንዴት እንዳለበላቸው ሳይሰሙ አልቀሩም። እነዚህ ወንድማማች ለእግዚአብሔር መስዋዕት ለምን እንዳቀረቡ ግልጽ አይደለም። እግዚአብሔር እንዲሁ አንዲያደርጉ ስለነገራቸው ሳይሆን አይቀርም። ይህ ከሆነ ምን ዓይነት መስዋዕት ማቅረብ እንደሚገባቸው ሊያውቁ ይችላሉ። አንዳንድ ሰዎች ግን ምን ዓይነት መስዋዕት ማቅረብ እንደሚገባቸው ሰላላውቁ ቃኤል ከርሻው እቤል ደግሞ ከበጎቹ መስዋዕት አድርገው ማቅረባቸው የሚጠበቅ ነገር ነው ብለው ያስባሉ። ከጠቅላላው መጽሐፍ ቅዱስ ግን የደም መስዋዕት ማቅረብ እንደነበረባቸው ግልጽ ይመስላል። ከዚህም በላይ ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ፤ እርሱን ለማመስገን የርሱን በረከት ለማግኘት የደም መስዋዕት ማቅረብ እንደሚያስፈልግ እግዚአብሔር ሳይገልጽላቸው አልቀረም።

የዘፍጥረት 4 እና 5 ክፍሎች

ኃጢአት ኃጢአትን ይወልዳል። ኃጢአት ወደ አዳምና ሔዋን ልጆች ከዚያም ወደ ልጅ ልጆቻቸው እንደተላለፈ ዘፍጥረት ምዕራፍ 4 ይናገራል። ከአዳምና ከሔዋን ልጆች ለማቸው የተጠቀሰው የቃኤል፤ የእቤልና የሴት ብቻ ነው።

ሴት የተባለው ልጅ በተገደለው በአቤል ተተካ። የሴት የልጅ ልጆች ለሞት በዘፍጥረት 5 ላይ ተዘርዝረዋል። እነዚህ ሞቱ። መሞታቸውም የኃጢአትን ፍሬ በግልጽ ያሳያል። ከነዚህ ያልሞተው ሄናክ ብቻ ነው። ሄናክ ዘመኑን ከአግዚአብሔር ጋር በጎበረት አላለፈ። በመጨረሻም ሞትን ላይቀምለ ክርሱ ጋር ለመሆን ሄደ።

የኃጢአት ፍሬ

ምዕራፍ 4	ምዕራፍ 5
ሃጢአት በመጀመሪያው ቤተሰብ የመጀመሪያው የነፍስ ግድያ የቃኤል የትውልድ ሐረግ የሴት ልደት	ኃጢአት በትውልድ ሁሉ የአዳም የትውልድ ሐረግ የሴት የትውልድ ሐረግ ከሄናክ በቀር የሁሉ መሞት

ማብራሪያ

የአዳምና ሔዋን የመጀመሪያዎቹ ልጆች ቃኤልና አቤል ነበሩ። አንድ ቀን እነዚህ ወንድማማች ለጌታ መስዋዕት አቀረቡ። ቃኤል እራሽ ነበርና ክርሻው ፍሬ አቀረበ። አቤል ደግሞ በግ አርቢ ነበርና ከበንቼ የሰባውን አቀረበ።

እግዚአብሔር የአቤልን መስዋዕት መቀበሉን የቃኤልን መስዋዕት አለመቀበሉን ያሳየው እንዴት እንደነበር እናውቅም። የአቤልን መስዋዕት መቀበሉን ያሳየው ከለማይ እሳት በመላክ ሊሆን ይችላል። እንዲህ ሲያደርግ በመጽሐፍ ቅዱስ በልዩ ልዩ ስፍራ አናያለንና! ዘሌዋ.9:24።

እግዚአብሔር የአቤልን ለምን እንደተቀበለና የቃኤልን ለምን እንዳልተቀበለ እራት ዘፍጥረት አይናገርም። የአቤልን የተቀበለው ልቡ በእርሱ ፊት ቅን በለ ነበር፤ የቃኤልን ያልተቀበለው ደግሞ ልቡ በእርሱ ፊት ቅን ስላልነበር ላይሆን አይቀርም። ቃኤል ከፋ ልብ ሳይናረው አልቀረም። የራሱ ሥራ በእግዚአብሔር ፊት ተቀባይነት አለው ብሎ ሳያስብ አልቀረም፤ ልክ ወላጆቹ ኃጢአታችንን በራሳችን ሥራ ለመሸፈን እንችላለን ብለው አንዳሰቡ። ወንድሙ አቤል ግን ይቅርታ የሚያስፈልገው ኃጢአተኛ መሆኑን እመነ። ይቅርታ ማግኘት የሚችለው ለአባት እናቱ እግዚአብሔር ባላያቸው መንገድ ወደ እርሱ በመምጣት እንደነበርም እመነ። ያም መንገድ የደም መንገድ ነበር። እግዚአብሔር ይህን መንገድ የገለጸው እዳምንና ሔዋንን ቆዳ ለማልበስ አንድ እንስሳ በገደለ ጊዜ ነበር።

አቤል አንድ በግ እርዶ በአምነት ለእግዚአብሔር መስዋዕቱን አቀረበ። እግዚአብሔርም መስዋዕቱን ተቀበለ። መስዋዕቱ የደም መስዋዕት ነበር። የደም መስዋዕት ኃጢአተኞች ወደ ቅዱስ እግዚአብሔር የሚቀርቡበት ብቸኛ መንገድ ነው።

ቃኤልም ደግሞ ለእግዚአብሔር መስዋዕቱን አቀረበ። እግዚአብሔር ግን መስዋዕቱን አልተቀበለም። ቃኤልም ተቆጣ። የተቆጣውም በወንድሙ ስለቀናና በፈለገው መንገድ እግዚአብሔርን ለማምለክ ስላልቻለ ነበር። በእግዚአብሔር ላይ መቆጣት አልነበረበትም። በዚህ ፈንታ ባቀረበው መስዋዕት ምን ጉድለት እንደተገኘበት እንዲያስረዳው መጠየቅ ነበረበት። ችሩ እግዚአብሔር ግን ንስሐ እንዲገባና ትክክለኛውን መስዋዕት እንዲያቀርብ ዕድል ሰጠው፤ ነገር ግን እንዲሁ ማድረግ አለመደደም! ዘፍጥ.4:7። እንዲሁ ቢያደርግ ኖሮ ግን በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነትን ያገኝ ነበር።

ቃኤል በወንድሙ ቀና፤ ገደለውም። አለመታዘዝ፤ መኮራት፤ መቆጣት፤ መቅናት፤ መበቀል፤ ነፍስ መግደል ወዘተ የኃጢአት ፍሬዎች ናቸው። ይህ ቃኤል የፈጸመው የነፍስ ግዲያ የወንድም በወንድም ላይ መነሣት ነበር። ደግሞ ያሳየው እምነት መቃወም ነበር። በእምነታቸው ምክንያት ለሚገደሉት ሰዎች አቤል የመጀመሪያው ሆነ። ኢየሱስም በእምነታቸው ምክንያት ስለሚገደሉት ሰዎች ሲናገር አቤልን ጠቅሷል፤ ማቴ.23:35።

እግዚአብሔር ሊረዳቸው ወደ አዳምና ሔዋን እንደመጣ ቃኤልን ለመርዳት መጣ። እግዚአብሔር ወንድሙ የት እንዳለ በጠየቀው ጊዜ አላውቅም ብሎ በወሸት መሰለለት። እንደ አባቱ እንደ ዲያብሎስ ወሸታምና ነፍስ ገዳይ ነበር፤ ዮሐ.8:44። ለወንድሙ ምንም ርገርኒ አልነበረውም። «የወንድሜ ጠባቂ እኔ ነኝ?» ብሎ በመጠየቅም እግዚአብሔርን እንደግያክብር ገለጸ። ልክ አባት እናቱ ራሳቸውን ከእግዚአብሔር ለመሰወር እንደሞከሩ ሁሉ እርሱም ኃጢአቱን ከእግዚአብሔር ለመሰወር ሞከረ። እግዚአብሔር ግን ሁሉን ያውቃልና ቃኤል ያደረገውን አውቀ። ልክ የጻድቃን ደም ስለ ሞታቸው እንዲበቀልላቸው ላያቋርጥ ወደ እግዚአብሔር እንደሚጮሁ፤ የቃኤል ወንድም ደም ወደ እግዚአብሔር ጮሽ፤ ራዕይ 6:9። እግዚአብሔር መልካም ምርት ልትለጥ በማትችል ምድር ላይ ኩብላይ እንዲሆን አድርጎ ረገመው። ነገር ግን መሐሪ ነውና ሕይወቱን ሊያጠፋ ከሚፈልጉ ሊጠብቀው ተስፋ ሰጠው፤ 4:15። በርሱ ላይ ምልክት አደረገበት። ምልክቱ ምን እንደ ነበረ አይታወቅም። ነገር ግን ሰዎች እንዳይገድሉት የሚከላከል ነበር። ቃኤልም ምንም ሌላ ተስፋ ሳይቀበል ከእግዚአብሔር ፊት ወጣ።

የቃኤል ሚስት የአባት የእናቱ ልጅ መሆን አለባት። በመጀመሪያ ላይ የገዛ እህትን ማግባት አስፈላጊ ነበር። በምድር ላይ ሌሎች ሴቶች አልነበሩምና። ሌሎች ሴቶች ሲኖሩ ግን አንድ ሰው የገዛ እህቱን ሊያገባ አይፈቀድለትም፤ ዘዳግ.27:22።

ቃኤል ልዩ ልዩ ሥራና የእጅ ሥራ መስራት የሚችሉ ወገኖች ነበሩት። እነዚህ ግንባሮች፤ ኩባት እርቢዎች፤ ሙዚቀኞች፤ ናለና ብረት ቀጥታጮች ነበሩ። መጽሐፍ ቅዱስ እነዚህ እንዳቸውም እግዚአብሔርን አማኝ እንደነበሩ አይናገርም። ነገር ግን ከእነርሱ ላሜሕ የተባለ ሁለት ሚስት እንዳገባና ነፍስ እንደገደለ ይናገራል። ላሜሕ በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ በሚገኘው የመጀመሪያው መዝሙር ላይ ጎልማሳው ስለቀለለን ገድፎዋለሁ ብሎ ሲደነፋ ይታያል፤ ዘፍጥ.4:23።

አቤል ከሞተ በኋላ አዳምና ሔዋን ብዙ ልጆች ወልደዋል። ከወለድዋቸውም አንዱ ሴት የተባለ ነበር። ሔዋን ሴትን በወለደች ጊዜ በአቤል ፋንታ አግዚአብሔር የሰጠን ስሞታ ነው አለች። ክርስቶስ የተወለደው ከሴት ወገን ነበር። ሰዎችም አግዚአብሔርን ለማምለክ ሙሉ-ሙሉ የጀመሩት እርሱ ሴት ከሞተ በኋላ ነበር። ዘፍጥ.4:25-26።

በሴት ዘር ያለውን የአዳምን የትውልድ ሐረግ ዘፍጥረት 5 ይዘረዝራል። ያ ቤተሰቡን ከአግዚአብሔር ፍርድ ያዳው ፍኅ ከዚህ ዘር ነበር። በዚህ ምዕራፍ በአዳም ምክንያት ሞት እንደነገው እናያለን፤ ማለትም በዚህ ጊዜ የነበሩት ሰዎች ለረዥም ጊዜ ቢኖሩም በመጨረሻው ላይ እንደሞቱ እንመለከታለን።

ያልሞተው ሄኖክ ብቻ ነበር። ሄኖክ በአምነት ከአግዚአብሔር ጋር በነበረት ፍረ። ደስ የሚያሰኘውንም አደረገ። በብዙ ክፉ ሰዎች መካከል አንዱሁ ማድረግ እርሱ ቀላል አልነበረም።

ሄኖክ ከአግዚአብሔር ጋር በነበረት መኖር የጀመረው ልጁ ማቴላላ ሲወለድ ይመስላል። ማቴላላ ማለት «እርሱ ሲሞት ይላካል» ማለት ነው። እንግዲህ አግዚአብሔር ማቴላላ ሴሞት ፍርድ በዓለም ላይ ይመጣል ብሎ ገልጾለት ይሆናል። ይሁዳ 14-15 ደግሞ ሄኖክ ስለመጣው ፍርድ እንደተናገረ ይናገራል። በመጨረሻም ሞትን ላይቀምስ አግዚአብሔር ወደ ራሱ ወስደው።

ልጁ ማቴላላ ደግሞ በ969 ዓመቱ ሞተ። ማንም የእርሱን ያህል ዘመን የኖረ የለም። እርሱ ከሞተም በኋላ የጥፋት ውኃ መጣ የጥፋት ውኃ የመጣው በልጅ ልጁ ሰኖኅ ዘመን ነበር። የጥፋት ውኃ ላይመጣ ከ969 ዓመት በላይ መቆየት የአግዚአብሔርን ትዕግሥትና ምህረት ያሳያል።

መደምደሚያ

የቃሌልና የአቤል ታሪክ ምስት ሞና ሞና ነበረች ያሳያል።

አንደኛ፡- ሰው ኃጢአተኛ መሆኑንና እንደ ኃጢአት ሌላ ኃጢአት ማስከተሉን ይገልጻል።

ሁለተኛ፡- የኃጢአት ኩነቷ ከአግዚአብሔርም ከሰውም መለየት መሆኑን ያሳያል።

ሦስተኛ፡- አግዚአብሔር መሐሪ በመሆኑ ንስሐ ገብቶ ወደ እርሱ እንዲመለስ ለሰው ዕድል መስጠቱን ይከስታል።

አቤል አግዚአብሔርን ለመቅረብና ለማምለክ የቻለው በአምነት ነበር፤ ያብ.11:4። አቤል አግዚአብሔርን በአምነት ታዘዘ። በአግዚአብሔር ለስተሳሰብ እንጂ በሰው አስተሳሰብ አልታመነም። በሰው አስተሳሰብ ቃሌል ያቀረበው መስዋዕት አቤል ካቀረበው ያነሰ አልነበረም፤ 1ኛ ቀር.1:18፤ 2:14።

ይሁዳ 11 ሌላ ቃሌል መንገድ ይናገራል። የቃላል መንገድ መቼም ሆነ ብሎ የአግዚአብሔርን መንገድ ትቶ ዘራስ መንገድ መሄድ ማለት ነው። ይሁን እንጂ፡ አንድ

ኃጢአተኛ ወደ ቅዱሱ አግዚአብሔር የሚቀርብበት አንዱና ብቸኛ መንገድ አምነት ነው። ይህም አምነት ደሙን ባፈሰሰው በአግዚአብሔር በግ ላይ የተመሠረተ መሆኑን አለበት።

አቤል ያቀረበው የበግ መስዋዕት ደሙን ለኛ ብሎ የሚያፈሰው የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ነበር። ኢየሱስ በዮሐ.1:29 ላይ የአግዚአብሔር በግ ተብሎአል። እንግዲህ ይህንን የሚያስፈልገን ኃጢአተኞች መሆናችንን አምነን በአምነት ወደ እርሱ መምጣት ያስፈልገናል። የራሳችን ሥራ ሊያድነን እንደማይችል መንገዱን ደግሞ ያስፈልገናል፤ ኤፌ.2:8-9።

አቤል የአግዚአብሔርን መንገድ ተከተለ። ይህ ግን በወንድሙ እጅ መገደልን አስከተለበት። ይሁን እንጂ ከሞት ወዲያ በአግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነትን አግኝቶአል።

ቃሌልም ወንድሙን ስለ ገደለ ተረገም። ከአግዚአብሔር ፈት ወጥቶ ኩብላይና ተቅበዝባሽ ሆነ።

አግዚአብሔርን በመከተላችን ስደት በደርሰብን እንደነቅ፤ 1ኛ ዮሐ.3:13። ኢየሱስ በማቴ.5:10-12 ላይ «ስለ ጽድቅ የሚሰደዱ ብፁዓን ናቸው፤ መንግሥተ ሰማያት የእነርሱ ናትና። ሲነቅቱ አችሁና ሲያሳድዱ አችሁ በእኔም ምክንያት ክፉውን ሁሉ በውሸት ሲናገሩባችሁ ብፁዓን ናችሁ። ጥጋችሁ በሰማያት ታላቅ ነውና ደስ ይበላችሁ፤ ሐሴትም አድርጉ፤ ከእናንተ በፊት የነበሩትን ነቢያትን እንዲሁ አላድረጋቸዋልና» ይላል። አግዚአብሔር ወንድሙን እንደገደለው አንድ ቃሌል እንዳትሆኑ ተጠንቀቁ ይለናል፤ ዮሐ.3:12። ደግሞ ወንድማችንን ብንጠላ እንደ ገደልነው ይቆጠራል ይለናል፤ 1ኛ ዮሐ.3:15።

በዘፍጥ.4:9 ላይ «የወንድሜ ጠባቂው እኔ ነኝ?» የሚለው የቃሌል ጥያቄ «የወንድሜ ጠባቂ እኔ ነኝ» ወደሚለው መለወጥ ይገባዋል። አግዚአብሔር ሰው ሕይወት ላለው ሁሉ ጋላፊነት እንዳለበት ይናገራል። ቃሌል ግን ለገዛ ወንድሙ እንኳ ግድ አልነበረውም። አዲስ ኪዳን ለቤተሰባችን፣ በክርስቶስ ወንድሞቻችንና አህቶቻችን ለሆኑትና ለምናውቃቸው ሰዎች ግድ ሊኖረን እንደሚገባ ያስተምራል፤ ኤፌ.6:4፤ 1ኛ ቀር.12:26፤ ሉቃ.10:25-37።

ሄኖክ አንድ ታላቅ መሪ ወይም ታምራት ሠራ አልነበረም። ከሰዎች ተለይቶ የኖረ መኖሩ አልነበረም። እንደማንኛችንም አንድ ተራ ሰው ነበር። ነገር ግን ከአግዚአብሔር ጋር በነበረት 300 ዓመት ኖረ። ይህ መቼም ለኛ መበረታቻ ነው። እንደእርሱ እንድንኖር ያበረታታናል። ሄኖክ ስለ አግዚአብሔር ለመመስከርና ስለ መጪው ፍርድ ለመናገር አልፈራም፤ ይሁዳ 14-15። ነገር ግን የዘመኑን ክፉት ለማጋለጥ ስለ ደፈረ ምናልባት ተወዳጅ አልነበረም። ሰዎች ስለ ፍርድ መስማት እንዲሁም መገሠፅ አይወዱም። ቢሆንም በፍቅር ስለመጪው ፍርድ ለናስጠነቅቃቸውና ስለ ክፉታቸው ልንገሥጽቸው ያስፈልጋል።

ሄኖክ ላይሞት ወደ አግዚአብሔር ዘንድ መጠቀም የሞት አንድ ቀን ድል የመሆን ምልክት ነው። የሄኖክ ሞትን አለማየት የሚያመለክተው ክርስቶስ ዳግመኛ ሲመለ ሞትን ላያይ ወደ ሰማይ የሚሄዱትን ክርስቲያኖች ነው፤ 1ኛ ቀር.15:54-57።

ጥያቄዎች

1. የቃሌ ሥራ ምን ነበር? የአቤልስ?
2. ሀ/ መስዋዕት ለምን አስፈለገ?
ለ/ በዘሊጥ.9:7 ላይ ምን ዓይነት መስዋዕት ተጠቅሷል?
3. ቃሌ ምን ዓይነት መስዋዕት አቀረበ?
4. አቤል ምን ዓይነት መስዋዕት አቀረበ?
5. የእግዚአብሔር በግ ማነው?
6. ቃሌ አቤልን ለምን ገደለው?
7. ሰደት ለሚደርስባቸው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ምን መጽናኛ ሰጠ?
8. እግዚአብሔር ቃሌን ወንድምህ የት ነው ብሎ ሲጠይቀው ምን መለሰለት?
9. እግዚአብሔር በቃሌ ላይ ምን ሁለት ፍርድ ፈረደ?
10. እግዚአብሔር ቃሌን ለምን ምልክት አደረገበት?
11. የቃሌልንና የአቤልን ታሪክ ለመናገር የሚያበቁ ሦስት ምክንያቶችን ዘርዝር።
12. የቃሌል ወገኖች ይሠሩዋቸው ከነበሩት የሥራ ዓይነቶች ሦስቱን ዘርዝር።
13. ከቃሌል ወገኖች አንድ ኃይሉን በመልካም ነገር ላይ ያዋሉ፤ አንድ ደግሞ ኃይሉን በክፉ ነገር ላይ ያዋሉ ጥቅስ።
14. ሀ/ ላሜህ የሚበድሉትን እንዴት አበቀላቸዋለሁ አለ? ዘፍጥ.4:24።
ለ/ ኢየሱስ የበደሉንን ምን ግድረግ ይገባናል አለ? ግቴ.18:22።
15. የቃሌል ሚስት ማን ነበረች?
16. የሴት መወለድ እንዴት አዲስ ተስፋ አስገኘ?
17. ዘፍጥ.5:1 እንብብ።
ሀ/ ምን ሌላ የዘፍጥረት ጥቅስ እግዚአብሔር ሰውን በመልኩ ፈጠረው ይላል?
ለ/ ሴት በማን መልክ ተፈጠረ? ዘፍጥ.5:3።
18. በዘፍጥ.5 የሚገኙ ሁለት አበይት ነገሮችን ዘርዝር።
19. ሞትን ላይቀምስ ወደ እግዚአብሔር የሄደው ማን ነበር?
20. ሄናክ ምን ብሎ ተነበየ?
21. 1ኛ ዮሐ.3:15 በቃላህ አጥና።
22. ሄናክ መበረታቻና መንቃቂያ ሊሆንህ እንዴት ይችላል?

ትምህርት አምስት

የጥፋት ውኃ ዘፍጥ.6-9

መግቢያ

ከአዳም እስከ ኖሳ ያለውን ጊዜ በትክክል ሳግወቅ አይቻልም። በዚህ ጊዜ ብዙ ሰዎች እንደተወለዱ ጥርጥር የለውም። ከእነርሱም አንዱ ቃሌል ነበር። ቃሌል ወንድሙን አቤልን ከገደለው በኋላ ሴት በሚባለው በወንድሙ ዘር አማካይነት እግዚአብሔር ለሰዎች አዲስ አጀማመር ሰጠ።

ከሴት ዘር አንዳንዶቹ በእግዚአብሔር የሚታመኑ ሆኑ፤ ቢሆንም ሁሉም ኃጢአተኞች ነበሩ። ከአዳም የወረሱት የኃጢአት ባሕርይ ነበረባቸው። የሥጋ ፍላጎታቸውና ሠይጣንም እንዲሁ ይፈታተናቸው ነበር።

ኃጢአት አድጎ ከፋ ፍሬውን አፍርቶ ነበር። እግዚአብሔርም እነዚህ ሰዎች እንዲህ ከፋ መሆናቸውን አይቶ በጣም እዘነ። ዳድቅ ነውና በምድር ያለውን ሁሉ ሊያጠፋም አለበ። ነገር ግን አፍቃሪም ነው፤ የሚያረው አንድ ሰው ደግሞ አየ። ያም ሰው ኖሳ ነበር። በክፉዎቹ ላይ ከሚመጣው መዓት የሚድንበትን መንገድ ለርሱ ገለጸለት። ኖሳ መርከብ በመሥራት ራሱንና ቤተሰቡን እንዲሁም ከእንስሳት ሁሉ እንዳንድ ተባባሪና እንስሳታይ እዳነ። ከጥፋት ውኃ በዳኑት አዲስ አጀማመር ሊገኝ ተቻለ። ቁጥራቸው ይነስ እንጂ እግዚአብሔር በምሕረቱ የሚያድናቸው ሰዎች ምን ጊዜም አይጠፉም፤ ኢላ.10:20-21።

መጽሐፍ ቅዱስ የጥፋት ውኃ ዓለም አቀፍ እንደነበር በግልጽ አይናገርም። የጥፋት ውኃ በመርከቡ ከነበሩት በስተቀር ሁሉን አጥፍቷል። ይህም በእግዚአብሔር የደህንነት ዕቅድ የአንዱ ዘመን መጨረሻና የሌላው ዘመን መጀመሪያ ነበር።

የዘፍጥ.6-9 ክፍሎች

በምዕራፍ 6 ላይ ፍርድ የተሰጠበት ምክንያት እንዲሁም ደግሞ እግዚአብሔር ኖሳንና ቤተሰቡን እንስሳቱንም ያዳነበት መንገድ ይታያል። በምዕራፍ 7 ላይ እግዚአብሔር ኖሳን ወደ መርከቡ እንዲገባ ካዘዘው ጀምሮ ከመርከቡ ውጭ የነበሩት ፍጡራን በሙሉ እስከ ጠፉ ድረስ የሆነው ሁሉ ይታያል። በምዕራፍ 8 ላይ መራቀ እስኪታይ ድረስ ውኃው እየጉደለ ይሄዳል። በመርከቡ የነበሩት ሁሉ ወደ ውጭ ይወጣሉ። ኖሳም ከነቤተሰቡ ስለዳነ እግዚአብሔርን ለማመስገን መሠውያ ይሠራል። እግዚአብሔር ምድርን ዳግመኛ በውኃ ላለማጥፋት ቃል ይገባል። በምዕራፍ 9 ላይ ደግሞ እግዚአብሔር የሰው መንግሥት ያቋቁማል። ከኖሳ ጋር ቃል ኪዳን ይገባል። የቃል ኪዳኑም ምልክት ቀስተ ደመና እንደሆነ ይናገራል። እንዲሁም ደግሞ ስለ ኖሳና ስለ ልጆቹ የሕይወት ታሪክ ይተርካል። ምንም እንኳ እግዚአብሔር ከፋዎቹን ሰዎች በያጠፋቸውም የኃጢአታቸው ውጤት በኖሳና በልጅ ልጆቹ ላይ መተላለፍ አልቀረም።

የጥፋት ውኃ ፍርድ

ምዕራፍ 6	ምዕራፍ 7	ምዕራፍ 8	ምዕራፍ 9
ለፍርዱ መዘጋጀት	ፍርዱ	ከፍርዱ በኋላ	ፍርዱ ላይ ያለው የተገባው ቃል ኪዳን
የመርከቡ መሠራት	ወደ መርከቡ መግባት	ከመርከቡ መውጣት	ከመርከቡ ወጥቶ በሰው መንግሥት መኖር
ወደ መርከቡ የገቡት	ወደ መርከቡ ያልገቡት መጥፋት	የመሠራት መሠራት	የእግዚአብሔር ከኖሳ ጋር ቃል ኪዳን መግባት
		እግዚአብሔር የሰጠው ተስፋ	ከጥፋት ውኃ በኋላ የኖሳና የልጆቹ ታሪክ

ማብራሪያ

በዘፍጥ.6:2 ላይ የእግዚአብሔር ልጆች የሚሉትን ቃላት በልዩ ልዩ መንገድ ይተረጉማሉ። ለይጣን ሲወድቅ ብዙ መላእክትም ከርሱ ጋር ወድቀዋል፤ 2ኛ ጴጥ.2:4፤ ይሁዳ 6። እነርሱ ርኩሳን መናፍስት ሆኑ። ብዙ ጊዜ ርኩሳን መናፍስት ወደ ሥጋ በመግባት ሰዎችን ሊቆጣጠሩ ይሞክራሉ፤ ሉቃ.11:24-26። በዘፍጥ.6:2 ላይ የእግዚአብሔር ልጆች የሚሉት ቃላት የወደቁትን መላእክት ሊያመለክቱ ይችላሉ። ወደ ወንዶች አካል ገብተው ሌቶችን ሲያገቡ ክፉ ልጆች ወለዱ።

ወይም ደግሞ በዘፍጥ.6:2 የሚገኘው አላብ እውነተኛ አማኞች ያላመኑትን ጥገባታቸውን ሊጠቁም ይችላል። ወይም ደግሞ የሌት ወንዶች ልጆች የቃዩንን ሌቶች ልጆች ጥገባታቸውን ሊያመለክት ይችላል። ወይም ደግሞ ቃላቱ ኃያላን ገዢዎችን ሊጠቁሙ ይችላሉ። ብዙውን ጊዜ እነዚህ ሰዎች የአማልክት ልጆች ተብለው ይጠሩ ነበርና። ያም ሆነ ይህ ሰዎቹ በጣም ከፋዎች ነበሩ።

በምድር ላይ ከፋት እየበዛ እንደሄደ እግዚአብሔር አይቶ መንፈሱ ለዘላለም በሰው እንደማይኖር ተናገረ። እግዚአብሔር ለዘላለም አይታገሥም። በዚያ ዘመን ግን 120 ዓመት ሊታገሠው ፈቀደ። በእነዚህም ዓመታት ጎሰሐ የመግባት ዕድል ሰጠው። የጥፋት ውኃ ከመምጣቱ በፊት በኖሳ በኩል ለ120 ዓመት የምድርን ሕዝብ አስጠንቅቃል፤ 1ኛ ጴጥ.3:20።

በዘፍጥ.6:8-9 ለሌ ኖሳ 3 ነገሮችን እናያለን። እነርሱም፦
 1ኛ/ በእግዚአብሔር ፊት ሞገሰን አገኘ። ይህ የእግዚአብሔር የጸጋ ሰጦታ ነው።
 2ኛ/ ዳድቅ ነበረ። ኖሳ በዘመኑ ሰዎች መካከል ያለ ነቀፋ ኖረ። በዙሪያው የነበሩት ሁሉ ከፋዎች ነበሩ፤ ቢሆንም ከነርሱ ጋር አልተባበረም።
 3ኛ/ ከእግዚአብሔር ጋር የማያደርግ ገብረትና አንድነት ነበረው፤ ለዚህ ነው እግዚአብሔር ከጥፋት ውኃ በኋላ ለአዲስ አጀማመር የመረጠው።

ኖሳ፦ ካም፣ ሌምና ያፈት የሚባሉ ሦስት ልጆች ነበሩት።

እግዚአብሔር «ሰዎች ከፋዎች ሆነዋልና ሁላቸውንም በውኃ አጠፋለሁ፤ አንተንና ቤተሰብህን ግን አላጠፋም» ብሎ ነገረው። ስለዚህ እርሱንና ባለቤቱን ሦስቱን ወንዶች ልጆቹንና ባለቤቶቻቸውን እንዲሁም ከእንስሳት ሁሉ አንዳንድ ተባባሪዎችና አንስታይ ልትይዝ የምትችል አንዲት መርከብ እንዲሠራም አዘዘው። መርከብዋንም እንዲት እንደሚሠራት ነገረው። ምግብ በውሰቧ እንዲያኖር ነገረው።

ኖሳም ልክ እግዚአብሔር እንደነገረው መርከቧን ሠራ። መርከቧን እየሠራ የጎሰሐ ስብከት ለሕዝቡ ሰበከ። ጎሰሐ ባይገቡ እግዚአብሔር የጥፋት ውኃ እንደሚያመጣቸው ተናገረ። ነገር ግን የሰማው አንድም አልነበረም፤ 2ኛ ጴጥ.2:5።

በመጨረሻም እግዚአብሔር ኖሳን ወደ መርከቡ ግብ ብሎ የሚነግረው ቀን መጣ። ስምንት ሰዎች ከእንስሳት ሁሉ አንዳንድ ተባባሪዎችና አንስታይ እንዲሁም ጌዲህ ከተባሉት እንስሳት ሁሉ ሰባት ሰባት ወደ መርከብዋ ገቡ። ጌዲሕ የተባሉት እንስሳት ምን ምን እንደሆኑ በዘሌዋ. ምዕራፍ 7 ላይ ተዘርዝረዋል። ኖሳ ወደ መርከቡ ሲገባ የሰድሰት መቶ ዓመት ሰው ነበር።

ኖሳ ወደ መርከቡ በገባ በላምንቱ የጥፋት ውኃ መጣ። ዝናብ ለአርባ ቀንና ለአርባ ሌሊት ላያደርግ ጸባ። ውኃ ከላይም ከታችም መጣ። በምድር ላይ ሕይወት የነበረውን ሁሉ አጠፋ። ተራራውን ሁሉ እንኳ ሸፈነ፤ 7:17-24። ነገር ግን መርከቧ ቤውኃው ላይ ተንሳፈረች እንጂ ምንም አልሆነችም።

በዘነበ በአምስተኛው ወር መጨረሻም ላይ ውኃው መጥደል ጀመረ። በሰባተኛው ወር ላይ መርከቧ ባሕራራት ተራራ ላይ አረፈች። በአሥራ አንደኛው ወር ላይ ኖሳ አንድ ቁራ ከመርከብዋ ሰደደ። ነገር ግን ከሞቱት እንስሳት ምግብ ሰላገኘ ወደ መርከብዋ አልተመለሰም። ከዚያም እንደ ርግብ ሰደደ። እርስዋ ግን ወዲያው ተመለሰች። ትንሽ ቆይቶም እንደገና ሰደዳት። በአፍዋ የወይራ ቅጠል ይዛ ዳግመኛ ተመለሰች። ቅጠሉ ተከሉች ማደግ ለመጀመራቸው አንድ ምልክት ነበር። ለሦስተኛ ጊዜም ሰደዳት። ነገር ግን በዚያው ቀረች። ኖሳም ወደ ውጭ በተመለከተ ጊዜ መሬቱ እንደደረሰ አየ። ዳሩ ግን እግዚአብሔር ውጣ እስኪለው ድረስ ከመርከቧ ለመውጣት አልፈለገም። ወደ እርስዋ በገባ በዓመቱም በእግዚአብሔር ትዕዛዝ ከእርስዋ ወጣ።

ወዲያውም እግዚአብሔርን ለማምለክ አንድ መሠራት ሠራ። ከያንዳንዱም ጌዲሕ እንስሳና ጌዲህ ወፍ መስዋዕት አቀረበ። እግዚአብሔርም መድርን ዳግመኛ በውኃ ላለማጥፋት ቃል ገባለት።

እግዚአብሔር ኖገና ሦስቱን ልጆቹን ባረካቸው። ብዙ ተባዙም አላቸው። ከእንስሳትም ደም በስተቀር ሁሉን ነገር መብላት እንደሚችሉ ነገራቸው። እግዚአብሔር ግንም ሰው ሌላውን ቢገድል ይገደላል የሚል ሕግ አወጣ። እግዚአብሔር ይህን ሕግ በማውጣቱ የሰውን መንግሥት አቋቋመ። ግለትም ለሰው መንግሥት ነፍሰ ገዳይን የመገደል ሥልጣን ሰጠ።

ከዚህ በኋላ ከኖገና ከሦስቱ ልጆቹ ጋር ታል ኪዳን ገዛ። ግለትም ዓለምን ዳግመኛ በውኃ ላያጠፋ ተስፋ ሰጣቸው። 9:6-17። ለቃል ኪዳንም ምልክት እንዲሆን በሰማይ ቀስተ ደመና ሰጣቸው።

ኖገ እግዚአብሔርን ለብዙ ዓመታት ተከተለ። እግዚአብሔር አድርጎ ያለውን ሁሉ አደረገ። ነገር ግን አንድ ቀን እንደ ኃጢአት ሠራ። ኃጢአቱም እንዲህ ነበር። ከጥፋት ውኃ በኋላ ወይን ተከለና የወይን ጠጅ ጠጥቶ ሰከረ።

ከም የሚባለው ልጅ ራቄቱን አየው። ሰወንድሞቹም ሄደ ነገራቸው። እነርሱም ያባታቸውን ራቄትነት ባያዩ ልብስ አለበሱት። ሰካሩም ከበረደለት በኋላ ኖገ ሴምንና ያፈትን ባረካቸው። የከምን ልጅ ከነግንን ግን ረገመው። ከብዙ ዘመናት በኋላ ሴም የአብርሃምና የዳዊት የኢየሱስም ቅድመ አያት ለመሆን ቢታ። ከነግን ደግሞ መሬቱ ለአብርሃም የልጅ ልጆች ተሰጠበት። ከዚህም በላይ በኢየሱስ ዘመን ወገኖቹ በእስራኤላውያን ተሸነፉ። ቢሆንም ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ በመምጣት በረከት ሊቀበሉ እይችሉም ግለት እይደለም። ኖገ የሞተው በ950 ዓመቱ ነው።

መደምደሚያ

በኖገ ዘመን ሰዎች በጣም ክፉዎች ነበሩ። ዛሬም እንዲሁ ናቸው። ሰለሚመጣው ፍርድ የተሰጠውን ግስጠንቀቂያ መስጣት አይፈልጉም። እግዚአብሔር ፍርድ እምላክ ነው ብለው ከሚያስቡ ይልቅ የፍትር እምላክ ነው ብለው ቢያስቡ ይወዳሉ። ፍርድም እንደሚመጣ እያምኑም። በኖገ ዘመን በሰዎቹ ላይ ፍርድ እንደመጣ ግስታወስ አይፈልጉም፤ 2ኛ ጴጥ.3:3-6። እግዚአብሔር አንድ ቀን እንደሚፈርድ ግስታወስ አለብን። ፍርድ እንደሚመጣ የሚነገሩን ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች አሉ፤ ሐብ.9:27።

ኖገ መርከብ በመሥራት ለፍርድ ተዘጋጀ፤ መርከቢቱንም እየሠራ ፍርድ እንደሚመጣ ለሰዎቹ ነገራቸው። እነርሱ ግን እንደቀድሞአቸው በሉ፤ ጠጡ፤ አገቡ፤ አጋቡ እንጂ ለፍርዱ ያደረጉት ዝግጅት ምንም አልነበረም። በመጨረሻ ዘመንም እንዲሁ ይሆናል፤ ግቲ.24:36-39። መብላት፤ መጠጣት፤ ግግባት፤ ግጋባት መቼም ኃጢአት አይደለም። ነገር ግን ሰዎቹ ስለ እግዚአብሔርም ግሰብ ሲገባቸው ስለነዚህ ነገሮች ብቻ በግሰባቸው ኃጢአት ሆናባቸዋል።

በዘመናችን ሰዎች የሚኖሩት ልክ እግዚአብሔር እንደሌለ ነው። እርግጥ ነው ክፉ ኃጢአት አይሠሩም ይሆናል። በእግዚአብሔር ቃል እያሾፉም ይሆናል። ነገር ግን ለዚያች የፍርድ ቀን ምንም ዓይነት ዝግጅት እያደርጉም። ግለትም ጌታ ሲመለስ ዝግጁ ሆነው አይገኙም፤ ሐብ.2:3። እርሱ ግን የምመለስበትን ቀን አታውቁምና ዝግጁ ሆናችሁ ጠብቁኝ ብሎአል፤

ግቲ.24:42። የምንዘጋጀው እርሱን እንደ ግል መድኃኒታችን በመቀበልና እርሱ የተናገረውን ሁሉ በማድረግ ነው።

ኖገ መርከቢቱን መሥራት ነበረበት። እግዚአብሔር ባዘዘውም ጊዜ ወደ እርስዋ መግባት ነበረበት። መርከቢቱ እንደ በር ብቻ ነበራት። በበርዋ የገቡት ዳኑ፤ ያልገቡት ደግሞ ሰጥመው ተሩ።

መርከቢቱ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ምላሌ ናት። ግለትም እርሱ የዘመናችን መርከብ ነው። የደህንነት መርከብ ወይም መንገድ ተዘጋጅቶአል። ይህም መንገድ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። አሁን በዚህ ብቸኛ በሆነው መንገድ ወደ እግዚአብሔር ለመሔድ ወይም ላለመሔድ አላባችንን መቁረጥ አለብን። ልብ እንበል። በክርስቶስ የሚያምኑ ይድናሉ። በርሱ የግያምኑ ደግሞ ይጠፋሉ፤ ዮሐ.3:18።

በጥፋት ውኃ ዘመን ኖገና ቤተሰቡ ብቻ በእግዚአብሔር አምነው ነበር። በእኩልነት ዘመን ኤልያስ እግዚአብሔርን የሚያምንና የሚያገለግል እርሱ ብቻ መስሎት ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር በእርሱ የሚያምኑ ብዙ ሌሎች እንዳሉ ነግሮታል፤ 1ኛ ነገ.19:14 እና 18። እኛም እንደ ኤልያስ ከሌሎች አግኞች ተላይተን ይሆናል። ነገር ግን ብቻችንን እይደለንም። ብቻችንን ነን ብለን ብናስብ እንኳ በርሱ ማመናችንን ግድረጥ የለብንም።

ኖገ እግዚአብሔርን አገለገለ። እኛም እንደ እርሱ እግዚአብሔርን የግገልገል ፅድል ተሰጥቶናል። ብዙ ሰዎች ኖገን ሳይቀላቁቡት አልተረምዱ። በደረት ምድር ላይ መርከብ በመሥራቱ ሞኝ እንደሆነ ሳይነገሩትም አልተረምዱ። ዳሩ ግን መሥራቱን ቀጠለ እንጂ አላቋረጠም። እኛም ምንም እንኳ ሰዎች ቢያፈዙብንም እግዚአብሔርን ግገልገላችንን ግድረጥ የለብንም።

ኖገ ምንም እንኳ እንድም የሚያዳምጠው ባያገኝም መስበኩን ቀጠለ እንጂ አላቋረጠም። ሰዎች በምስክርነታችን ምክንያት ጌታን ሲቀበሉ ባናይም ተስፋ መቁረጥ የለብንም። ሰዎች ሲያስፈሩንም መፍራት የለብንም።

ጥያቄዎች

1. እግዚአብሔር የጥፋት ውኃ ለምን አመጣ?
2. ኖገ መርከብ እንዲሠራ ለምን ነገረው?
3. እግዚአብሔር የጥፋት ውኃ ላያመጣ ስንት ዓመት ታገሠ?
4. ለምን ይህን ያህል ዓመት ታገሠ? 2ኛ ጴጥ.3:9።
5. ኖገ እምነቱን እንዴት አላየ?
6. ኖገ የሰበከው ሰብከት ምን ነበር? እኛስ የምንሰበከው ሰብከት ምንድነው?
7. ከጥፋት ውኃ ስንት ሰዎች ዳኑ?
8. መርከቢቱ የግን ምላሌ ናት?
9. ኖገና ቤተሰቡ በመርከቢቱ ምን ያህል ጊዜ ነበሩ?
10. ከመርከቢቱ እንደወጣ ኖገ ምን አደረገ?
11. እግዚአብሔር ምን ቃል ገባለት?

12. ቃሉን እንዲያስተውል እግዚአብሔር ምን ምልክት ሰጠው?
13. የመጨረሻው ዘመን ፍርድ ምን ዓይነት ፍርድ ነው? 2ኛ ዲ.ተ.3:10»
14. ከዚህ ፍርድ እንዴት ማምለጥ እንችላለን?
15. የኖኅ ልጆች እነማን ናቸው?
16. ክነዓን ማነው?
17. ኖኅ ለምን ከነዓንን ረገመው?
18. የሴም 3 የልጅ ልጆች ጥራ?
19. ዘመናችን እንደ ኖኅ ዘመን የሆነው በምን በምን ነው?
ሀ/ 1ኛ ዲ.ተ.3:20 2ኛ ቆሮ.6:2
ለ/ ዘፍ.ጥ.6:1-7 2ኛ ጢሞ.3:1-7
ሐ/ ዘፍ.ጥ.6:7 ማቴ.24:37-39
20. እግዚአብሔርን ስለማገልገል ከኖኅ የተማርከውን ሁለት ነገር ጻፍ»
21. ዕቢ.11:7 አንብባ ኖኅ የጽድቅ ወራሽ እንዴት እንደሆነ ግለጽ»
22. ማቴ.24:42ን በቃልህ አጥና»

ትምህርት ስድስት

በዚያን ጊዜ የነበሩ የዓለም ሕዝቦች ምዕራፍ 10-11

መግቢያ

በኖኅ ዘመን ሰዎች ክፉዎች ነበሩ። ስለሆነም እግዚአብሔር የጥፋት ውኃ አመጣባቸው። ከዚህ ጥፋት የዳኑት ኖኅና ባለቤቱ ሦስቱ ወንዶች ልጆቹና ባለቤቶቻቸው ብቻ ነበሩ። የዳኑትም እግዚአብሔር ኖኅን ሥራት ወዳለው መርከብ ስለገቡ ነበር። እግዚአብሔር ከእነዚህ አዲስ ሕዝብ ለጀምር ፈለገ። ነገር ግን እነዚህ የኃጢአት ባሕርይ ከአዳም ወርሰው ነበርና ኃጢአት መሥራታቸውን ቀጠሉ እንጂ አላቋረጡም።

በዓለም ያሉት ሕዝቦች ሁሉ የኖኅ ልጆች ናቸው። ስለሆነም እንደ አባታቸው ሁሉም ኃጢአተኞች ናቸው። እግዚአብሔር የዓለምን ሕዝቦች ዳግመኛ በውኃ ላለማጥፋት ቃል ገብቶአል። ይሁን እንጂ አንድ ቀን በእሳት ይፈርዳል! 2ኛ ዲ.ተ.3:5-7»

የዓለም ሕዝቦች የመጡት ከኖኅ ሦስት ልጆች ነው። ዘፍ.ጥ.10 የልጆቹን የልጅ ልጆች ስም ይዘረዝራል። እነዚህም ወደ ብዙ የዓለም ክፍል ተበተኑ። አሁን በዓለም ብዙ ዓይነት ሕዝቦች አሉ! የመጡት ግን ከአንዱ ከኖኅ ቤተሰብ ነው። ስለሆነም ሁሉም አንድ ናቸው።

ከጥፋት ውኃ በኋላ እግዚአብሔር ለዓለም እንደገና የመጀመር ዕድል ሰጠ። ለአዳም የሰጠውን ትዕዛዝ ለኖኅም ደግሞ ሰጠ። ይህ ለአዳምም ለኖኅም የተሰጠው ትዕዛዝ «ብዙ ተባዙ ምድርንም ሙሉአት» ተብሎ በ1:28 እና 9:1 ላይ የተጠቀለው ነው። የኖኅ ዘርች በአንድ ቦታ መሆንን ፈለጉ እንጂ ይህን ምድርን ሙሉአት የግላቸውን የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ

ለመታዘዝ አልፈለጉም። በአንድ ቦታ መሆንን ስለፈለጉም የባቢሎንን ግንብ መሥራት ጀመሩ። ከእግዚአብሔር ቁጥጥር ውጭ የሆነ መንግሥት እናቋቋማለን ብለውም አሰቡ። እግዚአብሔር ግን ቋንቋቸውን ደባለቀባቸው። እርሱ በርሳቸው መግባባት ስላልቻሉም ወደ ብዙ የዓለም ክፍል ተበተኑ።

አዲስ ሕዝብ መጀመሩ በቂ እንዳልነበረ ግልጽ ነው። ስለዚህ እግዚአብሔር ሌላ አዲስ የደህንነት ዕቅድ ጀመረ። ይህም ዕቅድ በሴም የልጅ ልጅ እንዲፈጸም አሰበ።

የምዕራፍ 10-11 ክፍሎች

ዘፍ.ጥ.10 የኖኅ ልጆችን ትውልዶች ይዘረዝራል። የኖኅ ልጆች ትውልዶች የዓለም ሕዝቦች መጀመሪያ ሆኑ። እነዚህም ሕዝቦች አዲስ ሥልጣኔ ጀመሩ።

የዘፍ.ጥ.10 ምዕራፍ 11 የመጀመሪያው ክፍል የባቢሎንን ግንብ መሥራት ይተርካል። በዚህ ጊዜ የነበሩት ሰዎች ሁሉ አንድ ቋንቋ ብቻ ነበራቸው። ስለዚህ መግባባት ቻሉ። የባቢሎንን ግንብ ሲሠሩ ግን እግዚአብሔር ቋንቋቸውን ደባለቀባቸው። ይህም ወደ ብዙ የዓለም ክፍል እንዲበተኑ አደረጋቸው።

11:10-32 የሴምን ትውልዶች ይዘረዝራል። እግዚአብሔር ሌላ አዲስ የደህንነት ዕቅድ ጀመረ። ይህም የደህንነት ዕቅድ በሴም ዘር እንዲፈጸም አቀደ። ስለዚህ ነው ትውልዶቹ በተብራራ ሁኔታ እንደገና የተጠቀሱት።

የዚያን ጊዜ የዓለም ሕዝቦች

ዘፍ.ጥ. 10	ዘፍ.ጥ. 11:1-9	ዘፍ.ጥ. 11:10-32
የሕዝቦች መጀመሪያ	የሕዝብ ወደ ብዙ የዓለም ክፍል መበተን	የተመረጠው ሕዝብ መጀመሪያ
የኖኅ ልጆች ትውልዶች	የባቢሎን ግንብ	የሴም ትውልዶች
		ወደ ተሰፋው አገር የተደረገው ጉዞ መጀመሪያ

ማብራሪያ

በዘፍጥረት 10 ላይ አንድ ረጅም የሆነ የሰም ዝርዝር እናገለጽ። ይህ የሰም ዝርዝር አስፈላጊ አይደለም ብለን እናስብ ይሆናል። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ይህን ዝርዝር ያለምክንያት አልሰጠንም። ይህን ዝርዝር የሰጠን፡-

1ኛ. ከኖኅ የመጡትን የዓለም ሕዝቦች አንድናውቅ ፈልጎ ነው፤ 10:32። ብዙዎቹ ሰዎች የሕዝቦች ወይም የታላላቅ ከተማዎች መጠሪያ ሆነው በኋለኞቹ የመጽሐፍ ቅዱስ ምዕራፍት ላይ ተጠቅሰው ይገኛሉ።

2ኛ/ ከእነዚህ ሕዝቦች ለደህንነት መምጫ አንዳቸውን እንደመረጠ አንድናውቅ ፈልጎ ነው።

እግዚአብሔር በዚህ ምዕራፍ መጀመሪያ የያፈትንና የካምን የልጅ ልጆች ይዘረዝርናል፤ ቀጥሎ የሴምን። የዚያ የተመረጠው ሕዝብ አባት እንዲሆንም ከሴም የልጅ ልጆች አንድ ሰው መረጠ። ይህም ሰው አብርሃም ነበር። ከምዕራፍ 11 ጀምሮ የአብርሃም ታሪክ ይተረካል። የተቀሩት ሕዝቦች ደግሞ ከርሱ ጋርና ከልጅ ልጆቹ ጋር ባላቸው ግንኙነት ምክንያት ተጠቅሰዋል። በዚህ ምዕራፍ ላይ የተጠቀሱ ሕዝቦች ከውኃ ጥፋት በፊት የነበሩትን ያህል አንዳልኖሩ አናያለን።

ከ11:10 ጀምሮ የሴም የልጅ ልጆች እንደገና ተዘርዝረዋል። በዚህ ጊዜ የተዘረዘሩት ግን የአብርሃም ቅድመ አያቶች ብቻ ናቸው። ምዕራፍ 10 ልዩ ልዩ ሕዝቦች ዓለምን እንዴት እንደሞሉ የሚያሳይ አጠቃላይ የሆነ መግለጫ ይሰጣል። እስከ አብርሃም ድረስ እግዚአብሔር ከየትውልዱ አንድ አንድ ሰው መርጦ አንደተጠቀመበት ምዕራፍ 11 ያሳያል።

የያፈት ልጆች በባሕር ዳርና ደሴቶች ኖሩ፤ 10:5። ከሰዎቻቸው ለመገመት እንደሚቻለው እነዚህ በግሪክ አገርና በካስፒያን ባሕር መካከል የኖሩት ሰዎች ሳይሆኑ አይቀሩም። የምዕራብ ሰዎችም የልጅ ልጆቻቸው ሳይሆኑ አይቀሩም።

በምዕራፍ 10 ላይ አራት የካም ልጆች ተጠቅሰዋል። ከነዚህ ሦስት ተመርጠዋል፤ የልጅ ልጆቻቸውም ስም ተዘርዝሯል። የተመረጠው ሦስት ልጆች ኩሽ፣ ምዕራይምና ከነዓን ናቸው። የምዕራይምና የከነዓን ልጆች ብዙዎቹ በደቡብ በኩል ኖሩ። የኩሽ ልጆች ግን በቀይ ባሕር አካባቢ፣ በሊትዮቴያ፣ በሱዳን፣ በዓረብ አገርና በአሦር ኖሩ። ከነዚህ ልጆች ናምሩድ የተባለው በተለይ ተጠቅሶአል። ናምሩድ ኃያል የአውሬ አዳኝ ነበር። ታላቅ መንግሥትም አቋቋመ። የመንግሥቱም መጀመሪያ ባቢሎን ነበረች። በእግዚአብሔር ላይ ያመጹ ሰዎች እምብርት ባቢሎን ነበረች።

የምዕራይም የልጅ ልጆች በግብፅ ኖሩ። ከነዚህ የልጅ ልጆች አሦራውያንና ፍልሰጤግውያን ይገኙባቸዋል።

የከነዓን የልጅ ልጆች እግዚአብሔር በኋላ ለአብርሃም በሰጠው መሬት ኖሩ። ከከተሞቻቸው ሰዶምና ገምራ ይገኙባቸዋል። እግዚአብሔር በመጨረሻም እነዚህን ከተሞች ለጥፋተኝነት ይህም ኖኅ ከነዓንን የረገመው አርገማን ውጤት ነበር።

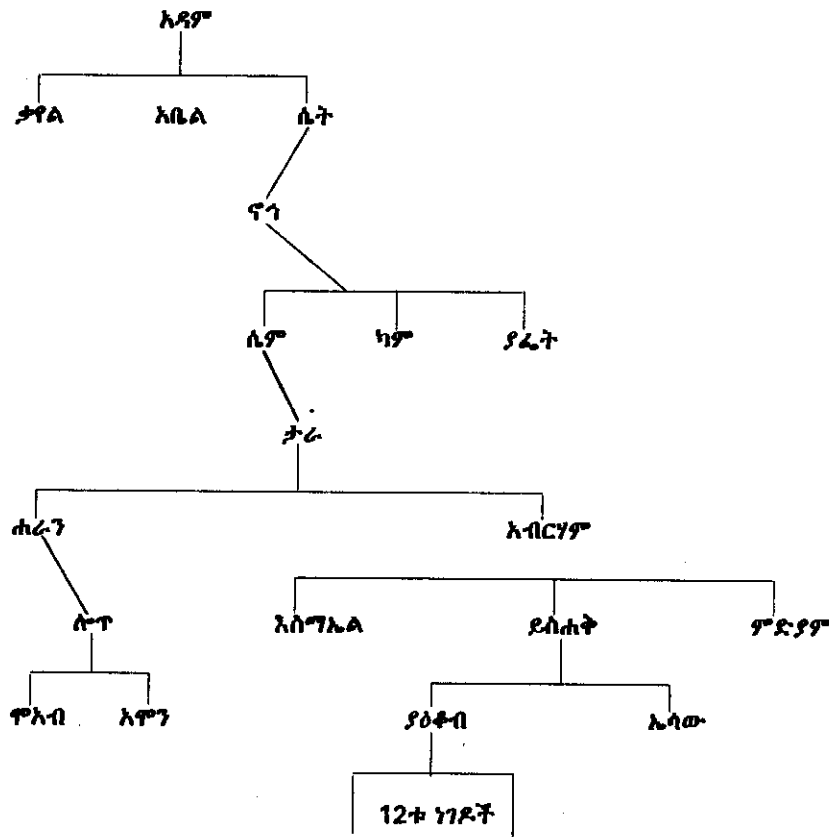
የሴም የልጅ ልጆች በመጨረሻ ተዘርዝረዋል፤ እነዚህ በዓረብ አገር አካባቢ በያፈት አገርና በካም አገር መካከል ኖሩ። ከነዚህ የልጅ ልጆች ዓቦር የተባለው በዘፍጥ.10:21 ላይ በተለይ ተጠቅሶ ይገኛል። ዕብራዊ የሚለው ቃል ከዚህ ስም የመጣ ሳይሆን አይቀርም። አብርሃም ዕብራዊ ተብሎአል፤ 14:13። ዓቦር ሁለት ወንዶች ልጆች ነበሩት። የአንዱ ልጅ የልጅ ልጆች በዘፍጥ.10 ላይ ተዘርዝረዋል። የሌላው ልጅ የፋሌቅ የልጅ ልጆች ደግሞ በዘፍጥ.11 ላይ ተዘርዝረዋል። አብርሃም ከፋሌቅ ልጆች አንዱ ነው።

11:1-10 የባቢሎንን ግንብ ታሪክ ይናገራል። በዚህ ጊዜ የነበሩት ሰዎች አንድ ቋንቋ ብቻ ነበራቸው። እግዚአብሔር ብዙ ተባዙ፣ ምድርንም ሙሉአት ያለውን መታዘዝ አምቢ አሉ። የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ በመታዘዝ ፈንታ አንድ ከተማ ሊቆረቁሩና ሰማይ ሊደርስ የሚችል ግንብ ሊሠሩ ዕቅድ አወጡ። ይህንም በማድረግ ሰዎቻቸውን እንደ እግዚአብሔር ለማስጠራት ፈለጉ። በስያሪ ሜዳ ግንብ መሥራት ጀመሩ። እግዚአብሔር ግን ቋንቋቸውን ደባለቀባቸውና ሳይጨርሱት ቀሩ። ወደ ብዙ የዓለም ክፍልም ተበተኑ። ግንቡን የሠሩበት ቦታ ባቢሎን ይባላል። ዛሬ በዓለም የሚገኙት ልዩ ልዩ ቋንቋዎች ምንጭ ባቢሎን ነው።

11:11-32 የሴምን የልጅ ልጆች ይዘረዝራል። በፊት አንዳልነው እዚህ ላይ የተዘረዘሩት የአብርሃም የቅድመ አያቶች የሆኑት ብቻ ናቸው። ይህም የሆነበት ምክንያት የዕብራውያንን ዘር ጀማሪ ሊሆን የተመረጠው ሰው እንዴት እንደመጣ እግዚአብሔር በተለይ ሊገልጽልን ስለፈለገ ነው። እዚህ ላይ የተዘረዘሩት አሥሩም ሰዎች የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ቅድመ አያቶች ናቸው፤ ሉቃ 3:34-36።

11:26-30 ስለታራና ቤተሰቡ ይገልጻል። የታራ ሦስት ልጆች እብራም፣ ናኩርና ካራን ነበሩ። እነርሱም ተወልደው ያደጉበት በካልዳውያን ዑር ነበር። ገና በዑር ሲኖሩ ሳለ ካራን ሞተ። ከርሱ ልጆች እንደ ሉጥ ተብሎ ነበር። የእብራም ሚስት ሦራ ተብላ ነበር፤ በኋላም እግዚአብሔር አዲስ ስም አወጣላቸውና አብርሃምንና ካራን ብሎ ጠራቸው። እነርሱም በዑር ሳሉ ልጅ አልባ ነበሩ።

በ11:31-32 እግዚአብሔር እብራምን አለጥሃለሁ ብሎ ቃል ወደገባላቸው ምድር ሲያመሩ ይታያሉ። ታራ፣ አብራም፣ ሦራና ሉጥ ጓዛቸውን ጠቅልለው ወደ ከነዓን ለመሄድ ተነሡ። ነገር ግን ሳይደርሱ የእብራም አባት ታራ እስኪሞት ድረስ ካራን ከተባለው ከተማ ብቻ ሄደው ሠፈሩ። ምዕራፍ 12 የእብራምን ታሪክ ይጨምራል።

መደምደማ

ሰው በየጊዜው በእግዚአብሔር ላይ ያምናል። እግዚአብሔርን በማክበር ፈንታ ራሱን ለማክበር ይፈልጋል። እግዚአብሔር ግን እርሱን ብቻ እንዲያከብር ይፈልጋል። ሰው በእውቀቱና በሥራው ይኮራል። እግዚአብሔር ፈጣሪው እንደሆነም ይረዳል። ነገር ግን እውቀቱንና ችሎታውን ያገኘው እኮ ከፈጣሪው ነው። አንድ ጊዜ ሰው ሰማይ ሊደርስ የሚችል ግንብ ለመሥራት ሞክረ። እግዚአብሔር ግን ወደ ሰማይ ሊደርስ የሚችልበትን አንድና ብቸኛ መንገድ አዘጋጅቶለታል፤ ይህም መንገድ ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።

የቋንቋ መደባለቅ ባንድ ሰውና በሌላው ሰው ያለውን ግንኙነት መደባለቅን ሊያስከትል ይችላል። ለምሳሌ ጥላቻና አለመግባባት ብዙውን ጊዜ በቋንቋ ያለመግባባት ውጤት ነው። ከብዙ ዓመት በኋላ በበዓል ሃምሳ ቀን ከተለያዩ አገሮች የመጡና የተለያዩ ቋንቋዎች የሚናገሩ ሰዎች ተሰበሰቡ። በዚህ ቀን እግዚአብሔር በባቢሎን የሆነውን አስተካክሎ ማለትም መልእክተኞቹን ወንጌልን በልዩ ልዩ ቋንቋዎች እንዲሰጡ አደረጋቸው። በዚህ መንገድ የተሰበሰቡት ሰዎች ሁሉ ወንጌልን በየራሳቸው ቋንቋ እንዲሰሙ አደረጋቸው።

የባቢሎን መንግሥት የአስራኤል ጠላት ነበር። የአይሁዶችን ዋና ከተማ ኢየሩሳሌምን አጠፋ፤ ሕዝቦችንም ማረከ፤ 2ኛ ነገ.25:1-11።

የባቢሎን መንግሥት በአመጽ ተጀመረ። ማመጽንም ቀጠለ። ለወደፊትም የአመፅ እምብርት ይሆናል። በራዕይ 17 እና 18 ላይ የሐሰተኛ ቤተ ክርስቲያን ምሳሌ እንደሆነ ደግሞ ተገልጿል። በመጨረሻው ቀን ግን እግዚአብሔር ፈጽሞ ያጠፋዋል።

ምዕራፍ 11 የኦሪት ዘፍጥረት የመጀመሪያውን ክፍል ይደመድማል። በዚህ ክፍል ስለ እግዚአብሔር ኃይል፣ ጽድቅና ፍቅር እንማራለን። ዓለምን በመፍጠሩ ኃይሉን እናያለን። ኃጢአትን በመጥላቱ ጽድቁን እናያለን። ለምሳሌ አዳምንና ሔዋንን ቀጣ። በኖኅ ዘመን የነበሩትን ክፉ ሰዎች አጠፋ። በባቢሎን ግንብ ዘመን በነበሩት ኃጢአተኞች ላይ ፈረደ። ለሰው የሚያስፈልገውን ሁሉ በመሰጠቱ ደግሞ ፍቅሩን እናያለን። ለምሳሌ ክፍርድ ግምላጫ አዘጋጀ። የአዳኝ ተስፋ ሰጠ። አዳምንና ሔዋንን የቆዳ ልብስ አለበሰ። ኖጎና ቤተሰቡን ከጥፋት ውኃ አዳነ። ክርሱም ጋር ቃል ኪዳን ገባ።

ከዚህ ክፍል ስለ ሰይጣን ደግሞ እንማራለን። ሰይጣን እግዚአብሔርንም ሰውንም ይጠላል። ሰውን ሁልጊዜ ይፈታተናል። አንድ ቀን ራሱ እንደሚቀጠቀጥ ዘፍጥ.3:15 ይተነብያል። ከአንድ 2000 ዓመት በፊት በኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ ተቀጥቶጠላል። በመጨረሻውም የፍርድ ቀን ወደ ገሃነም እሳት ይጣላል። በዚያም ማንንም ለመፈተን ከቶ አይቻለውም።

በዚህ ክፍል ስለ ሰው ኃጢአተኝነትና መድኃኒት እንደሚያስፈልገው ደግሞ እንማራለን። ሰው ንስሐ እንዲገባና ወደ እግዚአብሔር እንዲመለስ ደጋግሞ ዕድል ቢሰጥም ይህን ዕድል አልተጠቀመበትም። ለምሳሌ በኖኅ ዘመን ዓለም በኃጢአት ተሞላች። እግዚአብሔርም በጥፋት ውኃ አጠፋት። ከዚህም ጥፋት ኖጎና ቤተሰቡ ብቻ ጻኑ። ቢሆንም ኖኅ እግዚአብሔር ኃጢአትን እንዴት እንደቀጣ አይቶ ኃጢአት ከመሥራት አልተቆጠበም። ልጆቹም የርሱን ክፉ መንገድ ተከተሉ እንጂ እግዚአብሔርን አልታዘዙም።

እኛ ሰዎች እግዚአብሔርን በሚያስደስተው መንገድ መሄድ አንችልም። ስለዚህ ሊያድነን ኢየሱስ ክርስቶስን ሳክልን። ኢየሱስ ክርስቶስ ከኃጢአታችን ቅጣት ሊያድነን ይችላል። ከኃጢአት ቅጣት ብቻ ሳይሆን በዕለታዊ ኑሮአችን ከኃጢአት ኃይልም ሊያድነን ይችላል።

በዚህ ክፍል እግዚአብሔር ለሰው ሦስት ፈተናዎች እንደሰጠ እንማራለን። የመጀመሪያው ፈተና የተሰጠው አዳምና ሔዋን በኤደን ገነት ገና ያለ ኃጢአት በነበሩ ጊዜ ነበር። የተሰጣቸውም ፈተና ሁሉን መብላት ትችላላችሁ፤ ነገር ግን ከቱውንና መልካሙን ከምታስታውቀው ዛፍ ፍሬ አትብሉ የሚል ነበር። እነርሱ ግን ይህን ፈተና አላለፉም።

የሁለተኛው ፈተና የኅሊና ፈተና ነበር። እዳምና ሔዋን መልካሙንና ክፉውን ለይተው የውጭ ነበር። መልካሙን ለመከተል መስዋዕትንም በማቅረብ ወደ እግዚአብሔር ለመምጣት ኃላፊነት ነበረባቸው። ነገር ግን ኃጢአት መሥራታቸውን ቀጠሉ እንጂ አልተዉም። የልጅ ልጆቻቸውም እንዲሁ በኃጢአታቸው ፀኑ። እግዚአብሔርም በጥፋት ውኃ አጠፋቸው።

እግዚአብሔር በኋላ ከኖኅ ጋር ቃል ኪዳን ገባ። ሰው በዚህ ጊዜ ለእግዚአብሔር መንግሥትም ለሰው መንግሥትም ኃላፊነት ነበረበት፤ ማቴ.22:21። የሰው መንግሥት ከነበረበት ኃላፊነት አንዱ የሰውን ሕይወት መጠበቅ ነበር፤ 6:5። የሰው መንግሥት ነፍስ ገዳይን የመግደል ሥልጣን ተሰጥቶት ነበር። ሰው ይህንንም ፈተና ደግሞ አላለፈም።

የእያንዳንዱ ፈተና ውድቀት ውጤት ትርምስምስ ነው። እግዚአብሔር በራሳችን ኃይል ለናስደስተው እንደማንችል እንድናውቅ ይፈልጋል። መድኃኒቱ የሴቷ ዘር ነው። የሴቷ ዘር የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ለኃጢአታችሁ ሞቶአል፤ አሁን በእርሱ ብታምኑ አዲስ ፍጥረት ትሆናላችሁ፤ 2ኛ ቆሮ.5:17። ኢየሱስን ካመናችሁ ስለርሱ የመመስከር ኃላፊነት አለባችሁ ይለናል።

ጥያቄዎች

1. መጽሐፍ ቅዱስ የኖገን ትውልድ ለምን ይዘረዝራል?
2. አብርሃም የመጣው ከማንኛው የኖኅ ልጅ ነው?
3. በዘፍጥ.11 የሴም ትውልድ ለምን እንደገና ተጻፈ?
4. ከዛም ልጆች ሁለት ጥራ።
5. ዕብራዊ የሚለው ስም ከማን የሰው ስም የመጣ ሊሆን ይችላል?
6. እግዚአብሔር ከጥፋት ውኃ በኋላ ለኖኅ ምን ትዕዛዝ ሰጠ?
7. የኅሊናም ልዩ ልዩ ቋንቋዎች መጀመሪያ እንዴት ነበር?
8. የባቢሎን ሰዎች ከእግዚአብሔር ቁጥጥር ለመውጣት እንዴት ሞከሩ?
9. እኛስ ዛሬ ከእግዚአብሔር ቁጥጥር ለመውጣት እንዴት እንሞክራለን?
10. የአብርሃም አባት ማን ነው?
11. የአብርሃም ሚስት ስም ማን ነው?
12. ታራና ቅድመ እያቶቹ ማንን ያመልኩ ነበር?
13. የባቢሎንን ነገር የሚያስታውሰን በበዓለ ሃምላ ቀን ምን ሆነ?
14. በመጨረሻው ቀን ባቢሎን ምን ትሆናለች?
15. ከዘፍጥረት የመጀመሪያዎቹ 11 ምዕራፎች ስለ እግዚአብሔር የምንማራቸውን ሦስት ዋና ዋና ነገሮች ጻፍ።
16. ከነዚህ ምዕራፎች ምን ሁለት ዋና ዋና ነገሮች ስለ ሰው መግር እንችላለን?
17. ስለ ሰይጣንን ምን እንማርባቸዋለን?
18. እግዚአብሔር ሰውን ሦስት ጊዜ ሲፈትነው የእያንዳንዱ ውጤት ምን ነበር?
19. የኃጢአት መድኃኒት ምንድነው?
20. እነዚያ ኢየሱስ ክርስቶስን የሚያውቁ ምን ኃላፊነት አለባቸው? ዛሬ ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ለሰው መስከረሃል?
21. ሮሜ 6:23 በቃልህ አጥና።

ትምህርት ሰባት

የአብርሃም በእምነት መታዘዝ ምዕራፍ 12-14

መግቢያ

ከምዕራፍ 12 ጀምሮ እግዚአብሔር ከሰው ጋር ያለው ግንኙነት እየተለወጠ ሲሄድ ይታያል። በመጀመሪያዎቹ 11 ምዕራፎች ከመላው የሰው ዘር ጋር ግንኙነት ይኖረዋል። በእሥራ ሁለተኛው ምዕራፍ ላይ ግን ግንኙነቱ ከአንድ ግለሰብ ጋር ነው። ይህም ግለሰብ የዕብራውያን ዘር አባት እንዲሆን የተመረጠውና ከሴም የልጅ ልጆች አንዱ የሆነው አብርሃም ነው።

ከ1-11 ያሉት ምዕራፎች የሁሉን ዘር ታሪክ ይተርካሉ፤ ከ12-50 ያሉት የአብርሃምንና የቤተሰቡን ታሪክ ያሳያሉ።

ከ1-11 ያሉት ምዕራፎች እግዚአብሔር ዓለምን ከፈጠረ በኋላ ስለሆኑት፤ በተለይም ስለ አራት ታላላቅ ድርጊቶች ይናገራሉ፤ ከ12-50 ስለ አራት ታላላቅ ሰዎች ሕይወት ታሪክ ይነገራሉ።

የአራት ታላላቅ ሰዎች የሕይወት ታሪክ

እነዚህ አራት ታላላቅ ሰዎች እግዚአብሔር ሲናገር ሰሙ። እንደ ገዢያቸውና እንደ ጌታቸው እድርገውም ተቀበሉት። የተቀረው የብሉይ ኪዳን ክፍል ከእነዚህ ሰዎች ስለመጣው ሕዝብ ይናገራል። ስለ ሌላውም ሕዝብ ይናገራል። የሚናገረው ግን ከእነዚህ እግዚአብሔር ከመረጠው ሕዝብ ጋር ባለው ግንኙነት የተነሣ ብቻ ነው። እግዚአብሔር ለምን ልዩ ሕዝብ እንደመረጠ ለማስታወስ ከፈለገህ ትምህርት አንድን አንብብ።

አብርሃም በብሉይ ኪዳን ከሚገኙት ታላላቅ ሰዎች አንዱ ነው። በሮሜ 4:11 ላይ አብርሃም የሚያምኑ ሁሉ አባት ተብሎአል። አይሁዶች፣ ክርስቲያኖችና እስላሞች ያከብሩታል። ስለ አብርሃም የምናውቀው ሁሉ በአራት ዘፍጥረት ከሚገኙት 14 ምዕራፎች ነው። ስሙ ከ70 ጊዜ በላይ በአዲስ ኪዳንም ተጥቅሶ ይገኛል።

አብርሃም ወደ 1900 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት ኖረ። እግዚአብሔርም ሲጠራው በዑር ከተማ ይኖር ነበር። ዑር ከባቢሎን ከተማ 160 ኪሎ ሜትር ትርቃለች። በዚያን ጊዜ በንግድ የበለጸገችና በሥልጣኔ የመጠቀች ከተማ ነበረች። ነዋሪዎችም ባዕድ አምልኮን የሚያመልኩ ነበሩ፤ ኢያሱ 24:2።

የምዕራፍ 12-14 ክፍሎች

ዘፍጥረት 12:1-13 እግዚአብሔር አብርሃምን እንደጠራ ይናገራል። አብርሃም በዚህ ጊዜ በዑር ይኖር ነበር። እግዚአብሔር በጠራው ጊዜ ሦስት ትዕዛዞች ለጠውቶ ብዙ በረከቶችንም ሊሰጠው ቃል ገባለት።

ዘፍጥረት 12:4-20 እግዚአብሔር አብርሃምን እገርህን ለቀህ እኔ ወደግሳይህ እገር ሂድ የሚለውን ትዕዛዝ እንደሰጠው ይናገራል። ይህ እግዚአብሔር የሚያሳየው እገር ከነፃነት ነበር። አብርሃም ወደእዚህ እገር ከነቤተሰቡና ከነጓዙ ገባ። እዚያም ጥቂት እንደተቀመጠ ጽኑ ረሃብ መጣ። ከነፃነትም ትቶ ወደ ግብፅ ወረደ።

ዘፍጥ.13 እና 14 አብርሃም ከሎጥ ጋር ስለነበረው ችግር ይናገራል። እግዚአብሔር ከእገርህ፣ ከዘመዶችህና ከእባትህ ቤት ተለይተህ ውጣ ብሎት ነበር። እርሱ ግን የወንድሙን ልጅ ሎጥን ይዞ ወጣ። በኋላም በአረኞቻቸው መካከል ጠብ ተፈጠረና ተለያዩ። ሎጥም በሰዶም መኖርን መረጠ። የሰዶም ሰዎች በሌላ እገር ሰዎች ተማረኩና ሎጥም ከእነርሱ ጋር ተማረከ። አብርሃም ግን ከምርኮው እንዲመለሱ አደረጋቸው።

ዘፍጥ. 12:1-3

ዘፍጥ. 12:4-20

ዘፍ. ምዕ. 13 እና 14

የአብርሃም ጥሪ	ጉዞው	ከሎጥ ጋር የነበረው ችግር
ከእገሩ መውጣት	እግዚአብሔር ወደሚያሳየው እገር መሄዱ	ከእባቱ ቤተሰብና ዘመዶች መለየት
እግዚአብሔር ሊባርከው ቃል መግባት	እግዚአብሔር መሪነት ሊሰጠው ቃል መግባት	አብርሃም ከሎጥ መለየት
ዑር	ካራን፣ ከነፃነት ግብፅ	ከነፃነት

ማብራሪያ

አብርሃም በእግዚአብሔር የተጠራው ገና በዑር ላለ ነው፤ የሐዋ.7:2-4። እግዚአብሔር ከእገሩ ወጥቶ ከዘመዶቹ ተለይቶ እርሱ ወደሚያሳየው እገር እንዲሄድ እዘዘው ብዙ ተስፋዎች ደግሞ ሰጠው።

እነርሱም፡- 1. ታላቅ ሕዝብ እደርግሃለሁ፤

2. እባርክሃለሁ፤

3. ስምህን አክብረዋለሁ፤

4. በረከት እደርግሃለሁ፤

5. የሚባርኩህን እባርክሃለሁ የሚረገግህን እረግግሃለሁ፤

6. በእንተ የዓለምን ቤተሰብ ሁሉ እባርክሃለሁ ናቸው።

በሌላ ትምህርት ላይ እግዚአብሔር እነዚህን ተስፋዎች በሙሉ እንዴት እንደረዳቸው እናያለን።

ምንም እንኳ እንዲህ ማድረግ ሞኝነት መስሎ ቢታይም አብርሃም ወደግያውቀው እገር ለመሄድ የሰለጠነን እገር ተወ። እግዚአብሔር ወደግያውቀው እገር እንዲሄድ ያዘዘው የእገሩ ሰዎችና ዘመዶቹ ባዕድ አምላኪዎች ስለነበሩና ለእርሱ የተለየ እንዲሆን ስለ ረለገ ነው።

አብርሃም እግዚአብሔርን በመታዘዝ ዑርን ትቶ ወደግያውቀው እገር ሲሄድ ብዙ ፈተና ደረሰበት። ተራብ፣ ከሎጥ የተነሣ ተቸገረ። ከተረቤት እገሮች የተነሣ ተቸገረ።

አብርሃም በምድር ላይ እንገዳና ወደ መንግሥተ ሰማይ የሚጓዝ ሰው ነበረ፤ ዕብ.11:9። በምንም ዓይነት ችግር ሳይበገር እግዚአብሔርን የሚከተል ነበር። እግዚአብሔር ያቀዳትንና የሠራትን ከተማ የሚጠባበቅ ነበር፤ ዕብ.11:10። ከምቹቅ ይልቅ እግዚአብሔርን የሚወድ ነበር።

ይሁን እንጂ አብርሃም እግዚአብሔርን የታዘዘው ሙሉ በሙሉ ሳይሆን በከፊል ነበረ። እግዚአብሔር የእባቱን ቤተሰቦችና ዘመዶችን ትቶ ከእገሩ ወጥቶ ጌታ ወደሚያሳየው እንዲሄድ አዞት ነበር። እርሱ ግን እባቱንና የወንድሙን ልጅ ይዞ ወጣ። ከዚህም በላይ እስከ ተስፋው እገር ድረስ በመጓዝ ረንታ በካራን ሰፈረ፤ ዘፍጥ.11:31። እባቱ በካራን ከሞተ በኋላ ግን ጉዞውን ወደ ከነፃነት ተጠለ። የወንድሙ ልጅ ሎጥም ከእርሱ ጋር እንዲሄድ ፈቀደለት። በኋላ ግን ትልቅ ችግር ለመጣበትና ከእርሱ ለመለየት ተገደደ።

አብርሃም ከነፃነት በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ተገለጸለት። ይህንንም እገር ለዘሩ ሊሰጥ ተስፋ ገባለት። ተስፋውንም ብዙ ጊዜ ደገመለት፤ ዘፍጥ.13:14-15፤ 15:7-18፤ 17:8፤ 22:17። ይህንንም ተስፋ ለገዛ ልጁ ለይስሐቅና ለልጅ ልጁ ለያዕቆብ ሰጣቸው፤ ዘፍጥ.26:3፤ 28:13።

ወደ ከነፃነት ረሃብ ስለገባ አብርሃምና ሎጥ በደቡብ ጠኩል ወደሚገኘው በረሃ እየተጓዙ ወደ ግብፅ ወረዱ፤ ዘፍጥ.12:10። አብርሃም ግብፃውያን እርሱን ገድለው ሚስቱን ሣራን የሚወስዱበት ስለመሰለው ፈራ። አብርሃምም ሣራን ግብፃውያን ስለ እኔ ሲጠይቁኸ ወንድሜ ነው ብያቸው አላት። ፈርዖን የግብፅ ንጉሥ ሣራ እጅግ ውብ እንደሆነች በሰማ ጊዜ ወደ ቤተ መንግሥቱ እንድትገባ አደረገ። በነገረችውም መሠረት የአብርሃም አህት እንደሆነች አመነ። ስለእርሱም ለአብርሃም ብዙ በራዎች፣ በጎችና አህያዎች ሰጠው። ሚስቱን ስለወሰደበት ግን እግዚአብሔር እርሱንና ቤተሰቡን በታላቅ መቅለፍት መታ። ሣራ የአብርሃም ሚስት መሆንዋን ከእግዚአብሔር በተረዳ ጊዜ ግን አብርሃምን ወቅሶ ሚስቱንም መልሶለት ሰደደው፤ 12:17-20።

አብርሃም ከዚህ በፊት ለእግዚአብሔር መስዋዕት አቅርቦት ወደነበረው ወደ ቤቴል ተመለሰ፤ 13:1-4፤ 12:8። አብርሃም እግዚአብሔር ከረሃብም ሆነ ከጉብዓውያን እጅ ሊያድነው እንደሚችል ሙሉ በሙሉ አልተግመነም ነበር። አለመታመኑ ሥራትንና ሃፍረትን አስከተለበት። በኋላ ግን ሥራቱን ተናገረ ወደ ቤቴል ተመለሰ እንደገና ለኋላ መስዋዕት አቀረበ።

አብርሃም በተጓዘ ቁጥር ሉጥ ከርሱ ጋር ተጓዘ። ሁለቱም በከብቶች እጅግ በለጠጡ። ከብቶቹም ከበዛታቸው የተነሣ መሬቱ አልበቃ አላቸው። ከዚህ የተነሣ የሁለቱም እረኞች መጣላት ጀመሩ። አብርሃም ግን ከወንድሙ ልጅ ጋር መጣላት አልፈለገም። ስለዚህ በሰላም ተለያይተው ወደ ልዩ ልዩ ቦታ እንዲሄዱ አላብ አቀረበለት። ምንም እንኳን አብርሃም ይህ አሁን ያሉበት እግዚአብሔር ለርሱ የሰጠው መሬት መሆኑን ቢያውቅም ሉጥ የፈለገውን መሬት እንዲመርጥ ፈቀደለት፤ 13:8-9።

ሉጥም በሰላም ከተገኘ አጠገብ የሚገኘውን በዮርዳኖስ ወንዝ ዙሪያ ያለውን መሬት መረጠ። ይህንንም መሬት የመረጠው ብዙ ውኃ ስለነበረበት ነው። እርሱ ያሰብ የነበረው እንግዲህ ስለሚያገኘው ትርፍ ነበር። ነገር ግን የሰላም ሰዎች እጅግ ከቶዎች አንደነበሩና በዚተሰቡም ላይ ታላቅ ተዕዕና እንደሚያደርጉ አላሰበም። ያም ሆነ ይህ ሉጥ በሰላም በእነዚህ ከቶ ሰዎች መካከል መኖር ጀመረ።

ሉጥና አብርሃም ከተለያዩ በኋላ እግዚአብሔር እንደገና ለአብርሃም ተገለጠለት። ግዩት የሚቻለውን መሬት ሁሉ ለእርሱና ለዘሩ ለዘላለም እንደሚሰጥ ነገረው፤ ዙሪያም ሊቀጠር እንደማይችል እንደ ምድር አሸዋ እንዲያደርግ ተስፋ ሰጠው።

ሉጥ በሰላም ሲኖር ላለ በአፍሪካ የምሥራቅ ንጉሦችና በአምስት የከነዓን ንጉሦች መካከል ጦርነት ተነሣ። ለ12 ዓመት ያህል እነዚህ የምሥራቅ ንጉሦች የከነዓንን ከተማዎች ገዝተው ነበር። ከእነዚህም ከተማዎች ሰዶምና ገሞራ ይገኙባቸዋል። አሁን የከነዓን ንጉሦች በእነርሱ ላይ አመዱ። የምሥራቅ ንጉሦች ግን ሰዶምንና ገሞራን አሸነፉ። ንብረታቸውንም ዘረፉ፤ ነዋሪዎቻቸውንም ምርኮኛ አድርገው ወሰዱዋቸው። ሉጥም በሰላም ይኖር ነበርና ከነበረበት ምርኮኛ ሆኖ ተወሰደ።

አብርሃም የሆነውን በሰማ ጊዜ ሉጥን ለማዳን ፈለገ። ጥቂት የሰለጠኑ ሰዎች ብቻ ነበሩት፤ ቢሆንም የምሥራቅን ንጉሦችን ለመውጋት ገሰገሰ። ተዋግቶ አሸነፋቸው፤ ምርኮኞቹንም በሙሉ ከነንብረታቸው መለሳቸው። ሉጥንና ቤተሰቡንም ጭምር አዳነ፤ 14:13-16።

አብርሃምም ከጦርነት ሲመለስ የላሌም ንጉሥ ሊቀበላው ወጣ። ላሌም በኋላ ኢየሩሳሌም የተባለች ነች። የዚህ የላሌም ንጉሥ ስም መልክ ጺዴቅ ነበር። መልክ ጺዴቅ የልዑል እግዚአብሔር ካህንም ነበር። ለአብርሃም እንጀራና የወይን ጠጅ ሰጠው። ሰማይንና ምድርን በፈጠረ በልዑል እግዚአብሔር ስምም ባረከው። አብርሃምም መልክ ጺዴቅ የልዑል እግዚአብሔር ካህን መሆኑን ተረድቶ፤ ከነበረው ሁሉ አሥራት ሰጠው።

የሰላም ንጉሥም አብርሃምን ሊቀበላው ወጣ። ወደ ምርኮ የተወሰዱትን ሁሉ በመመለሱም የተሰማውን ደስታ ገለጸለት። ከደስታውም የተነሣ ከምርኮ ይዞ የተመለሰውን ሁሉ አበረከተለት። አብርሃም ግን አንዳች ነገር ከእርሱ ለመቀበል አልወደደም። ይህንን

ያደረገው የሰላም ንጉሥ ሀብታም አደረገው ብሎ ግንም እንዲያወራ ስለፈለገ ነው። ከዚህ ዓለም ሀብት መልክ ጺዴቅ በእግዚአብሔር ስም የባረከኝ በረከት ይበልጥብኛል ግለቱ ነበር።

መደምደሚያ

እግዚአብሔር አብርሃምን ከቤተሰብህና ከአገርህ ተለይና እኔ ወደግላይህ አገር ሂድ አለው። መለየት ለአንድ ነገር ጀርባን መስጠት ግለት ብቻ ሳይሆን ለአንድ መልካም ነገር ፈትን መስጠት ግለትም ነው። ለምሳሌ ከማንኛውም ሥራ አት ተለይተን ለኋላ ለራሱ እንድንለይ ተነግረናል፤ 2ኛ ቆሮ.6:17-18።

ከእግዚአብሔር ፈቃድ ውጭ ከሆነው ሁሉ ተለይተን በእርሱ ፈቃድ ውስጥ ለሆነው ሁሉ መለየት ያስፈልገናል። አንዳንድ ነገሮች በራሳቸው ሥራ አት ሳይሆኑ ይችላሉ። ነገር ግን ለኛ የእግዚአብሔር ፈቃድ ካልሆኑ ሥራ አት ሊሆኑብን ይችላሉ። ለምሳሌ በዑር መኖር ሥራ አት አልነበረም ነገር ግን እግዚአብሔር አብርሃምን ከዑር እንዲወጣ ከነገረው በኋላ በዚያ ቤተር ኖር ሥራ አት ይሆንበት ነበር። እኛም ከተወለድንበት ሳንርቅ እርሻችንን እያረሰን ብንኖር ክፉ አይደለም። ነገር ግን እግዚአብሔር እርሻችንን ትተን ወንጌላውያን እንድንሆን ከፈለገብን እሺ ግለት ይገባናል፤ አለበለዚያ ሥራ አት ይሆንብናል።

ፍጹም ታዛዥነት ንብረትንና ሰግደትን ይቀድማል። እግዚአብሔር ለአብርሃም እንደገና የተገለጸለትና ሌላ ተስፋ የሰጠው ሄድ ወደ አለው አገር ከደረሰ በኋላ ነበር። በዚህ ስፍራም ለእግዚአብሔር መሠውያን ሠራ፤ 12:7።

ታዛዥነት አብርሃምን ብዙ ዋጋ አስከፍሎታል። እኛንም እንዲሁ ያስከፍለናል። ታዛዥነት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማድረግ የራሱን ምኞት ወደ ጎን ለማድረግ ፈቃደኛ መሆን ግለት ነው። ታዛዥነት ከቤተሰብና ከወዳጆች መለየት ግለት ሊሆን ይችላል። እንደ አብርሃም የዓለንም ሀብትና ምቶት ግጣት ግለት ሊሆን ይችላል። ታዛዥነት አብርሃምን በሰለጠነው አገሩ በዑር የነበረውን ምቹ ቤት ትቶ በከነዓን ተንከራታች እንዲሆን እንዲተው አድርጎታል። ኢየሱስም በማር.8:36 «ሰው ዓለምን ሁሉ ቢያተርፍ ነፍሱንም ቢያጎድል ምን ይጠቅመዋል» ብሎአል።

ይሁን እንጂ ታዛዥነት ለአብርሃም ታላቅ በረከትም አስገኝቶለታል። ይህም በረከት ለራሱ ብቻ ሳይሆን ለዓለሙም ሁሉ ነበር። እኛም ለንታዘዝ እንደ እርሱ እንባረካለን። ለምሳሌ እግዚአብሔር ሁልጊዜ ከእኛ ጋር ይሆናል፤ ይጠብቀናል፤ የሚያስፈልገንን ሁሉ ይሰጠናል፤ ማቴ.6:33፤ 28:20። በአካሄዳችንና በትምህርታችን ደግሞ ለሌሎች በረከት እንሆናለን። ለሰዎች በረከት ስለሆነም ጌታ አንድ ቀን «መልካም አደረጋችሁ፤ እናንተ ታማኞችና ደንች አገልጋዮች» ይለናል፤ ማቴ.25:21። አልፎ ተርፎም ሁልጊዜ ከርሱ ጋር በሰማይ እንሆናለን።

አለመታዘዝና አለማመን ችግርንና ሃፍረትን ያመጣል። በዚያ በረሃብ ጊዜ አብርሃም እግዚአብሔር እንደሚያዘጋጅለት አላመነም። ስለዚህ ወደ ግብፅ ወረደ። እዚያም ስለ ሚስቱ ሲጠየቅ እሁቴ ነች እንጂ ሚስቴ አይደለችም ብሎ ለፈርዖን ውሸት ተናገረ። ሚስቱ እንደሆነች ከተገለጸ በኋላ ግን ይህ የዓለም ሰው የሆነው ፈርዖን ስለ ውሸቱ ወቅሰው፤ እጅግም አላፈረው።

ከዚያም አብርሃም ከዚህ ቀደም ለእግዚአብሔር መለዋዕት ወደ ሠራበት ወደ ቤቴል ተመለሰ፤ 12:8፤ 13:1-4። እኛም እንደ አብርሃም ስለ አለመታዘዛችን ንስሐ ልንገባና እግዚአብሔር ሊባርከን ወደሚችለው መንገድ ቶሎ ብለን ልንመለስ እንችላለን፤ 1ኛ ዮሐ.1:9።

አብርሃም የምሥራቅን ንጉሦች ድል አድርጎ ሲመለስ የሳሌም ንጉሥ መልክ ጺደቅ ሊቀበለው ወጣ። መልክ ጺደቅ «የጽድቅ ንጉሥ» ማለት ነው። ሳሌም ማለት ደግሞ ሰላም ማለት ነው። ስለዚህ መልክ ጺደቅ የጽድቅ ንጉሥና የሰላም ንጉሥ ነበር፤ ዕብ.7:2። በተጨማሪም የልዑል እግዚአብሔር ካህንም ነበር። በብሉይ ኪዳን ንጉሥም ካህንም ተብሎ የተጠራ እርሱ ብቻ ነው። ስለዚህ ንጉሥም ካህንም የሆነው የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ነው።

ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ መልክ ጺደቅ ሥርዓት ካህን ሆነ፤ መዝ.109/110/4፤ ዕብ.6:20። እግዚአብሔር ሙሴን የእስራኤል ካህናት ሊሆኑ የሚችሉት የሌዊ ወገኖች ብቻ ናቸው ብሎ አዞት ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደው ግን ከይሁዳ ወገን ነው፤ ስለዚህ የሌዊ ወገን ካህን ሊሆን አይቻለውም፤ ዕብ.7:14-16። የሌዊ ወገን ካህናት ሞቱ፤ የይሁዳ ወገን ካህን የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ግን በመልክ ጺደቅ ሥርዓት ለዘላለም ካህን ሆነ፤ ዕብ.7:17፤ 23-24። ኢየሱስ ክርስቶስ እኛን ለማግለል ለዘላለም ሕያው ሆኖ ይኖራል፤ ዕብ.7:25።

ጥያቄዎች

1. እግዚአብሔር በዘፍጥ.12:1 ላይ ለአብርሃም ከሰጣቸው ትዕዛዞች ሁለቱን ጻፍ።
2. እግዚአብሔር በዘፍጥ.12:2-3 ላይ ለአብርሃም ከሰጣቸው ተስፋዎች ሦስት ጻፍ።
3. እግዚአብሔር ለአብርሃም ከነጻነት ሊሰጠው ተስፋ ገባለት። በዚህ ጊዜ አብርሃም ምን አደረገ? ዘፍጥ.12:7
4. አብርሃም ወደ ግብፅ ስለምን ወረደ?
5. አብርሃም ፈርዖንን ሣራ አሁኔ ናት ብሎ ለምን ሞሸው?
6. ፈርዖን በመጨረሻ ሣራ የአብርሃም ሚስት መሆንዋን አንዴት አወቀ? ዘፍጥ.12:17።
7. ሎፕና አብርሃም ለምን ተለያዩ?
8. ሎፕ ማንኛውን መሬት መረጠ? ለምን?
9. ምርጫው ለምን መልካም እንዳልነበረ አንድ ምክንያት ስጥ።
10. አብርሃምና ሎፕ ከተለያዩ በኋላ እግዚአብሔር ለአብርሃም ተገልጾለት ምን ሁለት ተስፋዎች ሰጠው?
11. ሎፕ ወደ ምርኮ ለምን ተወሰደ?
12. አብርሃም ምርኮኞቹን ይዞ ሲመለስ መልክ ጺደቅ ምን ሁለት ነገሮች አደረገለት?
13. አብርሃምስ ምን ሰጠው?
14. መልክ ጺደቅ የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ የሆነው በምን ሁለት መንገድ ነው?
15. አብርሃም ከጦርነት ሲመለስ ከመልክ ጺደቅ ሌላ ግን ሊቀበለው ወጣ?
16. አብርሃም ከምርኮ ይዞ የተመለሰውን ለምን ለራሱ አልወሰደም?
17. ከዘፍጥ. ምዕራፍ 12-14 አብርሃም እምነቱን የገለጸባቸውን ሁለት መንገዶች ዘርዝር።
18. አብርሃም ሙሉ በሙሉ ያልታዘዘባቸውን ወይም ያላመነባቸውን ሁለት መንገዶች ዘርዝር።

19. የያለማመኑን ሁለት ውጤቶች ጻፍ።
20. ከዘፍጥ. ምዕራፍ 12-14 የተማርኸውን አንድ ትልቅ ትምህርት ጻፍ።
21. 2ኛ ቆሮ.6:17-18ን በቃልህ አጥና።

ትምህርት ስምንት

እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ያደረገው ቃል ኪዳን ምዕራፍ 15-17

መግቢያ

የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ማለት ራሱ ከሰው ጋር ያደረገውን ግንኙነት የሚያመለክት ስምምነት ነው። አንዳንድ ቃል ኪዳኑ የሰው ድርሻና የራሱን ድርሻ የያዘ ነው። አንዳንዱ ደግሞ የራሱን ድርሻ ብቻ የያዘ ነው። ለምሳሌ በእርሱና በአብርሃም መካከል የተደረገው ቃል ኪዳን የእዚሁ ዓይነት ነበር።

በጥንት ዘመን ሰዎች የቃል ኪዳን የመጽደቅ ሥነ ሥርዓት መስራቱን ሁለት ቦታ አኩል ከፍለው ቃል ኪዳናቸውን ያጽድቁ ነበር። በመካከል በማለፋቸው ነበር። ይህም ቃል ኪዳናቸው ለመጠበቅ የሚገልጹበት መንገድ ነበር።

እግዚአብሔር የመጀመሪያውን ቃል ኪዳን ከአብርሃም ጋር ያደረገው ከዑር ከጠራው በኋላ ነበር፤ 12:1-4። በምዕራፍ 15 ላይ ይህንንም ቃል ኪዳን ይገመለት። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር በእሳት ነበልባል ተመስሎ ሁለት ቦታ አኩል በተከፈለው አንስላ መካከል አለፈ፤ አብርሃም ግን አላለፈም። ይህ ቃል ኪዳኑን የሚሰጥ እግዚአብሔር ብቻ እንደነበረ እንጂ አብርሃምም ጭምር እንዳልነበረ ያሳያል። ተስፋዎቹን ሊፈጽም የሚችል እርሱ ብቻ ነበርና። የአብርሃምን የልጅ ልጆች እንደ ሰማይ ከዋክብት አበዛለሁ፤ ከግብፅ ወንዝ ጀምሮ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ ያለውንም መሬት እስጣቸዋለሁ ብሎ ተስፋ ሰጥቶ ነበርና።

እግዚአብሔር ይህንንን ቃል ኪዳን በምዕራፍ 17 ላይ ለሦስተኛ ጊዜ ይገመለት። በዚህ ጊዜ ግን ተጨማሪ ተስፋዎች ሰጠው። በፊትም እንዲመላለስ ማለትም ሃሳቡ፤ ቃሉና ድርጊቱ ሁሉ እርሱን የሚያስደስት ሆኖ እንዲገኝ ነገረው። በእኔና በአንተ መካከል ላለው ቃል ኪዳን ምልክት እንዲሆን በቤትህ ያሉት ወንዶች ሁሉ ይገረዙ ብሎም አዘዘው።

የምዕራፍ 15-17 ክፍሎች

በምዕራፍ 15 ላይ አብርሃም የእግዚአብሔርን ተስፋ ያምናል፤ እምነቱም ጽድቅ ሆኖ ይቆጠርለታል። እግዚአብሔር ደግሞ በምዕራፍ 12 ላይ ከእርሱ ጋር ያደረገውን ቃል ኪዳን እዚህ ላይ ይደግምለታል። ዘርፉ እስራኤላውያን ለ400 ዓመት ያህል በሰው አገር ለደተኞች እንደሚሆኑ ከዚህ በኋላም ወደ ዝግ አገራቸው እንደሚመለሱም ይነግረዋል።

በምዕራፍ 16 ላይ አብርሃም ከቤት ሠራተኛቸው በመውለድ የሰጠውን ተስፋ መፈጸም እንዲችል እግዚአብሔርን ለመርዳት ይሞክራል። ከእርሱ የወለደውንም ልጅ እስማኤል ብሎ ይጠራዋል።

በምዕራፍ 17 ላይ እግዚአብሔር ለሦስተኛ ጊዜ ቃል ኪዳንን ይደግምለታል። እስማኤልን ታላቅ ሕዝብ አደርገዋለሁ። ነገር ግን የቃል ኪዳኔ ልጅ የሚሰትህ የሣራ ልጅ እንጂ እስማኤል አይሆንም ይለዋል። የቃል ኪዳናቸው ምልክት ደግሞ ገዝረት መሆኑን ይነገረዋል። እብርሃምም እግዚአብሔርን በመታዘዝ በቤቱ ያሉትን ወንዶች በሙሉ ይገርዛል።

ምዕራፍ 15	ምዕራፍ 16	ምዕራፍ 17
የቃል ኪዳኑ መጽደቅ	አብርሃም ቃል ኪዳኑን ለመፈጸም ያደረገው መከራ	የቃል ኪዳኑ መደገም
የወደፊቱ ትንቢት	የእስማኤል መወለድ	የቃል ኪዳኑ ምልክት ገዝረት መሆኑ
የሚያድን እምነት	የደክመ እምነት	የሚታዘዝ እምነት

ማብራሪያ

አብርሃም ሎጥንና ሌሎች ምርኮኞችን ወደ ከነዓን ከመለስ በኋላ እግዚአብሔር እንደገና ተገለጸለት። እኔ ሳንተ ጋሻህ ነኝና ጠላቶችህን አትፍራ፤ ሀብትም እስጥላለሁ አለው።

እግዚአብሔር ከነዓንን ስለአብርሃምና ለልጅ ልጆቹ ሊሰጥ ተስፋ ሰጥቶአል። የልጅ ልጆቹም ሊቆጠር እንደማይቻል እንደ ምድር አሸዋ እንደሚሆኑ ተናግሮአል፤ 13:15-16። ነገር ግን አብርሃም ልጅ ሳይኖረው እግዚአብሔር ይህን ተስፋ እንዴት ሊፈጽምለት ይችላል?

አብርሃም ልጅ አልነበረውምና ወራሹ የቤት ሠራተኛው ኤሊኔዘር መሰለው። እንደዚያን ጊዜ ልማድ የአንድ ሰው ወራሽ የሚሆነው የራሱና የሚስቱ ልጅ ወይም የሴት አገልጋዩ ልጅ ወይም የቤት ሠራተኛው ነበርና።

እግዚአብሔር ግን ወራሹ የገዛ ራሱ ልጅ እንጂ ይህ የቤት ሠራተኛው እንደማይሆን ነገረው። ወደ ሰማይ እንዲመለከትና ከዋክብትን መቁጠር እንዲሞክር ደግሞ ነገረው። የልጅ ልጆቹም የከዋክብትን ያህል እንደሚበዙ ነገረው። አብርሃምም እግዚአብሔር ያለውን አመነ። እምነቱም ጽድቅ ሆኖ ተቀጠረለት፤ 15:6።

አንዳንድ ሰዎች እግዚአብሔር አብርሃምን የልጅ ልጆችህ ብዛት እንደ ሰማይ ከዋክብት ይሆናል ሲለው ያስብ የነበረው በሥጋ ሳይሆን በመንፈስ ልጆቹ ስለሚሆኑት ማለትም በእምነት ረገድ ልጆቹ ስለሚሆኑት ነው፤ ፲፩:3:7። የልጅ ልጆችህ ብዛት እንደ ምድር አሸዋ ይሆናል ሲለው ደግሞ ያስብ የነበረው በሥጋ ልጆቹ ስለሚሆኑት ነው። በዚህም መንገድ አብርሃም በሥጋም በመንፈስም ስፍር ቁጥር የሌላቸው ልጆች ይኖሩታል ማለት ነው ብለው ያስባሉ።

ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ያደረገውን ቃል ኪዳን የተለመደ በነበረ ሥነ ሥርዓት አጸደቀለት። አስቀድሞ ማንነቱንና የሠራውን ገለጸለት፤ 15:7። ከዚያ ሦስት እንስሶችና ሁለት ወፎች እንዲያርድ ነገረው። አብርሃምም እንደነገረው ሦስቱን እንስሶች ሁለት ሁለት በታ እኩል ከፍሎ የተከፈሉትንም በየወገናቸው ትይዩ አድርጎ አዘጋጃቸው፤ ወፎቹን ግን አልከፈላቸውም።

ፀሐይም በገባች ጊዜ አብርሃም ከባድ እንቅልፍ መጣበት። በእንቅልፍም ሳለ እግዚአብሔር ወደፊት የሚሆነውን ነገር ነገረው። ከሞትህ በኋላ የልጅ ልጆችህ ለአራት መቶ ዓመት ያህል በሰው አገር ስደተኞች ይሆናሉ። ከዚያ በኋላ ግን አስጨናቂዎቻቸውን አቀጣለሁ። እነርሱንም ወደ አገራቸው ከታላቅ ሀብት ጋር አመልሳቸዋለሁ። አሁን በከነዓን የሚኖሩትን አሞራውያንን አታገዛቸዋለሁ። ነገር ግን ለዘላለም አልታገዛቸውም። በአራተኛው ትውልድ ሳይ አቀጣቸዋለሁ። መረቲቱንም ለልጅ ልጆችህ እስጣለሁ ብሎ ነገረው፤ 15:12-16።

በዚሁ ጊዜ አብርሃም የምድጃ ጢስና የእሳት ነበልባል እየ። አሳትና ጢስ እግዚአብሔር በአንድ ስፍራ የመኖር ምልክት ናቸው፤ ዘፀአ.3:2። እግዚአብሔር ብቻ በጢስና በእሳቱ ተመስሎ በዚያ በተከፈሉት እንስሳት መካከል አለፈ። እንዲሁም ማድረጉ ከአብርሃም ጋር ያደረገውን ቃል ኪዳን ለመጠበቅ መግር ነበር። የአብርሃምን የልጅ ልጆች እንደ ከዋክብት ለማብዛት ከነዓንን ከአሞራውያንና ከሌሎች ዘጠኝ ሕዝቦች ወስጆ ለልጅ ልጆቹ ለመስጠት ቃል እገባለሁ ማለቱ ነበር። አንዳንድ ሰዎች ይህ ተስፋ በሥጋ ሳይሆን በመንፈስ ልጆቹ ለሚሆኑት ማለትም ለአግኞችም ቁምር ነው እንጂ ለእስራኤላውያን ብቻ አይደለም ይላሉ፤ ፲፩:3:7፤ 16።

አብርሃምና ሣራ በከነዓን 10 ዓመት ናሩ። ነገር ግን ገና ልጅ አልወለዱም። ልጅ ለማግኘት ስለጓጉም ሣራ አብርሃምን የቤት ሠራተኛቸው የሆነችውን አጋርን እንደሚስቱ አድርጎ እንዲወስዳት ነገረችው፤ 16:2። አብርሃምም በሚስቱ ሃሳብ ተስማማ። አጋር በፀሐቶች ጊዜ ኩራት ተሰማት። ሣራንም ናቸች። ምንም እንኳን ነገሩ የሁለቱ ስህተት ውጤት ቢሆንም ሣራም ስለዚህ ነገር አብርሃምን ወቀሰችው። አብርሃምም እንደፈለገችው እንድታደርጋት ነገራት። ሣራም አጋርን ባሰቃየቻት ጊዜ ከፊትዋ ኩበለለች።

በኋላም የጌታ መልአክ በበረሃ አገኛትና ወደ ሣራ እንድትመለስ ነገራት። ስትወልድም ልጇን እስማኤል ብዛ ስም እንድታወጣለት ደግሞ ነገራት። እስማኤል ስድ እንደሚሆንና ብዙ የልጅ ልጆችም እንደሚኖሩት ነገርለት ተለያት።

አጋርም የእግዚአብሔር መልአክ እንደነገራት ወደ ሣራ ተመለሰች የእግዚአብሔር መልአክ የነገራትንም ለአብርሃም ነገረችው። እርሱም መልአኩ ያሰውን አመነ። እርሱ ባለውም መሠረት የልጁን ስም እስማኤል ብሎ ጠራው።

እስግሌል በተወለደ ጊዜ አብርሃም የሰግኒያ ስድስት ዓመት ሰው ነበር፤ 16:15-16። የተሰፋው ልጅ በተወለደ ጊዜ ግን የመቶ ዓመት ሰው ነበር። እሱ እስኪወለድ ድረስ እስግሌል ከተወለደ አሥራ አራት ዓመት መቶት ነበረበት ግለት ነው።

አብርሃም እምነቱን ካገኘው ወዲህ ለአሥራ ሦስት ዓመት ያህል እግዚአብሔር ምንም አልተገለጸለትም። ዘጠነ ዘጠኝ ዓመት በሆነው ጊዜ ግን ተገለጸለትና «እኔ ኤልሻዳይ ነኝ» አለው፤ 17:1። ኤልሻዳይ የዕብራይስጥ ቃል ነው ሁሉን የሚችል ግለት ነው። ለሦስተኛ ጊዜም ከእርሱ ጋር ያደረገውን ቃል ኪዳን ደገመለት። የብዙ ሕዝቦች አባት እንደሚሆን፣ ከልጅ ልጆቹም ብዙዎች ጉጉዎች እንደሚሆኑ፣ ለእርሱና ለልጅ ልጆቹ የከነዓንን ምድር ለዘላለም እንደሚሰጥና አምላካቸውም እንደሚሆን ነገረው።

በመካከላቸው ላለው ቃል ኪዳን ምልክት እንዲሆንም በቤቱ የተወለዱትን ወንዶች ሁሉና የቤት ሠራተኞቹ የሆኑትን ወንዶች ሁሉ እንዲገርዝ ነገረው። የእነርሱ መገረዝ በርሱ ቤተሰብና በቃል ኪዳን ሥር መሆናቸውን ያሳይ ነበር። ወንዶች ሕፃናት በተወለዱ በስምንት ቀናቸው መገረዝ እንዲላባቸውና ያልተገረዙ ሁሉ ከቤተሰቡና ከቃል ኪዳን የተለዩ መሆናቸውን ደግሞ ነገረው።

ሰሙንም ከአብራም ወደ አብርሃም ሰወጠው። አብርሃም የብዙ ሕዝቦች አባት ግለት ነው። የሚሰኙትም ስም ደግሞ ከሦራ ወደ ሣራ ለወጠው። ከዚያ ሚስቱ ሣራ ልጅ እንደምትወልድለት፣ እንደሚባርካትና የብዙ ሕዝቦች እናት እንደሚያደርጋት ነገረው።

በዚህ ጊዜ አብርሃም መቶ ዓመት ሊሞላው ነበር። ሣራ ደግሞ ዘጠነ ዓመት ነበረች። ስለዚህ እርሱም ሆነ እርሷም ልጅ ለመውለድ ከቶ የማይችሉ መሆናቸውን አሳቡ። እነሆም እግዚአብሔር ልጅ ትወልዳላችሁ ሲለው በነገሩ ተደንቆ ላቀ፤ 17:17።

ልዩውንም በረከት ለእስግሌል እንዲሰጥ ጠየቀው። እግዚአብሔር ግን በአንድ ዓመት ውስጥ ሣራ እንደምትወልድለት ነገረው። ሰሙንም ይሰሐቅ ብሎ እንዲጠራውና ቃል ኪዳንን ከእርሱ ጋር እንደሚያደርግ ነገረው። በመወረሻም እስግሌልን ደግሞ እንደሚባርከው፣ ታላቅ ሕዝብ እንደሚያደርገውና አሥራ ሁለት አለቆች እንደሚወልድ ነገረው።

አብርሃምም እግዚአብሔርን በመታዘዝ በቤቱ የነበሩትን ወንዶች ሁሉ እንዲገረዙ አደረገ፤ ራሱም ተገረዘ። አብርሃም ሲገረዝ ዘጠነ ዘጠኝ ዓመቱ ነበር፤ እስግሌል አሥራ ሦስት ዓመቱ ነበር። ግዝረት ወንዶች ለሆኑት ለአብርሃም የልጅ ልጆች ሕግ ሆነ። ለእግዚአብሔር ለመለየታቸውና የእርሱ ለመሆናቸው መለያ ሆነ።

መደምደሚያ

አብርሃም እምነቱን በእግዚአብሔር ላይ ጣለ፤ 15:6። አብርሃም የራሱ ሥጋና የሚስቱ ግህፅን እንደሞተ ያህል ቆጠረ። ዳሩ ግን እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ መፈዘም እንደሚችል ሙሉ በሙሉ አመነ እንጂ በእምነቱ ደካማ አልሆነም፤ ሮሜ 4:18-22። እንዲሁም እምነት ካለን ነገሮች የማይቻሉ ሆነው በሚታዩበት ሰዓት እንኳ እናምናለን።

የአብርሃም እምነት በተስፋ መዘግየት ይፈተናል። እግዚአብሔር ተስፋውን ለአብርሃም ከሰጠ እነሆ ሃያ አምስት ዓመት ሊሆን ነው። ነገር ግን ገና ልጅ አልወለደም። ታዲያ አንድ ልጅ እንኳ ሳይኖረው የብዙ ሕዝቦች አባት ሊሆን እንዴት ይችላል? ወደ ተሰፋው አገር ከገባ ከአሥር ዓመት በኋላም ገና ልጅ አልነበረውም። ተስፋውን ለማፋጠን ብሎም ከአጋር ልጅ ወለደ። ነገር ግን ይህ ልጅ የተሰፋው ልጅ አልነበረም። እንዲያውም ከዚህ እምነት ጉድለት የተነሣ ለአሥራ ሦስት ዓመት ያህል እግዚአብሔር ሳይገለጽለት ቀርቷል። በራሱ መተማመን ወደማይችልበት ደረጃ እስከመጣ ድረስና የማይቻለውን ነገር እርሱ እንዲያደርግለት እስከተማመነ ድረስ እግዚአብሔር ተስፋውን አዘዝባት።

እግዚአብሔር እምነታችንን ለመፈተንና ለራሱም የበለጠ ከብር ለማስገኘት የፀሎታችንን መልስ ሊያዘገይብን ይችላል። በዚሁ መካከል እኛ በረከቱን ለማግኘት ወደ ራሳችን ዕቅድ ግዝንበል፣ ዘዴ መፍጠር ወይም መላ መምታት የለብንም። በዚህ ፈንታ እርሱ ያቀደውን በርሱ መንገድና በአራሱ ጊዜ እንዲፈጽም በትዕግሥት እንጠብቅ።

በእግዚአብሔር ፍጹም ጊዜ እምነት ሞጋውን ይቀበላል፤ 17:15-19። እግዚአብሔር ሁሉን ማድረግ የሚችል ነው። ቃሉም የታመነ ነው። በእግዚአብሔር ጊዜ ሣራ ልጅ ወለደች። 21:1-5። እንግዲህ አንቅጡል፤ በትዕግሥት የእግዚአብሔርን ተስፋ እንጠባበቅ እንጂ። የእስራኤል ሕዝብ የመሢሔን መምጣት በመቶ ለሚቆጠሩ ዓመታት ተጠባበቁ። ነገር ግን የተወለነው ጊዜ ሲደርስ እግዚአብሔር መሢሔን ላከላቸው፤ ገላ.4:4። ምውት ለነበረው የሣራ ግህፅን ሕይወት የሰጠ ጌታ ድንግል እንድትወልድ ማድረግ አያቅተውም።

የአብርሃም እምነት ለራሳችን እምነት ምላሴ ነው። ልክ እምነቱ ጽድቅ ሆኖ እንደተቆጠረለት ሁሉ እምነታችን ጽድቅ ሆኖ ይቆጠርናል። አዲስ ኪዳን ስለ አብርሃም ሲናገር በይበልጥ የሚናገረው በእምነቱ ስለመጽደቁ ጉዳይ ነው፤ ሮሜ 4:18-24፤ ዝ.3:6-14፤ 29።

አንድ ወንድ አንድ ሚስት ብቻ እንዲኖረው የአምላክ ፈቃድ ነው፤ ዘፍጥ.2:24፤ ቲቶ 1:6። በብሉይ ኪዳን ከአንድ በላይ ስለ ነበሩዋቸው ብዙ ሰዎች እናንባለን። ዳሩ ግን ከዚህ የተነሣ ብዙ ችግር ደርሶባቸዋል። ለምሳሌ አብርሃም የአምላክን ጊዜ በመጠባበቅ ፈንታ ሚስቱ ካልሆነችው ከአጋር እስግሌል የተባለውን ልጅ ስለወለደ ብዙ ሐዘን ደረሰበት። የእስግሌል ዘሮችም የእስራኤላውያን ጠላቶች ሆኑ። እንግዲህ ከዚህ ስህተት የተነሣ የተስታዩው አብርሃም ብቻ ሳይሆን ዘሮቹም ጭምር ነበሩ።

እስራኤላውያን ግዝረት ዋና የቃል ኪዳን ምልክት ሆኖ ለታያቸው አሕዛብ ክርስቲያኖችን እንዲገረዙ ገፋፋ። ጳውሎስ ደህንነት የሚገኘው በፀጋ ብቻ እንደሆነ ለአሁኑ ሰዎች፤ ገላ.5:1-6። በእምነት ረገድ የሣራ ልጆች እንጂ የአጋር ልጆች እንዳልሆኑ አስተማራቸው፤ ገላ.4:21-31። አይሁዶች ግን ለመዳን መገረዝ እንደሚያስፈልጋቸው ነገሩዋቸው። ይህም ብዙ ችግር ፈጠረባቸው። በመወረሻም ለችግሩ መፍትሔ ለመስጠት በኢየሩሳሌም ስብሰባ ተጠራ፤ የሐዋ.15:1። ስብሰባውም ለመዳን መገረዝ እንደማያስፈልጋቸው ወሰነ። የክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ለደህንነታቸው በቂ ነው ግለቱ ነበር።

እኛም የምንድነው በእርሱ ሞትና ትንሣኤ ነው። ሥራችን ሊያድነን እይችልም፤ ኤፌ.2:8-9። ግዝረት፣ ጥምቀት፣ ሰንበትን መጠበቅና የጌታን ራት መከፈል ሊያድነን

አይችልም፤ ቀጣይ፡ 16-17። ሥራችን ለመጻፍችን ለሌሎች ምልክት ነው። ደህንነት ግን የእግዚአብሔር የፀጋ ስጦታ ነው።

ጥያቄዎች

- ክ1-12 ላሉት ዐረፍተ ነገሮች እውነት ወይም ውሸት እያልክ መልስ
1. እግዚአብሔር ኦሊጌዘር የአብርሃም ወራሽ እንዲሆን ተናገረ።
 2. እግዚአብሔር አብርሃምን የዘርቹ ብዛት የሰማይ ክፍክብት ያህል እንደሚሆን ነገረው።
 3. አብርሃም እግዚአብሔር ያለውን አመን፤ እምነቱም ጽድቅ ሆኖ ተቆጠረለት።
 4. እግዚአብሔር አብርሃም ወደ ሰው አገር እንደሚሰደድ ተናገረ።
 5. የእግዚአብሔር መልእክት አጋርን ልጅዋን ይስሐቅ ብላ እንድትጠራው ነገራት።
 6. እስግኤል ሲወለድ አብርሃም ዘጠና ዘጠኝ ዓመቱ ነበር።
 7. እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የዘላለም ቃል ኪዳን አደረገ።
 8. አብርሃም እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ በእስግኤል በኩል እንዲፈጽም ጠየቀው።
 9. ሣራ አብርሃምን አጋርን እንደሚስቱ አድርጎ እንዲወስድ ነገረችው።
 10. እግዚአብሔር ለሣራ ልጅ እንደሚሰጣት ተናገረ።
 11. አዲስ ኪዳን አንድ ሰው ሁሉን መንከባከብ ከቻለ ካንድ በላይ ሚስት ግግባት ይችላል ይላል።
 12. በግዝረት፣ በጥምቀትና ሕጉን በመጠበቅ እንድናለን።
 13. እግዚአብሔር የአብርሃም ዘርቹ በሰው አገር ለሰንት ዓመት ይጨቅናሉ አለ? ከዚያስ በኋላ ምን ይሆናሉ?
 14. እግዚአብሔር አብርሃምን ልጅ እስጥላሁ ብሎት ነበር። እግዚአብሔር ይህን መፈጸም እንዲችል አብርሃም እንዴት ሊረዳው ሞከረ?
 15. አጋር ሣራን ለምን ናቀች?
 16. አጋር ከሣራ ፊት በኩል ለሰላም ጊዜ መልእክት ምን እንድታደርግ ነገራት?
 17. መልእክት ስለ ዘርቹዋ ለአጋር ምን ተስፋ ሰጣት?
 18. እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ላደረገው ቃል ኪዳን ምልክት ምንድነው?
 19. ዛሬ ለደህንነት ግዝረት አስፈላጊ ነው?
 20. ሀ/ ለአብርሃም ጽድቅ እንዴት ተቆጠረለት?
ለ/ ለእኛስ ጽድቅ እንዴት ይቆጠርናል?
 21. ዘፍጥ.15:67 ቢቃልህ አጥና።

ትምህርት 9

የመላእክት አብርሃምንና ሎፕን መጎብኘት ምዕራፍ

18-20

መግቢያ

በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔርና መላእክት ለሰዎች ብዙ ጊዜ ተገልጾል። አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር የጌታ መልእክት ተብሎ አል። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ በሰው እምላል ራሱን ገልጿል። በዚያን ዘመን ሰዎች የተጻፈ የእግዚአብሔር ቃል ሰላልነበራቸው እግዚአብሔር ፈቃዱን ብዙውን ጊዜ ይገልጽላቸው የነበረው በመላእክት ነበር።

በ16:7 ላይ አንድ የእግዚአብሔር መልእክት ለአጋር ተገለጸ፤ እርሱም መልእክት እግዚአብሔር ራሱ እንደሆነ ተገነዘበች፤ 16:13። ምዕራፍ 18 ላይ ደግሞ ሦስት ሰዎች ለአብርሃም ተገለጹ፤ ከእነዚህም አንዱ እግዚአብሔር ተብሎ አል፤ ቁ.9፤ 20፤ 26። የተቀሩት ሁለት ሰዎች ደግሞ መላእክት ተብለዋል፤ 19:1፤ 13። እነዚህ ሎፕን ለግዳን በእግዚአብሔር የተላኩት መላእክት ነበሩ።

የ18:1-15 ድርጊቶች ከምዕራፍ 17 ድርጊቶች ጋር በጣም ይመሳሰላሉ። የሁለቱም ዋና ሃሳብ የተስፋው ልጅ ጉዳይ ነው።

እግዚአብሔር አንድ ጊዜ ለአብርሃም ተገለጸለትና በግመጣው ዓመት ሣራ ልጅ እንደምትወልድለት ነገረው፤ 17:16፤ 21። አብርሃምም ይህን በሰማ ጊዜ ላቀ። የላቀውም ከመገረሙ ወይም ከታላቅ ደስታው የተነሣ ሊሆን ይችላል። ከጥቂት ጊዜም በኋላ እግዚአብሔር እንደገና ተገለጸለትና በግመጣው ዓመት ሣራ ልጅ እንደምትወልድለት የነገረውን ደገመለት፤ 18:10። ሣራ ይህን በሰማች ጊዜ ላቀች። የላቀቸው ግን ካለማመን የተነሣ ነበር። ይሁንና በሁለቱም ጊዜያት የሣራ ልጅ መውለድ ተስፋና ልጅ የሚወለድበት ጊዜ ተገልጿል። በሁለቱም ጊዜያት ሣቅ እንደነበር ደግሞ ተገልጿል።

ጊዜን እስመልክቱ 18:1-15 ከተቀረው የምዕራፍ ግጥሽ ክፍል ጋር ግንኙነት አለው። የሁለቱም ክፍሎች ድርጊቶች የተፈጸሙት ሦስቱ ሰዎች አብርሃምን ለመጎብኘት በመጡ ጊዜ ነበር።

የምዕራፍ 18-20 ክፍሎች

በምዕ.18 ላይ ሦስት ሰዎች አብርሃምንና ሣራን ይጉበኛሉ። አብርሃምም በደስታ ይቀበላቸዋል፤ ታላቅ ግብዣም ያደርግላቸዋል። በምዕራፉም መጀመሪያው ክፍል ላይ ከጉበኞቹ፣ አንዱ እግዚአብሔር ራሱ የሆነው ልጅ እንደሚወልድ ይነገራቸዋል። በምዕራፍ

ሁለተኛው ክፍል ላይ ደግሞ ሰዶምን እንደሚያጠፋ ለአብርሃም ይነግራል። አብርሃምም የወንድሙ ልጅ ሰለሚኖርበት ስለሰዶም ከተማ ይማልዳል።

በምዕራፍ 19 ላይ የተቀሩት ሁለት ጉብኞች መላእክት የሆኑት ሎጥንና ቤተሰቡን ለማዳን ወደ ሰዶም ከተማ ይሄዳሉ። ሎጥም ከከተማዋ ከወጣ በኋላ እግዚአብሔር ያጠፋታል።

በምዕ.20 ላይ 12:10-20 ከሚገኘው ታሪክ ጋር በጣም የሚመሳሰል ታሪክ እናገኛለን። በዚሁ ታሪክ ላይ አብርሃም አሁንም ሣራ እህቱ እንደሆነች አቢሜሌክ ለሚባል የጊራራ ጉጥ ይናገራል። አቢሜሌክም ሚስት እንድትሆነው ይወስዳታል። ይሁን እንጂ እንዳይነካት እግዚአብሔር ይጠብቃታል። በጉጡም ላይ ይፈርዳል። ጉጡም ሣራ የአብርሃም ሚስት መሆንን ይገነዘባል። ሣራንም ለባልዋ ይመልሳል።

ዘፍጥረት 18:1-15	ዘፍጥረት 18:16-33	ዘፍጥረት 19	ዘፍጥረት 20
የእግዚአብሔር መልአክ የይስሐቅን መወለድ እንዳስታወቀ	የእግዚአብሔር መልአክ የሰዶምን መጥፋት እንዳስታወቀ	መላእክት ሎጥን እንዳዳኑ	አብርሃም ስለ ሚስቱ እንደ ዋሽ
የሣራ አለማመን	የአብርሃም ማማለድ	የሰዶም መጥፋት	የሣራ አለመርከስ
መንፈሳዊው ሰው አብርሃም	ያልዳኑት ሰዎች የሰዶም ነዋሪዎች	ሥጋዊው ሎጥ	ለጊዜው ወደ ኋላ የተመለሰው አብርሃም

ማብራሪያ

በመጽሐፍ ቅዱስ «የእግዚአብሔር ወዳጅ» ተብሎ የተጠራ አብርሃም ብቻ ነው፤ 2ኛ ዜና 20:7፤ ኢሳ.41:8፤ ያዕ.2:23። በዘፍጥ.18 ላይ እንደ ሰው ጓደኛውን እንደሚያነጋግረው ዓይነት እግዚአብሔር አብርሃምን ሲያነጋግረው ይታያል። ለእርሱም ሲገለጥለት ይህ ሦስተኛው ጊዜ ነው፤ 12:7፤ 17:1።

እንደ ቀን ወደ ሰድስት ሰዓት ገደማ ሦስት ሰዎች ወደ አብርሃም ድንኳን መጡ። በድንኳኑ ደጃፍ ተቀምጦ የነበረውም አብርሃም እንግዶቹን በደስታ ተቀበላቸው። አረፍ እንዲሉና እንጀራ እንዲበሉም ገድ አላቸው። ሣራንና የቤት ሠራተኞቻቸውን ቶሎ ብለው ምግብ

እንዲያዘጋጁ ነገራቸው። የተዘጋጀውንም ምግብ አቀረበላቸው። እንግዶችን በእንዲህ ዓይነት መንገድ መቀበል መቼም በምስራት ሰዎች ዘንድ የተለመደ ነው።

አብርሃም ከእነዚህ እንግዶች አንዱ እግዚአብሔር ራሱ እንደሆነ ተገነዘበ። እግዚአብሔር ከዚህ በፊት ሣራ ልጅ እንደምትወልድለት ነግሮት ነበርና፤ 17:19፤ 21። በዚህ ጊዜ ደግሞ በሚመጣው ዓመት ሣራ ልጅ ትወልድልሃለች ብሎ የሰጠውን ተስፋ ደገመለት። በዚህ ጊዜ ሣራ እግዚአብሔር ያለውን ሰማች። የዘጠና ዓመት አርጊትና የመቶ ዓመት ሽማግሌ እንደት ሊወልድ ይቻለዋል ብላም አሰበች። ነገሩ ሊሆን እንደሚችል ካለማመንዋም የተነሣ ሳቀች።

ሣራ ሃሳብዋን ግንም የሚያውቅት ያለ አልመሰላትም። እግዚአብሔር ግን ሃሳብዋን አውቆባት ለምን እንደሳቀች ጠየቃት። ለርሱ ምንም የማይቻለው ነገር እንደሌለም ነገራት፤ 18:14። እርሷም ፈራችና እንዳልሳቀች ካደች። በኋላ ግን መውለድ እንደምትችል ሳታምን አልቀረችም። በዕብ.11:11 ላይ ስለ እምነትዋ እናገለጻለን።

ግርያምም መልአኩ ወንድ ልጅ እንደምትወልድ በነገራት ጊዜ ተደነቅች። ወንድ ባለውት ይህ ነገር እንደት ሊሆን ይችላል ብላ በጠየቀችውም ጊዜ ለእግዚአብሔር እኮ የሚሳነው ነገር የለም ብሎ መለሰላት፤ ሉቃ.1:37። በይስሐቅ መወለድና በኢየሱስ መወለድ እግዚአብሔር ታምራት ሠራ። እግዚአብሔር ለሕዝቡ ዕቅድ አለው። ምንም እንኳ ሊፈጸም የማይቻል መሰሉ ቢታይም ዕቅዱ እንዲፈጸም ያደርጋል።

እንግዶቹ ከተጋበዙ በኋላ አብርሃም ሸኝቸው፤ 18:16። ከእነዚህ እንግዶች አንዱ እግዚአብሔር ራሱ የነበረው እንደ ሰው ጓደኛውን እንደሚያነጋግረው አብርሃምን አነጋገረው። ለወደፊቱ ሊያደርገው ያሰበውንም ነገረው። ታላቅ ሕዝብ ትሆናለህ። የዓለም ሕዝቦች ሁሉ በአንተ ይባረካሉ ብሎ የሰጠውን ተስፋ ደገመለት። ከዚያም ጌታን እንዲከተሉ፤ ልጆቹን እንደሚያዛቸው እንደሚያውቅና እንደሚተማመንበት ነገረው። በመወረሻም ከኃጢአትዋ ብዛት የተነሣ የሰዶምን ከተማ ለማጥፋት ከእርሱ ከወዳጁ ለመሰወር እንደማይፈልግ ገለጸለት።

መላእክት የነበሩት የተቀሩት ሁለት እንግዶች ጉዞአቸውን ወደ ሰዶም አመሩ። አብርሃምና እግዚአብሔር ግን መነጋገራቸውን ቀጠሉ። አብርሃም የሰዶምን ሰዎች እንዳያጠፋቸው እግዚአብሔርን ለመነ። ከሁሉ በላይ ሎጥ ከሰዶም ሰዎች ጋር እንዳይጠፋ አጥብቆ ለመነ።

በከተማዋም ሎጥ መስከርሳቸው የዳኑ አንዳንድ ሰዎች ሳይኖሩ አይቀሩም ብሎ አሰበ። እግዚአብሔርን ዳድታንን ከኃጢአተኞች ጋር ታጠፋለህ ብሎ ጠየቀው፤ 18:23-33። በመጀመሪያ ሃምሳ ዳድታን ቢገኙባት ከተማዋን ስለእነርሱ ብለህ ለትምርምን? ብሎ ጠየቀው። እግዚአብሔርም ሃምሳ ዳድታን ቢገኙባት እምራታለሁ አለው። አብርሃምም አርባ አምስት ዳድታን ቢገኙሉ? አርባስ ቢገኙ እያለ አሥር እስኪደርስ መለሙን ቀጠለ። አብርሃም ሎጥንና ቤተሰቡን ጨምሮ አሥር ዳድታን በከተማዋ ሳይገኙ አይቀርም ብሎ አሰበ። እግዚአብሔርም አሥር ዳድታን ቢገኙባት አሳጠፋትም አለው። ከዚያ አብርሃምን ተሰናብቶት ሄደ።

ሁለቱም መላእክት በመሸ ጊዜ ወደ ሰዶም ገቡ፤ 19:1። እነዚህ ከተማዋን ሊያጠፉት በእግዚአብሔር የተላኩ ነበሩ። አሥር ዳድታን እንኳን አልተገኙባትም ነበርና። ይሁን እንጂ

እግዚአብሔር ከተማዋን ከማጥፋታቸው በፊት ሎጥን ከነቢተሰቡ እንዲያድኑ ነግሮአቸዋል፤ 19:13»

መላእክቱ ወደ ሰዶም በገቡ ጊዜ ሎጥ ከዳኞች ጋር በበርዋ ተቀምጦ ነበር። ከእዚህ የምንረዳው ሎጥ በከተማዋ የሰዶም ሰዎች ዘንድ የከብር ስፍራ እንደነበረው ነው። ሎጥ ሰዶምን የመረጠው በመጀመሪያ ለከብቶቹ ውኃ እንደልብ ስለሚያገኝበት ነበር። ነገር ግን በኃጢአት በተሞላችዋ ከተማ መሃል መኖር ወደደ።

ሎጥ እንግዶቹን በቤቱ እንዲያድሩ ጠየቃቸው። እነርሱ ግን አይሆንም አሉት። ነገር ግን በጣም ስለሰማቸው እሺ አሉት። ምግብ አቀረበላቸው። ምግቡ ግን በእብርሃም ድንኳን በደምብ እንደተዘጋጀው ዓይነት አልነበረም። በዲንኳኑ እንደነበረው ዓይነት ጫዕታም ሆነ ቁም ነገር ያዘለ ገግግር አልነበረም።

የከተማዋ ክፉ ሰዎች ወደ ሎጥ ቤት መጡና እንግዶቹ ወደ ውጭ እውጣልን ብለው ነገሩት። ሎጥ ግን እንግዶቹን ከክፉ ድርጊታቸው ሊያድናቸው ስለ ፈለገ በምትካቸው የገዛ ልጆቹን ሊሰጣቸው ፈለገ። የሰዶም ሰዎች ግን ይህ ሰው በእንግድነት ለመኖር ወደ አገራችን መጣ። አሁን ግን ምን እንደምናደርግ ሊነግረን ይፈልጋል እያሉ እሾቶበት። ክፉ ሊያደርጉበትም ዝግጁ ሆኑ። ነገር ግን መላእክቱ አዳኑት። ወደ ቤት ጉትተው እገቡት፤ ሰዎቹንም ለላወሩዋቸው።

በዚያ ምሽት የሰዶም ሰዎች እጅግ ክፉዎች እንደነበሩ ላሳዩ። ይሁዳ ቁ.7 ክፉታቸው ከወንዶች ጋር ዝመት ማድረግ እንደነበር ይናገራል። እግዚአብሔርም ስለዚህ ክፉታቸው ተጥቶአቸዋል። ዛሬም እንዲሁ የሚያደርጉ ሁሉ ቅጣት እንደሚያገኙቸው ይናገራል፤ ዘሌዋ.18:22፤ ሮሜ 1:26-27፤ 1ኛ ቆሮ.6:9፤ 1ኛ ጢዋ.1:10።

ሁለቱ መላእክት ለሎጥ በኃጢአትዋ ምክንያት እግዚአብሔር ከተማዋን እንደሚያጠፋት ገለጹለት። ሌሎች የቤተሰቡ አባሎችና ወዳጆቹ በከተማዋ ካሉ ስለመጩ ፍርድ እንዲያስጠነቃቸውም ነገሩት። ከተማዋ ከመጥፋትዋ በፊት ከእርስዋ ሸሽቶ ለማምለጥ ጊዜ እንደሚሰጥ ደግሞ ነገሩት። ሎጥም ነገሩን ለአግኝቶ ነገራቸው። እነርሱ ግን ለላመኑትም።

ጉህም በቀደደ ጊዜ መላእክቱ ለሎጥ ቶሎ ብሎ ከከተማዋ እንዲወጣ ነገሩት፤ 19:15-23። እርሱም በዘገየ ጊዜ ጉትተው ከባለቤቱና ሁለቱ ሴት ልጆቹ ጋር ከከተማዋ እውጡት። ወደ ተራራዎቹ እንዲሄዱ እንጂ ወደ ጓላቸው እንዳያዩም አዘዙዋቸው። ሎጥም ገና በከተማ ለመኖር ፍላጎት ስለነበረው የዞርን ከተማ እንዳያጠፋቸው ለመናቸው። ዞር በከነዓን ክነቡሩት እምስቱ ዋና ዋና ከተማዎች አንዷ ነበረች፤ በክፉትም የተሞላች ነበረች፤ 14:2።

መላእክቱም ላያጠፋቸው ተስማሙ። ዞርም ስላልጠፋች ክፉት በከነዓን ምድር ሁሉ እንደገና ተዛመተ። ክፉት ጨርሶ መጥፋት አለበት። አለበለዚያ እካባቢውን ይበክላል። እግዚአብሔርም በኋላ የራሱ ሕዝብ ኃጢአተኞች የሆኑትን እሕዛብ እንዲያጠፋ እንዳጠነቃቸው እናያለን፤ ዘዳግ.18:9፤ 12።

ሎጥ ከነቢተሰቡ ዞር በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር የተቀሩትን የሸሸቀውን ከተሞች ሁሉ አጠፋ። የሎጥም ባለቤት ወደ ጓላዋ ተመለከተች፤ የጨው ሐውልትም ሆነች፤ 19:26። እብርሃምም ስለ ሰዶም በግለደበት ስፍራ ቆሞ የከተማዎቹን መጥፋት ተመሰከተ።

እግዚአብሔርም ስለ እብርሃም ብሎ ሎጥን ከነቢተሰቡ አዳኑ። የተቀሩትን ሁሉ ግን አጠፋቸው። እጅግ ክፉዎች ነበሩና፤ 19:29።

ሎጥ ከሰዶም ጥፋት ቢድንም በእርስዋ ለመኖር ከመረጠው ውጪት አልዳነም ነበር። ሴት ልጆቹ የሰዶምን ክፉ መንገድ ተምረው ነበር። አንድ ቀን አባታቸውን አስከሩትና ተራ በተራ ከእርሱ ጋር ተፉ ደነሱም፤ 19:32። ከእርሱ የወለደዋቸውንም ልጆች ሞላብና እሞን አሉዋቸው። የሞላብ ዘርች ሞዓባውያን ተባሉ። የእሞን ደግሞ እሞናውያን ሁለቱም ዘርች እጅግ ክፉዎች ነበሩ። ልጆቻቸውንም መስዋዕት አድርገው ለባዕድ አምላካቸው ለሞሉክ ያቀርቡ ነበር። ሁልጊዜም የእስራኤላውያን ጠላቶች ነበሩ፤ ዘጥላቱ 25፤ ዘሌዋ.18:21፤ 1ኛ ነገሥ.11:7።

ከአንድ ታላቅ ድል በኋላ ብዙውን ጊዜ የፈተና ጊዜና የውድቀት ጊዜ ይመጣል። እብርሃም ከእግዚአብሔር ጋር አንድ ሰው ከሌላ ሰው ጋር እንደሚነጋገር ተነጋገረ። ከሚስቱ ልጅ እንደሚወልድም ለሦስተኛ ጊዜ ተነገረው። ከዚህ በኋላ ግን እንደገና ወደ ኃጢአት ወደቀ፤ ዘፍጥ.20። በግብፅ ስለሚስቱ እንደዋሽ በጌራራም እንዲሁ ዋሽ። የዋሽውም የጌራራ ጉሥ አቢጌሌክ እንዳይገድለው ፈርቶ ነበር። እብርሃም ሣራ እህቱ ናት ስላለው አቢጌሌክ ሚስቱ እንድትሆን ወስዳት። እግዚአብሔር ግን ቢዛነት እንደሚሞት በሕልም ነገረው። አቢጌሌክም እብርሃምን ጠርቶ ለምን እንደዋሸው ጠየቀው። እብርሃምም በእርግጥ እህቱ ናት፤ የእናቱ ልጅ አይደለችም እንጂ የአባቱ ልጅ ናት። በሄድገበትም እገር ሁሉ ወንድምና እህት እንደሆንን እንድንናገር ተስማማን ብሎ መለሰለት። አቢጌሌክም ሣራን መለሰለት። ብዙ ስጦታም ሰጠው። እብርሃምም የእግዚአብሔር ነቢይ እንደመሆኑ መጠን ጸለየለት።

ሰይጣን ምንጊዜም የእግዚአብሔርን ዕቅድ ለማሸነፍ አይተኛም። እግዚአብሔር ለእብርሃም ከሚስቱ ከሣራ ልጅ እንዲወልድ ተስፋ ሰጥቶት ነበር። የልጃቸውም መወለድ ተቃርቦ ነበር። አቢጌሌክ ሣራን እንደሚስቱ አድርጎ ወስዶ ቢሆን ኖሮ የወለደችው ልጅ የእብርሃም በመሆኑ ፈንታ የእርሱ በሆነ ነበር። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ጣልታ ገባና ሣራ በእርሱ እንዳትረከስ አደረገ። ይህንንም በግድረግ ለእብርሃም የሰጠውን ተስፋ ጠበቀ።

መደምደሚያ

በምዕ.18፥ 19 እና 20 ላይ ሦስት ዓይነት ሰዎች እንዳሉ እናያለን። እነሱም የመንፈሳዊው ክርስቲያን፤ የሥጋዊው ክርስቲያንና የፍጥረታዊው ሰው ምላሌዎች ናቸው። እነዚህ በዓለም ለሚገኙት ሦስት ዓይነት ሰዎች ምላሌዎች ናቸው። በእያንዳንዳቸውም ሕይወት ምን እንደተፈጸመ ደግሞ እናያለን።

የመንፈሳዊው ክርስቲያን ምላሌ ያ የእግዚአብሔርን ተስፋ ያስተዋለው እብርሃም ነው፤ 1ኛ ቆሮ.2:15። እርግጥ እብርሃም አልፎ አልፎ ኃጢአት ሠርቶአል፤ ይሁን እንጂ ወዲያው ተናዝዞ የኃጢአት ይቅርታ እግኝቶአል፤ ዘፍጥ.20፤ 1ኛ ዮሐ.1:9። እብርሃም በረከት የተቀበለና ለሌሎችም በረከት የሆነ ነበር። ከዓለም በመለቱ ሌሎችን ለመርዳት ጆሎ። ከዓለም ወገን ሆኖ ቢሆን ኖሮ ግን ምርኮ በተወሰደና ሎጥንና የሰዶምን ሕዝብ ለማዳን

ባልቻላም ነበር። እብርሃም ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ነበረው። ስለሆነም ለሉተና ለሰዶም ሕዝብ መግለጽ ችለ።

እኛም ወደ እግዚአብሔር መቅረብ እንችላለን፤ ዕብ.10: 19-22። ለሌሎች መመስከርና መጽለይ ደግሞ እንችላለን፤ 2ኛ ቀር.5:20፤ 1ኛ ጢሞ.2:1-4። እርግጥ ለሌሎች ምን ብለን መጽለይ እንደሚገባን ሁሉንም እናውቅ ይሆናል። ቢሆንም መንፈስ ቅዱስ ሊረዳን ዝግጁ ነው፤ 1ኛ ጢሞ.8:26። የምድር ሁሉ ፈራጅ በትክክል እንደሚረድ እርግጠኞች ልንሆን እንችላለን፤ ዘፍተ.18:25።

የሰዶም ሰዎች የፍጥረታዊው ሰው ምሳሌ ናቸው። ፍጥረታዊው ሰው መቼም ያ ደግሞ ያልተወለደው የእግዚአብሔር መንፈስ የሌለው ነው። ለእርሱ የእግዚአብሔር ነገር ምኝነት መስሎ ይታየዋል፤ 1ኛ ቀር.2:14። ፍጥረታዊው ሰው ለጊዜው ለበለጽግና ለንግድ ክርስቲያኖችን ሊያስቃይ ይችላል። ይሁን እንጂ በመጨረሻ እንደ ሰዶም ይጠፋል፤ 19:24-25፤ 2ኛ ኢፑ.3:7-10።

ሉተ የሥጋዊው ክርስቲያን ምሳሌ ነው። ሥጋዊው ክርስቲያን መቼም ያ ከዓለም ያልተለየውና ስለ እግዚአብሔር ቃል ምንም ያህል የማያውቀው ነው፤ 1ኛ ቀር.3:1-3። ሉተ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ከግድረገ ይልቅ በምድራዊ ሀብት መበልጸግን መረጠ። ከሰዶምም ሰዎች ጋር ኖረ። ከዳኞችም አንድ ሆኖ በበርሞ ተቀመጠ። ሕዝብዋን ገን ሊረዳቸው አልቻለም። ምስክርነቱ ፈጽሞ ተበላሽቶ ነበርና። አግኝቼ እንኳ ምስክርነቱን ሊቀበሉ አልቻሉም። ሴት ልጆቼም የዓለምን ክፉ መንገድ ተግሩ። ወደ ኃጢአት ወደቁ። በመጨረሻም ሉተ ቤተሰቡን እንኳ ሳይቀር ሁሉን አጣ። እርግጥ 2ኛ ኢፑ.2:7-8 ሉተን ጻድቅ ይለዋል። በሰዶም ሕዝብ መካከል ሊኖር በየቀኑ በሚያየውና በሚሰማው ክፉ ሥራቸው ምክንያት ተጨነቀ ይለዋል። ሉተ እንግዲህ ከዓለምም ጋር ሆነ ከእግዚአብሔርም ጋር ከልብ የመነጨ ኅብረትና አንድነት አልነበረውም። ሥጋዊ ክርስቲያን ፍጹም ሰላም ሊኖረው አይችልም። የእግዚአብሔርም ፍጹም ደስታ ሊኖረው አይችልም።

እንደ ዓለማውያን እየኖርን ስለ ክርስቶስ ለሰዎች መመስከር እንችላለን ብለን እናስብ ይሆናል፤ እንዲሁ ግድረገ እንደግንቸል የሉተ ሕይወት ታሪክ አጥጋቢ ግስረጃ ነው። እግዚአብሔር ስለ ክርስቶስ መመስከር የምትችሉት ከዓለማዊ ነገሮች ስትለዩ ብቻ ነው ይለናል፤ 2ኛ ቀር.6:14-18። ከዓለማዊ ነገሮች ከተለየን በኋላ ለባቸውን ሊለውጥላቸው ወደሚችሉው ወደ እግዚአብሔር ለናመጣቸው እንችላለን። ልጆቻችንም ዓለምን እንዳይወዱ ወይም ደግሞ እንደ ዓለማውያን እንዳይሆኑ ለንጠነታቸው እንችላለን፤ 1ኛ ዮሐ.2:15-17።

አሁን ሉተ ወደ ጓሳ የተመለሰባቸውን ደረጃዎች እንመለከት። እርሱ የተሳሳተባቸውን መንገዶች እንዳንደግግባቸው ግስጠንተኔ ለናገኝባቸው እንችላለንና።

1ኛ. ሉተ ዓይኑን እነሣ፤ 13:10። በየርዳናስ ዙሪያ ያለው መሬት ውኃ የሞላበት መሆኑን እየ። እነሆም መሬቱን ተመኘ። የውድቀቱ የመጀመሪያው ደረጃ ይህ ነበር። በምኞት መመለስት ድርጊትን ያስከትላል። ዳዊት ቤርሳቤህን በምኞት ተመለስተ። ከዚያ ክርስቶ ጋር ዝግጠን ፈጸመ። እኛም አንድን ክፉ ነገር ደስ

ብሉን ከተመለከትን በእርሱ መውደቃችን እይቀርም። እንግዲህ እንደ ኢዮብ ከቶ ነገሮችን እንዳይመለከቱ ከዓይኖቻችን ጋር ቃል ኪዳን እንገባ።

2ኛ. ሉተ በየርዳናስ ዙሪያ የነበረውን ሁሉ መረጠ፤ 13:11። መሬቱ ለም ነበር። እንደ ኤደን ገነት ያለ ነበር፤ 13:10። ይህ መሬት ከቀረው መሬት ሁሉ በጣም ለም ስለ ነበር ሉተ እሱን መምረጡ በሰው አስተሳሰብ አዋቂ ነበር። በእግዚአብሔር አስተሳሰብ ግን ሞኝ ነበር። መሬቱ በክፉ ሰዎች ከመሞላቱ የተነሣ እግዚአብሔር ሊያጠፋው ዕቅድ አውጥቶ ነበርና። ሉተ ግን ይህን አያውቅም ነበር። ያም ሆነ ይህ እግዚአብሔር ይህን መሬት ለእብርሃም ሊሰጥ ቃል እንደገባለት ያውቅ ስለነበር የፈለገውን እንዲመርጥ ቅድሚያ ለእርሱ መስጠት ነበረበት። ወይም ደግሞ በምርጫው እንዲረዳው እግዚአብሔርን መጠየቅ ነበረበት።

እግዚአብሔር የሁሉን ነገር መጀመሪያ፣ መገኘቱና መጨረሻ ያውቃል። ስለሆነም ለእያንዳንዳችን ከሁሉ የተሻለውን ያውቃል። በሕይወታችን ውሳኔ የምናስተላልፍባቸው ብዙ ዋና ዋና ነገሮች አሉ። ወፍራም ደሞዝ የሚያስገኝልን ሥራ፣ ቆንጆ የሆነች ብዙ ገንዘብ ያላትን ሚስት መምረጥ እንፈልግ ይሆናል። በምርጫችን ሁሉ ጌታ እንዲመራገና ፈቃዱን እንዲያሳየን መጽለይ ይገባል እንጂ ብዙ ገንዘብ ሊያስገኝልን የሚችለውን ወይም ደግሞ የሚስግግንን መምረጥ አይገባንም። እርግጥ እኛ የምንፈልገውን ከጠየቅነው ሊሰጠን ይችላል። ዱሩ ግን እርካታ አይኖረንም፤ መዝ.105/106/15። በእርሱ ላይ እምነታችንን ብንጥል እንደሚመራን ቃሉ ይናገራል፤ ምሳሌ 3:5-6። መሪነቱን ብንከተል ደግሞ በመዝ.15/16/6 እንደተጻፈው «ገመድ ባግረ ሥፍራ ወደቀችልኝ፤ ርስቱም ተዋበችልኝ» ለማለት እንበቃለን።

3ኛ. ሉተ ድንኳኑን በሰዶም አቅጣጫ ተከለ፤ 13:12። የድንኳኑ ፊት ወደ ሰዶም ነበር። ሉተ ለዚህች በክፉት ለተሞላችሁ ከተማ ጀርባውን እንደመስጠት ፈንታ ፈቱን ሰጣት። ታደርገው የነበረውን ሁሉ ለማየት ራሱን ጋበዘ። ሃሳቡ በእርሱ የእንዲግረክ አደረገ።

ወደ ዓለም ደስታና ተድላ ጭልጥ ብለን ሳንገባ እንዲያው ብቻ በውጭ ቆመን እንመለከት ይሆናል። ይሁን እንጂ ዓይኖችን እኮ ወደ ዓለማዊ ነገር ከተመለከተ ሕሊናችን ይደነዝዛል። ግለትም ነገሩን እንለግመደውና ኃጢአት እንደሆነ እንኳ ሳይታወቅን ይችላል።

4ኛ. ሉተ በሰዶም ኖረ፤ 14:12። ሉተ ድንኳኑን በመጀመሪያ በከተማዋ ዳርቻ ተከለ፤ ትንሽ ቆይቶ ግን ወደ ራሱ ለዘዋወረው። እንዲሁም ያደረገው ምናልባት እንደ ሕዝብዋ ብኖር የተሻለ መስክርነት ሳቀርብ እችል ይሆናል ብሎ አስቦ ይሆናል። ይህ ግን እውነት አይደለም። የሰዶም ሰዎች በተግረኩ ጊዜ ሉተም ደግሞ አብርሃንና ወተግረከ። በምስክርነቱም አንድም ወደ ጌታ የተመለሰ አልነበረም። ለራሱ ቤተሰብ እንኳ መመለከር አልቻለም። አግኝቼም ምስክርነቱን አልተቀበለም። ከዚህም

በላይ ለሕዝቡ የሚያሾፍ መሰለ፤ 19:14። ከተግዕዝ ቅጽ ጊዜ እርሱና ሁለቱ ሌላ ልጆቹ ብቻ ተረፉ።

በዓለም እንኖራለን፤ ሃገር ግን ዓለግውያን የሚሠሩትን እንሠራም። ቃላትን ኃይል ሊኖረው የሚችለው የእግዚአብሔር ልጆች መሆንንን በሥራችን ስናሳይ ብቻ ነው።

ሉተ ወደ ጓላ የተመለሰባቸውን አራት ደረጃዎች ተመልከተናል። የመጀመሪያው ደረጃ ዓለግባዊ ሃገሮችን መመኘት ነው። እንደ ዓለግባዊ ሃገሮችን መመኘት ከጀመርን እነርሱን መምረጥ እንጀምራለን። ከዚያ ወደ ዓለም አየተረብን ለመምጣት በጣም ተላል ይሆናል። በመጨረሻም እንደ ዓለግውያን እንኖራለን። እንግዲህ ዓለግባዊ ምኞት እንዲያድርብን እንጠንቀቅ።

የሉተ ሚስት የእነዚያ ወደ ዓለም ተድላና ደስታ የሚመለሱ ምሳሌ ናት። በደስታ ከመልእክት ጋር እንደመሄድ ረገታ በኩት ወደ ተዋላችዋ ከተግ ተመለከተች። ሊያሰብ «የሉተን ሚስት አስታውሱ» ብሉናል፤ ሉቃ.17:31-33። ጌታ ከሰግይ የሚመለስበትን ቀን ግንም አያውቅም። ለዚህ ዓለግባዊ ሃገሮችን ትተን ተዘጋጅተን እንጠብቀው።

ጥያቄዎች

1. የእግዚአብሔር መልእክት ግራን ልጅ ትወልዳለሽ ቢላት ለምን ሳትታች?
2. እግዚአብሔር ለአብርሃም ሰዶምን ምን አደርጋታለሁ ብሉ ነገረው?
3. አብርሃም ለሰዶም ሕዝብ ግድ እንደነበረው እንዴት አሳየ?
4. እግዚአብሔር የፍቅርና የምህረት አምላክ ሲሆን ለምን ሰዶምን አጠፋ?
5. እነዚያ ሁለት መላእክት ወደ ሰዶም ለምን ሄዱ?
6. ከሰዶም ጥፋት እነግን ጥ?
7. የሉተ ሚስት ምን ሆነች? ለምን?
8. ምንም እንኳ ሉተ ራሱ ከሰዶም ጥፋት ቢድንም ምን አጣ?
9. ሁለቱ የሉተ ዘሮች እነግን ይባላሉ? ምን ዓይነትስ ሕዝቦች ነበሩ?
10. አዚሚልክ ግራን እንደሚሰቱ አድርጎ እንዳይወሰዱት እግዚአብሔር አንደው። ለምን?
11. አብርሃም በእምነቱ የደከመባቸውን ሁለት ምሳሌዎች ጻፍ።
12. ከሉተ ታሪክ ምን ምን ትምህርት እንገኛለን?
13. ሉቃ. 1:37ን በቃልህ አጥና።

ትምህርት አሥር

የይስሐቅ መወለድና መስዋት ምዕራፍ 21-23

መግቢያ

አብርሃም እግዚአብሔር ታላት ሕዝብ እንዲያደርገው የገባለት ቃል እስኪፈጸም ድረስ ብዙ ዓመት ጠበቀ። በእነዚህ ዓመታት ግን የተጠራጠረባቸው ጊዜያት ነበሩ፤ ይሁን እንጂ እስተያየቱ ገና የእምነት ነበር። በመጨረሻም ልክ እነዚህ ሦስት እንግዶች እንደተነበዩት ከሣራ ልጅ ወለደ፤ 21:2።

እግዚአብሔር አብርሃምና ሣራ ልጅ እንዲወልዱ በግድረጥ ታግኝነቱንና ኃይሉን አሳየ። ልጁ ሲወለድ አብርሃም የመቶ ዓመት፣ ሣራ ደግሞ ዘጠና ዓመት ሃገሩ። በዚህ ዕድሜአቸው ልጅ ለመውለድ በሰው እስተሳሰብ ፈጽመው አይችሉም ነበር። ይሁንና ለእግዚአብሔር የሚላኩ የለምና እንዲወልዱ አደረጋቸው፤ 18:11፤ 21:5። ይወለዳል ባላቸው ጊዜ ልጁንም ወለዱ፤ 18:10፤ 21:2። ይህ ልጅ የተሰፋው ቃል ልጅ ነበር። ይህ በዑር ላለ እግዚአብሔር ለአብርሃም የሰጠው የተሰፋ ቃል ፍጻሜ ነበር። ልክ እግዚአብሔር እንዳለውም ዘሮቹ ቃላት ሕዝብ ሆኑ። ከዚህም ሕዝብ ክርስቶስ ተወለደ። በዚህም ሕዝብ ጤኩ የተቀሩት የዓለምም ሕዝቦች ሁሉ ተባረኩ።

አብርሃም በጉጉት ይጠብቀው የነበረው ልጅ ይህን ልጅ ነበር። ይህ ልጅ ለአብርሃም ምን ያህል ብርቅ እንደነበር ግስተዋል ያስፈልጋል። እግዚአብሔር እርሱን እንዲሰዋለት ባዘዘው ጊዜ ለአብርሃም ምን ያህል ከባድ ፈተና እንደነበር እንድናስተውል ሊረዳን ይችላልና።

የምዕራፍ 21-23 ክፍሎች

በዘፍጥረት 21 የተሰፋው ልጅ ይስሐቅ እንደተወለደ እናያለን። ይህም የአብርሃም እምነት ከጉቱ እንዳልነበረ ያሳያል። የአጋር ልጅ እስግኤል ይስሐቅን ስለአፈዘበት ከቤት እንደወጣ በዚሁ ምዕራፍ እናያለን።

በዘፍጥረት 22 ላይ እግዚአብሔር ልጁን እንዲሰዋለት ባዘዘው ጊዜ የአብርሃም እምነት ተፈተነ፤ እግዚአብሔር በይስሐቅ ምትክ የሚሞት አንድ በግ አዘጋጀ፤ እንዲሁም ከአብርሃም ጋር የገባውን ቃል ኪዳን እንደገና እንዳጸደቀ እናያለን።

በዘፍጥረት 23 ላይ ደግሞ በሚስቱ በሣራ ሞት ሕዝብ ጊዜ የአብርሃምን እምነት እናያለን። በዚሁ ምዕራፍ ላይ እርሱን እንዲቀብርበት አንድ ቅሬጭ መሬት እንደገዛ ደግሞ እናያለን። ይህም መሬት ጠከንዓን የመጀመሪያው መሬቱ ሆነ።

ዘፍጥረት 21	ዘፍጥረት 22	ዘፍጥረት 23
የአብርሃም እምነት ድጋፍ ግጥሞች	የአብርሃም እምነት መፈተን	በሐዘን ጊዜ የአብርሃም እምነት
የደስሐት መወለድ	የደስሐት ለመስጠት ፈቃደኝ መሆን	የሣራ መጥት
የእስግኤል መባረር	የቃል ኪዳን እንደገና መጽደቅ	የአብርሃም የመቃብር መሪት መግዛት

ማብራሪያ

እግዚአብሔር እንዲዘነግረው አብርሃምና ሣራ ልጃቸውን ደስሐት ብለው ጠሩት፤ 17:19። ደስሐት ግለት መላት ግለት ነው። እግዚአብሔር በርጅናቸው ጊዜ ልጅ እለግችኋለሁ ቢላቸው አብርሃምም ሣራም ስቀው ነበርና። እርግጥ መጀመሪያው ላይ ሣራ የላቀችው ካለግመን የተነሣ ነበር። ደስሐትን ከወለደች በኋላ ግን እግዚአብሔር እንዳላቃትና ይህንን የሚለግ ሁሉ በእርስዋ ምክንያት እንደሚሰጥ ተናግራለች፤ 21:6።

እግዚአብሔር እንዲዘነግረው አብርሃም ደስሐት በተወለደ በስምንት ቀን ገረዘው፤ 17:12። ገዝረት መቼም እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ለገዛው ቃል ኪዳን ግለትም ለእግዚአብሔር የመለየት ምልክት ነበር። ገዝረት እንግዲህ አብርሃም ልጁን ለእግዚአብሔር እንደለየው አንድ ምልክት ነበር።

አጋርና እስግኤል በደስሐት መወለድ ደስ አልተሰኙም። አሁን በእስግኤል ፈንታ የአብርሃም ወራሽ ሆኖአልና። አብርሃም ግብዣ ባደረገለትም ጊዜ ላቀበት። እስግኤል ደስሐትን ላያላድድ ደግሞ አልቀረም። ሳውሎስ በሥጋ የተወለደው በመገፈስ የተወለደውን እንዳላደደው ይናገራልና፤ ገላ.4:29። ሣራ ይህን ባዮች ጊዜ አጋርንና እስግኤልን ከቤት ወዲያ እንዲያስወግዳቸው አብርሃምን ጠየቀችው። የአገልጋይነት ልጅ ከልጅዋ ጋር አብሮ እንዲወርስ አልፈለገችም። አብርሃም ግን ከቤት ወዲያ እንዲያስወግዳቸው አልወደደም፤ እስግኤልን ይወድ ነበርና። እግዚአብሔር ግን የተሰፋው ወራሽ ደስሐት ነው፤ እስግኤልን ወዲያ እንዲያስወግዳው ነገረው። ከዚህ በፊት እስግኤልን ታላቅ ሕዝብ አደርገዋለሁ ብሎ የሰጠውን ተስፋ ደግሞ ደገመለት፤ 17:20፤ 21:13።

አብርሃም ስንት እንዲሆነው እንጀራና ውኃ ለአጋር ሰጥቶ ከነልጅዋ እስወጣት፤ 21:14። እስግኤል በዚህ ጊዜ አሥራ ስድስት ዓመቱ ነበር። አጋርና እስግኤል ውኃ በሌለበት ምድረ በዳ ተገኝተውታል። ይዘውት የነበሩትም ውኃ አለቀ። አጋርም ተስፋ ቆረጠችና ልጅዋ በውኃ ጥም ቢሞት ልታይ ለላልወደደች ጥላው ሄደች። እግዚአብሔር ግን ውኃ የት እንደሚገኝ

ነገራትና ሕይወታቸውን ግትረና ሾሉ። እስግኤልም በምድረ በዳው መኖርን ቀጠለ፤ አንዲት ግብፃዊትም አገባ። እግዚአብሔር ለአብርሃም በግብሉት ቃል ኪዳን እስግኤል አንዳች ድርሻ አልነበረውም።

እቢሚልክ አብርሃምን በፈለገው ቦታ መኖር እንደሚችል ነገረው፤ 20:15። እቢሚልክ እግዚአብሔር አብርሃምን እንደሚባርክውና እንደሚጠብቀው አወቀ፤ 21:22። የወላጅነት ቃል ኪዳን እንዲገባለት ጠየቀው፤ እቢሚልክ ባሪያዎቹ በነጠቀት በውኃ ጉድጓድ ምክንያት አብርሃም ወቀሰው። እቢሚልክም ስለ ነገሩ ምንም እንዳልወቀ ገለጸለት። በዚያን ጊዜ ሁለቱም ቃል ኪዳን አደረጉ። ለቃል ኪዳኑም አብርሃም በጎችና በፈቃዱን መስጠት አድርጎ አቀረበ። ያ የቆፈረውም የውኃ ጉድጓድ የራሱ እንጂ የእርሱ እንዳልሆነ ለማመኑ ለገት ቁብ በጎች ደግሞ ሰጠው። የውኃ ጉድጓዱንም ለም ቤርሳቤህ አለው። ቤርሳቤህ ሦስት የዕብራይስጥ ቃላትን የያዘ ቃል ነው። እነዚህም ሦስት ቃላት የውኃ ጉድጓድ፣ ሰባትና መሃላ ናቸው። አብርሃም በቤርሳቤህ ዛፍ ተከለ። የተከለውም ጉድጓዱ የራሱ ለመሆኑ ምስክር ይሆንለት ይቻላል ብሎ ሳይሆን አይቀርም። በዚያም ዘላለማዊ ለሆነውና ዘላለማዊ ቃል ኪዳን ለሚያደርገው አምላኩ ሰንደ፤ 21:33።

ለመጀመሪያ ጊዜ በውር የእግዚአብሔርን ጥሪ ከሰማ ጀምሮ አብርሃም ብዙ ጊዜ ተፈትናአል። እየጠነከረም ሄዶአል። አሁን ግን ከሁሉ የከበደውን ፈተና ሊፈተን ነው። እግዚአብሔር በሞሪያ ተራራ ልጁን ደስሐትን እንዲሰጥለት እዘዘው፤ 22:2። ደስሐት ደግሞ ተወዳጁ ልጁ ነው። ከዚህም በላይ የተሰፋው ቃል ልጅ ነው። የእግዚአብሔርም ተስፋ ሁሉ ሊፈጽም የታደሰው በእርሱ ውስጥ ነው። እንግዲህ ከሞተ ያ የእርሱ ታላቅ ሕዝብ መሆንና ለዓለሙም ሁሉ በረከት መሆን ተስፋ እንዴት ሊፈጽም ይችላል? የእግዚአብሔር የደህንነት ዕቅድ ለጋጢአተኛው ዓለም የወጣው በእርሱ እኩል ነው። አብርሃም እንግዲህ ምን ግድረግ ይገባዋል? ግለትም እግዚአብሔርን መቃዘን ፈለገ። ቢቃዘን ደግሞ የእርሱን የተስፋ ቃል የሚያረስ መስሎ ታየው። የሚሰጥውን ልጁን ከሞት ሊያስነሣው ይችላል ብሎ በግመን እግዚአብሔርን ለመቃዘን ወሰነ፤ ዕቢ.11:17-19። ይህም የእምነትን ታላቅነት ያሳያል።

አብርሃም እግዚአብሔር አፍቃሪና ታግኝ አምላክ መሆኑን ተገንዝቦአል። ስለዚህ በጧት ተነሥቶ ደስሐትንና ሁለት አገልጋዮችን፣ ለሚቃጠለው መስጠት እንወጥና እሳት፣ እንዲሁም የመስጠትን በግ የሚያድርበትን ቢላዋ ይዞ ወደ ሞሪያም ምድር አመራ። ጉሙ የሦስት ቀን ጉዞ ነበር። በእነዚህ ሦስት ቀናት ውስጥ ልጁን ለመስጠት ምን ያህል አስቃቂ እንደሆነ እንዲያስብና በፈለገ ሃሳቡን ለውጦ ወደ ቤቱ እንዲመለስ ለመወሰን እንዲችል አጋጣሚ ጊዜ ሆነለት። እርሱ ግን እስከ መጨረሻው በእምነቱ ጸና እንጂ አልወላወለም።

በሦስተኛውም ቀን አብርሃም አገልጋዮቹን በአንድ ቦታ እንዲቆዩ አድርጎ ልጁን ይዞ መገንዳን ቀጠለ፤ 22:6። ደስሐት የመስጠት በግ የት አለ ብሎ ሲጠይቅ የአብርሃም ልብ በሐዘን ለመጥላቱ መቼም ምንም ጥርጥር የለውም። ምክንያቱም የነበራቸው መስጠት እርሱ ብቻ ነበርና። ይሁንና በእምነት «ልጄ ሆይ የመስጠትን በግ እግዚአብሔር ያዘጋጃል» ብሎ መላለሰት። አብርሃም ግን እግዚአብሔር በግ እንደሚያዘጋጅለት አያውቅም ነበር። አውቆ ቢሆን ኖሮ ፈተናው እውነት ባልሆነም ነበር። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር በራሱ መገንድ የሰጠውን ተስፋ ሊፈጽምለት እንደሚችል ያውቅ ነበር።

አብርሃምና ደስሐት እግዚአብሔር ወዳለው ቦታ በደረሱ ጊዜ መሠውያ ሠሩ። ከዚያ አብርሃም ደስሐትን እሥር በመሠውያው ላይ እጋድጦ ሊያርደው ቢላጥ እነግ። አባቱ ምን ሊያርድ እንደሆነ ባወቀ ጊዜ ደስሐት የተሰማውን እናሰብ። አብርሃም የሚወደውን ልጁን ሊያርድ ቢላጥ ሲያነግ የተሰማውን ደግሞ እናሰብ። ይህ ልጁ በመስተል ላይ ሲሰተል እግዚአብሔር የተሰማውን ታላቅ ሐዘን በትንሹ እንድንረዳ ሊረዳን ይችላል።

ነገር ግን ልክ አብርሃም ሊያርደው ሲል የእግዚአብሔር መልእክ «አብርሃም አብርሃም ልጅህን እትረድ» ብሎ ከሰማይ መዝገብ አብርሃም በሁሉ ነገር እግዚአብሔርን በእምነት ለመታዘዝ ዝግጁ እንደነበረ ግልጽ ነው። ከልጁ ይልቅ እግዚአብሔርን ፈቃዱን ወደደ። እግዚአብሔር ፍትህና እምነትን አይቶ በልጁ ፈንታ በግ አዘጋጀለት። አብርሃም በጉን በዱር ውስጥ አየ። በልጁም ፈንታ ሠጥው። እግዚአብሔር በልጁ ፈንታ በግ ሰላዘጋጀለት ያን ሥፍራ «ያህዌ ይርካ» ብሎ ጠራው፤ 22:14። ያህዌ ይርካ ግለትም እግዚአብሔር ያዘጋጃል ግለት ነው።

እግዚአብሔር አብርሃም እምነትን በዚህ መንገድ ከገለጸ በኋላ ከእርሱ ጋር የገባውን ታላ ኪዳን እንደገና አደደቀለት። ታላ ኪዳን የተደረገው በአብርሃም መታዘዝ ላይ ሳይሆን በፀጋ ላይ ነበር። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር በፈጸመው የእምነት ሥራው ታላ ኪዳንን እንደገና በግድደት አበረታታው። እኛም ደግሞ ጽድቅን የመታዘዝችን ጥጋ አድርገን ሳይሆን የእግዚአብሔር የፀጋ ስጦታ አድርገን በእምነት መተበል እንችላለን፤ ሮሜ 4:3-5፤ 23-24። መታዘዝ የእምነት ውጪት ነው።

ከዚህ በኋላ አብርሃም ወንድሙ ናር በዙፋኑ ልጆች እንደወለደ ሰግ፤ 22:20-24። ናር በእግዚአብሔር ምርጥ ቤተሰብ ታሪክ ያለው ነው። ከእሥራ ሁለቱ ልጆቹ አንዱ ባቀኤል ነው። ባቀኤል ደግሞ የርብቃ አባት ነው። ርብቃ ደግሞ ያች በኋላ የአብርሃምን ልጅ ደስሐትን ያገባቸው ናት።

ምንም እንኳ እግዚአብሔር ለአብርሃምና ለዘሩ ከነፃንን ሊሰጣቸው ተስፋ ቢሰጣቸውም እስከ ሃራ ሞት ድረስ አብርሃም የእጉ እንግዳና መጻተኛ ብቻ ነበር፤ ሉቃ.11:9። እርሱም የሚቀበርበት መሬት እንኳን አልነበረውም፤ 23:1-2። ለእርሱም መቅበሪያ ከአንድ የኪጢ ልጅ አንድ እርሻ ከነጥሻው ገዛ፤ 23:13-16። አንድ ቀን ፀሩ የከነፃንን ምድር ሁሉ እንደሚወርስ ለግጥም አብርሃም ይህን ቁራጭ መሬት መጥቶ ምልክት ነበር። የአንድ ነገር ሙሉ ጥጋ በግዢ ጊዜ ግጥሹን ከፍሎ በሌላ ጊዜ ደግሞ ግጥሹን እንደ መክፈል ያለ ነበር።

አብርሃም የገዛው መሬት ኪብርን በምትባል ከተማ አጠገብ ነበር። በጥሻ ውስጥ ሚስቱን ማራን ቀበረ። በኋላ አብርሃም ደስሐት ርብቃ፣ ያዕቆብና ልዩ እዚያ ደግሞ ተቀበሩ።

መደምደሚያ

በገላ.4:21-31 አጋርና ሃራ የሕገና የፀጋ ምላሴዎች ናቸው። ብዙ ሰዎች የእግዚአብሔርን ሕግ በመጠበቅ የምንድን ይመስላቸዋል። እግዚአብሔር በፀጋው ብቻ እንደሚያድነን እያምንም። ይሁን እንጂ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔርን የፀጋ ስጦታ በመተበል እንደምንድን በግልጽ ይናገራል፤ ኢራ.2:8-9። በሥራና በፀጋ መካከል ሁልጊዜ

ትግል አለ። በዘመናችን እንኳ እነዚያ በሥራችን እንድናለን ብለው የሚተግሙት በፀጋ እንድናለን ብለው የሚያምኑትን ብዙ ጊዜ ያሳድዳሉ፤ ገላ.4:29።

ልጆቻቸውን በእሳት ላይ የሚሰውትን በዙሪያቸው ያሉትን አሕዛብ እንዳይከቱሉ እግዚአብሔር የራሱን ሕዝብ አዘዘ፤ ዘዳግ.12:31። ታዲያ አብርሃምን ለምን ልጁን እንዲሰጥለት አዘዘ? በሁሉ ነገር ሊታዘዘው ፈቃደኛ መሆኑን ሊፈትነው ስለፈለገ ነው። ታሪኩ በሁሉ ነገር እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ፈቃደኞች መሆን እንደሚገባን ያሳያል። የመስጥዕትን በግ የሚያዘጋጀው እግዚአብሔር እንደሆነ ደግሞ ያሳያል። እኛ ሰዎች የራሳችንን የመስጥዕት በግ ለማዘጋጀት ብቁ አይደለንም። ስለዚህ ልክ በደስሐት ፈንታ እንዲሞት በግ እንዳዘጋጀ ሁሉ እግዚአብሔር በእኛ ፈንታ እንዲሞት ደግሞ ኢየሱስ ክርስቶስን አዘጋጀ።

የአብርሃም ፈተና

1. የመታዘዝ ፈተና ነበር። አብርሃም ሳይውል ሳያድር ታዘዘ፤ መታዘዝም ፍጹም ነበር፤ 22:3።
2. የእምነት ፈተና ነበር። አብርሃም ከልጁ ጋር እንደሚመለስ ተናገረ፤ 22:5። ይኸውም እግዚአብሔር ልጁን ከሞት እንደሚያስነሣለት ስለ አመነ ነበር፤ ሉቃ.11:17-19።
3. የፍትህ ፈተና ነበር። አብርሃም ከሚወደው የተስፋው ልጅ ይልቅ እግዚአብሔርን እንደሚወድ አላየ። ይህ ልጅ እኩ ተራ ልጅ ሳይሆን እግዚአብሔር ተስፋውን የሚፈጽምበት ለወደፊቱ በረከቱን ሁሉ የሚያረስበት ነው።

አብርሃም በተፈተነበት እኛም ዛሬ እንፈተናለን። ደስሐት በጣም የምንወደው ሰው ምላሴ ብቻ አይደለም። ለሌሎች በረከት ይሆናል ብለን የምናስበው ነገርም ምላሴ ነው። እንዳንዶቻችን ሥራችን ለእግዚአብሔር መንግሥት መስፋፋት በጣም አስፈላጊ ነው ብለን እናሰብ ይሆናል። ነገር ግን በበሽታም ሆነ በሌላ ምክንያት ይወስድብናል። የእግዚአብሔር ፈቃድ ከሁሉ እንደሚበልጥ መረዳት አለብን። እግዚአብሔር ተው የሚለንም ሁሉ ለመተው ፈቃደኞች እንሁን።

ሰይጣን ከቶ እንድንሠራ ይፈትነናል፤ እግዚአብሔር ግን ከቶ እንድንሠራ ከቶ አይፈትነንም፤ ያዕ.1:13። ነገር ግን ለዕድገታችንና ለክብሩ ይፈትነናል፤ ሮሜ 8:28፤ 1ኛ ኢ፲.1:7። በክርስትና ሕይወታችን ልናድግና ለበለጠ ሥራ ዝግጁ ልንሆን የምንችለው በንፈተን ብቻ ነው። «ለገዛ ልጁ ያልፈራለት ነገር ግን ስለ ሁላችን አላልፎ የሰጠው ያው ከእርሱ ጋር ደግሞ ሁሉን ነገር እንዲያው እንደት አይሰጠንም?» ሮሜ 8:32።

እግዚአብሔር እምነታችንን ከሚፈትነንባቸው ምክንያቶች አንዳንዶቹ የሚከተሉት ናቸው:-

1. ለራሱ ክብር፤ 1ኛ ኢ፲.1:7።
2. የእምነታችንን እውነተኛነት ለማረጋገጥ፤ ዘፍ፲.22:1።
3. እምነታችንን ለማንጸት፤ ኢዮብ 23:10፤ ሚሐ.3:3፤ 1ኛ ኢ፲.1:7።
4. ፍሬ ለማፍራት እንድንችል፤ ዮሐ.15:2፤ ያዕ.1:2-4።
5. እምነታችን ላላመኑት ምስክር እንዲሆን፤ ዮሐ.16:25፤ ፊል፲.1:12-13።

በዘፍጥ.22 የግንጥ የአብርሃም ልጅን ይሰሙትን መስዋት ታሪክ የእግዚአብሔር ልጅን ኢየሱስ ክርስቶስን መስዋት ምሳሌ ነው።

1. አብርሃም በሞሪያ ተራራ መስዋዕትን እንዲያቀርብ ተነገረው። ስለሞን በሞሪያ ተራራ ሴተ መቅደሱን የሠራበት ቦታ ነው፤ 2ኛ ዜና 3:1። ኢየሱስ ክርስቶስ ለጋጢሊታችን የተሰየው በዚያ ለጠገብ ነበር።
2. ይሰሙት የአብርሃም አንዲያ ተወዳጅ ልጁ ዘር፤ 22:2። ኢየሱስ ክርስቶስ ደግሞ የእግዚአብሔር አንዲያ ተወዳጅ ልጁ ነው፤ ሉቃ.3:22፤ ዮሐ.3:16። ምንም እንኳ እንዲሁ በግድረጋቸው ብዙ ሥቃይ ቢደርሰዋቸውም አብርሃምና እግዚአብሔር ልጆቻቸውን ሠጧ።
3. ኢየሱስም ይሰሙትም እስከ ሞት ድረስ ታዋቂ ሆኑ፤ ረዕይ.2:5-8።
4. በይሰሙት ረገጥ በግ ተሰየመ ነገር ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ረገጥ ሊሞት የቻለ እንስሳ ወይም ሰው አልተገኘም። የእኛን ጋጢሊት የሚያስወግድ የእግዚአብሔር በግ ሊሆን የሚችል ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው፤ ዮሐ.1:29።
5. ምሳሌው የመስዋዕት ብቻ ሳይሆን የትንሣኤም ነው። አብርሃም ልጁን ለመስዋት የሰሰት ቀን መንገድ ተጓዘ። ከዚያ እግዚአብሔር ከሞት እንዳነሳው ያህል እንደገና አገኘው፤ ዕቢ.11:19። ኢየሱስም በሞትተኛው ቀን ከመታን ተነሣ።

እግዚአብሔር ለአብርሃም ብዙ የተሰጡ ታላ እንደሰጠው አይተናል። አሁን ይህን ተስፋ እንዴት እንደረዳለት እንመልከት።

1. ታላት ሕዝብ አደርገዋለሁ፤ 12:2። የእስራኤል ሕዝብ ከአብርሃም ዘር ነው። የእግዚአብሔር ሕዝብ እንዲሆን በእግዚአብሔር የተመረጠ ሕዝብ ነው። በብሉይ ኪዳን የተጠተሱት ብዙ ሕዝቦች ሲጠፉ ይህ ሕዝብ ግን እስካሁን አለ። እንዲያውም ዛሬ ታላት ሕዝብ ነው። እግዚአብሔር የአብርሃምን ልጅ እስግኤልን ታላት ሕዝብ ሊያደርገው ተስፋ ሰጥቶ ዘር፤ 17:20። ይህ ተስፋ በወረብ ሕዝቦች ተፈጽሞአል።
2. እባርክሃለሁ፤ 12:2። እግዚአብሔር ሲጠራው እንደሚመለስለት አብርሃም ላይ በሆነ መንገድ ተለግሞቶአል። ጥበቃውን ተለግሞቶአል። የሚያስፈልገውን ሁሉ ከእርሱ ግንኙነት መቻሉን ተለግሞቶአል። ከእግዚአብሔርም ከሰውም ጋር ጋደል ዘረው። ይህ ሁሉ የእግዚአብሔር በረከት ነው።
3. ስምህን ታላት አደርገዋለሁ፤ 12:2። አብርሃም በታሪክ በጣም ከሚታወቁት አንዱ ነው። በአይሁድም በእስላሞችም በክርስቲያኖችም የተወደደና የተከበረ ነው።
4. በረከት ትሆናለሁ፤ 12:2። አብርሃም በጊዜው ለዝብሩት ሰዎች በረከት ሆነ። ካለፈም በኋላ በአርይነት በዘመናት ሁሉ ለዝብሩት ሰዎች በረከት ሆነ።
5. የሚባርክህን እባርክሃለሁ፤ የሚረገመህንም እረግግለሁ፤ 12:3። በታሪክ ሁሉ ይህ እውነት እንደሆነ እናያለን።
6. የዓለም ሕዝቦች ሁሉ በአንተ ይባረካሉ፤ 12:3። ይህ ተስፋ የአብርሃም ዘር ለሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ተፈጽሞአል፤ ገላ.3:8፤ 9፤ 16። በረከቱም በአይሁዶች ብቻ

ሳይሆን በእምነት የአብርሃም ዘር ለሆኑት ለእስካብም ጥምር ነው፤ ገላ.3:6-9፤ 16፤ 29።

7. ዘርህን እንደ ባሕር ዳር አሸዋ፤ እንደ ሰማይ ከጥክብትም እበዛዋለሁ፤ 13:16፤ 15:5። አብርሃም የይሰሙት ልጆች ከሆኑት አይሁዶች፣ የእስግኤል ልጆች ከሆኑት ዐረቦች እንዲሁም የኪጡራ ልጆች ከሆኑት ስፍር ቁጥር የሌለው ዘር አገኘ። እነዚያም በክርስቶስ የሚያምኑ ሁሉ የእርሱ ዘር ናቸው፤ ገላ.3:6-9፤ 16፤ 29።
8. የከነዓንን ምድር ለዘላለም አስገዛለሁ፤ 15:18። እግዚአብሔር አይሁዶች በተለያዩ ጊዜያት ከከነዓን ምድር እንደሚወጡ አድርጓል፤ ነገር ግን በመጨረሻው ለዘላለም ወደእርስዋ እንደሚመለሱ ተናገረ። አንድ ጊዜ ምርኮዎች ሆነው ወደ ጉበፅ ምድር ተወሰዱ። እዚያም 450 ዓመት ኖሩ፤ ከዚያ በኋላ ግን ታላት ሕዝብ ሆነው ወደ አገራቸው ተመለሱ፤ 15:13-14። ከዚህ በኋላ ደግሞ ምርኮዎች ሆነው ወደ ለምርና ባቢሎን ተወሰዱ። ነገር ግን በኋላ ብዙዎች ወደ አገራቸው ተመለሱ፤ ኤር.25:11-12፤ ሕዝቱ.37:21-25። በመጨረሻም በርግውያን ተግርክው ተወሰዱ። በ1948 እ.ኤ.አ. ወደ አገራቸው ተመለሱ። የራሳቸውን መንግሥት አቋቋሙ። አሁንም ቢሆን ወንጌልን የሚሰብኩ ክርስቲያኖችን አጥብቀው ይቃወማሉ።

በዘመናት ሁሉ እግዚአብሔር እነዚህን ተስፋዎች እንዴት እንደረዳማቸው አየን። አብርሃም ግን ብዙዎቹ ሊፈጸሙ ሳያይ ሞተ። እግዚአብሔር ሊሰጠው ታል የገባለትን ነገር ሳያገኝ በእምነት እንደሞተ ዕቢ.11:13 ይናገራል። ያገኘው ቢኖር የመቅደሪያ ቦታ፣ አንድ ልጅ ከግራ፣ አንድ ልጅ ከአጋርና ስድስት ልጆች ከኪጡራ ነው። ይሁን እንጂ በእምነት የነዚህን ተስፋዎች መፈጸም ከሩት እየ፤ ዕቢ.11:13።

የፀሎታችንን መልስ ባናይ ወይም ደግሞ እግዚአብሔር ሊሰጠን ታል የገባለንን ነገር በምድር ባናገኝ ተስፋችንን እንቀረጥ። ግዛት በግንኙነት ጊዜ እንኳ እንደ አብርሃም እንመገ፤ ዮሐ.20:29። በሌላ አነጋገር እንደ አብርሃም ሳናይ እንመገ።

ጥያቄዎች

1. እግዚአብሔር ለአብርሃም በምን አራት ስሞች ተገለጸ? ሀ/ ዘፍጥ.14:18-19
ለ/ ዘፍጥ.17:1
ሐ/ ዘፍጥ.21:33
መ/ ዘፍጥ.22:14
በእነዚህ ስሞች የተገለጸባቸውን ምክንያትና ሁኔታ ደግሞ ገለጽ።
2. አብርሃምና ግራ ለልጃቸው ለምን ይሰሙት ብለው ስም አወጡለት?
3. ሀ/ ግራ እስግኤልን ከቤቷ ለታሰወጣው ለምን ፈለገች?
ለ/ አብርሃምን ለምን አስወጣው?
4. ገላ.4:22-30 እጋርና ግራ የምን ምሳሌ ናቸው ይላል?
5. ሀ/ እግዚአብሔር የአጋርንና የእስግኤልን ሕይወት እንዴት አተረፈ?
ለ/ እግዚአብሔር ለአጋር ምን ሊሰጣት ታል ገባለት? ዘፍጥ.21:8።
6. አቢግሌክ ከአብርሃም ጋር ታልቢዳን ሊያደርግ ለምን ፈለገ?

7. እግዚአብሔር ለአብርሃም ልጁን ይስሐትን ወደት ወስዶ እንዲሰጥው ነገረው?
8. ሀ/ ይስሐትን መስዋት ለአብርሃም እጅግ በጣም ከባድ ፈተና የሆነው ለምን ነበር?
ለ/ ከዚህ ጊዜ ሌላ ለእርሱ ውድ የሆኑትን ነገሮች የተወባቸውን ሦስት ጊዜያት ተናገር!
ዘፍጥ.12:11 13:5-11 17:18
9. ከአብርሃም ቤት እስከ ሞሪያ ተራራ የሰንት ተን መንገድ ነው?
10. ይስሐት በመንገዱ ላይ ምን ጥያቄ ጠየተ?
11. እግዚአብሔር አብርሃምን ልጁን እንዲሰጥለት ለምን አዘዘው?
12. የናቡር ልጆች ለምን ተጠቀሱ?
13. ሀ/ ሣራ ከመቶትዋ በፊት አብርሃም ምን ያህል መሬት ነበረው?
ለ/ የመቶበሪያ በታ እንደት አገኘ?
14. ሮጌ 8:32ን በቃል ለጥናድ
15. በጣም ስለምትወደው ነገር አለብዎ እግዚአብሔር ለእኔ ብለህ ተወው ቢልህ ምን ብለህ ትመልስለታለህ?

ትምህርት 11

ይስሐት ምዕራፍ 24-26

መግቢያ

ግራ በሞተች ጊዜ አብርሃም ልጁን ይስሐትን ሊድረው ፈለገ። ይስሐት በዚህ ጊዜ እርባ ዓመት ነበር። ነገር ግን አብርሃም ልጁ ከከነዓን ልጃገረዶች እንዲያገባ በሁለት ምክንያት አልፈለገም።

1ኛ. ከነዓናውያን በእውነተኛው እግዚአብሔር አያምኑም ነበር። ስለሆነም ልጁ በእግዚአብሔር የምታምነውን እንጂ የማታምነውን እንዲያገባ አልፈለገም። በዚህ ጊዜ በእውነተኛው እግዚአብሔር ያምኑ የነበሩት ዘመዶች ብቻ ነበሩ።

2ኛ. እግዚአብሔር ዘሩ የከነዓናውያንን አገር እንዲወርስ ታል ገብቶለታል። የሚወርሰው ግን ከከነዓናውያን ጋር በመጋባት መሆን የለበትም። እግዚአብሔር ፈርዶባቸዋልና! 9:25-26።

አብርሃም አንድ ጊዜ ታጥፍን ሉሌውን ጠርቶ ወደ ወንድሙ ወደ ናቡር አገር ሄዶ ለይስሐት ሚስት እንዲያመጣለት ነገረው። ከዘመዶቹ እንጂ ከከነዓናውያን አንዳያመጣለትም አሳግሎው ሉሌውም ልጁን ወደ ውጭ አገር ለመሄድ እምቢ ካለች ተመልሼ ልጅህን ይገር ወደ መስጴጦምያ ለሄድ ወይ? ብሎ ጠየቀው። አብርሃምም እግዚአብሔር ከእርሱ እንድወጣ ወደ ነገረኝ አገር ልጁን እንዳትወስድ! ይስሐት ለወርሳት ከተጠራሁት ምድር ከከነዓን መውጣት የለበትም። ከአገሪ እንድወጣና ወደዚች አገር እንድሄድ የነገረኝ እምላክ ለልጄ ሚስት በመምረጥ ይረዳሃል። ነገር ግን ልጄን ካንተ ጋር ለመሄድ እምቢ ብትል ከመሃላው ነፃ ነህ አለው።

የምዕራፍ 24-26 ክፍሎች

ዘፍጥ.24 የአብርሃም ሉሌ ለይስሐት መሽራ ከአብርሃም ዘመዶች ለግጥናት በእግዚአብሔር እንደት እንደተመራ ይተርካል። በታሪኩም ሉሌው መሽራዋን ይዞ ወደ ከነዓን ይመለስና ከይስሐት ጋር ያገናኛታል።

ዘፍጥ.25 አብርሃም ከኪጡራ ብዙ ልጆች ቢወልድም ርስቱን ሁሉ ለዚያ ለተሰፋው ቃል ልጅ ለይስሐት እንደሰጠው ይናገራል። አባታቸው አብርሃም ሲሞት ይስሐትና አሰግኤል እንደገና አንድነት ፈጥረው ሣራ በተቀበረችበት ቦታ እንደተበሩት ደግሞ ይናገራል። በዚሁ ምዕራፍ የአሰግኤል አሥራ ሁለት ልጆች ስም ተዘርዝሮአል። የይስሐትና የርብቃ ሁለት ልጆች ግለትም የያዕቆብና የኤሳው ስም ደግሞ ተዘርዝሮአል። በዚሁ ምዕራፍ ኤሳው የይስሐት ልጅ ለወንድሙ ለያዕቆብ ብኩርናውን እንደሸጠ ተገልጿል።

ዘፍጥ.26 የይስሐትን ሕይወት ባጭሩ ይተርካል! ግለትም እግዚአብሔር ከዚህ በፊት ለአባቱ የገባውን ቃል ኪዳን ይጸናለታል። ሚስቱ እህቱ እንደሆነች ውሸት በመናገር የአባቱን ምላሴ ይከተላል። በጌራራ ብዙ የውኃ ጉድጓዶች በመቆረር የተሳካለት ገብረ ይሆናል።

ዘፍጥረት 24	ዘፍጥረት 25	ዘፍጥረት 26
የይስሐት ጋብቻ	የይስሐት ልጆች	የይስሐት ሕይወት
ለይስሐት ሚስት መፈለግ	የይስሐት ከወንድሞቹ ተለይቶ የአባቱ ወራሽ መሆን	እግዚአብሔር ከይስሐት ጋር የገባው ቃል ኪዳን
ሚስት ወደ ይስሐት ግምጣት	ይስሐት አባቱን መቅበሩ፣ የይስሐት ሁለት ልጆች፣ የብኩር መሸጥ	ይስሐት በጌራራ

ማብራሪያ

ሉሌው አብርሃም ለይስሐት ሚስት እንዲፈልግለት ያዘዘውን ለመፈለግ የአብርሃም ወንድም ናቡር ወደሚኖርበት ወደ ካራን ለመሄድ ተሰናዳ! 24:10 29:4። የሉሌው ስም በምዕራፍ 24 ላይ አልተጠቀሰም! ነገር ግን በምዕራፍ 15 ላይ አብርሃም ወራሽ አድርጎ የቆጠረው ኤሊዝር ሳይሆን አይቀርም። ሉሌው የአብርሃም ሀብት ሁሉ ተቆጣጣሪ ነበርና ከጌታው ግመሎች መካከል ለመንገዱ አሥር ግመሎች ለይስሐት መሽራ ደግሞ ስጦታዎች ወሰደ።

ካራን በደረሰ ጊዜም በአንድ የውኃ ጉድጓድ አጠገብ ቆመ። እዚያም በምልክት እግዚአብሔር ፈቃዱን እንዲያሳየው ጸለየ። ለይስሐት የመረጥህለት ልጅ ያች ውኃ የምታጠጣኝና ግሙሶችህንም አጠጣለሁ የምትለኝ ትሁን ብሎ ጸለየ፤ 24:14። እንደን እንግዳ ውኃ ግጠጣት ያልተለመደ ነገር አይደለም፤ ግሙሶችንም ጭምር ግጠጣት ጥን ያልተለመደ ነገር ነው።

ገና በፀሐት ላይ ባለ ርብቃ የምትባል ቆንጆ ልጅ ውኃ ለትቀዳ ወደ ጉድጓዱ መጣች። ውኃ እንድታጠጣውም ጠየቃት። እርሷም ወዲያውኑ እጠጣችው። ግመሉኸንም ውኃ ለታጠጣችው ፈቃደኛ መሆኑን ገለጸችለት። ሉሌው የምታደርገውን ሁሉ ተመለከተ። ልክ እንደፀለየውም ስለሆነለት እገዢአብሔርን አመሰገነ። እገዢአብሔር ለደብሐት የመረጠለት ሚስት መሆኑን አረጋገጠ። ከወርቅ የተሠራ ሶስት ስጦታዎችም ሰጣት፤ ከዚያ የጥን ልጅ እንደሆነችና በእባትዋ ቤት ማደር ይችላ እንደሆነ ጠየቃት። እርሷም የናኮር ልጅ የሆነው የባሕሌል ልጅ መሆኑን ነገረችው። ናኮር የአብርሃም ወንድም ነውና የአብርሃም ወንድም የልጅ ልጅ መሆኑ ነው። ምግብና ማደሪያ እንዳለም ደገሞ ነገረችው። እርሱም ራሱን ዝቅ አድርጎ ጉሩም ድንቅ በሆነ መንገድ የአብርሃም ዘመድ ወደሆነችው የመራውን እምህክ አመሰገነ፤ 24:22-27።

ወንድምዋም ባባ የወርት ጌጡን በእጇ ባየ ጊዜ ታሪካዋንም ባዳመጠ ጊዜ እንግዳው ሀብታም እንደሆነ ተገነዘበ። ወዲያውትም ወደእርሱ ጎደና ወደ ቤት ገብቶ አረፍ እንዲል ጠየቀው። ሉሊውም ከእርሱ ጋር ገባ። ነገር ግን የመጣበትን ምክንያት እስከነገራቸው ድረስ ሊበሳ አልወደደም፤ 24:29-33።

የእብርሃም ሉሉ እንደሆነ ነገራቸው። እብርሃም በግም ሀብታም እንደሆነና ልጁንም ይሰሐቱን የርሰቱ ሁሉ ወራሽ እንዳደረገው ደግሞ ነገራቸው። ከዚያ እብርሃም ለይሱሐቱ ሚስት ከዘመዶቹ እንዲረዳለት ያዘዘውን ለመፈጸም ከከነዓን ማምጣቱንና እግዚአብሔር ለይሱሐቱ ወደሆነችው ልጅ እንዲመራው መጸለየን ነገራቸው። በምጫረሻም እግዚአብሔር በተጥታ ወደ ርብቃ እንደት እንደመራው ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻው ነገራቸው፤ 24:34-39።

የርብቃም አባትና ወንድም እግዚአብሔር እንደመራው ተለግሙ። ርብቃም የያዘሁት ግለት እንድትሆን መፍቀዳትወን ገለጹለት፤ 24:50-51። ሉሊውም ይህን ሲለግ ራሱን ገት እድርጎ እንደገና እግዚአብሔርን አመሰገነ። ይህ እንደመራው ተጨግሮ ምልክት ነበርና። ከዚያ ውድ የሆኑ ስጦታዎች ለርብቃ ሰጠ። እንደዚያም ዘመን ደንብ ለእናትና ለወንድምም ስጦታዎች ሰጠ።

በግንባርና ርብቃን ይዞ ወደ ይስሐት ለመመለስ ፈለገው ወንድም ሳባና ለባትም ባቱሉልም አሁኑኑ ከእርሱ ጋር ለመሄድ ፈቃደኛ እንደሆነች ጠየቋት። እርሷም ከእርሱ ጋር ለመሄድ ፈቃደኛ መሆኑን ገልጻችው ምንም እንኳ መንገዱ ሩት ቢሆንም ምናልባትም ደግሞ ዘመዶችን ሁለተኛ ለግዛት የግትችል ቢሆንም ፈቃደኛ ነበረች። እነርሱም እግዚአብሔር አብርሃምን በባረከው በርከት ዓይነት ባረካት፤ 22:17። ርብቃና ደንገጥሮች ሉሌውን ተከትለው ባረ ይሰላሩት አኖር ለመሄድ ፈጥነው ተዘጋጁ። ሉሌውም የርብቃን ቤተሰቦች ጥሰናቸው ርብቃን ከረገዝተችች ለባትም ፤ 22:19። ሳባና ለባትም

ደስሐቅ በሚዳ በልቡ ሲያስላሳል ሉሌውና ርብቃ ሲመጡ አያቸው ምናልባት ሉሌው መልካም ሚስት ይዞለት በሰላም እንዲመለስ በጸሎት ላይ ነበር። ሉሌው ርብቃን ይህ ሊተበለን የሚመጣው ደስሐቅ መሆኑን ሲነግራት ከግመሉ ወርዳ ተከናከባች። ጋብቻው እስኪፈጸም ድረስ መከናከብ የለጉና ባሕል ነበርና። ደስሐቅም ወደ እናቱ ወደ ግራ ድንኳን አገባት። ሚስቱም ሆነች። ወደዳትም ከእናቱም ሞት ተጽናና። ደስሐቅ አሁን የአብርሃምን ቦታ ወሰደ፤ ርብቃ ደግሞ የግራን ወሰደች።

ምንም እንኳ ነብርሃም ከኪጡራ ልጆች ቢወለድም የርሱትን ሁሉ ወራሽ ያደገረው ከሣራ የወለደውን ይስሐትን ነው፤ 25:1-6። ከኪጡራ ለወለዳቸው ልጆች ሰጦታ ሰጣቸው። ነገር ግን ከሣራ ለወለደው ለይስሐት ገብረላትን፤ ሥልጣኑንና መንፈሳዊ በረከቱን ሁሉ ሰጠው። ከይስሐት ለይተው በሰጧን ምዕራብ የዐረብ አገር እንዲኖሩ የኪጡራን ልጆች ወደ ሥራት ሰይዳቸው። የእነዚህም የልጅ ልጆች የይስሐት የልጅ ልጆች ጠላቶች ሆኑ።

ሃራ ከሞተች እስርሃም ሠላሳ ስምንት ዓመት ኖረ። በ175 ዓመቱም ሞተ። ሁለቱ ትላልቅ ልጆቹ እስግኤልና ይስሐቅም ለግሊቡ መቅበሪያ በገሃው ጥሻ ውስጥ ተበሩት፤ 23:19-20፤ 25:9-10።

ሰላ እስግሌል ብዙ እናውቅም! ደህን እንጂ ልክ እግዚአብሔር ለአብርሃም ታላ እንደገባለት የእሥራ ሁለት እለቆች አባት ሆነ፤ 17:20፤ 25:12-16። ስለዚህም አብርሃም በእስግሌልም በይሱሴቅም በኩል የብዙ ሕዝቦች አባት ሆነ።

ደሴዎች የተወለደው በተሰሩው ቃል መሠረት ስለነበር ዘፍጥረት በእርሱና በልጆቹ ታሪክ ይተገባል። ደሴዎች ርብቃን ሲያገባ እርባ ዓመቱ ነበር። እግዚአብሔርም ለአብርሃም የሰጠው ተስፋ ፍጻሜውን የሚያገኘው በእነዚህ ዘር ነበር። ነገር ግን ከተጋቡ ሃያ ዓመት ሲሆናቸው እንኳ እንድም ልጅ አልነበራቸውም፤ በመጨረሻም ደሴዎች እግዚአብሔር ልጅ እንዲሰጣቸው ባደረገው ክልብ የመነጨ ፀሎት ርብቃን ዳነበት።

የፅንሰታቸው መንታ ልጆች በግንኙነት ውስጥ ይታገሉ ነበር። ርብቃም የዚህን ትግል ትርጉም ጌታን በጠየቀችው ጊዜ ሁለት መንደሮች ልጆች ባንድ ጊዜ እንደምትወልድና ታልታት ሕዝብ እንደሚሆኑ፣ ሁለቱም ሕዝቦች የእነርሱን ትግል እንደሚቀጥሉ ነገራት። ነገር ግን ታላቁ ለታናሹ ተገዥ እንደሚሆን አስገንዝባት። ከዚህ የምናየው እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባለትን ቃል ኪዳን የሚፈጽመው በዚህ አስቀድሞ በመሬጠው በታናሹየው ልጅ በዙሉ እንደሆነ ነው። ሳውሎስም በርሜ መልእክቱ የአብርሃም መንፈሳዊ እር በደስሐትና በያዕቆብ በዙሉ መሆኑን ይገልጻል፤ ሮሜ 9:6-13።

ከርብታ መንታ ልጆች የመጀመሪያው ሁለንተናው ቀይ ጠጉር ለብሉ ተወለደ። ስሙንም ኤሳው አሉት። ኤሳውም ማለት ጠጉራም ማለት ነው። ሁለተኛው ደግሞ በእጁ የሌላውን ተረከዝ ይህ መሪነቱን ለመጨበጥ ገና ሳይወለድ እንደግሚኸር ሆኖ ተወለደ፤ 25:24-26። ስሙም ያዕቆብ ተባለ። ያዕቆብም ማለት በዘዴ የሌላውን በረከት ወላጅ ወይም አታላይ ማለት ይሆናል።

ብላቴናቸው እደጉ። ኢሳውም አዳኝ ሆነ። ያዕቆብ ግን ከቤት አካባቢ የግድርት ጭምት ሰው ነበር። ይሰሐትም ኢሳውን ይወድ ነበር፤ እያደነ ሥጋ ያበላው ነበርና ርብቃ ግን ያዕቆብን

ተወድ ክርፍ ርብቃ እግዚአብሔር ቃል ኪዳንን ለመፈጸም ያዕቆብን እንደመረጠ የእግዚአብሔር ተስፋ ነበራት።

ያ እግዚአብሔር ለርብቃ የሰጣት ተስፋ በፍጥነት መፈጸም ጀመረ። አንድ ቀን ኤሳው ከአደን ወደ ቤት መጣ። በጣም ደክሞችና ርቦት ነበር። ያዕቆብም ወጥ ሊሠራ አይቶ ከእርሱ እንዲያበላው ጠየቀው። ያዕቆብ ብኩርናውን ለማግኘት ብርቱ ፍላጎት እድርቦት ነበርና አሁን እርሱን ለማግኘት አጋጣሚ ጊዜ ነገለት። ብኩርናውንም በምግቡ እንዲለውጠው አሳብ አቀረበለት። ብኩርና መቼም ለርቦት ተከፋይ ሁለት እጅ የሚያስጥና በመንፈሳዊ ኃላፊነት ረገድ የቤተሰብ ራስ የሚያስደርግ ነው። እግዚአብሔር ለአብርሃም ሊሰጠው ቃል የገባለትንም በረከትን የሚጨምር ነው።

ኤሳው ከእግዚአብሔር የወደፊቱ በረከት ይልቅ የአሁኑን ረሃቡን ለማርከት መረጠ። ስለዚህ ብኩርናውን ለያዕቆብ ለመሸጥ ተስማሚ ይህም የእግዚአብሔርን ቃል ኪዳን እንዳሳስተዋለና ከመንፈሳዊው በረከት ይልቅ ሥጋዊውን እንደመረጠ አሳዩ። ኤሳው ለመንፈሳዊው ነገር ገድ የሌለው የዓለም ሰው ነበር! ዕብ. 12: 16። ከቶዩ ወጥ በላ ስለዚህም ሰው ኤዶም ተባለ። ኤዶም ግለት ቀይ ግለት ነው። ይኖርበት የነበረውም እገር ደግሞ ኤዶም ተብሎ ይጠራ ነበር። ዘርቼም እንደ እርሱ እግዚአብሔርን የማምለክ ፍላጎት አልነበራቸውም። እንዲያውም በእስራኤል ልጆች ላይ ብዙ ችግር እምጥተውባቸዋል! ዘኁል 20: 14-21።

ያዕቆብ ግን ለመንፈሳዊ በረከት ገድ ነበረው። ነገር ግን በራሱ ብልሃት በተሞላበት ዘዴ ሊያገኘው የከረ። እግዚአብሔር ባቀደውና በወሰነው ጊዜ እንዲሰጠው መታገሥ አልቻለም። እናቱም ታላቁ ለቃናቹ ይገዛል የሚለውን ትንቢት ሳትነገረው አልቀረችም። እሱንም እውን ግድረግ የሚችልበትን መንገድ ሳትጠቁመው አልቀረችም።

በአብርሃም ዘመን ወደ ከነዓን ረሃብ እንደገባ ሁሉ በይስሐቅ ዘመንም ገባ! 12: 10! 26: 1። ይስሐቅም ወደ ፍልስጥኤም ገጥሦ ወደ አቢግሌክ ወደ ጌራራ ሄደ። ይህ አቢግሌክ በዚያ አብርሃም በጌራራ ይኖር በነበረ ጊዜ ገጥሦ የነበረው አቢግሌክ ልጅ ሊሆን ይችላል። ወይም ደግሞ ለፍልስጥኤም ነገሥታት ሁሉ የተሰጠ የግዕረግ ስም ሊሆን ይችላል! 20: 1-2።

እግዚአብሔር ተገለጠለትና ወደ ግብፅ እንዳይወርድ ነገረው። ስለ አባቱ ስለ አብርሃም ብሎም እነዚያን ለእርሱ ሊሰጣቸው ቃል የገባለትን በረከቶች ለእርሱም እንደሚሰጠው ደግሞ ነገረው። በረከቶቹም የሚከተሉት ነበሩ:-

1. ነገት ጋር እሆናለሁ! እባርክሃለሁ።
2. የከነዓንን ምድር ለአንተና ለዘርህ እሰጣለሁ።
3. ዘርህን እንደ ሰማይ ከጥክብት እበዛለሁ።
4. የዓለምን ሕዝቦች ሁሉ በዘርህ እባርክሃለሁ።

ይህ የመጨረሻ ተስፋ በኢየሱስ ክርስቶስ እንደተፈጸመ ገላ.3: 8-16 ይገልጻል።

ይስሐቅም እግዚአብሔርን ቃዘዘ በጌራራም ተቀመጠ። በዚያም ስፍራ ሰዎች ውብ ስለሆነችሞ ሚስቱ ጠየቀት። እርሱም እርሱን ለመውሰድ ብለው እርሱን እንዳይገድሉት ስለፈራ እህቱ ናት ላላቸው! 26: 6-11። አቢግሌክ የጌራራ ገጥሦ ርብቃ ሚስቱ እንደሆነች

ባወቀ ጊዜ ግን ስለ ውሸቱ ገሰጸው። ሕዝቡንም እርሱንም ሆነ እርሱን እንዳይነኩ አዘዛቸው። አብርሃም አባቱ ስለ ሚስቱ በዚያን ዘመን ለነበረው የአሕዛብ ገጥሦ ውሸት ተናገረ። በገጥሡም ተገሰጸ። ልጁም ይህንኑ ኃጢአት ሠራ። በእርሱ ዘመን በነበረው በአሕዛብ ገጥሦ ተገሰጸ። አብርሃም ለልጁ ጥሩ ምሳሌ አልነበረም! ይሁን እንጂ ልጅዬው ከአባቱ ስህተት መማር ነበረበት። ግለትም ስህተቱን መድገም አልነበረበትም።

ይስሐቅም በጌራራ ዘርን ዘራ! እርሻውም ብዙ ሰብል አስገኘለት ግለትም ከዘራው መቶ እጥፍ አገኘ። አብርሃምም ሆነ ይስሐቅ ዘርን እንደዘሩ ስናነብ ይህ የመጀመሪያው ጊዜ ነው። የፍልስጥኤም ሰዎች እስኪቀነብትም ድረስ ጌታ ባረከው። እንዲያውም አቢግሌክ ገና ችግር ላይደርሰበት የነበረበትን ለቀ እንዲሄድ ነገረው። ከብዙ ዓመት በፊት የዚያን ጊዜ አቢግሌክ ከአባቱ ከአብርሃም ጋር ወዳጁ ለመሆንም ተስፋ ሰጥቶ ነበር! 21: 32። ይሁን እንጂ አባቱ ያስቆፈራቸውን የውኃ ጉድጓዶች ከጥተ በኋላ በአፈር በመድፈን ሕዝቦቹ ቃል ኪዳንን አፈረሱ።

ይስሐቅም ከዚያ ሄደ። በጌራራ ሸለቆም ሠፈረ። አባቱ አስቆፍረው የነበሩትንም የውኃ ጉድጓዶች አስቆፈረ! አባቱ ከጥተ በኋላ የፍልስጥኤም ሰዎች ደናነዋቸው ነበርና። ሁለት አዲስ ጉድጓዶች ደግሞ አስቆፈረ። ነገር ግን የፍልስጥኤም ሰዎች እነዚሁ ጉድጓዶች የኖሩት ሰላላት ከዚያ እልፍ ብሎ ሌላ ጉድጓድ አስቆፈረ። ስለዚህ ጉድጓድ ግን አላስቸገሩትም! 26: 19-22።

ከዚያም ወደ ቢርሳቤህ ተመለሰ። እዚያም ዳግመኛ እግዚአብሔር ተገለጠለት! 26: 23-25። «እኔ የአባትህ የአብርሃም አምላክ ነኝ! አትፍራ፤ እኔ ከአንተ ጋር ነኝና! እባርክሃለሁ! ስለ ባሪያዬ ስለ አብርሃም ዘርህን አበዛለሁ።» አለውም። ይስሐቅ በዚያ መዊያ ሠራ። ለአምላኩም ሰገደ። በዚያም ድንኳኑን ተከለ። ሌላ የውኃ ጉድጓድም አስቆፈረ።

አቢግሌክ እግዚአብሔር ይስሐቅን እንደባረከው ጣ ጊዜ እርሱ ይኖርበት ወደ ነበረው መጣ! 26: 26-30። ከእርሱም ጋር ስምምነት ለማድረግ ፈለገ። ይስሐቅም ሰላምን ስለ ፈለገ ከእርሱ ጋር የሰላም ስምምነት ለማድረግ ተስማማ። በዚያችም ቀን ሉሌዎቹ ሌላ የውኃ ጉድጓድ እንዳገኙ ነገሩት። ስምጥንም ሳቤህ ብሎ ጠራት። ሳቤህ ሰባትና መሐላ የተባሉትን ቃላት የያዘ ድርብ ቃል ነው። ይስሐቅ ይህን ስም ለጉድጓድም መስጠቱ ከብዙ ዓመት በፊት አባቱ አብርሃም ለስፍራው ያወጣለትን ስም ማጽደቁ ነበር! 21: 31።

ይስሐቅ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር መሆኑን በሕይወቱ ያሳየ የሰላም ሰው ነበር። ልጁ ኤሳው ግን እግዚአብሔርን ለማስደሰት አልጥከረም። እንዲያውም እርሱን ከማይከተሉት ኪጢያውያን መካከል ሁለት ሚስቶች አገባ። ይህም ድርጊቱ አባት እናቱን አሳዘናቸው! 26: 34-35።

መደምደሚያ

ዘፍጥረት 24 እና 25 እግዚአብሔር በተመረጠት ሕዝቦች በኩል ሥራውን በዓለም ሕዝብ መካከል ለመሥራት እንዳቀደ በግልጽ ያሳያል። እግዚአብሔር ተስፋውን ሊፈጽምበት ለመረጠው ለይስሐቅ መሸራ አዘጋጀለት። ይስሐቅ ወደ መሸራዬቱ አገር አልሄደም። እርሱም

ጥን እግዚአብሔር አብርሃምን ወደ ጠራው ምድር መጣች። ይህሐት የአብርሃም ርስት ሁሉ ወራሽ ነበር። ምንም እንኳ አባቱ ሌሎች ቢኖሩትም። ከሁለቱ ልጆቹ እግዚአብሔር ታናሹውን ያዕቆብን የተመረጠት ሕዝቦች አባት እንዲሆን መረጠ። ያዕቆብ ታላቅ ወንድሙ ብዙርናውን እንዲሸጥለት በመገፋፋት የእግዚአብሔርን ዕቅድ ለመቅደም ሞከረ። ነገር ጥን የእግዚአብሔር ዕቅድ ምንም ሳይሳካ አይቀርም።

እግዚአብሔር ለዓለም ሕዝቦች ብቻ ሳይሆን ለእያንዳንዱ ልጁም ደግሞ ዕቅድ አለው። እንግዲህ የእርሱን ፈቃድ ለግድረግ የምንፈለግ ብንኖር እግዚአብሔር ይመራናል፤ ዮሐ.7:17። የሉሌው ለይሰሐት ሂስት ግጥኝት ታሪክ ለእግዚአብሔር ምሪት ጥሩ ምሳሌ ነው። እግዚአብሔር በጉዞው በጥቃቅነት ሁሉ መራው። ሉሌውም በእግዚአብሔር መንገድ በተጓዘ ጊዜ በቀጥታ እርሱ ወደ መረጠላት ቦታ እንደመራው ተናገረ፤ 24:27።

እግዚአብሔር በጥቃቅነት የሕይወታችን ጉዳይ ሁሉ ሊረዳን ይፈልጋል፤ ለምሳሌ የኑር ጓደኛ በግጥኖቻችን፤ በሥራችን፤ በአገልግሎት ስፍራችን ወዘተ። እግዚአብሔር ለእነዚህ ነገሮች ሁሉ ዕቅድ እውጥቶልናል። እግዚአብሔር እኮ የፍጥረት ሁሉ ተቆጣጣሪ ነው። ስለዚህ የዕድል ምርኮኛ አይደለንም። ምንም እንኳ የግድህን መስሉ ቢታዩንም በን ፈቃዱን በኛ እንዲፈጽም ልንጠባበቅ እንችላለን። ይሁን እንጂ እንዲመራን ወደ እርሱ እንደንጸልይ ይፈልግብናል፤ ምሳሌ 3:5-8፤ ማቴ.7:7። ሉሌውን ወደ ርብቃ እንደመራው እኛንም ወደ ተፈለገው ሰው በተፈለገው ቦታና በተፈለገው ሰዓት ሊመራን ይችላል። እንዲህ ግድረግ የሚችለው ጥን ስንጸልይ ነው። ጸሎታችንንም ለመመለስ የዝቅ ቃሉን፤ የፀኑ ክርስቲያኖችን ምክር፤ ሁኔታውን ወይም በልባችን የሚሰጠንን ሰላም ይጠቀማል። እንግዲህ እኛ ራሳችን ለራሳችን ልንመርጠው ከምንችለው መንገድ በጣም የተሻለ እንደሚመርጥልን ልንተማመንበት እንችላለን።

ጌታን ስናገለግል የሉሌውን አርእያ እንከተል፡-

- 1ኛ. እንዲመራው እግዚአብሔርን በእምነት ጠየቀ። ምሪቱንም ከመጀመሪያው እስከ መጨረሻው ተከተለ።
- 2ኛ. በተቻለው ፍጥነት የጌታውን ፈቃድ ለመፈጸም ፈለገ። የመጣበትን ምክንያት እስከገለጸ ድረስ እንኳ ለመብላት አልወደደም። በተቻለው ፍጥነት ወደ ጌታው ለመመለስ ፈለገ እንጂ የመጣበትን ምክንያት ገልጾ ከበላ በኋላም በኩራን ለመስገብ አልፈለገም። ጌታው ልክ እንዳዘዘው አደረገ።
- 3ኛ. የጌታውን ትዕዛዝ ፈጸመ። ሙሽራዩቱን ለይሰሐት በግስረከብ ተልዕኮውን ፈጸመ።
- 4ኛ. ለእያንዳንዱ የጸሎት መልስ እግዚአብሔርን አመሰገነ።

ምዕራፍ 24 በሙሉ የእብነት የወልድና የመንፈስ ቅዱስ እንዲሁም የቤተ ክርስቲያን ምላሌ ነው። ቤተ ክርስቲያን ግለት አግኝቶች ሁሉ ግለት ነው። የይሰሐት እባት አብርሃም ለልጁ ሙሽሪ እንዲያመጣለት ሉሌውን ላከ። እግዚአብሔር አብም መንፈስ ቅዱስን ለልጁ ለወልድ እንደ ሙሽሪ የሆነችውን ቤተ ክርስቲያንን ለመፈለግ ወደ ዓለም ላከው። የወልድን ባለጸገነት ይገልጻል እንጂ መንፈስ ቅዱስ ስለ ራሱ አይናገርም፤ 24:36፤ ዮሐ.16:14። ሉሌው ለርብቃ ስጦታ እንደሰጠ መንፈስ ቅዱስም ለቤተ ክርስቲያን እንደፈቀደውና እንደፈለገው ስጦታ ይሰጣል፤ 1ኛ ቀር.12:8-11። እግዚአብሔር አብ ልጁን ሙሽሪውን ግለት ቤተ

ክርስቲያንን ለመፈለግ ወደ ዓለም እንደገና አይልክም፤ መንፈስ ቅዱስ ጥን እርሱን ለመገናኘት እያዘጋጀት ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ አሁን ለእርሱም ይጸልያል፤ ዕብ.7:25። ከእርሱም ጋር በተወሰነው ሰዓት በአየር ላይ ለመገናኘትም በናፍቀት ይጠባበቃል፤ 1ኛ ተሰ.4:16-17። ከዚህ በኋላ የሠርጋቸው ግብዣ ይሆናል፤ ለዘላለምም አብረው ይኖራሉ፤ ራዕይ 19:9።

ይሰሐት በብዙ ነገር የክርስቶስ ምሳሌ ነው።

- 1ኛ. እንደ ኢየሱስ የእግዚአብሔር የተሰፋው ልጅ ነው።
- 2ኛ. እንደ ኢየሱስ የተወለደው በታምር ነው፤ ዘፍጥ.18:10-14፤ ሉቃ.1:31-37።
- 3ኛ. በእባቱ መስዋዕት ሆኖ የተሰየመ ነበር፤ እስከ መሞትም ድረስ ታዛዥ ሆነ፤ ዘፍጥ.22:1-18፤ ፈልጵ.2:5-8።
- 4ኛ. ከሞት የተነሣ ነበር። የእርሱ ከሞት መነሣት መቼም ምላሌያዊ እነጋገር ነው፤ ዕብ.11:19። ክርስቶስ ጥን በርግጥ ሞቶ ከሞት ተነሥቷል።
- 5ኛ. የእባቱ ወራሽ ነበር፤ ዘፍጥ.24:36፤ ቀላ.1:19፤ ዕብ.1:2።

ይሰሐት በዕብ.11 ላይ የእምነት ምላሌ ሆኖ ተጠቅሟል። በይሰሐት ሕይወት ብዙ ውድቀት ይታያል፤ ነገር ጥን እምነት ደግሞ ይታይበታል። እግዚአብሔርን የሚያስደስት ሕይወት ያ በእምነት የተሞላው ነው፤ ዕብ.11:6። ውድቀት መቼም እግዚአብሔርን አያስከብርም። ይሁን እንጂ ደጋግሞ በወደቀው ሰው እግዚአብሔር ሊሠራ ስናይ እንጽናለን። የይሰሐት እምነት ይበልጥ ተገዢ ዓይነት ነበር። ለአብርሃምና ለእግዚአብሔር ተገዛ ግለትም ፈቃዳቸውን ፈጸሙ። መሪዎች እንሆን ይሆናል፤ ነገር ጥን በእምነት ብንኖር እግዚአብሔር ሊጠቀምብን ይችላል።

ያዕቆብ መንፈሳዊ በረከትን ፈለገ። ነገር ጥን በአጉል መንገድ ሊያገኘው ሞከረ። እግዚአብሔር በረከቱን በራሱ ጊዜና በእራሱ መንገድ ይልካል። በራሳችን መንገድ ልናገኘው ብንሞክር ጥን እንደ ያዕቆብ እንጎዳለን።

ጊዜያዊ ከሆነው ያሁን በረከት ዘላቂ የሆነው የወደፊት በረከት እጅግ ይሻላል፤ ማር.8:36። እንደ ገንዘብ፤ ሥልጣን ወይም ሥጋዊ ጥቅም ለግጥኝነት ብለን ሕጢአት ልንሠራ ስንፈተን ለሆዱ ብሎ ብኩርናውን የሸጠውንና ኋላ ጥን እንዲሁ በግድረት ታላቅ ጸሐት ያደረገበትን ኡሳውን እናስታውስ፤ ዕብ.12:16-17። ኡሳው ብዙርናውን ሲሸጥ የታላቅ ወንድም መብቱን አቃለለ፤ የታላቅ ወንድም መብት የእግዚአብሔር ሕዝብ መሪ መሆን ነበርና። እግዚአብሔር ለእያንዳንዳችን ሕፋሪነት ስጥቶናል። እንግዲህ ሕፋሪነታችንን ቸል እንበለው እንወጣው እንጂ፤ በሌላ እንጋገር እግዚአብሔር ለእያንዳንዳችን የሚሠራ ሥራ ስጥቶናል። እንግዲህ ሥራውን በሚገባ እንሥራው እንጂ አናልኩስብለው።

ጥያቄዎች

- 1. አብርሃም ልጁ ይሰሐት ከከነዓናውያን ሴቶች መካከል እንዲያገዝ ልምጥ አልፈዋል።
- 2. ይሰሐት ወደ ኢየሱስ እንዲጠቅም ልምጥ አልፈዋል።

3. እግዚአብሔር ለይስሐት ሚስት እንድትሆን የመረጣት ልጅ ርብቃ መሆንዋን ያሳየው ምልክት ምን ነበር?
4. ክርስቲያኖች ከእግዚአብሔር ምሪት የሚያገኙባቸውን ሦስት መንገዶች ጻፍ።
5. ርብቃ አብርሃምን የምትዛመደው እንዴት ነው?
6. ሉሌው የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ መሆኑን የሚያሳዩ ሁለት መንገዶችን ዘርዝር።
7. ከአብርሃም ዘርፍ የመጡ ሁለት ሕዝቦችን ጥቀስ።
8. እግዮች ያሳዙትን ግንባታ ይገባቸዋል? መልሱህ ትክክል መሆኑን የሚደግፍ እንድትጥቅስ ጥቀስ።
9. ፍልስጥኤግድያን ይስሐትን ለምን ተነብት?
10. ይስሐት የክርስቶስ ምሳሌ መሆኑን የሚያሳዩ ሦስት መንገዶችን ጻፍ።
11. ይስሐትና እስግኤል እንደገና እንዲገናኙ ያበቃቸው ምን ነበር?
12. ኤሳው የክብርናውን እንዴት አቃለለ?
13. የክብርናውን ሲሸጥ ምኑን ተወ?
14. ይስሐት በፍልስጥኤግድያን ምድር ላለ ርብቃ እሁቲ ናት ለምን አለ?
15. አብርሃምና ይስሐት ስለየሚስታቸው መዋሸታቸው ልክ ነበሩ?
16. ወሽት መናገር እውነት የሚሆንበት ጊዜ አለን? ሕይወትህን ለግትረፍ ብለህ ብትዋሸስ?
17. ምላሌ 3:5-6ን በቃልህ አጥና።

ትምህርት አሥራ ሁለት

ሳይለወጥ በፊት የነበረው የያዕቆብ ሕይወት

ዘፍጥ.27-31

የታሪኩ አቀማመጥ

ያዕቆብና ኤሳው ሁለቱ ወንድማማቾች በእናታቸው በርብቃ መሆን ሳሉ ትግል ጀመሩ። ትልቅ ሰዎች ከሆኑም ወዲህ ይህንንም ትግላቸውን ሳይተዉ ቀጠሉ። ያዕቆብ የቤተሰቡ ታላላክ መሪ ሊያደርገው የሚያስችለውን ዕቅድ አወጣ። የክብርናውን ክብር ከወንድሙ ከኤሳው እንዴት እንደወሰደ በትምህርት 11 ተምረናል።

በዛሬ ትምህርታችን ያዕቆብ አባቱ ይስሐት እንዲባርከው እንዴት እንዳታለለው እንግራለን። ያዕቆብ አባቱን የሚያቃልልበትን ዕቅድ አውጥታ የሰጠችው እናቱ ርብቃ ነች። ከመወለዳቸው በፊት እግዚአብሔር ለርብቃ ስለ ያዕቆብና ኤሳው ስለ ሁለቱ መንገድ ልጆቹ ነገራት፤ ይኸውም ታላቁ ለታናሹ ይገዛለታል ብሏት ነበር፤ 25:23። ምናልባትም ርብቃ እግዚአብሔር የነገራት ትንቢት እንዲፈጸም በግሰብ ከኤሳው ይልቅ ያዕቆብን አዛው ይሆናል። ወይም ርብቃ ከኤሳው ይልቅ ያዕቆብን አብልጣ ወዳው ይሆናል። ርብቃ የፈለገችው ያዕቆብ የአባቱን በረከት እንዲያገኝ ነው። ርብቃና ልጅዋ ያዕቆብ ባደረጉት የተንኩል ሥራ

ትክክለኛች አልነበሩም። ሁለቱም ርብቃና ያዕቆብ ለአደረጉት ጥፋት ተቀጡ። እግዚአብሔር ግን ከመቶ ሃምሳ ዓመት በፊት ለአብርሃም የሰጠውን ቃል ኪዳንን ጠብቆ ሥራውን ቀጠለ። እግዚአብሔር ለአብርሃም የሰጠውን ተስፋ በያዕቆብ በኩል ለመፈጸም አሰበ። ይህንን ዕቅዱን እግዚአብሔር ከያዕቆብ በኩል የእስራኤልን ሕዝብ በግስጥነት ፈጸም። ስለዚህ እግዚአብሔር ራሱን የአብርሃም እምሳክ፣ የይስሐት እምሳክ፣ የያዕቆብ እምሳክ ብሏል።

አከፋፈሉ

ዘፍጥረት ምዕራፍ 17 ያዕቆብ በእናቱ ርብቃ እርዳት ወንድሙን ኤሳውን አቃልሎ በረከት የወሰደበትን ታሪክ ይነግረናል። ያዕቆብ በረከቱን ስለወሰደበት ኤሳው ያዕቆብን ለመግደል አቅደ።

ዘፍጥረት ምዕራፍ 28 ትልቅ መልዕክት ያዘለ ምዕራፍ ነው። ያዕቆብ ከኤሳው ሸሽቶ ሲኩብልል እግዚአብሔር በራዕይ ለያዕቆብ መገለጥን ይናገራል። እግዚአብሔር በራዕይ ለያዕቆብ ተገልጦ ለአብርሃምና ለይስሐት ገብተዋቸው የነበረውን ቃል ኪዳን ለያዕቆብም ሰጠው።

ዘፍጥረት ምዕራፍ 29 እና 30 ያዕቆብ በሐራን የቀየበትን ጊዜ ይናገራል። በሐራን ላለ የእናቱን ወንድም የሳባን ልጆች ልያገና ራሷን አገባቸው። ያዕቆብ በሐራን ሃያ ዓመት ኖረ። በዚህ ሃያ ዓመት ውስጥ አሥራ አንድ ልጆችን ወለደ። በሀብትም እጅግ በጣም በለፀገ።

ዘፍጥረት ምዕራፍ 31 ያዕቆብ ከሐራን ወጥቶ ወደ ከነዓን መመለሱን ይነግረናል። ያዕቆብ ሐራንን ለቆ ከአጉቱ ከሳባ ሊለይ የፈለገው በሦስት ምክንያቶች ነው። እነዚህም፡-

1ኛ. እግዚአብሔር ተገልጦለት ወደ አባቱ እገር ወደ ከነዓን እንዲመለስ ስለነገረው ነው።

2ኛ. እጉቱ ላባ ያዕቆብን ለብዙ ጊዜ ስለአታለለው ነው።

3ኛ. ያዕቆብ ባገኘው ሀብት ላባ በጣም በመቅናቱ ያዕቆብን ስለጠሳው ነው። ስለዚህ ያዕቆብ ቤተሰቦቹንና ክብሩን ሁሉ ይዞ ከሐራን ወጣ።

ዘፍጥረት 27	ዘፍጥረት 28	ዘፍጥረት 29-30	ዘፍጥረት 31
ያዕቆብ በይስሐት ተባረከ	ያዕቆብ ሕልም አለመ	የያዕቆብ ሚስቶች ልጆችና ሀብት	ያዕቆብ ከሳባ ዘንድ ከባለ
ኤሳው በያዕቆብ ላይ ተቆጣ	እግዚአብሔር ለያዕቆብ ቃል ኪዳን ገባ	እግዚአብሔር ያዕቆብን ሊለውጠው አዘጋጀው	ያዕቆብና ሳባ ያደረጉት ቃል ኪዳን

ማብራሪያ

ይሰሙት ዕድሜው ሙቶ ሠላሳ ሰባት ዓመት ሲሞላው ዓይኖቹን ታወረ። ይሰሙት ዓይኖቹን ከታወረ በኋላ ወደፊት ብዙ ዓመት እንደማይኖር እውቱ። ዘፍጥረት 35:28 ያዕቆብ ለሙቶ ሰማንያ ዓመታት ያሕል እንደኖረ ይነግረናል። ይሰሙት ከሙቶ በፊት የሚወደውን ልጁን ኤሳውን ሊባርከው ፈለገ። ታላቁ ልጅ ለታናሹ ተገዢ እንደሚሆን እግዚአብሔር የተናገረውን ያውቅ ነበር። ይሰሙት ታላቁ ልጁን ኤሳውን ከታናሹ ልጁ ከያዕቆብ ይልቅ አብልጦ ስለሚወደው በረከቱን ሁሉ ለኤሳው ሊሰጠው ፈለገ። ይሰሙት ኤሳውን ጠርቶ ምግብ አዘጋጅቶ እንዲያበላው ነገረው። ይሰሙት ይህንን ያለው ምግቡን በልቶ ከጠገበ በኋላ ኤሳውን ሊባርከው ነበር፤ 27:1-4።

የያዕቆብ እናት ርብቃ የአባቱን በረከት ያዕቆብ እንዲያገኝ ፈለገች። ስለዚህ ኤሳው ከቤት በሄደ ጊዜ ርብቃ ያዕቆብን ጠርቶ ታላቅ ልጁ ኤሳው የአባቱን በረከት ከሚያገኝ ያቆብ ሊያገኝ እንደት እንደሚችል ነገረችው። ርብቃ ያዕቆብ ሁለት የፍየል ቅቦችን አርዶ ሥጋ እንዲያመጣላት ነገረችው፤ ባዲ ይሰሙት እንደሚወደው አድርጋ ምግብ አዘጋጅታ ለያዕቆብ ለመስጠት ወሰነች። ያዘጋጀችውን ምግብ ያዕቆብ ለአባቱ ለይሰሙት ወስዶ በረከትን እንዲያገኝ አቀደች። ያዕቆብ የሚያደርገው ድርጊት አባቱን ግታለል መሆኑን ቢያውቅም አሳብ ተቀብሎ በረከቱን ለመውሰድ ፈለገ። የያዕቆብ ሰውነት ለሰላሳ ሲሆን የኤሳው ሰውነት ጠጉራም ሆኖ ሸካራ ነው። ስለዚህ ያዕቆብ በረከትን ለመቀበል ኤሳውን ለመምሰል ያህል ወደ አባቱ ለመትረብ ፈራ። አባቱ ቢነቃብት ከበረከት ይልቅ እርግግጥን አገኝ ይሆናል ብሎ በጣም ፈራ። ቢሆንም አባቱ ነቅቶበት ቢረገግውም እርግግጥን እኔ እቀበላለሁ በማለት እናቱ ርብቃ ያናልባት አበረታችታው ይሆናል። ያዕቆብ በረከትን ለመቀበል አባቱን ለማታለል ሲዘጋጅ የሰባ ሰባት ዓመት ሰው ነበረ። ያዕቆብ ትንሽ ልጅ ሰላሳነበረ የእናቱን ምክር ዝም ብሎ መቀበል የለበትም ነበር። ያዕቆብ ግን ብልጥና አታላይ ስለነበረ ትክክለኛ ያልሆነውን የእናቱን ምክር ተቀብሎ ከአባቱ በረከት ለመገጠት ወሰነ።

ያዕቆብ ሁለት ፍየሎችን አርዶ ሥጋቸውን ለእናቱ እምጥቶ ለጣት። እናቱ ርብቃም ከፍየሎች ሥጋ ጥፋጭ ምግብ አዘጋጀች፤ የያዕቆብ ሰውነት እንደ ኤሳው ሰውነት ፀጉራም እንዲመስል ሁለት ነገር አደረገች።

1ኛ. ያዕቆብ የኤሳውን ልብሶች እንዲለብስ አደረገች።

2ኛ. በያዕቆብ እጆችና እንጉት ላይ የታረዱ ፍየሎች አጉዛ አለበለች።

ያዕቆብ እናቱ አዘጋጅታ የሰጠችውን ምግብ ወደ አባቱ ወደ ይሰሙት አቀረበ። አባቱ አቅራቢው ኤሳው መስሎት እንደት በቶሎ የዳር አውራ ገድሎ ምግብ አዘጋጅቶ እንዳቀረበ በጣም ተደነቀ። ስለዚህ እንደት ቶሎ አገኘህ ብሎ ይሰሙት ጠየቀው። ያዕቆብም እግዚአብሔር ቶሎ እታናልኝ ቢል ለይሰሙት ጥያቄ መለሰለት። አባቱ ይሰሙት ያዕቆብ ሲያነጋግረው ድምፁ የያዕቆብን እንጂ የኤሳውን ድምፅ ስላልመሰለው በጣም ገራ ገጣው። ኤሳው እንደሆነ አረጋግጦ ለግወት ይሰሙት ሁለት ጊዜ ያዕቆብን ጠየቀው፤ ያዕቆብም ኤሳው ነኝ በማለት መለሰለት። ይሰሙት ያዕቆብ በሰጠው መልስ ሁሉ አሳመንዎ፤ ስለዚህ ያዕቆብን ሲዳስስ የለበሰው ጠጉራም ቆዳ እንደ ኤሳው ሰውነት ጠጉራም ሆኖ አገኘ። ያዕቆብ የለበሰውን ልብሶቹንም ሲያሸትት የኤሳው ልብስ ሽታ ሸተተው። ይሰሙት ይህን ሁሉ ካደረገ በኋላ ኤሳው ነው ብሎ አመነ።

በዚህ ምክንያት ያዕቆብ ያመጣለትን ምግብ በላ። የሚመገበው ምግብ ኤሳው ያመጣው መስሎት ለይሰሙት ታየው፤ 27:23-27።

ይሰሙት ምግቡን በልቶ ከጠገበ በኋላ ያዕቆብን እንዲህ በማለት ባረከው፡- «እግዚአብሔር ከሰማይ ጥል ከምድር ሰብ የአህልገም የወይንንም ብዛት ይስጥህ፤ አሕቶብ ይገዙልህ ሕዝብም ይሰገዳልህ፤ ለወንድሞችህ ጌታ ሁን፤ የእናትህ ልጆች ይሰገዱልህ፤ የሚረገጥህ እርሱ ርጉም ይሁን፤ የሚባርክህ ብሩክ ይሁን።»

ያዕቆብ በተንኩል በረከቱን ከይሰሙት ተቀብሎ እንደወጣ ኤሳው አባቱ እንዲባርከው ከአደን ያመጣውን ሥጋ አዘጋጅቶ ለይሰሙት አቀረበ። አባቱ ይሰሙትም በጣም ደነገጠ፤ ተቆጋሪም፤ ቀጾም ብሎ ምግብ እምጥቶልኝ በልቼ የባረኩት ግን ነበር፤ በማለት ኤሳውን ጠግቀው። አሁንም ምግብን አዘጋጅቶ የመጣው ኤሳው መሆኑን ይሰሙት እውቱ። ቀደም ብሎ ለያዕቆብ የሰጠውን በረከት ለማግኘት ይሰሙት አልፈለገም። ምክንያቱም አንድ ያዕቆብን የዚሁታልኛ። ያዕቆብና ኤሳው ከመወለዳቸው በፊት እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ ታል ፈጸመ፤ ይሰሙትም እግዚአብሔር የተናገረውን ተስፋ እንደፈጸሙ እውቱ፤ 25:23። ይሰሙትም እግዚአብሔር ለርሱ ልጆች ያሰበላቸው ዓላማ እርሱ ለልጆቹ ከሚያስብላቸው እንደሚሻል አመነ። ኤሳው በጣም አጠ፤ እጅግም አለቀሰ። ሁለት ጊዜ አሰናክሎኛልና ለሙ ያዕቆብ መባሉ ትክክል ነው አለ። በመጀመሪያ የጠኩርያዩን ከብር እኔን እታሉ በመጥፋት አሰናክለኝ፤ እሁን ደግሞ አባቱ የሚሰጠኝን በረከት በጉን ገብቶ በማታለል ወስደብኝ በማለት ኤሳው በያዕቆብ ላይ ቲም ያዘበት። ኤሳው አባቱ እንዲባርከው በእገባ ለመገው። ነገር ግን ኤሳው የፈለገው በረከት መንፈሳዊ በረከት አልነበረም። የለመነው ለሀብትና ለብልጽግና ነበር፤ 27:34፤ ዕብ.12:17።

ይሰሙትም ኤሳውን «ከተስፋይቷ ምድር ርቀህ ትናራለህ፤ ኑርህም ከሰዎች ጋር ውጊያ ይሆናል። የወንድምህ እገልጋይም ትሆናለህ። ታገለህ ባሸነፍከው ጊዜ ራስህን ነፃ ታውግለህ» በማለት ስለ ኤሳው ወደፊት ሕይወት ተናገረ። ይሰሙት ለኤሳው የተናገረው ትንቢት በኤሳው ትውልድ በኢዶግውያን ሰዎች ላይ ተፈጽሟል። ይሰሙት በተናገረው ትንቢት መወረት ኢዶግውያን በተራራም አገር የሚኖሩ ሰዎች ነበሩ። እነዚህ ኢዶግውያን ብዙ ጊዜ ከሌሎች ሰዎች ጋር ይዋጉ ነበሩ። እነዚህ ኢዶግውያን ብዙ ጊዜ ነፃነታቸውን ያገኙ ነበር፤ ቢሆንም ብዙ ጊዜ ለእስራኤላውያን ይገዙ ነበረ፤ ሚሊ.1:31 2ኛ. 4ሙ.8:141 2ኛ ነገሥ.8:20-22።

ያዕቆብ በሠራው የተንኩል ሥራ ኤሳው በጣም ተናደደ። አባቱ ይሰሙት ከሞተ በኋላ ኤሳው ወገድውን ያዕቆብን ለመግደል አቀደ፤ 27:41። ኤሳው ያዕቆብን ለመግደል የወጠነውን ዕቅድ እናቱ ርብቃ እውቅት። ስለዚህ ርብቃ ወደ ወንድሟ ወደ ላባ እገር ወደ ሐራን ሄዶ እንዲኖር ለያዕቆብ ነገረችው። ርብቃ ይህንን ያደረገችው ኤሳው ከቆጣው ሲበርድ ያዕቆብ ወደ ከነዓን እንዲመለስ በማለብ ነው። ርብቃና ያዕቆብ ይሰሙትን በማታለላቸው ያዕቆብ ከእናቱና አባቱ ዘንድ ተሰዶ በሩት አገር በመኖር ተቀጠ።

ርብቃ የማታለል ተግባሯን አሁንም ቀጠለች። ያዕቆብን ከኤሳው ቆጣ በጥበብ ለግናን አቅዳ ተነሣች። ርብቃ ይሰሙትን ያዕቆብ ከከነዓናውያን ሴቶች ሚስት ቢያገባ ደስ አደላኝም በማለት ለባዲ ሀሳብ አቀረበች። ርብቃ በዚህ ሀሳብ ይሰሙትን በማላመድ ያዕቆብ ወደ ላባ ወደ ሐራን አገር እንዲሰደድ አደረገች። ይሰሙትም ያዕቆብን በብዙ ነገሮች ስለባረከው

ከከነዓናውያን ሴት ሚስት እንዲያገባ አልፈለገም። ከዚህም ሌላ ይስሐቅ አንድ የተረዳው ነገር ነበር። ይኸውም ያዕቆብ ከመወለዱ በፊት እግዚአብሔር ስለእርሱ የተናገረውን ተስፋ አንደሚፈጽም አወቀ፤ 25:23። እግዚአብሔር ለያዕቆብ የሰጠውን ተስፋ በእርሱ ሕይወት የሚፈጽም ከሆነ ያዕቆብ ከወገኖቹ ሚስት ግግሳት እንዳለበት ይስሐቅ ተረዳ።

ይስሐቅ በሁለት ምክንያቶች ያዕቆብ ከከነዓናውያን ሴቶች ሚስት እንዳያገባ አደረገ። ይኸውም፦

1ኛ. የያዕቆብ እናት ርብቃ ያዕቆብ ከከነዓናውያን ሚስት እንዳያገባ ይስሐቅን ስለሰማችውና

2ኛ. ይስሐቅ ራሱ እግዚአብሔር ወደ ፊት ለያዕቆብ ሕይወቱ ያቀደውን ዓላማ ስለ አወቀ ነው።

ያዕቆብ ወደ እናቱ ወንድም ወደ ሳባ አገር ወደ ሐራን ሄዶ ከእናቱ ወንድም ልጆች ስራሱ ሚስት እንዲያገባ አባቱ ይስሐቅ ነገረው። ይስሐቅ ያዕቆብን ወደ አገሩ ወደ ሳባ አገር ሲሰደው ብዙ ምክር ሰጠው። ይስሐቅ የአብርሃምን በረከት ሁሉ ለያዕቆብ ሰጠው እግዚአብሔር የገባለትን ተስፋ ነገረው። ስለባቱ ስለአብርሃም ተገልጦ ተስፋ ቃል ኪዳንን የሰጠው ኦልቫዲዩ የሆነ ጋያሉ እግዚአብሔር ቃል ኪዳኑን ካንተ ጋር ያፀናል በማለት ይስሐቅ ያዕቆብን አበረታታው፤ 17:11 28:3። ይስሐቅ እግዚአብሔር የሰጠውን ቃል ኪዳኖችን በማስታወስ ዘረ ብዙ እንደሚያደርገውና ተስፋ የገባለትን የከነዓን ምድር እንደሚያወርሰው ሁሉ ለያዕቆብ ነገረው። በአባቱ በይስሐቅ ጠኑል እግዚአብሔር ለያዕቆብ ትዕዛዝን፤ ተስፋና መመሪያን ስሰደት ጉዞው ሰጠው።

አባቱ ይስሐቅና እናቱ ርብቃ የከነዓናውያንን ሴቶች እንዳልወደዱ እሳው አወቀ። ስለዚህ እሳው ከእስግኤላውያን ሴቶች ሚስት አገባ፤ 28:8-9።

እሳው ከእስግኤላውያን ዘንድ ሚስት ሲያገባ አንድ ያልተረዳው ነገር ነበር። የኸውም እስግኤላውያን ራሳቸው በእግዚአብሔር የሚታመኑ እንዳልነበሩና የእስግኤላውያንን ሴት በማግኘቱ እግዚአብሔር እንዳልተደሰተ ነው።

ያዕቆብ ወደ ሐራን ስመድረስ ረጅሙን ጉዞውን ተጠሰ። ወደ ሐራን ሲጓዝ ሳለ ስለመሸበት ያዕቆብ በአንድ ሚዳ ላይ አንድ ድንጋይ ተንተርሶ ተኛ። በሚዳ ላይ በአደረበት ቀን ያዕቆብ ትልቅ ሕልም አለመ። ባየው ሕልሙም ከመሬት አስከ ሰማይ በደረሰ ትልቅ መሰላል ላይ የእግዚአብሔር መሳዕክት ሲወጠና ሲወርዱ እየ፤ 28:10-12። በሚያየው ሕልም ውስጥ ርእሱ የአብርሃም አምላክ የይስሐቅ አምላክ ነኝ። በማለት እግዚአብሔር በድምፅ ለያዕቆብ ነገረው። በዚሁ ሕልም ጊዜ «ይህችን መሬት ለአንተና ለዘርህ እስግኤላውያን ይህንን መሬት ከየአትጣጧው የሚዋጉ ልጆችን ትወልዳለህ። በአንተና በዘርህ የምድር ሰዎች ሁሉ ይባረካሉ። ወደዚህች መሬት እስከመልሰህ አጠብቅሃለሁ፤ የገባሁህን ተስፋ ሁሉ ሳልፈጽምህ አልተውህም። በማለት እግዚአብሔር ለያዕቆብ ቃል ኪዳን ገባለት፤ 28:13-15። ይስሐቅ ያዕቆብን የባረከው በረከት እግዚአብሔር በሕልም ተገልጦ ለያዕቆብ ከነገረው ተስፋ ጋር ተስማማ።

ያዕቆብ በሕልሙ እግዚአብሔርን ስለአየ በጣም ፈራ። ያዕቆብ በሕልም እግዚአብሔርን ያየበትን ቦታ የእግዚአብሔር ሴት ነው ሲል ቤቱል ብሎ ጠራው። ተንተርሶ የተኛበትንም ድንጋይ አንስቶ የማስታወሻ ሐውልት አድርጎ ተከለ፤ ዘይትም በላዩ አፈሰሰበት፤ ቃል ኪዳን የሰጠኝ አምላክ ተስፋውን በሕይወቴ ከፈጸመ እርሱ እግዚአብሔር አምላክ ይሆናል፤ እኔም ምፅዋቴንና እሥራቴን ለእርሱ እከፍላለሁ ሲል ለእግዚአብሔር እሥራት ተላለ።

እግዚአብሔር በሕልም እየተገለጠለት ያዕቆብን ግሃልጠን ጀመረ። ያዕቆብ ወደ ሐራን ሲሄድ እግዚአብሔር በሕልም ተገልጦ የተናገረው ለያዕቆብ የመጀመሪያ ጊዜ ነበር። እግዚአብሔር ያዕቆብን ለአገልግሎቱ ከመጠቀሙ በፊት በልዩ ልዩ መንገዶች እያስተማረው ሊያውብገው ፈለገ።

ያዕቆብ ወደ ሐራን አገር ሲደርስ በአንድ የውኃ ጉድጓድ አጠገብ ቁጭ አለ። ይህ ያዕቆብ ያደረገው አድራጉት ከመቶ ዓመት በፊት የአብርሃም ሉል ስይስሐቅ ሚስት ፍሊጋ ወደዚያ ወደ ሐራን አገር ሲደርስ ካደረገው አድራጉት ጋር አንድ ነው፤ 24:11 29:2።

ያዕቆብ በአረፈበት ውኃ ጉድጓድ ዘንድ በጉቻቸውና አረኞች እስኪሰበሰቡ የሚጠባበቁ ሦስት የበጉች እረኞች ነበሩ።

የሳባ ልጅ ራሐል የአባቷን በጉች ይዛ ወደ ውኃው ጉድጓድ ደረሰች። ያዕቆብም ራሐልን ባየች ጊዜ በውኃ ጉድጓድ አፍ ላይ ያለውን የድንጋይ ኪዳን ለራሐል አንክግላለላት። ውኃውንም ከጉድጓድ ተደቶ በጉቹን እንድታጠጣቸው ሰጣት። ያዕቆብ የሳባ እሁቱ የርብቃ ልጅ መሆኑንም ለራሐል ነገራት። የራሐል አባት ሳባ በቤቱ አብርት እንዲኖር ያዕቆብን ከውኃው ዳር ጠርቶ ወሰደው። ሳባ ያዕቆብን ወደ ቤቱ የወሰደው ራሐል ስለ ያዕቆብ ለአባቷ ለሳባ ስለነገረችው ነው። ያዕቆብ ራሐልን በጣም ወደዳት። ያዕቆብ ራሐልን በጣም ስለወደዳት ሚስቱ አድርጓት ሊያገባ ወሰነ። ስለዚህ ራሐልን ለማግኘት አባቷን ሳባን ሰጣት ዓመት በቤቱ ለማገልገል ወሰነ። ያዕቆብ ራሐልን በጣም ስለወደዳት ሰባቱ ዓመት ምንም ሳይታወቅበት አለቀ።

ሳባ ራሐልን ሊያጋባው ለያዕቆብ ቃል የገባለት በባት ዓመት ሲያልቅ ሳባ ጥብጥ እዘጋጀ። ነገር ግን ሳባ ለያዕቆብ በራሐል ፈንታ ታላቅ ልጇን ልያን ሚስት እንድትሆንው ሰጠው። ያዕቆብ ያገባት ራሐል ያለመሆኗን ሲያውቅ በሳባ ላይ አዘነበት። ሳባ ከራሐል አስተድሞ ልያን ለያዕቆብ ያጋባው በአገሩ ባህል መሠረት ነው። በሳባ አገር ባህል ታላቅ ሳታገባ ታናሽ ግግሳት ነውር ስለነበረ ነው። ያዕቆብ ሊያን በሠርግ ካንባት በላምንቱ ታናሽ ልጇን ራሐልንም ለያዕቆብ ሚስት እንድትሆንው ሰጠው። ሳባ ራሐልን ለያዕቆብ ያጋባው ሌላ ሰጣት ዓመት በነፃ እንዲያገለግለው ቃል አስገብቶት ነው። ሳባ ለያዕቆብ ሊጋባቸው ለሁለቱም ልጆቿ የቤት ውስጥ አገልጋዮችን ሰጥቷቸው ነው።

ያዕቆብ ሁለቱን እህትግግጥቸችን ልያንና ራሐልን አንባቸው። ከልያ ይልቅ ራሐልን በጣም ይወድ ነበር። ያዕቆብ ልያን እንደ ራሐል ባይወዳትም እግዚአብሔር ለልያ አራት ልጆችን ሰጣት፤ ልያ አራቱ ልጆች ርቢል፤ ስምያን፤ ለፔና ይሁዳ ይባላሉ፤ 29:31-35።

ለያ ልጅ በወለደች ቁጥር ሁሉ፤ ለለምትወልድ ልጆች ባሏ ያዕቆብ ይወደዳል ይሆናል የግለት እምነት ክብራት። ያዕቆብ ግን ልያ ብዙ ልጆች ብትወልድም ፊት ይወዳት ከክብረው ፍትሄ ምንም ዉምር አላሳያትም።

ያዕቆብ ራሱን ከልያ አብልሞ በወዳትም ምንም ልጅ አልወለደችለትም ክብር። የራሱን ሙከራ ሙሉን ከያዕቆብ እያት ከግራ ሙከራ ሙሉን ጋር ይመሳሰላል። ራሱን ልጅ ባለመውለድ በእህቷ በልያ ሙውለድ በጣም ተናገረች። ስለዚህ የያዕቆብ እያት ግራ አገልጋይዋን አጋርን ለአብርሃም እንደሰጠች ራሱንም ልጅ እንዲወልድላት አገልገይዋን ለባሏ ለያዕቆብ ሰጠችው። ያዕቆብ ከራሱ አገልጋይ ዳንና ንፍታሌን የተባሉ ሁለት ልጆችን ወለደ። ራሱን አገልጋይዋን ለያዕቆብ ሙስጠቷን ያየችው ልያ የአራሷን አገልጋይ ደግሞ ለያዕቆብ ሰጠችው። ያዕቆብ ከልያ አገልጋይ ጋርና አሴር የሚባሉ ሁለት ልጆችን ወለደ፤ 30:1-13።

ርቢል ለአናቱ ለልያ ስትሞ ያመጣላትን እንኮይ ራሱን ለመብላት ፈለገች። ራሱን እንኮይ ለመብላት የፈለገችው ምናልባት ከሙውለድ ለተዘጋው ሙሀይ መድኃኒት ይሆናል ብላ ስለ አሰበች ነው። እንኮይ ግን ግህፃንን የሚከፍት መድኃኒት አልነበረም። በኋላም ልያ ሌሎች ሁለት ወዶችንና አንድ ሴት ልጅን ለያዕቆብ ወለደችለት። ስግታውም ወንዶቹ ይላኩና ቀበሉን ሲባሉ ሴቷ ልጅ ዲና ትባላለች። ራሱንም ያዕቆብ ከአገልጋይዋ በወለዳቸው ልጆች ስላልረካች ወደ እግዚአብሔር ጸለየች። እግዚአብሔር የራሱን ጸሎት ሰማ። እግዚአብሔር ግዝዚቱን ከፍቶ ለራሱ ወንድ ልጅ ሰጣት። ራሱን እግዚአብሔር የሰጣትን ልጅ የሲፍ ብላ ስም አወጣችለት። ራሱን የሲፍ በግለት የጠራችው የልጅ ስም ትርጉም አለው። የሲፍ ግለት እግዚአብሔር ሌላ ልጅ ዉምር ይሰጠኛል ግለት ነው። ራሱን የሲፍን በወለደችበት ጊዜ ባሏ ያዕቆብ የዘጠነ አንድ ዓመት በው ክብር፤ 41:29፤ 47:9። ያዕቆብ ራሱንና ልያን ለግግረት አሥራ አራት ዓመት ላባን አገልግሏል። አሁን ግን ያዕቆብ ወደ አባቱ አገር ወደ ከነዓን ለመመለስ ወሰነ፤ 30:26። ላባ ያዕቆብ ከእርሱ ተለይቶ ወደ አባቱ አገር እንዲሄድ አይፈልግም ክብር። ላባ የያዕቆብን መለየት ያልፈለገው እግዚአብሔር በያዕቆብ ምክንያት እርሱንና ቤቱን እንደባረከ ስለአወቀ ነው። ላባና ያዕቆብ በአንድ ነገር ተነጋግረው ውል ገቡ። ይህ ውል ገንጥሮት የሆኑ እንስሶች ሁሉ የያዕቆብ እንዲሆኑና ገንጥሮት ያልሆኑት እንስሶች ሁሉ የላባ እንዲሆኑ ነው። ይህንን ስምምነትን አቅዶ ያቀረበው ያዕቆብ ነው። እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዕቆብን ባርኮ ሊያበለጽገው ታል ኪዳን ገብቶለታል። ይሁን እንጂ ያዕቆብ በልዩ ጥበብ ብዙ አንስላትን ከላባ ለግግረት ዕቅድ አወጣ፤ 30:37-43።

ያዕቆብ በጣም ሀብታም ሆነ። ሀብቱ በበዛ መጠን ያዕቆብን ብዙ ችግሮች ገጠሙት። የላባ ልጆች በያዕቆብ ሀብት ምክንያት ቀኑበት። ልያና ራሱን በባላቸው በያዕቆብ ላይ የቀኑት የአባታችንን የላባን ሀብት ሁሉ ለራሱ ወሰደ በግለት ክብር፤ 31:1። ያዕቆብ ሚስቶችን ሰብሰቦ አባታቸው ላባ ብዙ ጊዜ በግታለል በበደለው መጠን እግዚአብሔር ዉምር እንደ ባረከው ነገራቸው። ከያዳ ዓመት በፊት ታል ኪዳን ወደግለት ወደ ቤቷ እንዲመለስ እግዚአብሔር እንዲዘው ያዕቆብ ለራሱ ልልያ ነገራቸው፤ 31:13። የያዕቆብ ሚስቶች ራሱንና ልያን እግዚአብሔር ያዕቆብን እንደባረከው አሙኑ። ስለዚህ ያዕቆብ ወደሚሄድበት ሁሉ አብረውት ለመሄድ ወሰኑ። በአባታቸው አድራጉት ስለአዘኑ ልያና ራሱን አባታቸውን ላባን ትተው ከባላቸው ከያዕቆብ ጋር የትም ለመሄድ ወሰኑ። ይኸውም ላባን በአሥራ አራት ዓመታት አገልግሎት የጋ ሁለቱንም ልጆች ልያንና ራሱን ለያዕቆብ ሸጣቸው። ላባ የወለዳቸውን

ልጆቹን በክብር ለያዕቆብ ድረው ቢሆን ኖሮ ልያና ራሱን በአባታቸው በላባ አያዝኑም ክብር። በሐራን አገር ባህል መሠረት ልጁን ለባል የሚድር ሰው ለመታወቅ ከሚከፍለው ገንዘብ ልጅቷ አገብታ ወደምትሄድበት ቤት ግግሮ ይመለስ ክብር፤ ላባ ግን ይህንን የአገሩን ባህል አልተከተለም።

እግዚአብሔር ድርሻቸውን ከላባ ወስዶ ለያዕቆብ እንደሰጠው ሁለቱ እህትግግሮች ልያና ራሱን አወቁ።

ያዕቆብ ሚስቶቹን ልጆቹንና ያለውን ንብረት ሁሉ ይዞ ከሐራን አገር ለመውጣት ተዘጋጀ። ላባ ወደ ሌላ አገር ሄዶ ላባ ያዕቆብ ያለውን ነገር ሁሉ ይዞ ለላባ ሳይነገረው ሐራንን ለቆ ወደ ከነዓን አገር መጓዝ ጀመረ፤ 31:17-19። ያዕቆብ ሳያውቅ የያዕቆብ ሚስት ራሱን የአባቷን የላባን አምላኮች ስርቃ ይዛ ወጣች። ራሱን ስርቃ ይዛ የወጣችው የላባን አገር ሰዎች ተራፊም የሚባሉ በቤት ውስጥ የሚተመጡ ጣሊታት ናቸው። ራሱን በጋያሉ እግዚአብሔር ከመታመን ይልቅ በላባ ጣሊታት ተራፊም ይበልጥ ላትታመንበት አልቀረችም። ስለዚህ ያዕቆብ ሳያውቅ ስርቃ ወጣች። በሌላ መንገድ ደግሞ ራሱን ተራፊምን ስርቃ መውጣት የሚያሳየው ያዕቆብ ቤተሰቡን እውነተኛነትና አንዱን አምላክን እንዲያውቁ ያለግስተግሩን ነው።

ያዕቆብ ያለውን ነገር ሁሉ ይዞ ከሐራን አገር እንደወጣ አግቼ ላባ ዘግይቶ ሰማ። ይሁን እንጂ ያዕቆብንና ሠራዊቱን በመንገድ ላይ ለመያዝ አሰቦ ብዙ ሰዎችን በመያዝ ያዕቆብን ተከተለው። ላባ ያዕቆብን ለማሳደድ በመገሥገሥ ላይ ላለ እግዚአብሔር ለላባ በሕልም ተገልጦ በያዕቆብ ላይ ክፉ ነገር እንዳያደርስበት አስጠንቅቆ ነገረው፤ 31:22-24። ከምስት ቀን ጉዞ በኋላ ያዕቆብና ሠራዊቱ ወደ ደረሰበት ደረሰ። ላባ ሰምን ልጆቹን ይዘው ከእኔ ተሰውረህ ወጣህ በግለት ያዕቆብን ተቆጣው። ላባ በያዕቆብ ላይ በጣም የተቆጣው ሌላ ምክንያት ደግሞ ተራፊምን ስርቃው ወስደህበኛል በግለት ክብር፤ 31:30። በነላባ አስተሳሰብ ተራፊም ያለው ሰው የቤተሰብ ኃላፊና ወራሽ ይሆናል ብለው ያምኑ ክብር፤ ስለዚህ ያዕቆብ ይህን መብት እንዳይሰርቅበት አሰቦ ተራፊምን ከያዕቆብ ለመውሰድ ፈልጎ ክብር።

ራሱን የአባቷን የላባን ጣያቶችን ስርቃ እንደያዘች ባሏ ያዕቆብ አላወቀም ክብር። ስለዚህ ላባ አግልክቶቹን ስርቃህበኛል በግለት የዕቆብ በላባ ላይ በጣም ተቆጣ። ዕቃውን ከገኘ እንዲወስደው ተስማምቶ ላባ ንብረቱን ሁሉ እንዲፈትሽ ያዕቆብ ፈቀደለት። እንዲሁም አግልክቶችህን የወሰደ ለው ክተገኘ ይሙት በግለት ያዕቆብ ለላባ ግለለት።

ያዕቆብና ላባ ስለ አግልክቶች መጥፋት ሲከራከሩ ራሱን ሰጣች። ስለዚህም በሰውር ስርቃ ይዛ የነበረችቸውን ተራፊምን በግመል ኮርቻ ሥር ሰውራ በላይ ላይ ተቀመጠች። ላባ ድንኳናችን በመሉ ቢፈትሽም ተራፊምን ሊያገኝ አልቻለም።

በዚያን ጊዜ ያዕቆብ በላባ ላይ በጣም ተቆጣ። አግቼ ላባ ብዙ ጊዜ ስላታለለውና ስለበደለው ያዕቆብ ተቆጥቶ ነገረው። እግዚአብሔር ባይረዳኝ ኖሮ አንተ ባዶ እጄን ትሸንግ ክብር በግለት ያዕቆብ በላባ ላይ አዘነበት። በመዉረሻም ላባና ያዕቆብ ለወደፊት አንዱ ሌላውን ላለመበደል ታል ኪዳን ገቡ። ላባና ያዕቆብ የገቡትን ታል ኪዳን ለግዕድት በሁለታቸውና በእግዚአብሔር ፊት ምስክር እንዲሆን የድንጋይ ሐውልት አቆሙ። ለታል ኪዳናቸው ምስክርነት ያቆሙትን ድንጋይ ያዕቆብ ምጽጳ ብሎ ሰየመ። ምጽጳ ግለት እግዚአብሔር በእኔና

በእንተ መካከል ሆኖ ይጠብቀን ማለት ነው። በሁለተኛው ቀን ተሰነባብቶ ላባ ወደ አገሩ ወደ ሐራን ተመለሰ። ያዕቆብ ለእግዚአብሔር መስዋዕት አቀረበለት።

ያዕቆብና ላባ ሁለቱም ሰዎች በጣም ተገብለዋቸው ከመሆናቸው በላይ ሁለቱም እግዚአብሔርን ደስ የማያሰኙ ብዙ የተገኙ ተግባሮችን ፈጽመዋል። ያዕቆብና ላባ ሁለቱም ራስ ወዳዶች፣ ተገብለዋቸው ብዙ ነገሮችን በውሸት የሚያደርጉና ሁሉንም ለኔ የሚሉ ነበሩ።

መደምደሚያ

ያዕቆብ አባቱን ይስሐቅንና ታላቅ ወንድሙን ኤሳውን በተገባለ አታለላቸው። ያዕቆብ ስለአታለለው ወንድሙ ኤሳው በጣም በመናደዱ ያዕቆብን ለመግደል አስበ። ያዕቆብ በሐራን አገር በቆየባቸው ሃያ ዓመታት ሁሉ ያለ በረከት ኖረ። ያዕቆብ በሐራን በቆየባት ጊዜ ሁሉ እግዚአብሔርን የሚያመልከበት ቦታ አልነበረውም። ቢሆንም ያዕቆብ ባለፀጋ ለመሆን ማታለሉን ቀጠለ። ላባ የያዕቆብን ደመወዝ በመከላከል አሥር ጊዜ ሐሳቡን በመለዋወጥ አታሉታል። የላባ ልጆች ያዕቆብ የአባታችንን ንብረት ሁሉ ወስደ በማለት ተችተውበታል።

በመጨረሻም ያዕቆብ ከላባ ለመለየት በማታ ተደብቶ ኩብላለ። በገላ.6:7 «ሰው የሚዘራውን ሁሉ ያንኑ ደግሞ ያጥዳል» ይላል። ያዕቆብም ተገኩልና ማታለል ዘራ፤ ሃፍረትንና ሐዘንን አጫደ። እኛም የምንዘራውን እንደምናጥድ ከዚህ እንረዳለን። እንግዲህ መንገዳችንንና ዓላማችንን ለእግዚአብሔር አደራ በመሰጠት በእምላክ ምሪት መመራት ምን ያህል ትልቅ ነገር ነው! ምላ.3:5-6።

ያዕቆብ ምንም ኃጢአትኛና በደለኛ ቢሆንም በእግዚአብሔር ማዳን ጥላ ሥር ነበር። እግዚአብሔር ፍቅር የሌለበትን የያዕቆብን ባሕሪያን በማስወገድ ሕይወቱን ለወጠ፤ የእግዚአብሔርንም በረከት የሚያገኝ ሰው አደረገው። ያዕቆብ ምንም የተገኩልና የማታለል ተግባራት ቢፈጽምም የእግዚአብሔርን በረከት የመፈለግ ዓላማ ነበረው። የያዕቆብ ፍላጎት ከእግዚአብሔር በረከትን ለማግኘት ነበር፤ ይሁን እንጂ በያዕቆብ ውስጥ የነበረው ፍርሃት በራሱ ብልሃት ሂደ እንዲጉዳ አደረገው። እግዚአብሔር ያዕቆብን በብዙ መንገድ ያመለከት ነበር። ይሁን እንጂ ያዕቆብ ካስተማረው በኋላ ለሌሎች ሰዎች የበረከት መንገድ አደረገው።

እግዚአብሔር ዛሬ ለኛም እንዲሁ ያደርግልናል። በእምነታችን ብንደክምም፣ ወድቀን እንኳን ብንገኝ እግዚአብሔር በፀጋው ይረዳናል እንጂ አይጥለንም። ዛሬ እግዚአብሔር በኛ ሆኖ ይሠራል፤ ወደፊት አንድ ቀን ደግሞ በክርስቶስ ኢየሱስ ደም ከበደላችን ሁሉ የነጻ ሆንን በዙፋኑ ፊት እንሆናለን፤ ይሁዳ 24።

ያዕቆብ ከወንድሙ ከኤሳው ጋር ውጣ ውረድ አድርጎ ብዙርናውን እንደወሰደበት ሁሉ በተመሳሳይ መንገድ የእግዚአብሔርን በረከት ለማግኘት ሞከረ፤ እግዚአብሔር ከኢኔ ጋር ካለ፣ ከጠባቢነት፣ ከመገባወጥና ካለበሰነት፣ ወደ ትውልድ አገራ ከመለሰን አመልከተለሁ፤ አሥራቴንም እሰጠዋለሁ አለው። በገባለት ቃል ውስጥ እግዚአብሔር እነዚህን ነገሮች ሁሉ ለያዕቆብ ሰጥቶት ስለነበር ያዕቆብ በረከቶችን ሁሉ በእምነት መቀበል ይገባው ነበር። ብዙ ሰዎች መልካም ሥራ በመሥራት ደግነትን ለማግኘት ከእግዚአብሔር ጋር ውል ይገባሉ።

ሰው ደህንነትን የሚያገኘው ከእግዚአብሔር ጋር ውል በመጥፋል አይደለም። እግዚአብሔር በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ ላመኑት ሰዎች ሁሉ የዘላለም ሕይወት ለመስጠት ቃል ገብቷል፤ ዮሐ.3:16። የዘላለም ሕይወት በልጁ በኢየሱስ በኩል ለሚያምኑት ሁሉ በነጻ ይሰጣል፤ ኤፌ.2:8-9።

በብሉይ ኪዳን ዘመን ሰው ሁሉ ከሚያገኘው ነገር አንድ አሥረኛውን አሥራት አድርጎ እንዲከፍል አዟል፤ ዘላ.27:30። እኛ ክርስቲያኖች ደግሞ ሁሉም ነገር የእግዚአብሔር እንደሆነ እናውቃለን፤ ጊዜያችን፣ ገንዘባችን፣ ሕይወታችንና ጠትላላ ንብረታችን ሁሉ የእግዚአብሔር ነው። እኛ ክርስቲያኖችም ካለን ነገር /ገንዘብ/ ሁሉ ለእግዚአብሔር አሥራት መክፈል አለብን። ከሁሉ በላይ የሆነውን ሕይወታችንንም ለእግዚአብሔር መስጠት ይፈለግብናል፤ ሮሜ 12:1።

መጽሐፍ ቅዱስ ደግሞ ደጋግሞ ስለገንዘብ ይነገረናል። የገንዘብ ፍቅር በሰው ላይ ከፍተኛ ችግሮችን ከመፍጠሩም አልፎ ወደ ኃጢአት ይመራል፤ 1ኛ ጢሞ.6:9-10። ምክንያቱም ሰዎች ገንዘብ ሲወዱና ሲፈልጉ ይዋሻሉ፣ ይሰርቃሉ፣ የገድላሉ፣ እስራኤላውያን ከጥበብ ባርነት ወጥተው ወደ ከነዓን አገር ሲጓዙ ላሉ በመንገድ ላይ በትንፂ አገር ሕዝብ በጋይ ተሸነፉ። ይህም የሆነበት ምክንያት አካን ሰርቆ በደቡቀው ወርቅ እርም ነበር፤ ኢያ.7:1-7።

ቤተ ክርስቲያን መመሥረት በጀመረችበት ዘመን ሐናኒያና ሰጺራ በድንገት የሞቱት በገንዘብ ምክንያት መንፈስ ቅዱስን ስለ ሞሹት ነው፤ ዮሐ.5:1-5።

ለገንዘብ መሰገብን እንደግዴገባ ክርስቶስ ማስጠንቀቂያ ሰጥቶ አስተምሯል፤ ሉቃ.12:15። ስግብግብ ሰዎች ካላቸው በላይ ስለሚፈልጉ ጣዖትን እንደግምለክ ይሆንባቸዋል፤ ቀላ.3:5። ከሁሉ ነገር አስቀድመን የእግዚአብሔርን ፈቃድ፣ መንግሥቱንና ጽድቁን እንፈልገ፤ ይህን ስናደርግ ሌሎችን ነገሮች ሁሉ እግዚአብሔር በገፍ ይሞላልናል፤ ማቴ.6:33።

ጥያቄዎች

1. ይስሐቅ በረከቱን ለማን ለመስጠት ፈልጉ ነበር?
2. ሀ/ ያዕቆብ ከአባቱ ከይስሐቅ በረከቱን እንዴት አገኘ?
ለ/ ያዕቆብ የአባቱን በረከት እንዲያገኝ ያደረገው እውነተኛው ምክንያት ምንድን ነው?
3. ያዕቆብ የአባቱን ይስሐቅን ቤት ትቶ ለምን ተሰደደ?
4. እግዚአብሔር ለያዕቆብ በሕልም በተገለጠበት ጊዜ እባርክሃለሁ ብሎ ቃል የገለለትን ሦስቱን የበረከት ዓይነቶች ጻፍ።
5. ያዕቆብ ሕልሙን አይቶ ሲጎታ ለምን ፈረ?
6. ያዕቆብ በሕልሙ ከነቃ በኋላ ያደረጋቸው ሁለት ነገሮች ምን ምን ናቸው?
7. ያዕቆብ በሕልም የእግዚአብሔርን ሠራዊት ያየበትን ቦታ ምን ብሎ ጠራው?
ትርጓሜው ምን ማለት ነው?
8. ዘፍ.28:16 የሚያስተምረን ነገር ከዘፀ.3:55 ከሉቃ.24:30-32 ጋር እንዴት ይገናኛል?

9. ያዕቆብ ላባን ለሰባት ዓመት ካገለገለ በኋላ ለደመወዙ ምን ጠየቀው?
10. ላባ ያዕቆብን ያታለለበትን ሁለት ነገሮች ጻፍ።
11. ያዕቆብ ላባን ለማታለል የጥከረውን ነገር ጻፍ።
12. ሀ/ የያዕቆብ ሚስት ልያ ስንት ልጆች ወለደች?
ለ/ ልያ ልጅ ይሁዳ ዘር ሐረጉ የማን ዘር ነው? ማቴ.1:21፤ 6:16።
13. ራሔል ለያዕቆብ በሐራን ሐገር የወለደችው ልጅ ስሙ ማን ነበር?
14. ያዕቆብ በሐራን አገር ለምን ያህል ጊዜ ኖረ?
15. ራሔል የላባን ጣያት አማልክቶችን ለምን ሰርቃ ወሰደቻቸው?
16. ሀ/ ያዕቆብና ላባ ሲለያዩ በምን ስምምነት ላይ ደረሱ?
ለ/ ያዕቆብና ላባን ወደ ስምምነት ደርሰው ቃል ኪዳን የገቡበትን ቦታ ያዕቆብ ምን ብሎ ጠራው? ትርጓሜው ስም ማለት ነው?
17. ገላ.6:7ን በቃልህ አጥና።
18. ከዚህ ትምህርት ስለገንዘብ ጉዳይ ምን ትምህርት አግኝተሃል?

ትምህርት አሥራ ሦስት

የያዕቆብ ኋለኛ ሕይወቱ ዘፍ.32-36

ያዕቆብና ኢሳው ከመወለዳቸው አስቀድሞ አግዚአብሔር ለአብርሃም የገባውን ቃል ኪዳን በያዕቆብ በኩል ለመፈጸም መረጠው። ከልጅነቱ ጀምሮ ያዕቆብ የአግዚአብሔር ሰው ለመሆኑ ታሪክ አይናገርም። በተገኙት የዕቅድ አባቶችና ታላቅ ወንድሙን ኢሳውን አታሏቸዋል። አባቱንና ታላቅ ወንድሙን ኢሳውን በማታለሉ ከአባቱ ቤት ተሰዶ ወደ እናቱ ወንድም ወደ ላባ ቤት ኩበለለ። ያዕቆብ አገጉን ላባን አታለለ፤ ደግሞም ራሱ ተታለለ። ያዕቆብ በአገጉ ዘንድ ሃያ ዓመት ከተቀመጠ በኋላ ወደ አባቱ አገር ወደ ከነዓን ተመለሰ። ከአገጉ ከላባ ጋር ሰላምን ፈጥሮ ታረቁ። ከዚያም ታላቅ ወንድሙን ለመገናኘትና ለመታረቅ ቢፈራም ራሱን አዘጋጀ። ያዕቆብ ወንድሙን ኢሳውን የፈራበት ምክንያት አስቀድሞ በተገኙት ሰለአታለለ ነው። ያዕቆብ ከወንድሙ ከኢሳው ጋር ተገናኝቶ ከመታረቁ በፊት ከአግዚአብሔር ጋር ተገናኝቶ ለበደሉ ይቅርታን አግኝቶ ሰላምን በሕይወቱ ግብጾች ነበረበት።

የያዕቅ ወንዝ አግዚአብሔር የያዕቆብን አርጌ ሕይወት ገፍሮ ጥሉ አዲስ ሕይወትንን አዲስ መመሪያን የሰጠበት ቦታ ነው። በያዕቅ ወንዝ ላይ የአግዚአብሔር መልአክ ያዕቆብን ተገናኝቶ ስሙንም አሰራሌል በማለት ለወጠው። በዚያው ወንዝ የአግዚአብሔር መልአክ ያዕቆብን ተገናኝ። ያዕቆብ ከአግዚአብሔር መልአክ ጋር የሚቻለውን ያህል ታግሏል። በመጨረሻም መረታቱን ሲያውቅ አግዚአብሔር እንዲባርከው ጠየቀ።

ቢሆንም ያዕቆብ ወዲያውት አሰራሌል ሆኖ አልተለወጠም። ከተለወጠ በኋላ የቀድሞ ያዕቆብ በሕይወቱ የታየበት ጊዜያት ነበሩ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ የሕይወቱ አረግመድ ከቀድሞ ሁኔታ እየተለወጠ መጣ።

አከፋፈሉ

ዘፍጥረት ምዕራፍ 32 በያዕቆብ ሕይወት ታሪክ ትልቅ ትርጉም ያዘለ ምዕራፍ ነው። በዚህ ምዕራፍ ያዕቆብ ወንድሙን ኢሳውን ለመገናኘት ትልቅ ዝግጅት ያደረገበት ነው፤ አግዚአብሔር ያዕቆብን ወደ እስራኤል ለመለወጥ ያዘጋጀበት ምዕራፍ ነው። አግዚአብሔር ይህንን ያደረገው ያዕቆብን ታግሎ በማሸነፍና በእርሱ እንዲታመን በማድረግ ነው።

ዘፍጥረት ምዕራፍ 33 እና 34 ያዕቆብና ኢሳው የተበዳደሉትን በይቅርታ ጨርሰው ከታረቁ በኋላ ወደየተግባራቸው መሄዳቸውን የሚገልጽ ታሪክ አዝሏል።

ያዕቆብ በሴኪም ዳርቻ ጓዙን አሠረ፤ በዚሁ ቦታ የያዕቆብ ልጅ ዲና በአህዛብ ተነወረች። በዚህም ምክንያት የያዕቆብ ልጆች የሴኪምን ስሞች አጠፉ።

ዘፍጥረት ምዕራፍ 35 አግዚአብሔር ያዕቆብ ወደ ቤቴል እንዲመለስ ያደርጋል፤ ቃል ኪዳን ይታደሳል። በቤቴልና በቤቴልሄም መካከል የያዕቆብ ሚስት ራሔል ብንያምን ስትወልድ ሞተች።

ዘፍጥረት ምዕራፍ 36 የኢሳው ትውልድ ሐረግ በዝርዝር ተነግሯል፤ እነርሱም ከጩዳ ሳሕር በስተደቡብ ባለው ኤዶም በሚባል አገር ኖሩ።

ዘፍጥረት 32	ዘፍጥረት 33-34	ዘፍጥረት 35:1-20	ዘፍጥረት 35:21-36:43
ያዕቆብ ኢሳውን ለመገናኘት ሲዘጋጅ	ያዕቆብ ከኢሳው ጋር ተገናኝ	የያዕቆብ ወደ ቤቴል መመለስ	የያዕቆብ ልጆች
ያዕቆብ ከአግዚአብሔር ጋር ሲታገል	ያዕቆብና ኢሳው ታረቁ	ያዕቆብ የተቀበለው ቃል ኪዳን	ያዕቆብና ኢሳው አባታቸውን ይስሙትን ቀበሩት
የያዕቆብ አዲሱ ስም /እስራኤል/	የያዕቆብ ቤተሰብ ኃጢአት	የብንያም መወለድ የራሔል መሞት	የኢሳው ትውልድ

ማብራሪያ

ያዕቆብና ላባ ከተለያዩ በኋላ የእግዚአብሔር መልአክ ከያዕቆብ ጋር ተገናኙ። የእግዚአብሔር መልአክ ለያዕቆብ የተገለጠው ሁለት ጊዜ ነው።

1ኛ. ገና ከክነዓን ተሰደ ወደ ላባ ዘንድ ሲሄድ በመንገድ ላይ ነበር።

2ኛ. ከላባ ተለይቶ ወደ ክነዓን ሲመለስ ታየው። ይኸውም የእግዚአብሔርን መኖርና የማዳኑን ኃይል ለያዕቆብ ለማረጋገጥ ነው። የእግዚአብሔር መልአክ ከእርሱ ጋር የተገናኘበትን ቦታ መሃናይም ብሎ ጠራ፤ ትርጉሙ ሁለት ሠራዊት ግለት ነው። በዚያ ቦታ የማይታዩት የእግዚአብሔር ሠራዊት የሚታዩትን የያዕቆብን አገልጋዮችን ከብባቸው ነበር፤ ዘፍ. 32:1-2።

ያዕቆብ በሀብት ባለጸጋ ሆኖ ወደ ክነዓን እንደተመለሰ ለወንድሙ ለመንገር መልዕክተኞችን ላካቸው። አሁንም ከወንድሙ ጋር ለመታረቅ ይፈልጋል። ኦሳው ከኦራት መቶ ሰዎች ጋር ሲገናኘው በመምጣት ላይ መሆኑን በሰማ ጊዜ ያዕቆብ በጣም ፈራ፤ 32:6-7። ከሃያ ዓመት በፊት ኦሳውን ስለበደለ ቲም ይዞ ሊገድለው ተዘጋጅቶ እንደሚመጣ በማሰቡ ነበር።

ያዕቆብ ኦሳውን ለመገናኘት በሦስት መንገዶች ራሱን አዘጋጀ።

1ኛ. ሰዎቹንና እንስሶችን በሁለት ክፍሎች ከፈላቸው።

2ኛ. ለኦሳው የእጅ መገኛ ላከለት።

3ኛ. በጭንቅ ወደ እግዚአብሔር ጸለየ፤ ያዕቆብ በጸሎቱ የአብርሃም አምላክ፣ የደስሐት አምላክ በማለት እግዚአብሔርን ጠራው፤ 32:9-12።

ያዕቆብ በጸሎት እግዚአብሔር በነገረው ተስፋ ታሉ ወደ ክነዓን መልሶ እንደሚያገባው ነግሮት እንደነበረ አሳሰበ። አምላኩ ምህረቱን ከእርሱ እንዳላራቀቀበት በማመስገንም ጸለየ። ከክነዓን ወጥቶ የጥርዳናሰን ወንዝ ሲሻገር በእጁ የነበረችውን ብትሩን ብቻ ይዞ ነበር። ዛሬ ወደ ክነዓን ሲመለስ እግዚአብሔር የሁለት ሠራዊቶች ባለቤት እንዳደረገው በማስታወስ ያመሰግን ነበር። ይሁን እንጂ ያዕቆብ አባቱን ይስሐቅንና ወንድሙን ኦሳውን በማታለል የበደለውን ኃጢአት በጸሎቱ ጊዜ ለእግዚአብሔር አልተናዘዘም፤ ነገር ግን እግዚአብሔር አሁን ከኦሳው አጅ እንዲያድነው ተማለደ።

አስተዳዎ እግዚአብሔር የተሰፋ ታላ ኪዳን ሲገባለት «ዘርህን እንደ ባሕር እሸዋ አበዛዋለሁ» ያለውን እንዲፈጽመው ያዕቆብ በጸሎቱ ጠየቀ። ያዕቆብ አምስት መቶ ሰማኒያ እንስሶችን ለኦሳው ስጦታ አድርጎ ወደ ፊቱ ላከ። ይህንንም ያደረገው ኦሳው ስጦታዎቹን ሲያይ በእርሱ ላይ የተቆጣው ቁጣ ይበርድ ይሆናል ብሎ ተስፋ በማድረግ ነበር። ከቁጣውም ያበርደዋል ብሎ ያሰበውን ሁሉ አድርጎለታል። ከዚህም ላላ ወንድሙን ጌታዬ በማለት አከበረው። ያዕቆብ ሠራዊቱን ከአሥራ አንድ ልጆቹና ሁለት የቤት አገልጋዮቹ ጋር በያቦት ወንዝ አሻገሮ ወደ ፊት ሰዶ ራሱ ብቻውን ወደ ኋላ ቀረ።

ያዕቆብ ኦሳውን በእርት ለመገናኘት ብዙ ነገሮችን ቢያደርግም አንድ የረሳው ትልቅ ነገር ነበር። ያም ትልቁ ነገር እርሱ ራሱ ባልተለወጠ ሕይወት መኖሩ ነው። አሁንም በራሱ

ችሎታና ዕቅድ ሕይወቱን የሚመራ የቀድሞ ያዕቆብ ነበር። እግዚአብሔር ግን በያቦት ወንዝ ያዕቆብን ብቻውን ባገኘው ጊዜ የቀድሞ ተንኩልና አታላይነት አስወግዶ አዲስ ሰው ሊያደርገው መልአኩን ልኮ ታገለው። የእግዚአብሔር መልአክም ሲታገለው ያዕቆብ ሲረታ ስልፈለገም። ስለዚህ ሌሊቱን ሁሉ ከእግዚአብሔር መልአክ ጋር ሲታገል አደረ። መልአኩ ታግሎት መረታቱን እስካረጋገጠበት ሰዓት ድረስ በራሱ ፈቃድ ይመራ ነበር። አሁን ግን የእግዚአብሔር መልአክ ከርሱ ይልቅ ሰላበረታታው በመጨረሻም የእግዚአብሔር መልአክ ያያዕቆብን የጭንቅ ሹልዳ ስለነካው ጭንቅ ደንዝዞበት ማገዝሰ ጀመረ፤ 32:25-31። አሁን ያዕቆብ በደከመ ጉልበት ሆኖ የሚታገለውን መልአክ ካልባረከኸኝ አልላቅሁም በማለት ጮኸበት፤ እግዚአብሔር አታላይና ተንኩልኝ የነበረውን ያዕቆብ ወደዚህ ሥፍራ ሊያደርሰው ፈልጎ ነበር፤ በረከትም ለሰው የሚሰጠው ከእርሱ እንጂ በራሱ ዕቅድ በመጣዘን የሚገኝ አይደለም። ያዕቆብም በትግሉ ሚዳ ተሸነፈ። በትግሉ ይሸነፍ እንጂ በራሱ ኃይልና ብርታት ታግሎ ካገኘው ይበልጥ አሁንም ከእግዚአብሔር አገኘ። አሁን በድካሙ ሕይወት እግዚአብሔር ሰጥቶት የባረከው ይበልጣል። የእግዚአብሔር በረከት ለሰው የሚሰጠው ሰው ራሱን ከዶ ለእግዚአብሔር ሲያስረክብና የእምነት ዓይኖቹን ወደ እግዚአብሔር ሲያነግ ነው። ከጌታ ኃይል ተቀብሎ ሲበረታ የሚችለው ድካሙን ተረድቶ በእግዚአብሔር ሲታመን ነው። በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር ባረከው።

ያዕቆብ አንድ ሌላ መረዳት ነበረበት። ያም ኃጢአተኛ እንደነበረ ለእግዚአብሔር መናዘዝ ነው። እግዚአብሔር ያዕቆብን «ስምህ ማን ነው» ብሎ ሲጠይቀው ያዕቆብም «አታላይ ያዕቆብ ነኝ» ብሎ ለእግዚአብሔር መመለስ ነበረበት። በኋላም አታላይነቱን ለእግዚአብሔር ስለተናዘዘ እግዚአብሔር ስሙን ለውጦ አስራኤል አለው። አስራኤል ግለትም ከእግዚአብሔር ጋር የታገለ ግለት ነው። እግዚአብሔርም አለው፡- «ከእግዚአብሔር ከሰውም ጋር ታገለህ አሸንፈሃልና» በማለት መስከሮ አዲሱን ስም ሰጠው፤ 32:28። ያዕቆብ በትግሉ የተሸነፈ ይመስላል፤ ነገር ግን መሸነፉ ለርሱ ድል ሆነለት። ለእግዚአብሔር ተናዞ ራሱን በማስረከቡ በእርግጥ ኃጢአት ባሕረው ላይ ድል አገኘ፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ የሚሻና የሚፈጽም ሰው ሆነ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አንዳንድ ቦታዎች የቀድሞ ተፈጥሮ ባሕረውን ሲይዝ ያዕቆብ ተብሎ እናገኛለን፤ ነገር ግን በተለወጠ መንፈሳዊ ሕይወት ባሕረይው አስራኤል ተብሎ ይጠራል።

ያዕቆብ የእግዚአብሔር መልአክ ተገልጦለት የታገለውን ስፍራ ትኒኤል ብሎ ጠራው። ትርጓሜውም የእግዚአብሔር ፊት ግለት ነው። «እግዚአብሔርን ፊት ለፊት አየሁ ሰውነቴም ድና ቀረች» አለ፤ 32:30። እርሱም ከእርሱ ጋር የታገለው በርግጥ እግዚአብሔር ራሱ ነው ብሎ አስቧል። የጧት ጀንበር ሲወጣበት ያዕቆብ እያነሰሰ ትኒኤልን ለቆ ሄደ። ያዕቆብ የደከመው ቢመስለውም በእግዚአብሔር ኃይል በጣም የበረታ ሰው ነበር፤ 32:31።

ኦሳው ከአራት መቶ ሰዎች ጋር ያዕቆብን ለመገናኘት ወደእርሱ ሲመጣ ቀድሞት ቤተሰቦቹን እንዲገናኙቸው ወደፊት ላካቸው፤ 33:1-3። ነገር ግን መኖራት እያስፈልገውም ነበር፤ ኦሳው ያዕቆብን በዓይኑ ባየው ጊዜ ሮጦ ሄዶ ሳመው። ኦሳውም አብረውት ያሉት ሰዎች ሁሉ የማን እንደሆኑ ለማወቅ ሲጠይቀው ሚስቶቹና ልጆቹ እንደሆኑ ያዕቆብ ገለጸለት። ወደፊት ስለ ቀደሙት እንስሳት መንጋ ሲጠይቀው እነርሱ ለእርሱን ለኦሳው ስጦታ አድርጎ እንደላካቸው ነገረው። በመጀመሪያ ጊዜ ኦሳው ስጦታውን ሳለመቀበል አጥብቆ

ቢቃውመውም ያዕቆብ እንዲወስድ አጥብቆ ወትወትው። ስጦታውን በደስታ ቢቀበል ለበደሉ ምህረት የግድረጉ ምልክት ይሆናል በማለት ቢገፋፋ ኢሳው ስጦታውን ተቀበለ። ያዕቆብም በጽኒኤል የተገናኘው እግዚአብሔር ቀድሞት ሄዶ ከወንድሙ ከኢሳው ጋር እንደ አስታረቀው አወቀ፤ 33:10።

በዚህ ጊዜ ሁሉ ያዕቆብ የእግዚአብሔርን ኃይል ቢገነዘብ ሕይወቱ ሙሉ በሙሉ አልተለወጠም ነበር። በዚህ ምክንያት ኢሳው ከታረቀ በኋላ አብረን እንጓዝ ሲለው ልጆቹና ክብቶቹ ከአገተ ጋር እኩል ሊጓዙ አይችሉም በማለት ሞቱት ወደ ኋላ ቀረ። እርሱም ቀስ ብሎ ሲመጣ ኢሳው እንዲቀድመውና በሴይር እንገናኝ ብሎ ነገረው። ሴይር ኢዶም የሚባለው የኤሳው አገር ነች። ያዕቆብ ግን ወደ ሴይር አልሄደም። ሁለቱ መንደራማማችንን አንዱ ሌላውን ሰላሳሙን መመደዳቸው ከልብ አልነበረም። ከሃያ ዓመት በኋላ አባታቸውን ይስሐቅን እስከ ቀበሩት ቀን ድረስ የተገናኙ አይመስሉም፤ 35:29።

ያዕቆብ በሱኮት ለትገሽ ጊዜ ከቆየ በኋላ የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻግሮ ወደ ሴኬም ከተማ ሄደ፤ እግዚአብሔር ወደ ትውልድ አገሩ እንዲመለስ ቀደም ብሎ ነገርት ነበር። ያዕቆብ ግን ወደ ሴኬም ከተማ ከገባ ወዲያ ወደ አገሩ በቶሎ አልተመለሰም፤ 31:11 33:18-20።

ያዕቆብ ለእግዚአብሔር ባለመታዘዙ ምክንያት ብዙ ሥቃይ አግኝቷል። ምናልባት ያዕቆብ የሰዶምን ኃጢአት የተለማመዱትን የሎጥን ቤተሰብ ታሪክ ሳይሰማ አልቀረም። ያዕቆብ ኃጢአትን በሚያደርጉት ሰዎች መካከል በመቀመጡ ተመሳሳይ ሕይወት እየተለማመደ ነው። የአሥራ አራት ዓመት ዕድሜ ያላት ልጇ ዲና ከዚያ አገር ሰዎች ጋር ወዳጅነትን ፈጠረች። የአገሩም መስፍን ወስዷት አስነወራት። ያስነወራትም መስፍን ወደት ሊያገባት ፈለገ፤ ነገር ግን የያዕቆብ ልጆች በእህታቸው መደረር በጣም ስለተቆጡ በቶላቸውን ሊወጡ ወሰኑ። የያዕቆብ ልጆች ወንዶች ሁሉ ቢገረዙ ከእነርሱ ጋር ወዳጅነት እንደሚፈጥሩና እህታቸውን ዲናም ለሴኬም እንደሚድሯት ነገሯቸው፤ 34:13-15። እነርሱም ከያዕቆብ ጋር ከተወዳጁን የእርሱን ሀብት ሁሉ እንወርሳለን በማለት ተስማሙ፤ 34:27-29። የዚያ አገር ወንዶች ሁሉ ከተገረዙ በኋላ ሊዋጓቸው እንደማይችሉ ሲረዱ ስምዖንና ሌዊ በከተማ ያሉትን ወንዶች ሁሉ ገደሏቸው። ለሴኬም የነበረውን ሁሉ ግርከው ወሰዱ፤ 34:29። ያዕቆብ ግን በአገሩ ላይ ያሉ ሌሎች ሰዎች መጥተው ይበቅሉኝ ይሆናል ብሎ በጣም ፈራ፤ ልጆቹም የወሰዱትን ርምጃ እንደ ስህተት አልቆጠረም። በኋላ ግን በድርጊታቸው አለመስማማቱን ገለጠላቸው፤ 49:5-7።

ያዕቆብ በሐራን ሳለ እግዚአብሔር ተገልጦለት ወደ አባቱ አገር እንዲመለስ ነገረው። እግዚአብሔር ተገልጦ ሲናገረው «በቤቱል ተገልጧልህ አገተም መስዊያ ሐውልት ድንጋይ ያቆምክልኝ አምላክ ነኝ» በማለት ተናገረው፤ 31:13፤ 28:18-22። ያዕቆብ የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ በከፈሉ አክብሮት እስከ ሴኬም ድረስ ብቻ ሄደ። በያዕቆብ ባለመታዘዙ እግዚአብሔር ባይደሰትም ለሁለተኛ ጊዜ ተገልጦለት ወደ ቤቱል ተመልሶ ለእግዚአብሔር መስዋዕት እንዲለቀቅ አዘዘው፤ 35:1። በዚህ ጊዜ ያዕቆብ በፍጹም ታዘዘ። በዚህን ጊዜ እስራኤል የተባለውን ስሙን መምሰል ጀመሯል። በቤቱ የነበሩትን የአህዛብ ጣላቶች ሁሉ አስወገዳቸው፤ ወደ ቤቱልም ለመሄድ ተነሣ። በአካባቢው የነበሩ አህዛብም እግዚአብሔርን በጣም ፈርተው አክበሩ። በቤቱል ለእግዚአብሔር መስዊያ ሐውልት አቁሞ ኤል ቤቱል ብሎ ጠራው፤ ትርጓሜውም የእግዚአብሔር ቤት አምላክ ማለት ነው። ከከነዓን ወጥቶ ሲሄድ

በመንገድ ላይ ባደረበት የእግዚአብሔር መላእክት ሠራዊት በራክይ ያየበትን ቦታ ቤቱል ብሎ ጠራው። አሁን ግን ቦታውን ሳይሆን እግዚአብሔርን ተመለከተ።

እግዚአብሔር እንደገና ለያዕቆብ ተገለጠለት፤ ከዚያ ቀን ጀምሮ እስራኤል ተብሎ እንጂ ያዕቆብ ተብሎ እንደማይጠራ ነገረው። እግዚአብሔር ይህንንም አዲስ ስም ለያዕቆብ የሰጠው በያዕቆብ ወንዝ በተገናኘው ጊዜ ነው፤ 32:29። ያዕቆብ ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነቱን ላሳድሶ በተለወጠለት አዲስ ስምና በአዲስ ሕይወት መኖር ነበረበት። እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባለትን ቃል ኪዳን ወራሽ ሆነ። እግዚአብሔር ራሱን ሁሉን ቻይ አምላክ፤ ኃያሉ እግዚአብሔር፤ እስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን ሁሉ ለሰዎች የሚያሟላ በማለት ሰዎች አወጣ። ያዕቆብንም «ታላቅ ሕዝብ አደርግላሁ፤ የብዙዎች ነገሥታት አባት ትሆናለህ፤ ለአብርሃምና ለይስሐቅ የሰጠውን ርስት አወርስሃለሁ» ብሎ ተሰፋ ሰጠው።

በዚያ ቦታ ያዕቆብ የመስዊያ ሐውልት ተከለ፤ የመጠጥ መስዋዕት አረሰለበት፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የመጠጥ መስዋዕት ለመጀመሪያ ጊዜ በዚህ ቦታ ተጠቅሶ ይገኛል።

ያዕቆብ ጉዞውን ወደ ደቡብ በመቀጠል ከቤቱል ተነስቶ አባቱ ይስሐቅ ወደ ኖረበት አገር ወደ ኪብሮን ደረሰ፤ በቤቱልና በቤተሐሌም መካከል በመንገድ ላይ ሳሉ ራሱል ልጅ በመውለድ ላይ ሳሰች ሞተች። ከመሞቷ አስቀድሞ የሚወለደው ልጅ የጎዘን ልጅ ነው ስትል ስሙን ቢገለጽ ብላ ሰየመችው። ያዕቆብ ግን ልጁን ቀኝ እጅ ነው ሲል ብንያም ብሎ ጠራው። ያዕቆብ እስከወረደም ከቤተሐሌም በስተሰሜን ባለው ቦታ ቀብሮ በቦታው ሐውልት ተከለላት። እስከሃፈ ብዙ አይሁዶች ራሱል ወደ ተቀበረችበት ቦታ እየሄዱ በማልቀስ ይሰገዳሉ፤ ምክንያቱም ራሱልን የሀገራቸው አናት አድርገው ስለሚያምኗት ነው።

ያዕቆብ ከልያ የወለዳቸውን ስድስት ልጆቹን፤ ከራሱል የወለዳቸውን ሁለት ልጆቹን፤ ከልያ አገልጋይ የወለዳቸውን ሁለት ልጆቹን፤ ከራሱል አገልጋይ የወለዳቸውን ሁለት ቤጠቅላላው አሥራ ሁለት ልጆቹን ይዞ ጉዞውን ቀጠለ። እነዚህ አሥራ ሁለቱ የያዕቆብ ልጆች የእስራኤል ነገዶች አባቶች ናቸው።

ከተለያዩ ከብዙ ዓመት በኋላ በኪብሮን ምድር ያዕቆብ ከአባቱ ከይስሐቅ ጋር ተገናኘ። አብርሃም ለሣራ የመታብር ቦታ የገዛው በዚያው በኪብሮን ምድር ነበር። ያዕቆብና ይስሐቅ ከተገናኙ በኋላ ሃያ አምስት ዓመታት አብረው ኖሩ። በ180 ዓመት ይስሐቅ ሞተ። አብርሃምና ሣራ በተቀበሩበት ቦታ ተቀበረ።

እስማኤልና ይስሐቅ ተገናኝተው አባታቸውን አብርሃምን እንደቀበሩት ኢሳውና ያዕቆብ በኪብሮን ተገናኝተው አባታቸውን ቀበሩ።

የያዕቆብን ልጆች ታሪክ ከመቀጠላችን በፊት የዘፍጥረት መጽሐፍ ፀሐፊ የኢሳውንና የትውልድ ሐረጉን ዝርዝር ያቀርብላል። ኢሳው ሴይር በሚባል ተራራ አካባቢ ኖረ፤ አገሩ ደግሞ ኢዶም ይባላል። ኢዶምም ከጩዋ ባሕር በስተደቡብ የሚገኝ አገር ነው። ኢሳውም በዚህ ነው በከብቶችና በባጉች መንጋ የበለጸገ ሰው የሆነው። ኢዶማውያን በብሉይ ኪዳን ታሪክ ዘመናት ሁሉ የእስራኤላውያን ጠላቶች ሆኑ፤ አብድዩ 10-15።

መደምደሚያ

ምንም ስህተቶች ብዙ ቢሆኑም ያዕቆብ ታላቅ የእምነት ለው ሆነ፤ ለዚሁ ዕድገት የበቃው እግዚአብሔር በፈቀደ መንገድ እንዲያስለጥነው ፈቃደኛ ሆኖ ሕይወቱን በመስጠቱ ነው። እግዚአብሔር ታላላቅና ብርቱ የሆኑትን ሰዎች ብቻ አልመረጣቸውም፤ ነገር ግን እንደ ያዕቆብ ያሉ ደካሞችንም በምርጫው ጥምርቸዋል። እግዚአብሔር ሕይወታችንን እንዲለውጥና እርሱንም ለማገልገል ፈቃደኛ መሆን ይጠበቅብናል። እግዚአብሔር በመልካሙ ሥራችን ምክንያት አልመረጠንም። ነገር ግን ጥሩ ያልሆነውን ለው ወስዶ ሕይወቱን ለውጦ ለሌሎች በረከት ለጪ እደረገው። እግዚአብሔር ልሳችንን ያያል፤ ያዕቆብ ምንም ተንኩለኛ ቢሆንም ለመንፈሳዊ በረከትም ብርቱ ፍላጎት ነበረው። ያዕቆብ እግዚአብሔርን አምኖ በረከትን ለማግኘት ዓን። ነገር ግን በፍርሃት ተሸንፎ በተንኩል ሊጨብጠው ሞከረ። እኛም እንደ ያዕቆብ ኃጢአተኞች ነበርን፤ እግዚአብሔር ግን መርጦን ኃጢአታችንን አስወግዶ የራሱን መልክ እስከንመስል ሊለውጠን ወደደ። እግዚአብሔር የያዕቆብን ኃጢአት እንደጠላ ኃጢአታችንን ይጠላል። በፀጋው ምህረቱን ሰጥቶን ልጆቹ እደረገን። ማንኛውም ዓይነት ለህተት ይህንን በረከት ሊያሳጣን አይችልም። እግዚአብሔር በእኛ እየሠራ ነው። ምንም ብንሳሳት እግዚአብሔር ሕይወታችንን የበረከት ለጪ ሕይወት ሊያደርገው ይችላል።

ያዕቆብ ከባድ ችግር ውስጥ ሊወድቅ በራሱ መታመን እንደማያጣ ተረዳ። ድካሙንና ኃጢአቱን ተናዝዞ ሙሉ በሙሉ በእግዚአብሔር ኃይል መታመን ጀመረ። እግዚአብሔር ሕይወትህን ለመቆጣጠር መፈለጉን እያወቅህ ከእግዚአብሔር ጋር የሚትታገልበት ነጥብ አለን? ተስፋ በሚያስቆርጥ ሁኔታ ውስጥ እስከትገኝ ትቆያለህ? አሁኑኑ «እግዚአብሔር ሆይ አንተ ኃያልና ሁሉን ቻይ አምላክ ነህ! እኔ ግን ደካማና ኃጢአተኛ ነኝ። አንተ እንደወደድከው እንድታደርገው ሕይወቴን ለአንተ እሰጣለሁ፤ አንተ ታስፈልገኛለህ ባርከኝና እንደፈቃድህ ተጠቀመኝ» በለው። ሕይወታችንን ለእግዚአብሔር አሳልፈን ከሰጠንበት ጊዜ ጀምሮ እሸናፈዎች እንሆናለን። እግዚአብሔር በሚያስፈልገን ነገሮች ሁሉ ሞልቶ ይባርክናል፤ ለሌሎችም የበረከት መንሰኤ እንድንሆን ይረዳናል። ራሳችንን ለመለወጥ አንችልም። ክርስቶስን ጌታ አድርገን በተቀበልንበት ጊዜ እግዚአብሔር የእዲስ ፍጥረት ባሕርይን ያለብሰናል፤ 2ኛ ቆሮ.5:17። ከተለወጥን ወዲህ በእዲስ ሕይወት መራመድ ይኖርብናል፤ ቆላ.2:6። እዲስ ሕይወት ተቀበለሃል? ሁሉንም ነገር እርሱ እንዲቆጣጠር አድርገህ በመስጠት ክርስቶስ ጋር እየተራመድክ ነህ? ሮሜ 12:1-2። ከዓለም የተለየን እንድንሆን መጽሐፍ ቅዱስ ያዘነ፤ 2ኛ ቆሮ.6:18። ስለክርስቶስ ማዳንም እንድንመስክር ይነግረናል። ከዓለም ሰዎች ጋር ለንሆን ወንጌሉን ለሰዎቹ ለመመስከር እንችላለን። ኢየሱስ በጸሎትም «ከዓለም እንድታወጣቸው አልጸልይም፤ ነገር ግን ከከፉ ትጠብቃቸው ዘንድ እንጂ» ብሏል፤ ዮሐ.17:15። የእግዚአብሔር ፈቃድ ምን እንደሆነ ማወቅ ያስፈልገናል።

ሁኔታዎች ምንም ቢሆኑ ተንኩል ኃጢአት ነው። ዲና የሴክምን ለው ማግባቷ ትክክል አልነበረም። ወንድሞችዋም በሴክም ሰዎች ላይ የፈጸሙት ተንኩል አድራጎት ትክክል አልነበረም። እንግዲህ በእኛ እስተሳሰብ ትክክል ይሆናል ብለን የምናስበውን ለማድረግ በተንኩል እንጠቀም፤ መልካም ነገር ለማግኘት ከፋ መሥራት ምን ጊዜም ተግባራዊ አይደለም።

ለብንያም በተለጠች ሁለት ሰዎች ውስጥ የክርስቶስን ሥዕል እናያለን፤ ራሷል ቢንእኒ የሐዘን ሰው ስትለው አባቱ ያዕቆብ ደግሞ ብንያም ቀኝ እጇ የሆነ ልጇ አለው። ኢየሱስም የሐዘን ሰው ነበር፤ ኢሳ.53:3። እርሱ ሕይወቱን ለኛ ሰጥቶ ከሞት ተነሣ። ከዚያም በእግዚአብሔር እብ ቀኝ በዙፋኑ ተቀመጠ፤ ከሰምም ሁሉ በላይ የሆነ ሰም ተሰጠው፤ ኤፌ.1:21። መጽሐፍ ቅዱስ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ የሚናገረው ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።

ጥያቄዎች

1. ያዕቆብ በያበቅ ወንዝ ላይ ኤሳውን ለመገናኘት ለምን ፈራ?
2. ያዕቆብ በመፍራቱ ያደረጋቸው ሦስት ነገሮች ምን ምን ድናቸው?
3. በያበቅ ወንዝ ላይ ከመልአኩ ጋር ከታገለ በኋላ በያዕቆብ ሰውነት ላይ ምን ዓይነት ምልክት ታየ?
4. በያዕቆብ ባሕርያት የነበሩ ሁለት ድክመቶች ምን ምን ነበሩ?
5. ከእግዚአብሔር ጋር ከተገናኘ በኋላ በያዕቆብ ሕይወት የነበሩት ጉድለቶች እንደለቀቁት መረጃ ለማቅረብ ትችላለህ?
6. የያዕቆብ ልጆች ሴኬምን ለምን ሞቹት?
7. እግዚአብሔር በቤቴል ለያዕቆብ ለሁለተኛ ጊዜ በተገለጠለት ጊዜ ራሱን ምን ብሎ ገለጸ?
8. የብንያም ሕይወት እንዴት የክርስቶስን ሥዕል ይገልጻል?
9. ራሷል የት ነበር የተቀበረችው?
10. ይስሐቅ የት ነበር የተቀበረው? በዚያስ ሌላ እነማን ተቀበሩ?
11. ከኤሳው ይልቅ መጽሐፍ ቅዱስ ለምን ስለ ያዕቆብ በብዛት ይገልጻል?
12. በእስራኤል ላይ ንጉሥ ሳይገዛ በፊት በኤዶም አገር ነገሥታት ነበሩ?
13. ምሳሌ 3:7 በቃል አጥና፤ 3:6-7 ከልሰህ አጥና።
14. ከያዕቆብ ሕይወት ታሪክ ለሕይወትህ ልምምድ ሊጠቅምህ የሚችል ምን ትምህርት ቀለምክ?

ትምህርት አሥራ አራት

ዮሴፍ በወጣትነቱ ምዕ.37-40

የታሪኩ አቀማመጥ

የአራት ዘፍጥረት ሁለተኛ ክፍል የአራት ሰዎች የአብርሃምን፣ የይስሐቅን፣ የያዕቆብንና የዮሴፍን ታሪክ ይገልጻል። ምዕራፍ 37 የአራተኛውን የዮሴፍን ታሪክ ያቀርባል።

በዚህ ጊዜ ያዕቆብ ዕድሜው 128 ነው። እግዚአብሔር ሊሰጠው ተስፋ በገባለት ምድርም ይኖራል። የሴፍም የ17 ዓመት ወጣት ነው። በጎችም በመጠበቅ ወንድሞቹን ይረዳል። በ15:13-16 እግዚአብሔር የአብርሃም ምርጥ ቤተሰቦች ወደ አዲስ አገር እንደሚወስዱት ለአብርሃም ነግሮት ነበር። የአሞራውያን ኃጢአት እስኪፈጸም ድረስ በዚያ መቆየት ነበረባቸው። ከዚያ በኋላ ግን እግዚአብሔር ለአብርሃም ተስፋ የገባለትን የከነዓንን ምድር ሊይዙ ቻሉ። ስለዚህ ከዚህ ምዕራፍ ጀምሮ እስራኤል ወደ ግብፅ እንዲሄድ ያደረጉትን ሁኔታዎች እናያለን። ይህ ሊሆን የቻለው በወንድማዊ ጥላቻና ቅናት ነው። ሆኖም ግን ነገሩ ሊሆን የቻለው በጠቅላላ እግዚአብሔር ስለ መራው ነው።

እስጢፋኖስ እንዳስተማረውም በሙሉው ብሉይ ኪዳን ውስጥ ወደ ቀራንቶ የሚያደርስ የእግዚአብሔር ሕዝብ ተከታታዩ ታሪክ ይገኛል። በእግዚአብሔር ልጆች ታሪክ ውስጥ ሰዎች እነርሱን ሊያድኑባቸው በእግዚአብሔር ተመርጠው የመጡትን እንዳልተቀበሉ እናያለን። እግዚአብሔር አለመቀበላቸውንም ወደ ምህረት መንገድ ለወጠው። የሴፍን አለመቀበላቸው ወደ ግብፅ እንዲያመራና የብዙ ሰው ሕይወት እንዲያተርፍ አስችሎታል። በኋላም ሊየሱስን አለመቀበላቸው አሕዛብን ወደሚያድንበት ወደ መስቀሉ ሞት መራው።

በእግዚአብሔር መልካም ፈቃድ የያዕቆብ ቤተሰቦች የእስራኤል ብሔር አያት፣ ቅድመ አያት እንዲሆኑ፣ እስራኤልም ወደ ብሔር ደረጃ የደረሰው በግብፅ አገር ነው።

ክፍሎች

ምዕራፍ 37:- ስለ የሴፍ መወደድና መጣላት ይናገራል። ወንድሞቹን ሊጠይቅ በሄደበት ጊዜ ወደ ጉድጓድ ጣሉት። በኋላም ለእስግኤላውያን እንደባርያ ሸጡት፤ እስግኤላውያንም ወደ ምድረ ግብፅ ወሰዱት።

ምዕራፍ 38:- በቅንፍ ውስጥ ሆኖ ስለ ደሁዳ ኃጢአት ይናገራል።

ምዕራፍ 39: ከ1-20 ያሉት ቁጥሮች የሴፍ ከኢፕሩራ ያላለፈውን ሕይወትና በመጨረሻም በሐሰት ክስ ተከሶ መታሰቡን ይናገራሉ።

ምዕራፍ 39: 21-40 የሴፍ በእስር እያለ እግዚአብሔር ሞገስ እንደሰጠው ይናገራሉ። ታስረው ለነበሩት ሁለት ሰዎች ሕልማቸውን ተረጉመላቸው። የሕልሙ ትርጉምም ልክ ሆነ። ከእስር የተለቀቀው ሰውዬው ግን ረሳው።

ምዕራፍ 37	ምዕራፍ 38	ምዕራፍ 39 1-20	ምዕራፍ 39 21-40: 21
የሴፍ ጤቱ	/ቅንፍ/ ደሁዳ	የሴፍ ከኢፕሩራ ኃር	የሴፍ በእስር
በአባቱ የተወደደ በወንድሞቹ የተጠላ ወደ ግብፅ ተሸጠ	የደሁዳ ቤተሰብ የደሁዳ ዝመት የደሁዳ ልጅ የዳዊት ዘር መሆን	ከኢፕሩራ ሞገስ አገኘ የሴፍ ተፈተነ በሃሰት ተከሰሰ	በእስር ቤት ሞገስ አገኘ የሴፍ ህልሞችን ተረጎመ በእስር ቤት ተረሳ
ሕልም አላሟ		ፈተናውን ተቋቋሟ	የሕልሞች ተርጓሚ

ማብራሪያ

የየሴፍ ታሪክ መጽሐፍ ቅዱስ ላይ ከተጠቀሱት አስደሳች ታሪኮች አንዱ ነው። የየሴፍን ታሪክ እስከ መጽሐፍ መጨረሻ አንብብ። ከዚያም በኋላ ምዕ.37-40 ደግሞም አንብብ። ያዕቆብ የሚወዳት የራሱል የመጀመሪያ ልጅ ስለነበር አባቱ አብልጦ ይወደው ነበር። ይህ አብልጦ መውደድም ወደ ችግር መራው። ያዕቆብ ግን ከራሱ ሕይወት ታሪክ ችግሩን ሊረዳው ይችላል ነበር። ያዕቆብ በእናቱ ዓላው ደግሞ በአባቱ ያለልክ መወደድ በቤተሰቡ መለያየትን አምጥቶ ነበርና።

ወንድሞቹ ሊጠሉት የቻሉት ሌላም ምክንያቶች ነበር:-

1. የሴፍ ስለ አራቱ የባሪያዎች ልጆች ክፉ ወሬ ወደ አባቱ ያመጣ ነበር። ይህም አናደዳቸው። አንዳንድ ሰዎች የሴፍ የወንድሞቹን ክፉተኝነት መናገር አልነበረበትም ይላሉ። ነገር ግን ኤፌ.5:11 በሌሎች ኃጢአት ስንካፈል መጋለጥ እንዳለብን ይናገራል።
2. አባቱ ልዩ የሚያረጋግጥ ልብስ ሰጠው፤ ሁሉም ወንድሞቹ ቀኑበት። እሱን ወራሽ ያደርገዋል ብለውም ጠርጥረው ሊሆኑ ይችላሉ።
3. ለእርሱ እንደሚሰግዱለትና የበላይነቱንም እንደሚያረጋግጡለት የሚያሳዩ ሕልም ነገራቸው። አንድ ቀን የበላይ ሆኖ እንደሚገዛቸው ማሳወቁ አናድዶአቸው ይሆናል።

ከሕልዎቹ አንዱ ፀሐይ፣ ወረራና አሥራ አንድ ከዋክብት ሊሰግዱለት እየ። ይህም ሕልም አባቱንና እናቱን ስለግጥሞ ስለገደባቸው ያዕቆብ ልብ አደረገው። ያዕቆብ የሴፍንም ቢገስጸውም አልተናደደም። እንዲያውም ነገሩን በልቡ ይጠብቀው ነበር። በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር ለሰዎች በሕልም አማካይነት ይናገራቸው ስለነበር ለየሴፍ ልዩ ሐሳብ እንዳለው ያዕቆብ ተገንዝቦ ሊሆን ይችላል።

አንድ ወንድሞቹ በሴኪም ከብቶችን ለማሰማራት ከወጡ በኋላ ያዕቆብ የሴፍ ሄደ እንዲጠይቃቸው አዘዘው። ምናልባት ከዚህ ቀደም ልጆቹ በሴኪም ሰዎች ላይ የፈጸሙትን በደል አስታውሶ የሴኪም ሰዎች ይበቀሉአቸዋል ብሎ ፈርቶ ይሆናል። የሴፍ ወንድሞቹ የግጠሉት መሆኑን ቢያውቅም አባቱ እንዳዘዘው ሊጠይቃቸው ሄደ። ወንድሞቹ የሴፍ እንደመጣ ሲያዩ ሊገድሉት ተመክኩ፤ ርቢል ገን በመገደል ፈንታ በባዶ ጉድጓድ እንዲጥሉት እሿ አሳኛቸው፤ በኋላ እወጣለሁ ብሎ በልቡ አስቦ ነበር። ከጣሉትም በኋላ የሴፍ ለምህረት ቢለምናቸው ወንድሞቹ ልባቸውን አደንድነው ምግባቸውን እየበሉ ዝም አሉት፤ 37:25! 42:21።

ርቢል ለሥራ ጉዳይ ተነሥቶ ከሄደ በኋላ ይሁዳ ወንድማቸውን ለምድያም ነጋዴዎች እንዲሸጡት አሳብ አቀረበ፤ እነዚህ የምድያም አገር ነጋዴዎች ደግሞም እስግኤላውያን ተብለዋል፤ 37:26-28። ወንድሞቹ የይሁዳን አሳብ ተቀብለው የሴፍን በባሪያ ጥጋ ግለት በሃያ ብር ሸጡት።

ርቢል ወንድሞቹን አስግምቶ የሴፍን ወደ አባቱ ሊመልሰው አስቦ ስለነበር ተመልሶ በመጣ ጊዜ የሴፍ ተሸጦ ሲያገኘው ልቡ በጣም ተረበሸ፤ ምናልባት ለየሴፍ ብቻ ሳይቆረቆር የአባቱን ሐዘን በማሰብ ይሆናል። የአባታቸውን ቁጣ ለማብረድ የርቢል ወንድሞች ሊያታልሉት ተስማሙ፤ ፍየል አርደው አባታቸው ለየሴፍ የሰጠውን ልብስ በፍየሉ ደም ነኳረው አሳዩት። ያዕቆብ ልብሱን ባየ ጊዜ የሴፍ መሆኑን ተገንዝቦ ልጁ በአውራ የተገደለ መሆኑን አሳቦ። የሴፍ ወንድሞች ልብሱን ለአባታቸው ሳላዩት ጊዜ ወንድማችን በግለት ፈንታ ልጅህ በግለት በመጥራታቸው ምንም ጸጸት ያልተሰጣቸው ሰዎች መሆናቸውን ይገልጻል። በተወደደው ልጅ ሞት ያዕቆብ ከመጠን በላይ በግዙፍ ልጆቹ በምንም ዓይነት ዘዴ ሊያጽናኑት አልቻሉም።

ነገር ግን የሴፍ አልሞተም ነበር። ወደ ግብፅ አገር ተወስዶ ሰፈርቶ ሲተ መንግሥት አሳታ ተሸጦ ባሪያ ሆነ። ፈርቶ ግለት የግል ስም ሳይሆን በግብፅ አገር አፄ እንደ ግለት ነበር። የአለቃው ስም ሲጥፋራ ነበረ፤ የሴፍ ባሪያ ቢሆንም የአርሱ አልፍኝ አስከልካይ ሆነ።

ምዕራፍ 38 የሴፍን ታሪክ በግዳረጥ ጣልቃ ይገባና የይሁዳን የሃያ ዓመት ታሪክ ባጭሩ ይገልጻል። ይሁዳ የከነዓንን አገር ሴት አግብቶ ሦስት ወንድ ልጆች ወለደ። ታላቅ ልጁ ትዕግር ተብላ የተጠራችውን ሴት አገዛ።

የትዕግር ባል በሞተባት ጊዜ በሙሴ ሕግ መሠረት የይሁዳ ሁለተኛ ልጅ አገባት፤ ምክንያቱም የወንድሙ ስም እንዳይጠፋ በግሉክ የግራዊ ልጅ በግራዊ ስም ይጠራ ነበር። ነገር ግን ወንድሙ በትዕግር ልጅ ለመውለድ እምቢ በግለቱ በእግዚአብሔር ተቀሥሮ ሞተ። ምናልባት ሦስተኛው ልጅ ደግሞ በእግዚአብሔር ቁጣ ይሞታል በግለት ይሁዳ ትዕግርን ወደ አገር ቤት ሰደዳት። ትዕግር ግን ሕግን አወቀች፤ ይሁዳ ልጁን ለመስጠት አለመፍቀዱን

ባወቀች ጊዜ ልጅ ለመውለድ ዘዴ ልትፈጥር አሰበች። ይሁዳ በዚያ መንገድ የሚመጣ መሆኑን ለምታ ጋለሞታ ለመምሰል ተከናወነ በመንገድ ዳር ቁጭ አለች። ይሁዳ ማንነቷን ሳያውቅ ከርሷ ጋር ተኛ፤ በእጁ ገንዘብ ባለመያዙ ለማረጋገጫ ያህል ማንነቱን የሚገልጡ ሦስት ዕቃዎች ሰጣት። ነገ ቢፈላልጋት ከነጭራሹ ጠፋችበት። ይህን ሆኖ ከርሷ ጋር የተኛው ሰው ይሁዳ መሆኑን የሚያረጋግጡ ሦስት ዕቃዎች ይዛ ነበር። እርጉዝ መሆኗን ይሁዳ በሰማ ጊዜ ተቆጥቶ በአገሩ ሕግ መሠረት በእሳት እንድትቃጠል አዘዘ። በዚያን ጊዜ ይሁዳ የሰጣትን ዕቃ አቅርቦ የዕቃው ባለቤት በሆነው ሰው እርጉዝ መሆኗን ስትነግረው ይሁዳ ጥፋተኛ መሆኑን ተገንዝቦ፤ ለምሽት ራሷን እንደሸጠች ተረዳ። የተወለደላቸውን ልጅ ፋሬስ ብለው ጠፋት፤ እርሱም በንጉሥ ዳዊት የትውልድ ሐረግ በመጨመሩ ስሙ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ትውልድ መጽሐፍ ተጽፎ ይገኛል፤ ማቴ.1:3።

ምዕራፍ 39 የምዕራፍ 37 ቅጥያ ነው፤ የሴፍን ታሪክ እንደገና ያብራራል። የሴፍ የወንድሞቹን ጥላቻና ቅናት ገላጭ። ወደ ጉድጓድም ጣሉት። በኋላም እንደ ባሪያ ወደ ግብፅ ሸጡት። እግዚአብሔርን ማመንን ግን አላዳረጠም። እግዚአብሔርም ለየሴፍና ለምርጥ ሕዝቡ ፍጹም ፈቃዱን እየፈጸመ ነበረ። በዚህ ምዕራፍ እግዚአብሔር ከየሴፍ ጋር እንደቆመና ከበላዮቹም ሞገስ እንደሰጠው ደጋግመን እናነባለን፤ 39:2-4! 21-23። በዚህ ሁኔታ አረመኔ መሪዎችና ባለሥልጣናት ሳይቀሩ እግዚአብሔር በግልጽ ከየሴፍ ጋር እንደቆመ አወቀ። የሴፍ ከመጣ በኋላ እግዚአብሔር ቤተሰቦቹን እንደባረካቸው ሊጥፋራም አወቀ። ያለውንም ሁሉ ለየሴፍ ሰጠው። የሴፍም ለትናንሽ ነገሮች ሳይቀር ታማኝ ስለ ነበረ ከፍ ያለ ኃላፊነት ተሰጠው።

የሴፍ በጣም ቀንጆ ስለነበረና በፈጥራ ዘንድ ከብር ሰላገኝ የፈጥራ ሚስት የፍትወት ዓይንዋን በየሴፍ ላይ ጣለች። ከዛም በግልፅ ኃጢአት እንዲሠራ ትወትውተው ጀመር። ምናልባት ባሪያ ስለሆነ በአትኩረትዋ እንደሚደሰትና እምቢ ለማለት አይደፍርም ብላ አስባ ይሆናል። በተለምዶ አሉ ጥያቄውን በደሰታ የሚቀበል ሊመስል ይችላል። የሴፍ ግን ነገሩን የተመለከተው በእግዚአብሔር አቅጣጫ ነው። ስለዚህ እምቢ አላት። ያለበትም ምክንያት፡-

1. በጌታው የታመነ ነበረ፤ ካለሚስቱ በስተቀር ሁሉ ነገር ለርሱ ተሰጥቶ ነበረና።
2. በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት መሥራት ስለሆነ ነው።

ወንድም ሆነ ሴት እሱን እንዲያታልሉትና በእግዚአብሔር ኃጢአት እንዲሠራ አይፈቅድም ነበር። ማንኛውንም ክፋት መሥራት በሠራው፣ በሌላው ሰውና ከሁሉም በላይ ደግሞ በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት መሥራት መሆኑን ተገንዝቦ።

አንድ ቀን ማንም ሰው የሌለ መሆኑን ካየች በኋላ ተጠጋችው። ከዚህ በፊት ደጋግሞ ልታሳስተው ሞክራለች። አሁን ግን ማንም ሰው ስለሌለ ተመቻት። ልብሱን ተጠምጥሞ ይዛ ልታግባባው ሞክረች፤ እሱ ግን ልብሱን ትቶ ወደ ውጭ ሸሸ። በዚህ ወቅት ሊያመልጥ የሚችልበት መንገድ ይህ ብቻ ነበርና። ልብሱን ትቶ እንደ ሸሸ ባየች ጊዜም እንዴት አድርጋ መበቀል እንደምትችል አሰበች። የቤቱንም ሠራተኞች ጠርታ የሴፍ ክእለት ጋር ዝሙት ሊፈጽም መሞከሩን ነገረቻቸው።

ልብሱን እንደ ማሰረጃ አድርጋ ለባልዋም የፈጠረችውን ታሪክ ነገረችው። የሴፍ ልብስ ለሐሰት ክስ እንደ ማሰረጃ ሲቀርብ ይህ ሁለተኛ ጊዜው ነው። አውራ እንደ ገደለው ማሳመኛ

እድረገው ወንድሞቹ ልብሱን ለአባቱ አቅርበዋል። አሁን ደግሞ በልብሱ ተጠቅጦ በባልዋ ፊት የዮሴፍን ግብረ ገብነት ለማንቋሸሽ ሞከረች። ባልዋም በጣም ተናዶ ስለነበር እንዲታሠር አደረገ። የሴፍ ለተከለሰው ወንጀል እጥፋራ በቀላሉ ሊገድለው ይችላል። ይህንም ያሳደረገበት ምክንያት ግን ለዮሴፍ በነበረው ክብርና ስላመነበት ሊሆን ይችላል። በእርግጥ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ቆሞ ነበርና ከፈቃዱ ውጭ ምንም ነገር ሊካው አይችልም ነበር።

በሰው ፊት የሴፍ ለታማኝነቱና ለደግነቱ ያገኘው ሽልግት ምን ነበር? እስር ቤት! እግዚአብሔር ለባሪያው ያሰብ ነበር? አዎ! የእግዚአብሔር እቅድ የሴፍን ወደ ትልቅ ሥልጣን ማውጣት ብቻ ሳይሆን በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩትን ሰዎች ሕይወት ለማዳንም ነበር። እኛ ያየነው በጣም ጥቂትን ክፍል ሲሆን እግዚአብሔር ግን ሌላ ትልቅ እቅድ በመሥራት ላይ ነበር።

በእስር ቤት እያለም እግዚአብሔር ከዮሴፍ ጋር ነበር። በእስር ቤቱ አለቃም ፊት ሞገስ ሰጠው! 39:21። በእስር ቤቱ የነበሩትን አስረኞች በዮሴፍ ቁጥጥር ሥር እንዲሆኑ አለቃው አደረገ። ይህም አለቃው በዮሴፍ የነበረውን እምነት ያሳየናል። ነገር ግን በእስር ቤቱ እግሮቹን በእግር ብረት እንደጎዱትና አንገቱንም በብረት ውስጥ አግብተው እንዳሰቃዩት መዝሙረ ዳዊት 105:18 ይገልጻል። ምንም በእስር ቤት ቢሠቃይ ጠባዩ የአለቃውን አሳብ ግርኩ ነበር።

ከጥቂት ጊዜ በኋላ የንጉሡ ጠጅ አሳላፊና የእንጀራ አበዛ ታሰሩ። የሴፍም አንድ ቀን አዝነው ሰላያቸው ምክንያቱን ጠየቃቸው። እነርሱም ሕልም አልመው የሚተረጉሞቻቸውን ሰው እንዳጡ ነገሩት። የሴፍም ሕልም የሚተረጉም እግዚአብሔር መሆኑን ሲነግራቸው ሕልሙን ነገሩት! የሴፍ የጠጅ አሳላፊውን ሕልም ሲተረጉም በሦስት ቀን ውስጥ ወደ ቀድሞው ሥራ እንደሚመለስ ነገረው። ከእስር ቤቱ ከወጣ በኋላ በተከለሰበት ወንጀል ገዱህ መሆኑን ለንጉሡ እንዲያስታውሰና እንዲለምንለት የሴፍ ጠጅ አሳላፊውን ጠየቀው። የእንጀራ አበዛ ሕልሙን በመልካም ሁኔታ መተርጉሙን ከየ በኋላ የእርሱንም ሕልም ለዮሴፍ ነገረው። ነገር ግን የሕልሙ ትርጉም የሚያሰደስት አልነበረም። እንዲያውም ከሦስት ቀን በኋላ እንደሚሰቀል የሴፍ ነገረው።

የሴፍ ልክ እንደተነበየው ከሦስት ቀን በኋላ የእንጀራ አበዛ ተሰቀለ! የጠጅ አሳላፊው ወደ ቀድሞው ሥራ ተመለሰ። ነገር ግን የሴፍ ስሰተረጎ ሌላ ሁለት ዓመት በእስር ቤት አሳለፈ።

መደምደሚያ

የሴፍ በእባቱ የተወደደ በወንድሞቹ ግን የተጠላ ነበር። ልክ እንደዚያው ኢየሱስም በእባቱ የተወደደ ሲሆን የራሱ ሕዝብ ግን አልተቀበሉትም። ኢየሱስ ኃጢአታቸውን በገሰጸቸው ጊዜ አይሁዶች በበለጠ ጠሉት! በመጨረሻም ገደሉት።

እግዚአብሔር ልጆቹ ወደ እርሱ እንዲመለሱ እንጂ ኃጢአት መሥራት እንዲቀጥሉ አይፈቅድም። ይሁዳ ከቤቱና ከእግዚአብሔር ርቆ ነበር! እግዚአብሔር ግን እንደገና መለሰው። ይሁዳ በእውነት ንስሐ ገባ! ኋላም ሕይወቱ የተለወጠ መሆኑን እናያለን። እግዚአብሔርም በፍትህና በምህረቱ ይሁዳን ከሁሉም ወንድሞቹ ይልቅ አከበረው። የይሁዳ

ልጅ ፋራስም በንጉሥ ዳዊት ሐረግ ውስጥ ሥፍራ አገኘ! ከርስተሰም ከዳዊት ዘር መወለዱ የታወቀ ነው! ሮሜ 11:1-5። እኛ በእውነት ንስሐ ከገባንና ሕይወታችንን ከለወጥን እግዚአብሔር ይባርክናል! ለሌሎችም እንድንባረክ ያደርገናል። የእግዚአብሔር ጸጋ እኛ ከምንሠራው ኃጢአትና ሐፍረት የበለጠ ነውና! ሮሜ 5:20።

ሁለት ዓይነት ፈተናዎች አሉ። ኃጢአት እንድንሠራ ሰይጣን ያታልለናል። እግዚአብሔርም ደግሞ ወርቁን ከቆሻሻ ለመለየት ይፈትነናል። እግዚአብሔር ለዮሴፍ ብዙ ዕቅድ ስለነበረው ፈተናው። ከተፈተነም በኋላ ነው የሴፍ ትልቅ ሰው ሊሆን የቻለው። የሴፍ ፈተናውን በግለፉ በግብፅ ትልቅ ሰው ሆነ! በሚሊዮን ለሚቆጠሩ ሰዎችና ለራሱም ቤተሰብ መድኅን ሆነ።

የሴፍ የተፈተነው በችግር ብቻ አይደለም። ዝሙትንም እንዲፈፅም ተደጋግሞ ተፈተና ነበር። የሴፍ ከጌታው ሚስት ጋር መልካም ግንኙነትን ግድረግ ለገል ጥቅሙ አመቺ ፅድል ሊፈጥርለት በቻለ ነበር። የሴፍ ግን ዓይኑን በእግዚአብሔር እንጂ ሰው በሚሰጠው አሳሳሪፈም ነበር።

የሴፍ እንዴት ድል ሊገናፀፍ ቻለ? የዮሴፍ ተቀዳሚ ተግባር ከፈተና መሸሽ ነበር። መጽሐፍ ቅዱስም ፈተና መሸሽ እንዳለብን ይናገራል! 2ኛ ጢሞ.2:22! 2ኛ ዲዮ.1:4። በተለይ ደግሞ የዝሙት ኃጢአት ይጠቅሳል! መጽሐፈ ምላሴ 5:8። የዮሴፍ ምላሾች በጽኑ መመሪያዎች ተመሥርተው ነበር።

1. ከሁሉም በላይ ለእግዚአብሔር ታማኝ ነበር። እግዚአብሔር ሁልጊዜ ከእርሱ ጋር እንደነበረ ተገነዘበ! ማንኛውም ኃጢአት እግዚአብሔርን መበደል መሆኑን ተረዳ።
2. የኃጢአትን መጥርነት ያውቅ ነበር። ኃጢአት መሥራት እንደተላለ ነገር አይወሰደውም። እንዲያውም እንደ ትልቅ ክፉነት ይቆጥረዋል። ሠይጣን ግን ሐጢአት መሥራት እንደተላለ ነገር እንድንቅጥረው ይገፋፋናል።
3. ወደ መፈተኛው ቦታ የጌደው በሥራ እንጂ ፈተናውን ስለፈለገ አይደለም። ስለዚህ እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ ሊጠይቅ ይችላል።
4. ሁልጊዜ የታጠቀ ነበር። ፈተና በማንኛውም ሁኔታ ይጠብቃል። ስለዚህ እኛም በእግዚአብሔር ኃይል የበረታን መሆን ይኖርብናል! ኤፌሶን 6:10። አብዛኛው ጊዜ የሠይጣን ፈተና የሚመጣው ከድል በኋላ ስለሆነ ያልተጠነቀቅን ሆነን ልንገኝ እንችላለን። የሴፍ እግዚአብሔርን በግመን ስለተከተለው የሥጋ ምቹት ከመፈፀም ዳኝ! ገላ.5:16። እግዚአብሔር ከምንችለው በላይ እንፈተን ዘንድ አይፈቅድም! 1ኛ ቆሮ.10:13።

እግዚአብሔር በሥቃይ ተጠቅሞ ጥሩ ነገር ያመጣል። በችግሩ ውስጥ እያለን ይህንን መረዳት ያዳግተናል። የሴፍ በሕይወቱ መጨረሻ ላይ እግዚአብሔርም በሥቃይ ሁሉ አንዴት እንደመራው ሊረዳ ይችላል ነበር። ከዮሴፍ ታሪክ እግዚአብሔር እንዴት እንደሠራ እናያለን። ምንም እንኳ እኛ ለጊዜው ባይታየንም እግዚአብሔርን ካመንን ሊሠራው የፈለገውን እንደሚያደርግ መገንዘብ ይኖርብናል።

ጥያቄዎች

1. በምዕራፍ 37 ላይ ታሪኩ ሲጀምር የሴፍ ዕድሜው ስንት ነበር?
2. አባቱ ከሁሉም ልጆቹ የሴፍን አብልጦ ለምን ወደደው?
3. ወንድሞቹ ሊጠሉት የቻሉበትን ሦስት ምክንያት አቅርብ?
4. የሴፍ ለወንድሞቹ የተናገረውን ሕልም ግለጽ። የወንድሞቹ ምላሽስ ምን ነበር?
5. የሴፍ ለአባቱ የተናገረውን ሕልም ግለጽ። የአባቱ ምላሽ ምን ነበር?
6. የሴፍ በመምጣት ላይ መሆኑን ባዩ ጊዜ ወንድሞቹ ምን አሰቡ?
7. ርቢል ምን ሌላ ሀሳብ አቀረበ? ለምን? ይሁዳስ ምን ሀሳብ አቀረበ?
8. ወንድሞቹ ስለ የሴፍ መጥፋት ለአባታቸው ምን ምክንያት አቀረቡ?
9. አንድ የትዕግር ልጅ ስም ጥቀስ። በኋላ ስሙ በማን ዘር ሐረግ ውስጥ ተጨመረ?
10. ከአባቱ ሌላ የሴፍ ምገስ ያገኘባቸውን ሦስት ሰዎች ጥቀስ።
11. የሴፍ የታሰረው ለምንድነው?
12. የሴፍ የተረጉሞቸውን ሁለት ሕልሞች ጥቀስ። ውጤቱን ተናገር።
13. የጠጅ አቅራቢው ምን እንዲያደርግለት የሴፍ ጠየቀው? የጠየቀውንስ ፈጽመ?
14. የሴፍ የተሸጠው በስንት ነው? ኢየሱስ የተሸጠው በስንት ነበር?
15. ኢሳይያስ 41:10 ወይም 43:27 ቢቃል እጥሩ።
16. ቸግር በገጠመህ ቁጥር እግዚአብሔር ይህንን ለምን ፈቀደ? ብለህ ትጠይቃለህ? እግዚአብሔር ጥያቄያችንን ባይመልስ ቸግራችንን ለመወጣት እንድንችልና ፈቃዱን እንድንፈጽም የሚያስፈልገውን ይሰጠናል። የራስህን ብቻ ሳይሆን የሌሎችን ሕይወት ደግሞ የባረከ የሕይወትህን ቸግር አስታውስ።

ትምህርት አሥራ አምስት

የግብፅ ገዢው የሴፍ ምዕራፍ 41-45

የጠጅ አሳላፊው ከገዡት ቤት ከወጣ ሁለት ዓመት ሆኖታል፤ እሁን ግን በሌላ ህልም ምክንያት የሴፍን እንደገና አስታወሰው። በየሴፍ ታሪኩ ውስጥ ሦስት የተለያዩ ህልሞችን እናያለን። እነዚህም በቤቱ እያለ ያለግቸው የራሱ ህልሞች፤ በገዡት ላይ እያሉ ያለሙት የፈርዖን ሠራተኞች ህልሞችና በቤተ መንግሥቱ ሆኖ ያለሙው የፈርዖን ህልሞች ናቸው። የሴፍ ህልሞችን ለወንድሞቹ ስለነገራቸው የበለጠ ጠሉት። ወደ ግብፅም ለመሸጥ አበቃው። የፈርዖን ሠራተኞች ህልሞች መተርጉሙ የራሱ የፈርዖን ህልም ለመተርጉም እድል ከፈተላት። ይህም በከነዓን ላለሙ ህልም መፈፀም መንገድ ጠረገለት። በዚህ ሁሉ እግዚአብሔር እቅዱን እንዲፈጸም እንገነዘባለን። የሴፍ ወደ ፈርዖን የተረበጠው የመጀመርያ ህልሙን ካየበት ከ13 ዓመት በኋላ ነው። ለእስግኤላውያን በተሸጠበት ጊዜ እድሜው 17 ዓመት ሲሆን ለፈርዖን በተረበ ጊዜ ደግሞ የ30 ዓመት ወጣት ነበር።

የየሴፍ ወንድሞቹ በጣም ስለጠሉት ሊገድሉት አሰቡ። በዚህ ትምህርት ወንድሞቹ እንዲት ገስሐ እንደገቡና የሴፍን እንዲት ይቅርታ እንዳደረገላቸው እናያለን። በሥጋ የኢየሱስ ወንድሞች የሆኑት እይሁዶች ጠሉትና በመጨረሻም ገድሉት። ሆኖም ግን አንድ ተን ገስሐ እንደሚገቡና እንደ ጌታቸውና መድሀኒቸው አድርገው ኢየሱስን እንደሚቀበሉት መፅሐፍ ቅዱስ ይናገራል። ኢየሱስም ይቅርታ ያደርግላቸዋል።

ክፍሎች

በምዕራፍ 41 የሴፍ የፈርዖንን ህልም በመተርጉሙ በግብፅ ትልቅ ሥልጣን ግጥሞችን እናያለን። በምዕራፍ 42 የየሴፍ አሥር ወንድሞች እህል ሊገዙ መጡ። የሴፍ በከፋ ሁኔታ እንደተቀበላቸውና ወደ ከነዓን ተመልሰው እንደሄዱ እናያለን። ምዕራፍ 43 እና 44 ወንድማቸው ብንያምን ይዘው ወደ ግብፅ መጡ፤ ብንያምም የብር ጽዋ ሰርተሃል ተብሎ በተከሰሰ ጊዜ ይሁዳ እንደሰመነለት እናያለን። ምዕራፍ 45 የሴፍ ለወንድሞቹ እንደተገለፀና እባቱን ወደ ግብፅ ለማምጣት እንዳቀደ ያሳያል።

ምዕራፍ 41	ምዕራፍ 42	ምዕራፍ 43-44	ምዕራፍ 45
የሴፍና ፈርዖን	የሴፍና አሥር ወንድሞቹ	የሴፍና ብንያም	የሴፍ ከወንድሞቹ ጋር መታረቅ
የፈርዖን ህልምና ትርጉሙ	የወንድሞቹ ወደ ግብፅ መሄድ	ይሁዳ መያዣ መሆኑ	የሴፍ ለወንድሞቹ መገለፅ
የየሴፍ ወደ ሥልጣን መውጣት	የወንድሞቹ በየሴፍ መፈተንና ወደ ከነዓን	የሴፍ ወንድሞቹን መጋበዝ ይሁዳ ለብንያም መለመጥ	የሴፍ አባቱን ለማምጣት ግታዱ
የየሴፍ በግብፅ መሾም	ወንድሞቹ በግብፅ	መዋረዳቸው	የሴፍ ከቤተሰቡ ጋር በግብፅ መገናኘት

የሴፍ የጠጅ አሳላፊውን ከእስር ቤት እንዲያስወጣው ጠይቀት ነበር። የሴፍ ግን ከሁለት ዓመት በኋላም ገና በእስር ቤት ነበር። የሴፍ በፈርዖን ሊታወስ የቻለው እግዚአብሔር ባመጣው በሌላ ሕልም አማካኝነት ነበረ።

የፈርዖን መጀመሪያ ሕልም ስባት ሥጋቸው የወፈረ መልካቸው ያግረ ሳሞች በሌላ ስባት መልካቸው እጅግ የከፋ ሥጋቸውም የከላ ሳሞች መዋጥና መልካቸው ግን እንደመጀመርያ የከፋ ሆነው መቅረት ነበር። ሁለተኛ ሕልሙ ደግሞ የዳብሩና መልካም የሆኑ ሰባት እሸቶች

በደረጃና በሰለቱ ሰባት እሸቶች መካከል ነበር። በግብፅ የነበሩ አዋቂነታቸው ሁሉ ሕልውናን ሊተረጉሙ አልቻሉም ነገር ግን የጠጅ አሳሳፊው የሴፍን አስታወሰ። የሴፍ የእርሱን ሕልም እንዴት በትክክል እንደተረገጠው ለፈርዖን ነገረው።

ፈርዖንም የሴፍን አስጠራው። ሕልም መተርጉም የሚችል መሆኑን ከጠጅ አሳሳፊው መስማትን ነገረው። የሴፍም በእርሱ አዋቂነት ላይሆን በእግዚአብሔር አማካይነት መሆኑን ገለፀለት። ከዚያም በኋላ ፈርዖን ሕልሙን ነገረው። የሴፍም እግዚአብሔር ሊሠራው የፈለገውን በሕልም እንዳሳየው ለፈርዖን ገለፀለት። ሁለቱ ሕልሞች ትርጉማቸው አንድ መሆኑንና እግዚአብሔር ሁለቱንም ሕልሞች ያሳየው ምክንያት ነገሩ እርግጠኛ እንደሆነና ፈጥኛ እንደሚደርስ ለማሳየት መሆኑን ነገረው። 41:32።

የሴፍ ሰባት የጥጋብ ዓመታት እንደሚመጡና በሰባት የራብ ዓመታት እንደሚከተሉ የጥጋብ ዓመታት እህል በሰባት የራብ ዓመታት ተብላቶ እንደሚያልቅ ነገረው። በግብፅም ምድር አዋቂ ሰው ይመረጥ ዘንድ ለፈርዖን ሐሳብ አቀረበ። ይህም አዋቂ በሰባቱም የጥጋብ ዓመታት ከሚገኘው እህል ከአምስት እጅ አንደኛውን እጅ በማጠራቀም ለሰባቱ የራብ አመታት እንዲያዘጋጅ ሐሳብ አቀረበ።

ነገሩም በፈርዖንና በሌሎች ፊት መልካም ሆነ። እግዚአብሔር ለየሴፍ እንደቆመ አሁንም ደግሞ ታየ። በፈርዖንም ዓይን ሞገስ አገኘ። 41:37-40። ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎች እግዚአብሔር ለታዛዥ ሕዝቡ እንዴት እንደሚባርክ ኪዝነቡ ይችላሉ። ፈርዖንም የሴፍን ሾመው። ከእርሱ ከፈርዖን በታች አዛዥ እንዲሆንም አደረገው። ቀለበቱን ከእጁ አውልቆ በየሴፍ እጅ አደረገው። ነጭ የተልባ አገር ልብስንም አለበሰው። የእርሱም በምትሆን በሁለተኛይቱ ሰረገላ አስቀመጠው። ሕዝቡም እንዲሰግዱለት አወጀ።

የሴፍም የሰባቱን የጥጋብ ዓመታት እህል ለሰባቱ የራብ ዓመታት አጠራቀመው። በዚህ ጊዜ የሄልዮቱ ከተማ ካህን የጳጥረሬን ልጅ አስናትን አገባ። ሁለት ልጆችም ወለደችለት። የሴፍም በኩር ልጅ ስም ምናል ብሎ ጠራው። እግዚአብሔር መከራዬን ሁሉና የአባቴን ቤት አስረሳኝ አለ። የሁለተኛው ልጅ ስም ደግሞ ኤፍሬም ብሎ ጠራው። እግዚአብሔር በመከራዬ አገር አፈራኝ አለ። ሰባቱ የራብ ዓመታት ከመጡ በኋላ ሰዎች እህል ሊገዙ ከተለያዩ አገሮች ወደ የሴፍ መጡ። እግዚአብሔር የሴፍ እህል አቅራቢና የብዙ ሰዎች ሕይወት አዳኝ አድርጉታልና።

በዘንፃን ራብ ስለነበር ያዕቆብ አሥሩ ልጆቹን እህል እንዲገዙ ወደ ግብፅ ላካቸው። 42:2። ብንያምን ግን በቤት አቀየው። ወንድማቸው ግብፅ በደረሱበት ጊዜ ገዢውን አላወቁትም። አለባቡ እንደ ግብፃውያን ነበርና። የሸጡት ወንድማቸው መሆኑን አላወቁትም። ገዥ ብለውም ሰገዱለት። የሴፍ ግን ወንድሞቹን አይቶ አወቃቸው። ስለእነርሱ አይቶት የዘረውንም ሕልም አስታወሰ። እርሱ ግን ግን እንደሆነ አልነገራቸውም። እንዲያውም በከፉ ተናገራቸው። ሰላዮች ናችሁ አላቸው። እነርሱ ግን እህል ለመግዛት ብቻ መምጣታቸውን አሥራ ሁለት ወንድሞች መሆናቸውንና አንዱ እቤት መቅረቱን ነገሩት። የሴፍም ወንድማቸውን ወደ ግብፅ በማምጣት ታሪካቸውን እንዲያሳምኑ ነገራቸው። ይህን ያደረገበት ምክንያት ግን ሰላዮች ያለመሆናቸውን ለማረጋገጥ ላይሆን ለባቸው ተለውጦ መሆኑን ለማየት ነበር። ለሦስት ቀን ያሕልም በእስር ቤት ጨመራቸው ከዚያም አንዱ

ወንድማቸው በእስር ቤት እንደሚቆይና ሌሎች ግን ታናሽ ወንድማቸውን ለማምጣት እንደሚሄዱ ነገራቸው። እነርሱም ገዢው አይገባውም ብለው እርስ በራሳቸው በዕብራይስጥ ቋንቋ ተነጋገሩ። በየሴፍ ላይ ለፈፀሙት ወንጀል ቅጣታቸው መሆኑን ወንድሞቹ ተገነዘቡ። ወደ ጉድጓድ ጥለውት በሚሮህበት ጊዜ ርህራሄ አላላዩም ነበርና። እርስ በርሳቸው በሚነጋገሩበት ጊዜ የሴፍ የሚገባው መሆኑን አያውቁም ነበር። የሴፍ ግን ርቢል ጥፋት እንዳልነበረውና ሌሎችም እንደተፀፀቱ ተገነዘበ። 42:21-22።

የሴፍ ስም ያንን ብቻ አስር ሌሎቹን ቤታቸው እንዲሄዱ ለቀቃቸው። እነርሱም ላያውቁ ብራቸውን በየጆንያቸው አስቀመጠው። ብራቸውንም በአንዱ ጆንያ ማግኘታቸው በጣም አስደነቃቸው። ትርጉሙንም ለማወቅ ተጨነቁ። እግዚአብሔር በሕይወታቸው እንደሚሠራ አወቁ። የሴፍ ብሩን ያስቀመጠው እነርሱ በሐሰት በመከሰሱን የቱን ያህል የሚያሳፍር መሆኑን እንዲገነዘቡ ነው። ይህም በምዕራፍ 43 እንደገና አድርጎታል። ይህን ለመበቀል ላይሆን እነርሱን ለማስተማርና ሙሉ ገስሐ እንዲገቡ ፈልጎ ስለነበር ነው።

እነርሱም ቤት ከደረሱ በኋላ የደረሰባቸውን ሁሉ ለአባታቸው ነገሩት። ስም ያንን ለማስለቀቅና ሌላ እህል ለመግዛት ብንያምን መውሰድ እንዳለባቸው ነገሩት። ርቢልም ሁለት ልጆቹ እንደመያዣ ለብንያም ደህንነት አቀረበ። ያዕቆብ ግን ሁለቱ ልጆቹን የሴፍንና ስም ያንን ሰላጣሁ አሁን ደግሞ ብንያምን ካጣሁ እሞታለሁ ብሎ እምቢ አለው። 42:36-38።

እሁሱን ከጨረሱት በኋላ ግን ያዕቆብ ሌላ እህል ለመግዛት ወደ ግብፅ እንዲሄዱ ነገራቸው። 42:2። ይሁዳ ግን ብንያምን ሳንይዝ መሄድ አንችልም አለ። ራሱም እንደ መያዣ ቀረበ። ያዕቆብም በመጨርሻ ተሰማግ። በጆንያቸው ያገኙትን ገንዘብም እንዲመልሱትና ስጦታም ይዘውለት እንዲሄዱ ሌላ ተጨማሪ ብር ይዘው እንዲሄዱ ነገራቸው። በገዢው ዓይን ሞገስ ሊሰጣቸው የሚችል እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ተገነዘበ። 43:14።

ግብፅም ከደረሱ በኋላ በቀጥታ ወደ የሴፍ ቤት ተጠሩ። ብሩን ሰርቃችኋል ተብለን እንከሰሳለን ብለው አሰበው ነበር። ስለዚህ ገንዘቡን ለቤቱ አዛዥ ሰጡት። እርሱ ግን መለሰላቸው። ገንዘቡን የሰጣቸው የአባታቸው አምላክ መሆኑና መፍራት እንደሌለባቸው ነገራቸው። የተጠሩትም ገዢው ስለጋበዛቸው መሆኑን ገለፀላቸው።

የሴፍም ከገባ በኋላ ስለ አባታቸውና ስለ ታናሹ ወንድማቸው ጠየቃቸው። ብንያምንም ከየ በኋላ እንባው ስለመጣ ሊያለቅስ ወደ ሌላ ከፍል ሄደ። በገበታው ላይ በዕድሜያቸው ትልቅነት ስላስቀመጣቸው በጣም ተደነቁ። ለብንያም ከወንድሞቹ አምስት እጅ የበለጠ ሰጠው። ይህም ያደረገበት ምክንያት ወንድሞቹ ይቀነሱት እንደሆነ ለመፈተን ነበር። ለአባታቸው ያለውን ትቆርቋሪነት፤ ለብንያም ያለውን ፍቅርና ዕድሜያቸውን ማወቁን ቢገነዘቡ ኖሮ ወንድማችን ሊሆን ይችላል ብለው ባሰቡ ነበር። ነገር ግን በዚህ በትልቅ የውጭ አገር ገዢና በባሪያው ወንድማቸው ምንም ዓይነት መመላለል አላዩም። ግራ ቢገባቸውም እግዚአብሔር በሕይወታቸው ውስጥ እንደሚሠራ ተገነዘቡ።

የሴፍም ለቤቱ አዛዥ በየጆንያቸው እህል እንዲሞላላቸውና በብንያም ጆንያ ደግሞ ልዩ ጸዋው እንዲያደርግ አዘዘው። ብሩንም እንደገና መለሰላቸው። የግብፅ ሰዎች ምስጢር ለማወቅ

በጽዋ የሚጠቀሙ ነበሩ፤ የሴፍ ግን ይህ ኃይል ከእግዚአብሔር እንጂ ከጽዋ እንዳልመጣ ያውቃል።

ወንድማዎቼም ወደ ከነዓን በመሄድ ላይ ላሉ የሴፍ ሠራተኛውን ልኮ ጽዋውን እንደሠረቁ ነገራቸው። እነርሱ ግን ካዱ። ጽዋውም የተገኘበት ሰው በሞት እንዲቀጣና የቀሩትም ባርያዎች እንዲሆኑ ተሰማሙ። ሠራተኛው ግን ጽዋው የተገኘበት ሰው ብቻ ባርያ እንደሚሆን ነገራቸው። ጽዋው በብንያም ጆንያ ውስጥ ሲገኝ ታዲያ የሚደነግጡት ድንጋጤ እስኪገኝት።

ሁሉም ወደ የሴፍ ዘንድ ተመለሱ፤ የደረሰባቸውን ሁሉ የእግዚአብሔር ቅጣት መሆኑን ተረዱ። ይሁዳ፡- ጽዋውን አልሠረቅንም፤ ነገር ግን በሌላ ወንጀል ጥፋተኞች ነን ብሎ መሆናቸውንና በሙሉም ባርያዎች እንደሚሆኑ ለየሴፍ ነገረው። የሴፍ ግን ካለ ብንያም በአተቀር ሌሎች ነጻ መሆናቸውን ተናገራቸው። ልባቸው እንደቀድሞው ክፉ ቢሆን ኖር ነጻ የመውጣትን ዕድል በተቀበሉት ነበር። ይሁዳ ግን ጠቅላላ ታሪካቸውን ነገር በብንያም ምትክ እርሱ እንዲቀር ለመነ። ብንያም ከእነርሱ ጋር ወደ አገራቸው ካልሄደ አባታቸው እንደሚሞት ሁሉም ነገሩት። ከዚህም ልመና ወንድሞቹ ከልባቸው ገስሐ አንደገቡ የሴፍ አወቀ።

የሴፍ ሠራተኞቹ ብቻውን እንዲተዉት ከነገራቸው በኋላ ራሱን ለወንድሞቹ ገለፀላቸው፤ ይህ ግብጻዊ ገዢ ወንድማቸው ሆኖ ሲያገኙት በጣም ደነታቸው። በመጀመርያም ፈሩ፤ የሴፍ ግን እግዚአብሔር በሥልጣን መሆኑንና ወደ ግብፅም ያመጣው የብዙ ሰው ሕይወትና የአስራሌልን ቅሬት ለማዳን መሆኑን ነገራቸው፤ 45:7።

አሁን ከልባቸው ገስሐ መግባታቸውን ካወቀ በኋላ ስለ እግዚአብሔር ምህረት ተናገራቸው፤ በክፉ ይናገራቸው የነበረው ገስሐ እንዲሸኑ ነበረ። ወደ ቤታቸው እንዲሄዱና የግብፅ ገዢ መሆኑን ለአባታቸውም እንዲነግሩት ላካቸው። አምለት የራብ ዓመታት ይቀር ስለነበር የሚፈልጉትን እህል ለማግኘት አባታቸውን ወደ ግብፅ እንዲያመጡት ነገራቸው። በኋላም ወንድሞቹን በመሳም ምህረት እንዳደረገላቸው አላዩ።

የሴፍ ወንድሞቹ መሆናቸውን ሲሰሙ የፈርዖን ሹማምንት ተደሱ። ስረገላዎችን ልኮ ያዕቆብንና ቤተሰቡን እንዲያመጣቸው ፈርዖንም ለየሴፍ ነገረው። የሴፍ ለወንድሞቹ ሰጠታ ሲሰጥ ለብንያም ከሁሉም የበለጠ ሰጠው። ወንድሞቹ ግን ቅናት አላላዩም።

በደስታ ወደ ቤታቸው ተመለሱ፤ የሆነውን ሁሉ ለአባታቸውም ነገሩት። ያዕቆብ ግን የሴፍ ገና በሕይወት መኖሩን በመጀመሪያ ሊያምን አልቻለም። ስረገላዎችን ካዩ በኋላ ግን «የሴፍ በሕይወት ላለ ስመጥቱ በፊት ሄጀ አየዋለሁ» አለ፤ 45:28።

መደምደሚያ

የሴፍ ታሪክ የሚሰጠው ዋና መልእክት እግዚአብሔር ግንኙነትንም ሁኔታ የሚቀጣጠር መሆኑን ነው። በአጋጣሚ የሚሆን ነገር የለም። በግንኙነትም ሁኔታ እግዚአብሔር ፈታዱን እንደሚፈፅም ግሰብ አለብን። በግንኙነትም ጊዜ በችግር በምንወድቅበት ጊዜ «እዚህ ያለው በእግዚአብሔር ቀጠሮ ነው፤ ደህንነታችንን የሚጠብቅ እርሱ ነው፤ እኛን በማለማመድ ላይ ነው። በሚፈትድበት ጊዜ ያወጣናል» ለንል እንችላለን። ምንም እንኳን የችግራችንና

የመከራችን ምክንያት ለጊዜው ባይገባንም ከዚህ ስቃይ የተነሣ ለእኛና ለሌላ ሕዝብ ጥሩ ሁኔታ እንደሚያመጣ ግመን ይኖርብናል። በስቃያችንም ምክንያት ለእግዚአብሔር ስም ከብር እናተርፋለን። እግዚአብሔር ከየሴፍ ጋር ነበር፤ 39:2። የሚሠራውን ሥራ ሁሉ እግዚአብሔር አከናወነለት፤ 39:3። የሴፍ ወደ ግብፅ የሄደው በእግዚአብሔር ሲሆን የብዙ ሰዎችንና የቤተሰቦችን ሕይወት እንዲያድን ነበረ፤ 41:32፤ 57። ከተጠነሰሰበት ተንኮል ሁሉ እግዚአብሔር አዳነው። በፈተናው ጊዜ ጠባዩንና ታማኝነቱን አጠነከረው፤ ከአሥራ ሦስት ዓመት በኋላም ወደ መሪነት አወጣው።

ይህ ታዲያ ሌሎች ከፋ ሲሠሩ ተጠያቂዎች አይደሉም፤ እግዚአብሔር ለመልካም ሊጠቀምበት ነውና ግለት ተገቢ አይደለም። ነገር ግን እግዚአብሔር እንደሚቀጣጠረን ግወት አለብን። ለግንኙነትም ሁኔታ ሁለት ጉኖች አሉት። የሴፍ እንዲህ ሲል አስቀምጦታል «እናንተ ወደዚህ ሸጣችሁኝ፤ እግዚአብሔር ግን የብዙ ሕይወት ላድን ላከኝ»፤ 45:5። የእግዚአብሔር ሐሳብ ሕዝቦችን እንዲያድንና ጠንካራ ሕዝብ እንዲታደርጋቸው ነበር። በእነርሱም አማካይነት ራሱ ለሌሎች ሕዝብ እንዲታወቅ ያደርጋል። እግዚአብሔር በሰዎች ሐጢአት ተጠቅሞ ወደእርሱ ከብር ይለውጠዋል። ኢየሱስን የሰቀሉ ሰዎች ትልቅ ሐጢአት ሰሩ፤ በመስቀሉ አማካይነት ግን ደህንነት አመጣ። የሮሜ 8:28 ተለፋ ከዚህ በፊት እውነት ነበር፤ ለወደፊቱም እውነት ይሆናል።

በዚህ ታሪክ ውስጥ የምህረት ኃይል እናያለን። የሴፍ ወንድሞቹን መቼ ይቅርታ እንዳደረገላቸው እናውቅም። የሴፍ የተናገረው ባለ ትልቅ ሥልጣን ከሆነና የእግዚአብሔርን ሐሳብ ካዩ በኋላ ነው። ታላቅ ጥፋት ሲደርስብንና ጥሩውን ውጤት ለማየት በግንኙነት ጊዜ ደግሞ ይቅርታ ለማድረግ በበለጠ ይከብደናል። ኢየሱስ የበደሉትን ይቅር አላቸው፤ በመጥቱም ምክንያት ሰዎች እንደሚድኑ አወቀ። የወገሩት ሰዎች የመጸጸት አዝማሚያ ምንም ባያላዩ እለጢፋናለም ይቅር አላቸው። መልካም ውጤት ባናይም እንኳ ይቅር ለማለት ዝግጁዎች ነን።

የሠራውን ሐጢአት ለናስታውስ ራሳችንን ይቅር ግለት ምናልባት ከባድ ሊሆን ይችላል። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር እንደሚምርና ሐጢአታችንን እንደሚረሳ እናስታውስ። ሐጢአታችንም በኢየሱስ ደም እንደነጸ እናስታውስ። ሐጢአት በሚያስከትለው ነገር ልንስቃይ እንችላለን፤ ይቅርታ ግን ይደረግልናል፤ 1ኛ ዮሐ. 1:7።

ይሁዳ በየሴፍ ፊት ካደረገው ልመና ብዙ ትምህርት ለመግር እንችላለን፤ 44:16-34። ከሁሉም የበለጠ የሚከነክን «ብንያምን ላልይዝ እንዴት ወደ አባቴ ልሂድ» የሚለው ነው። ይሁዳ ስለሥጋ ወንድሙ ብንያምና ስለሥጋ አባቱ ስለ ያዕቆብ ያሰብ ነበር። እኛ ደግሞ ብዙ ወንድሞች አሉን፤ እንዳንድ ከሐጢአት ያልጻጉ የሥጋ ወንድሞቻችን ሊኖሩ ይችላሉ። እኛ ታዲያ ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ደህንነት ልናስገባቸው የምንችለውን ያህል ሳናደርግ ወደ ሰማያዊ አባታችን እንዴት እንሄዳለን? በጸሎት፤ በምስክርነትና ጌታ በሚሰጠን ዕድል ሁሉ ተጠቅመን እንትጋ። ያዕቆብ የሴፍን ከሚወደው አብልጦ እግዚአብሔር ይወዳቸዋልና። እንዲድኑ ይፈልጋል። ለአባታችንም ለወንድሞቻችንም ለንል እግዚአብሔር በሚመራን መንገድ እንሥራ።

ጥያቄዎች

1. የጠጅ አሳላፊው የሴፍን እንዲያስታውስ የረዳው ምንድን ነው?
2. እግዚአብሔር ፈርዖንን አንድ ትርጉም ያላቸው ሁለት ሕላዎች ለምን አላዩው?
3. የሴፍ ሕላምን ሊተረጎም ይችላል ያለው ማንን ነው?
4. ሕላሙን ከተረጎመ በኋላ የሴፍ ለፈርዖን ምን ሐሳብ አቀረበ?
5. ወንድሞቹ በድግስ ላይ እያሉ ምን ሆነው ተደነቁ? የሴፍን ያላወቁበት ምክንያት ምንድን ነው?
6. የሴፍ በተለይም በብንያም ያተኮረው ለምን ነው?
7. በማን ጆንያ ነው ጽዋው የተገኘው? እዚያ እንዴት ሊገኝ ችለ?
8. ይሁዳ የሴፍን ምን ብሎ ለመግው?
9. የወንድሞቹ ልብ የተለወጠ መሆኑን የሴፍ ያወቀበት ሁለት ሁኔታዎችን ግለፅ።
10. የሴፍ ስለአባቱ ምን ሐሳብ አቀረበ?
11. ያዕቆብ ልጆችን ባያምናቸውም የሴፍ በሕይወት መኖሩን እንዴት አወቀ?
12. ይቅርታ እንድታደርግ በምትችገርበት ጊዜ የሚረዳህ ምንድን ነው?
13. ሮሜ 8:28 እና ማር.11:25 በቃል አጥና።

ትምህርት አሥራ ስድስት

የሴፍና ቤተሰቡ በግብፅ - ዘፍጥረት 46-50

የታሪኩ አቀማመጥ

ባለፈው ትምህርት እግዚአብሔር በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን ለማዳን የሴፍን ወደ ግብፅ እንዳመጣው አይተናል። ተመልሰው እንዲመጡ ዘዴ ፈጥሮ ሁለት ጊዜ የሴፍ ወንድሞቹን ወደ ቤት ላኩት። መጀመሪያ ስምዖንን ይዞ ታናሽ ወንድማቸውን እንዲያመጡ ጠየቀ። በሚቀጥለው ጊዜ መጠጫውን በቤንያም ጆንያ ውስጥ ከትቶ ተመልሰው የሌብነታቸውን ፍርድ እንዲቀበሉ አደረገ። እራሱን ለወንድሞቹ ከገለፀ በኋላ እምስት የድርት ዓመታት እንዳሉ ነገራቸው። አባታቸውንና ቤተሰቦቻቸውን እንዲያመጡ ላኩት። በዚህ ጊዜ የእግዚአብሔር ዓላማ የያዕቆብን ቤተሰብ ወደ ግብፅ ማምጣት ነበረ። ግብፅ ውስጥ የተለየ ሕዝብ ይሆናሉ። ወደ ብሔር ደረጃ ይደርሳሉ። በግብፅ ውስጥ በግ ጠባቂነት እርሱስ ሥራ በመሆኑ ከግብጻውያን ጋር መጋባት አይችሉም ነበር! 46:34።

የሴፍ ቤተሰቦቹ ጌሌም ውስጥ እንዲኖሩ ሐሳብ አቀረበ። ጌሌም ለከብተች ተሰማሚ ነበረች! ከግብጻውያን የተለየች ቦታ ነበረች። በዚያም የራሳቸውን ባህልና ሃይማኖት መከታተል ይችሉ ነበር! 47:4-6። እስራኤላውያን ለአራት መቶ ዓመታት ተዋልደው እስኪበዙ ድረስ የተገለሉ ሕዝብ ይሆናሉ። እግዚአብሔር በጊዜው ወደ ከነዓን ይመልሳቸዋል! 15:13

ዘፀአት ላይ እንደ ተገለፀው እግዚአብሔር ይህንን የሚያደርገው በታላቅ ኃይል ነው። ይህ የሚያሳየው እግዚአብሔር እስራኤላውያን ሕዝቡ እንዲሆኑ መምረጡን ነው። የከነዓንን መሬት እንደሚሰጣቸው ያውቃሉ።

ዘፍጥረት መጨረሻዎች ላይና ከምዕራፍ 37-40 ላይ የየሴፍ ግዕረግ የተለያዩ ናቸው። በሬት በወንድሞቹ ዘንድ የተጠላና ብዙ ክሶች የደረሰበት ሰው ነበር። አሁን ለወንድሞቹ ይቅርታ ያደረገ ኃይለኛ አስተዳዳሪ ነው። ወንድሞቹ አሁን ስለሚያከብሩት ያላቸውን ሁሉ ለማድረግ ዝግጁ ናቸው። የቤተሰቦቻቸውን ደህንነት ሁሉ የሴፍ ላይ በመጣል ወደ ግብፅ መጡ።

ክፍሎች

ምዕራፍ 46 እና 47 የያዕቆብና የቤተሰቦቹ ወደ ግብፅ መሔድና በፈርዖን መክበር ይናገራሉ። የሴፍ ለሕዝቡ ምግብ እንዴት ይሰጥ እንደነበረም ይናገራሉ።

ምዕራፍ 48 ያዕቆብ የየሴፍን ሁለት ልጆች ስለመባረኩ ይናገራል።

ምዕራፍ 49 ያዕቆብ ልጆችን ስለመባረኩ ይናገራል።

ምዕራፍ 50 የያዕቆብን መክበርና የየሴፍን ሞት ይናገራል።

በእነዚህ የመጨረሻ ምዕራፎች ውስጥ ያዕቆብ ትላት ሚና ይጫወታል። አሥራ ሁለት የያዕቆብ ልጆች የእስራኤል ብሔር ከእነርሱ ስለሚፈጠር የአባታቸውን ድርሻ መጥቀስ ተገቢ ነው። እነዚህ የተመረጡ የእግዚአብሔር ሕዝብ ናቸው። አብዛኛው የብሉይ ኪዳን ክፍል የሚናገረው ስለእነርሱ ነው።

ምዕ. 46 ና 47	ምዕራፍ 48	ምዕራፍ 49	ምዕራፍ 50
የሴፍና ያዕቆብ	ያዕቆብ የየሴፍን ልጆች ባረከ	ያዕቆብ ልጆችን ባረከ	የያዕቆብና የየሴፍ ሞት
ያዕቆብ ወደ ግብፅ ሄደ	ያዕቆብ ሕይወቱን መለስ ብሎ አየ	ስለእያንዳንዱ ልጅ የተተነበየ ትንቢት	የያዕቆብ ተብር
ያዕቆብ ግብፅ ውስጥ ተከበረ	ያዕቆብ ኤፍሬምን እና ምናሴን ባረከ	ያዕቆብ ስለ አቀባበሩ ትዕዛዝ ሰጠ	የወንድማማቾቹ ፍርሃት
የሴፍ ለሕዝቡ ምግብ ሰጠ	ያዕቆብ ስለ ወደፊቱ የተነበየው ትንቢት	የያዕቆብ ሞት	የየሴፍ የመጨረሻዎቹ ቀናት

ማብራሪያ

ያዕቆብ ወደ ግብፅ እንዲሄድ የእግዚአብሔር ዕቅድ መሆኑን ለማረጋገጥ ፈለገ። ልጁን ዮሴፍን ለማየት ፈለገ፤ ነገር ግን ይህ ፍላጎት ብቻ በቲ አልነበረም። እግዚአብሔር ለአራት መቶ ዓመታት በእንግዳ አገር ውስጥ እንደሚሰቃዩ ለአብርሃም የተነበየውን ትንቢት ያዕቆብ ያውቅ ነበር፤ 15: 13። ዮሴፍ ትልቅ ሰው እንደሚሆን ሕልም አልሞ ነበር፤ 37: 7-9። ወደ ግብፅ የላከው እግዚአብሔር እንደሆነ ዮሴፍ ተናገረ፤ 45: 5-7። ቤርሳሊህ ውስጥ ላለ ወደ ግብፅ መሄድ እንዳለበት እግዚአብሔር ራሱ ለያዕቆብ አረጋገጠለት፤ 46: 3-4። ቤርሳሊህ በከነዓን ጠረፍ ላይ ትገኛለች። አብርሃም አንዳንድ ዛፎችን የተከለው እዚያ ነበር። ከዚያም ዘላለማዊውን አምላክ እግዚአብሔርን አመለከተ፤ 21: 33። ይሰሐቅ ቤርሳሊህ ውስጥ መሠረያ ሠራ፤ እግዚአብሔርም ይሰሐቅን መባረኩን ቀጠለ፤ 26: 23-25።

ቤርሳሊህ ውስጥ ያዕቆብ ለእግዚአብሔር መስዋዕት አቀረበ። እግዚአብሔር እንደገና ተገለፀለት። ይህም እግዚአብሔር ለያዕቆብ ከተገለፀለት ውስጥ የመጨረሻው ነበር። ወደ ግብፅ ለመሄድ እንዳይፈራና እዚያም ዘሩን ታላቅ ሕዝብ እንደሚያደርግለት እግዚአብሔር ለያዕቆብ ነገረው። አንድ ቀን ወደ ከነዓን ይመለሳሉ።

ያዕቆብ ልጆቹንና የልጅ ልጆቹን ይዞ ወደ ግብፅ ሄደ። በዚህ ጊዜ 130 ዓመቱ ነበር፤ 47: 9። ወደ ግብፅ የሄዱ ሰዎች የስም ዝርዝር በከፊል ተመዘገበ። የተመዘገቡትም በአስራ አንዱ የያዕቆብ ልጆች እንደየቤተሰባቸው ነበር። ወደ ግብፅ የሄዱ በጠቅላላው 66 የልጅ ልጆች ነበሩ፤ 46: 26። ያዕቆብ፤ ዮሴፍና ዮሴፍ ሁለት ልጆች ከተቆጠሩ ሰባ መሆናቸው ነው፤ 4ር. 27። ወደ ግብፅ የሄዱት 75 ናቸው ሲል እስጢፋኖስ ተናገረ፤ ነገር ግን ይህ የልጆቹን ግለሰብ ያጠቃልላል። እነርሱ የልጅ ልጅ ተብለው አይቆጠሩም፤ የሐዋ. 7: 14።

ይሁዳ ዝግጅት ለማድረግ ዮሴፍ ዘንድ ቀደም ብሎ ሄደ። ያዕቆብና ቤተሰቡ ዮሴፍ ወደ መረጠው ሥፍራ ወደ ጌሴም ደረሱ፤ 46: 28። ከእነርሱ ጋር ለመገናኘት ዮሴፍ ወደ ጌሴም ሄደ። ያዕቆብና ተወዳጅ ልጁ ዮሴፍ እንደገና መገናኘታቸው የሚያስደንቅ ነገር ነበር።

ዮሴፍ ቤተሰቡ ከእርሱ ጋር ግብፅ ውስጥ እንዲኖሩ ቢመኝም ከአረመኔ ግብጻውያን ጋር እንዲቀላቀሉ አልፈለገም። ግብጻውያን በግ ጠባቂ ስለማይወዱ ጉጉሡ ከግብጻውያን ጋር እንዲለያዩ እንዲረዳቸው አደረገ፤ 46: 31-34። ይህ ግብጻውያንም የያዕቆብን ቤተሰብ ያረካል። ዮሴፍ ይህንን ያደረገው ወንድሞቹ በግ ጠባቂዎች ነን እንዲሉ በማድረግ ነበር። ለፍርድም ይህንኑ ነገረው፤ 47: 1-8።

ዮሴፍ አባቱ ከፈርዖን ጋር እንዲገናኝ ሲያመጣው ያዕቆብ ጉጉሡን ባረከ፤ 47: 7-10። ታላላቆች ታናናሾችን መባረክ ለምድ ነው፤ ዕብ. 7: 7። የዋሁ እረኛ ታላቁን ገዢ ባረከ። የዋህ የእግዚአብሔር ተከታዮች በእግዚአብሔር ፊት ከታላላቅ ገዢዎች ይበልጣሉ።

ፈርዖን ዕድሜውን ሲጠይቀው 130 ዓመቱ መሆኑን ነገረው። 130 ዓመታት የመከራ ዓመታት ነበሩ። ያዕቆብ እንግዳና መጻተኝ ነበረ። ከአገሩ ውጭ ሲሞት ይችላል። እንደ ለባቱ ረጅም ዕድሜ እንደማይኖር ተናገረ። አብርሃም 175 ዓመቱ ይሰሐቅ 180 ዓመቱ እያለ ያዕቆብ በ147 ዓመቱ ሞተ።

ዮሴፍ በግብፅ ውስጥ ለነበሩት ጥራጥራዎች ጋላፊ ስለነበረ ለሕዝቡ ይሸጥላቸው ነበር። ገንዘባቸው ሲያልቅ ለፈርዖን ከብቶቻቸውን መስጠት ጀመሩ፤ 47: 13-17። አሁንም ምግብ ስለሚያስፈልጋቸው እራሳቸውን ለፈርዖን እንደባረፉ መሸጥ ጀመሩ፤ 47: 18-26። በዚህ መንገድ ፈርዖን ሕዝቡንና መሬቱን መቆጣጠር ችለ። ቢሆንም ሕዝቡ ዮሴፍን እንደ አዳኛቸው አዩ፤ 47: 25።

የእስራኤል ሕዝብ ጌሴም ውስጥ እየተባዙ ሄዱ፤ 47: 27። ያዕቆብ ለአሥራ ሰባት ዓመታት ግብፅ ውስጥ ተቀመጠ። ከመሞቱ በፊት አባቶቹ የተቀበሩበት ከነዓን ውስጥ እንዲቀብረው ዮሴፍን ታል አስገባው፤ 47: 29-41።

ዮሴፍ የአባቱን መታመም ሲሰማ ሁለቱ ልጆቹን ምናሴንና ኤፍሬምን ይዞ ሊጠይቀው ሄደ። እግዚአብሔር ሉዓላይ የሠጠውን ተስፋ ያዕቆብ አስታወሰ። ሉዓላይ ቤቱል አንድ ናቸው። እግዚአብሔር ታላቅ ሕዝብ እንደሚያደርገውና ለልጅ ልጆቹም የከነዓንን ምድር እንደሚሰጣቸው ታል ገለለ፤ 28: 19።

ኤፍሬምና ምናሴ እንደራሱ ልጆች እንደሚሆኑና ከሌሎቹ ልጆች ጋር እኩል ድርሻ እንደሚኖራቸው ያዕቆብ ተናገረ። ይህንን ሲያደርግ ከሚወዳት ሚስቱ ከራሱል ያገኘውን ልጅ ዮሴፍን እንደ መጀመሪያ ልጁ መረጠው፤ 1ኛ ዘና 5: 1። የመጀመሪያ ልጅ ከሌሎቹ ልጆች ሁለት እጥፍ ድርሻ ያገኛል። ኤፍሬምና ምናሴ እኩል ድርሻ ሲያገኙ ዮሴፍ ሁለት ድርሻ አገኘ። መሬቱ ሲከፋፈል ኤፍሬምና ምናሴ እንደ ሁለት ነገድ ነበሩ፤ የዮሴፍንም ቦታ ወሰዱ፤ ኢያሱ 14: 4። ከዚያ በኋላ ለዮሴፍ የተወሰዱ ልጆች በወንድሞቻቸው ስም ተጠሩ፤ 48: 6።

ሊዋውያን ካህናት ስለነበሩ ርሰት አልተሰጣቸውም ነበር። ስለዚህ መሬት በአሥራ ሁለት ክፍሎች የተከፈለ ነበር።

ያዕቆብ ከመሸምገሉ የተነሳ አይኖቹ በደንብ እያዩም ነበር። ዮሴፍ ሁለቱን ልጆች እንዲያመጣና እንዲባርካቸው ያዕቆብ ጠየቀው፤ 48: 10። ዮሴፍንና ሁለቱን ልጆች ማየትና መባረክ ስለቻለ እግዚአብሔርን አመሰግነ። ዮሴፍ ሁለቱን ልጆች አባቱ ያዕቆብ እንዲባርካቸው ሲያመጣ የመጀመሪያ ልጁ ምናሴ በአባቱ ቀኝ ኤፍሬም በግራ እንዲሆኑ አደረገ። ሆኖም ያዕቆብ እጁን አቀያይሮ ቀኝ እጁን ኤፍሬም ላይ ግራ እጁን ምናሴ ላይ አደረገ። ዮሴፍ አባቱ የተላላተ መስሎት እጁን ሊቀይር ሲል የሚሠራውን እንደሚያውቅ ለያዕቆብ ነገረው። ታናሹ ከታላቁ እንደሚበልጥ እግዚአብሔር አላይቶት ነበር። በአብርሃምና በይሐሐቅ አምላክ ስም ሁለቱን ልጆች ባረከ፤ ነገር ግን ኤፍሬምን ከምናሴ ይልቅ ባረከው፤ 48: 15-20። ትንቢቱ ተፈጻሚም፤ ኤፍሬም ከምናሴ ይልቅ ታላቅ ሰው ሆነ።

በረከቶች እንደተፈጥሮ ችሎታ አይደሉም፤ የእግዚአብሔር ሰጦታዎች ናቸው። በእራት ዙፍጥረት ውስጥ መጀመሪያ የተወለደ ብቻ ቅድሚያና ከብር እንደማይኖረው ደጋግመን አይተናል። እግዚአብሔር ከእስማኤል ይልቅ ይሰሐቅን፤ ከኤላው ይልቅ ያዕቆብን፤ ከርቤል ይልቅ ዮሴፍን እና ከምናሴ ይልቅ ኤፍሬምን መረጠ።

ያዕቆብ ግብፅ ውስጥ እንደሚሞት አወቀ። እስራኤላውያን አንድ ቀን ወደ አገራቸው እንደሚመለሱ እምነት ነበረው። እግዚአብሔር ቃል እንደገባላቸው አገሩን እንደሚወርሱ አመነ። የእግዚአብሔር ሐሳብ ይሳካል፤ ዓላማውን በራሱ ጊዜና መንገድ ይፈፅማል።

የያዕቆብ ሕይወት በእርኩስ ነገር የተሞላ ነበረ፤ ለእያንዳንዱ ሥራው ሞጋ ያገኘበት ሰው ነበር፤ ገላትያ 6:7። ሆኖም ብዙ ትምህርቶችን ተማረ፤ እግዚአብሔርም ስሙን ቀይሮ እስራኤል አለው። እግዚአብሔር ከከፋ ነገር ያወጣውና በመንገዱ ሁሉ የመራው መሆኑን ያዕቆብ አወቀ፤ 48:15 እና 16። ያዕቆብ የእግዚአብሔር ነቢይ ሆነ፤ የዮሴፍን ልጆች እንዲባርኩም እግዚአብሔር መራው። ከዚያም ልጆቹን ሁሉ ጠርቶ ባረካቸው። ወደፊት ስለሚሆኑ አንዳንዱ ነገሮች ነገራቸው።

በመጀመሪያ የበኩር ልጁን ሮቤልን ጠራው። ነገር ግን አባቱ ላይ ባደረገው ሥጦታት ምክንያት ብኩርናውን ለመጀመሪያ የራሱል ልጅ ለዮሴፍ ሰጠው፤ 35:22፤ 48:5፤ 49:3-4።

ሰምዖንና ሌዊ ሴኪምን ምን እንዳደረጉት ያዕቆብ አልረገ። 34:26። ሁለቱ እንደሚከፋፈሉና እንደሚለያዩ ተነበዩ፤ 49:5-7። ሌዊውም ካህን ስለሆኑ ከርስቱ ድርሻ አላገኙም። ሰምዖንም ምንም ድርሻ ስላልነበረው ከይሁዳ ጋር ተካፈለ፤ ኢያሱ 19:9።

ይሁዳ ከሁሉም ልጆች ከፍ ያለውን በረከት አገኘ። እርሱም ሥጦታት ሰርቷል፤ ግን በእግዚአብሔር ችርነት ምህረትን አገኘ። ለብንያም ቃል የገባና ወደ ግብፅ እንዲመራቸው በአባቱ ዘንድ የታመነ ነበር፤ 46:28። በወንድሞቹ ዘንድ የተመለከተና የተከበረ እንደሚሆን ያዕቆብ ነገረው። እሱም የአራዊት ጉጉሥ እንደሆነው እንደ አንበሳ ነበር። ከልጅ ልጆቹ ለዘላለም ገዢ የሚሆን መሢህ ይወለዳል፤ 48:8-10። ዳዊት የይሁዳ ዘር ነበር። ኢየሱስ ከርስቱስም በሥጋ የዳዊት ትውልድ ነው።

ከሊያ ልጆች መካከል ዛብሎንና ይሳኮር የመጨረሻ ልጆች ነበሩ። ዛብሎንና ይሳኮር በእስራኤል በስተ ሰሜን እንደሚኖሩ ያዕቆብ ተናገረ። ከዚያም ስለአራቱ ልጆቹ ተናገረ። ጋድ ጠላቶቹን ያሸንፋል። ዳን የፍርድ አባት ይሆናል። ገፍታሌምና አሴር እጫጭር በረከት ተሰጣቸው፤ 49:16-21።

የሴፍ የበኩሩን ልጅ በረከት ተቀበለ። ለሕዝቡ ፍሬያማ ብቻ ሳይሆን ለግብፅ ሰዎች ደግሞ ምግብን ይሰጥ ነበር። ወንድሞቹ ቢያባርሩትም እንኳን እግዚአብሔር ከሁሉም የተባረከና ጠንካራ እንዲሆን አበረታው፤ 49:22-26።

ብንያም ከጠላቶቹ ጋር የሚጣሳና የሚያሸንፍ የበረሃ አውራ ይሆናል። በፍርድ በኩል የእግዚአብሔር አምላክ ይሆናል።

ያዕቆብ ልጆቹን ባርኮ እንደጨረሰ አብርሃም፣ ይሳኮት፣ ሣራ፣ ሮብቃና ሊያ ወደ ተቀበሩበት መሬት ወስደው እንዲቀብሩት አዘዛቸው። ይህም በኬብርን አካባቢ የሚገኝ ቦታ ነበር። ትዕዛዙን ሰጥቶ ሲጨርስ ያዕቆብ ሞተ፤ 49:29-33።

የሴፍ በአባቱ ሞት ምክንያት አለቀሰ። በግብፃዊያን ባህል መሠረት የአባቱ ሰውነት በሽቶ እንዲታሽ አዘዘ። ግብፃውያን ለያዕቆብ ሰባ ቀን አለቀሱለት፤ 50:1-3።

የለቅሶው ተናት ሲያልቅ አባቱ በጠየቀው መሠረት ወደ ከነዓን ሄዶ አባቱን እንዲቀበር ይፈቅድለት ዘንድ የሴፍ ፈርዖንን ፈቃድ ጠየቀው። ብዙ ግብፃውያንና ቤተሰቦቹ ወደ ቀብሩ ቦታ አብረዋቸው መጡ፤ 50:7-13። ይህንን የእግዚአብሔር ሰው የሚያከብሩ ብዙ ሰዎች ነበሩ። ያዕቆብ እግዚአብሔር ለአብርሃም ቃል ከገባለት መሬት አብርሃም ገዝቶት የነበረው መሬት ላይ ተቀበረ። በእነዚህ ሁሉ ዓመታት ለእግዚአብሔር ሕዝብ የተሰጠው መሬት ይህ መሬት ብቻ ነበር። እግዚአብሔር ለአብርሃም ትውልድ የሚሰጠውን መሬት ላይወርሱ ገና 500 ዓመታት ይቀራሉ። ወንድማማቾቹ ወደ ግብፅ ሲመለሱ የሴፍ ቂሙን ይወጣብናል ብለው ፈሩ። የሴፍ የወንድሞቹን ፍርሃት አይቶ አለቀሰ። መሉ በመሉ ይቅርታ እንዳደረገላቸው ነገራቸው። ስለሆነም ነገር ሁሉ እግዚአብሔር ዓላማ እንዳለው ተናገረ፤ 50:15-21።

የሴፍ 110 ዓመቱ ሆኖ ከመሞቱ በፊት በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ዘመዶቹ ወደ ከነዓን እንደሚመለሱ ያለውን እምነት አላየ። እግዚአብሔር ወደ ከነዓን እንደሚመልላቸው ተናግሮ ነበርና። ወደ ከነዓን በሚሄዱበት ጊዜ አጥንቶቹን ይዘው ከነዓን ውስጥ መቅበር ነበረባቸው። የእስራኤል ልጆች ወደ ከነዓን በሚሄዱበት ጊዜ የሴፍ እንደጠየቀው አደረጉ፤ ዘፀአት 13:19።

መደምደሚያ

ያዕቆብ ከመወለዱ በፊት እግዚአብሔር ብኩርናውን እንደሚያገኝ ቃል ገባ። ቢሆንም ያዕቆብ በቃል ኪዳን ብቻ አልረከም። በሌላ ዘዴ ብኩርናውን ማግኘት ፈለገ። ይኸም ወደ ከፍተኛ ጥላቻና ችግር አመራ። ያዕቆብ ሁለቱን የዮሴፍ ልጆች ሲባርክ ብዙውን በረከት ለዮሴፍ መጨረሻው ልጅ ሰጠው። በራሱ ዘዴ ሳይሆን በእግዚአብሔር ቃል እፍራም የሁሉም ታላቅ ሆነ። እግዚአብሔር የሚሠራበትን ጊዜ ብንጠብቅ እንዴት በተባረከን! በረከቱን ለመቀበል የሐሰት መንገዶችን መጠቀም የለብንም።

ያዕቆብ የሴፍን ሲባርክ የእግዚአብሔርን ስም በሦስት የተለያዩ መንገዶች ጠራ፤ 48:15-16።

ሀ. እግዚአብሔር ከአባቶቹ ጋር ቃል ኪዳን የገባው አምላክ ነው። ብዙ ጊዜ ያዕቆብ ስምምነቱን ያስታውስና ያምንበትም ነበር፤ 28:13፤ 31:5፤ 42፤ 32:9፤ 46:3።

ለ. እግዚአብሔር የመገበው እረኛ ነው፤ መዝ.23።

ሐ. እግዚአብሔር ከከፋ ነገር ሁሉ ያዳኝው መልአክ ነው፤ የእግዚአብሔር መልአክም በተለያዩ ጊዜያት እየተከሰተ ከችግሮቹ ይጠብቀው ነበር። ይህም የሆነው በተለይ በድኔል ነበር፤ 32:30።

እግዚአብሔር በሚሠራለን ነገር ብቻ ሳይሆን በማንነቱ ልናምነው እንችላለን።

እግዚአብሔር ስለ ይቅርታ የገባውን ቃል ማመን አለብን። ወንድሞቹ የሴፍን እንደተጠራጠሩት መጠራጠር የለብንም። እግዚአብሔር በኢየሱስ ክርስቶስ ደም ሰላም

እንዲሁም ይቅር እንደተባለን ሙሉ በሙሉ አረጋግጦልናል፤ ሮሜ 5:1። ይህንን በግወት እግዚአብሔር ይቅርታ እንዳደረገልን እኛም ሌሎች ይቅርታ ግድረግ አለብን።

የኢየሱስ እምነት የሚተላለፍ ነበር። በችግርኛና በመከራዎቹ ሁሉ እግዚአብሔርን እመነ። እግዚአብሔር ከክፉ ጥሩ ነገር ግወጣት እንደሚችል ተገነዘብ፤ 50:20። በፈተና ሁሉ እምነቱን ጥጠለ። ኃጢአት ሁሉ ከእግዚአብሔር ጋር እንደሚታረን እውቀት፤ 39:7-12። በሐሰት ከሰና በተረሱ ታል ኪዳኖች አልተረገፍንም፤ 39:13-23፤ 40:23። እምነቱ እሁን ባለበት ጊዜ ሳይሆን ወደፊት የሚረዳው ነበር፤ 50:25። እግዚአብሔር ታል በገባው መሠረት ከግብፅ ምድር ወደ ተሰፋው ምድር እንደሚወስዳቸው እመነ። ያንን ቀን ለማየት የኢየሱስ ራሱ አይኖር ይሆናል። ለእምነቱ ምልክት እንዲሆን ቀኑ ሊደርስ ቢተሰባኝ እጥንቱን ወደ ከንዓን ይዘው እንዲሄዱ ነገራቸው። ፅብረውያን 11:22 ላይ የተጠቀሰው እምነቱ ይህ ነበር። በመጥረው እጋጣሚዎች በእምነታችን እንፀናለን?

የኢየሱስ ይህንን እምነቱን ከየት እገኘ? ከጤቱ ሲወጣ የአሥራ ሰባት ዓመት ልጅ ቢሆንም ስለ እግዚአብሔር ታል ኪዳን ብዙ እውቀት። ወላጆች ልጆቻቸውን በልጅነት ጊዜያቸው የግለግመድ ኃላፊነት አለባቸው። ልጅን በሚሄድበት መንገድ ምራው፤ ምላሌ 22:6።

የኢየሱስ በትክክል የኢየሱስን ሕይወትና ሥራ ይጠቁግል፤ ይህንን በሕይወቱ ውስጥ ካጋጠሙት ሰባት ገጠሞች ተመልከቱ:-

1. በአባቱ በጣም ይወደድ ነበር፤ ዘፍጥ.37:3 እና ግሪ.3:17።
2. በወንድሞቹ ስለ ተጠላ በሳሪያ ጥጋ ተሸጠ፤ ዘፍጥ.37:4 እና ዮሐ.1:11፤ 15:25። የኢየሱስ ለ20 ብር ሲሸጥ ኢየሱስ ደግሞ በ30 ብር ተሸጠ፤ ዘፍጥ.37:26 እና ግሪ.26:15።
3. ያለ ፍትሕ ተፈረደበት፤ ዘፍጥ.39:19-20 እና ሉቃ.23:41።
4. ኃይለና ሥልጣን ወዳለው ቦታ እንዲደርስ ተደረገ፤ 41:41-44፤ የሐዋ.5:31። ሕዝቡ የኢየሱስን ታል እንዲያከብር ፈርዖን አዘዘው፤ 41:55። እንዲሁም ለክርስቶስ መታዘዝ አለብን።
5. አሕዛብ ግለት ጉባዓውያንን ረዳ፤ ከመካከላቸው እንደገና እግባ፤ ዘፍጥ.41:46-57፤ የሐዋ.15:14፤ ኤፌ.5:25-32።
6. አሕዛብን ግለት ጉባዓውያንን ከረዳ በኋላ የኢየሱስ ራሱን ለወንድሞቹ ገለፀ፤ ዘፍጥ.45:1-15፤ ዘክ.12:10፤ ሮሜ 11:25-26።
7. ከወንድሞቹ ጋር ታረተ፤ ፍትሩን ለወንድሞቹ ገለፀ፤ ይኸከባቸውም ጀመር፤ ዘፍጥ.50:21 እና ኤፌ.2:7።

ጥያቄዎች

1. ያዕቆብ ወደ ግብፅ መሄዱ ትክክለኛ ለመሆኑ ምን ግረጋገጫ ነበረው?
2. የያዕቆብ የልጅ ልጆች ስንቱ ናቸው ወደ ግብፅ አብረውት የሄዱት?
3. የኢየሱስ ወንድሞቹ በግ ጠባቂዎች ነን እንዲሉ ያደረገው ለምን ነበር?
4. ጉባዓውያን የኢየሱስ ሕይወታችንን እኛን ያሉት ለምንድነው?
5. ያዕቆብና ቤተሰቡ የሠራሩት የት ነበር? ለምን?

6. ያዕቆብ የሴፍን ታል ያስገባው ምን ነበር?
7. ያዕቆብ ብዙውን በረከት የሰጠው ለየሴፍ ለየትኛው ልጅ ነበር? ለምን?
8. ያዕቆብ የብዙርናውን መብት ለየሴፍ መስጠቱን ያሳየው እንዴት ነበር?
9. ያዕቆብ ከልጆቹ መካከል ብዙውን በረከት የሰጠው ለምን ነበር? ከሁሉም ረጅም ዕድሜ የነበረው በረከት የቱ ነው?
10. ያዕቆብ የተቀበረው የት ነበር?
11. እጥንቶቹን በሚመለከት የሴፍ የሰጠው ትዕዛዝ ምን ነበር? ለምን?
12. የኢየሱስና የኢየሱስን ጥብብ እነፃፅር፤ ቆላ.2:13።
13. እግዚአብሔር ታሉን መጠበቁንና ሁሉን የመቆጣጠር ችሎታ ያለው መሆኑን የሚያረጋግጡ ምሳሌዎች ከየሴፍና ከያዕቆብ ሕይወት ስጥ።
14. ኤፌ.2:6-7ን በታል አጥና።

ትምህርት አሥራ ሰባት

መግቢያ

በዚህ ትምህርት ስለ እግዚአብሔርና ስለ ፍጡራት በአራት ዘፍጥረት የምናገኛቸውን እንዳንድ ሀሳቦች እንመለከታለን። እነዚህ ሀሳቦች በአራት ዘፍጥረት ሙሉ በሙሉ አልተገለጹም። ሙሉውን ትምህርት ለግጥናት ግን ጠቅላላ መጽሐፍ ቅዱስ ግጥናት ይኖርብናል። ሆኖም ግን በአራት ዘፍጥረት መሠረታዊ የሆኑትን ትላልቅ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቶች እናገኛለን። በጣም እስፈላጊና ሁሉም ሰው ለሚጠይቃቸው ጥያቄዎች መልስ እናገኛለን። ከእነዚህም ለመጥቀስ ያህል፡ ዓለም እንዴት ተጀመረች? እግዚአብሔር ማን ነው? ምንስ ይመስላል? ሰው ከየት መጣ? ኃጢአት ወደ ዓለም እንዴት መጣ? ኃጢአት ምን ያስከትላል? ኃጢአተኛ ሰው እንዴት እንደገና እግዚአብሔርን ሊከተል ይችላል? ሰው እግዚአብሔርን እንዴት ያስደስተዋል? ከእግዚአብሔርና ከሰው ጋር እንዴት ኃይል ሊኖረው ይችላል? የሚሉት ይገኛሉ።

በአራት ዘፍጥረት ሦስት የተለያዩ ትምህርታዊ አገላለጽ እናገኛለን። እነዚህም:-

1. በአራት ዘፍጥረት ግልጽ ሊሆኑ የሚችሉ ልዩ ዐረፍተ ነገሮች
ለምሳሌ:- እግዚአብሔር ዓለምን ፈጠረ። እግዚአብሔር ቅዱስ ነው፤ ኃጢአተኛንም ይቀጣል። ይህ ትምህርት በሌላ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍልም ተደጋግሞ ተገልጿል።
2. በአራት ዘፍጥረት ብቻ ግልጽ ሊሆኑ የማይችሉ ትምህርቶች አሉ፤ ሆኖም ግን ሙሉውን መጽሐፍ ቅዱስ ለናንብ ልንረዳቸው እንችላለን።
ለምሳሌ:- በአራት ዘፍ.3:15 የሚገኘው ትንቢት። ይህ ትንቢት የሴት ዘር የሰይጣንን ራስ ስለመተጥተጥ ሲሆን ዘሩ በድንገል ግሪያም የተወለደው ኢየሱስ ከክርስቶስ መሆኑን በደንብ አይገልጽም። ስለ ሠራተኛው የአጋር ልጅና ስለ ነጻ የሣራ ግንኙነትም በገላትያ 4:22-31 ተገልጿል።

3. መንፈሳዊ ሐቅ የሚገልጹ ታሪኮች ይገኛሉ፤

ለምሳሌ፡- ክርስቶስ እግዮቹን እንደሚያድናቸው ሁሉ የኖህ መርከብ በውስጡ ለነበሩ መድህን ነበር። መሥዋዕቶች ዓለምን የሚያድነውንም የእግዚአብሔር በግ የሆነውን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ያመለክታሉ፤ ዮሐ.1:29።

አብዛኛው በእራት ዘፍጥረት የሚገኘው ትምህርት አዲሱን ኪዳን እስካነበብን ድረስ ሙሉ በሙሉ ግልጽ ሲሆን አይችልም። መንገዶችና መልእክቶች በብሉይ ኪዳን ግልጽ ያልሆነውን ትምህርት ያብራሩልናል። የዮሐንስ ራዕይ መጽሐፍም በመጀመሪያው የኦሪት ዘፍጥረት ምዕራፍ የሚገኙትን እብዛኛዎቹን ትዕይንቶችና ድርጊቶች ያሳያል። የሕይወት ዛፍም እንደገና ይጠቅሰዋል። ስለ ትልቁ እታላይ እባብም የመጨረሻ ዕድል እናነባለን።

በአውነቱ መጽሐፍ ቅዱስ እንደ መጽሐፍ ነው። መጀመሪያው ኦሪት ዘፍጥረት ሲሆን ዋና ሀሳቡ እስከ ዮሐንስ ራዕይ መጨረሻ ይቀጥላል። ዋና ሀሳቡ ስለ እግዚአብሔር ታላቅነት ነው። እግዚአብሔር የግንኙነትም ነገር መጀመሪያ፣ በግንኙነትም ሁኔታ የሰውን ውድቀት የሚወጣ ነው። ለይጣንን አሸንፎ ሰው ለዘላለም ከእርሱ ጋር እንዲኖር መንገድ ይቀይራል። እኛም ለሚወደንና ከእርሱ ጋር ለዘላለም እንድንኖር ለሚያደርገን ለታላቁ ፈጣሪዎችን ከመጀመሪያ ጀምሮ በግምልክ እንሰጥባቸውለን።

ኦሪት ዘፍጥረት ስለ እግዚአብሔር የሚያስተምረው ትምህርት

ኦሪት ዘፍጥረት እግዚአብሔር መኖሩን ለማረጋገጥ አይዋክርም። እንዲላ ጥን ይወስደዋል።

1. እግዚአብሔር ሕያው፣ ግላዊ አምላክ እንጂ ኃይል ብቻ አይደለም። አእምሮ፣ ስሜት፣ ፍላጎትና ከሰው ግላዊ ገንኙነት አለው።
2. ብቸኛ አምላክ፣ ፈጣሪና ጠቅላላ ገዢ ነው። ከእርሱ በተር ሌላ አምላክ የለም። ምንም እንኳን አንድ አምላክ ቢኖርም ስለ ሥላሴ ኦሪት ዘፍጥረት ይጠቅሳል። ለምሳሌ፣ እግዚአብሔር አለ «በኛ ምስል ሰው አንስራ» 1:26። «ወደ ታች እንወረድ» 11:7። አባት፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ መሆኑ በአዲሱ ኪዳን ተገልጿል። የእባት ምላሴ በአብርሃም፣ የወልድ ምላሴ አባቱ ለመስዋዕት ባተረበው በይስሐቅና የመንፈስ ቅዱስ ምላሴ ደግሞ አብርሃም ለልጁ ይሰሐቅ ሙሽራ እንዲያገኝለት በላከው ሠራተኛ እናያለን። በአዲስ ኪዳን ሙሽራ ሲል ቤተ ክርስቲያን ለግለት ነው።
3. እግዚአብሔር ወላግዊ ነው፤ 21:33። ከመጀመሪያ ጀምሮ እግዚአብሔር ነበር። መጀመሪያ የሌለው፣ ከዚህ በፊት የነበረና ለወደፊቱም የሚኖር ነው።
4. ከሁሉም በላይና ግንኙነትም ነገር የፈጠረ ነው። በሰው ላይ ሥልጣን ያለውና ምን መሥራት እንዳለበት ግዝገባ የሚችል ነው።
5. በሁሉም ነገር ኃይለኛና ግንኙነትም ነገር ለመሥራት የሚችል ነው፤ 48:3። ዓለምን ቢቃሉና ሰውን ከአፈር የፈጠረ ነው። ለእርሱ ከባድ የሚሆንን ነገር የለም፤ 18:14።
6. ሁሉን ነገር የሚያውቅና የሚያይ ነው፤ 16:3። እኛ የምናስበውን ያውቃል፤ 18:12-15። የሚሆነውን ነገር ያውቃል፤ ምዕ.49። የሰዎችን ልብ ከመወለዳቸው

ፊት ያውቃል፤ ለምሳሌ፡- ከኤሳው ይልቅ ያዕቆብን መረጠ። ዓለም ከመፈጠሩ በፊት እኛን በክርስቶስ መረጠ፤ ኤፌ.1:4፤ ዴፕ.1:2

7. ሁለጊዜ ያው ነው። አይዋሽም፣ አይለወጥም። ሁለጊዜ በጠባዩ መሠረት ይሠራል። የሰጠውንም ተስፋ ይፈጽማል፤ 12:2-4፤ 21:5።
8. ቅዱስ ነው። ኃጢአት ሊሠራ አይችልም።
9. ጻድቅ ነው፤ የሚሠራው ሥራ ፍጹም ነው። ኃጢአተኛን ይቀጣል፤ 3:14-19፤ 6:6። የእርሱም ሕዝብ ኃጢአት በሚሠራበት ጊዜ ይቀጣል። ለምሳሌ፡- አብርሃምን በግብፅና በኒረር አላፍሮት ነበር፤ 12:20፤ 20:9።
10. ኃጢአተኛች ብንሆንም ፍቅርና ረድኤት ይሰጠናል። እዳምና ሔዋንን ተጣቸው። ሆኖም ግን እንደሚያድናቸውም ተስፋ የገባላቸውን ለመግለጽ የቀርበት ልብስ ሰጣቸው። ዓለምን በነርፍ እጥለቅልቆ ባጠፋት ጊዜ ናንንና ቤተሰቡን ግን አዳናቸው፤ 6:8። እግዚአብሔር ኃጢአት ብንሠራም ይምረናል፤ ሮሜ 5:8። እና 20 ፍቅሩ ታዛዥነትን ይጠይቃል። ለምሳሌ፡- አብርሃም ልጁን ይስሐቅን መስዋዕት እንድያደርግ ጠይቀት ነበር፤ ምዕ.22። ሆኖም ግን ለታዛዥነቱ የሚሰጠው ሽልግት ከሚጠይቀው ጥያቄ የበለጠ ነው።
11. ብርሃን ነው። እርሱን መፈላለግ አያስፈልገንም። ራሱን ስለሚገልፅልን እናውቀዋለን። በኦሪት ዘፍጥረት ለአብርሃም፣ ለይስሐቅና ለያዕቆብ ተገልጿላቸው እንደ ነበረ እንመለከታለን። ለዮሴፍም በህልም ላይ ታይቶት ነበር። እንደመልእክ ሆኖም ታይቷል። በሰዎቹ ደግሞ ራሱን ይገልጻል። የተለመደው አጠቃላይ ስሙ እግዚአብሔር ሲሆን ቃሉ በዕብራይስጥ ቋንቋ በቅርፅ ብዙ ቁጥር በትርጉም ግን ነጠላ ቁጥር ነው። ይህም ሥላሴን ያመለክታል። እግዚአብሔር ለምላክ ተብሎም ይጠራል፤ 2:4። እቤቱ ወይም ጌታም ሌላ ስሙ ነው፤ 15:2። ከእነዚህ በተጨማሪም በሚተጥሉት ስሞች ይታወቃል።
ሀ/ ልዑል፤ 14:18-22።
ለ/ ሁሉውን ጽይ ኤልሻዳይ፤ 17:1።
ሐ/ ዘላለማዊው፤ 21:23።
እነዚህ ሦስት ስሞች የእግዚአብሔርን ግንኙነት ይገልጻሉ።
መ/ የሚያየው አምላክ፤ 16:13።
ይህ ስም እግዚአብሔር ለአጋር በታየበት ጊዜ የተሰጠው ስም ነው።
ሠ/ አምላክ፤ የእስራኤል አምላክ፤ 33:20።
ይህ እግዚአብሔር ከያዕቆብ ተገናኝቶ ስሙን ወደ እስራኤል እንደለወጠው የሚያስ ታውሰን ነው።
ረ/ የቤቴል አምላክ፤ 35:7።
ይህ ያዕቆብ ሰማይን የሚደርስ መሰላል በህልሙ ላየበት ግብታወሻ የተሰጠ ስም ነው።
ከላይ የተጠቀሱት ሦስቱ ስሞች እግዚአብሔርና ሰው መገናኛታቸውን የሚያስታውሱን ናቸው።
ሰ/ የአብርሃም የይስሐቅና የያዕቆብ አምላክ፤ 28:13።
ይህ በብዙ ቦታዎች የተገለፀ ሲሆን እግዚአብሔር በእርሱና በሕዝቡ የመሠረተውን ቃል ኪዳን ያሳያል።

አሪት ዘፍጥረት ስለ እግዚአብሔር ወልድ የሚያስተምረው ትምህርት

1. ምንም እንኳ አሪት ዘፍጥረት ኢየሱስን እንደ ፈጣሪ አድርጎ ባይወስደውም አዲስ ኪዳን ገን እንደ ፈጣሪ አድርጎ ይወስደዋል፤ ዮሐ.1:3 እና ቆላ.1:16።
2. የጌታ መልአክ የተባለው እግዚአብሔርን የሚገልጽልን፤ ሰው ሆኖ የመጣው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።
3. በትንቢት አማካይነት፤ ትንቢቶች ግልጽ እየሆኑ ይሄዳሉ።
 - ሀ. ዮሴት ዘር፤ 3:15።
 - ለ. ዮሴት ዘር፤ 4:25።
 - ሐ. ዮሴም ልጅ፤ 9:27።
 - መ. የአብርሃም ተከታይ ትውልድ፤ 12:3።
 - ሠ. የይሱሐት ተከታይ ትውልድ፤ 21:12።
 - ረ. የያዕቆብ ተከታይ ትውልድ፤ 25:23።
 - ሰ. የይሁዳ ጉሳ፤ 49:10።
4. ከቀረቡ ምሳሌዎች ስለ እርሱ እንግራለን።
 - ሀ. አዳም፡- የክርስቶስ ምሳሌ ነው፤ ሮሜ 5:14። ሁለቱም ወደ ዓለም የመጡት ልዩ በሆነ የእግዚአብሔር ሥራና ክታጢካት ነጻ ሆነው ነው። የቀድሞውና የአዲሱ ፍጡር የበላይ ናቸው።
 - ለ. አቤል፡- የደም መስዋዕት ያተረበ ነው። አቤል በታየን ተገደለ።
 - ሐ. መልክ ጺደት፡- ጻድቅ ጉጉሥ ሲሆን እንደ እግዚአብሔር ልጅ ተመስሎ ዝር፤ ዕብ.7:3። የሳሌም ጉጉሥ ግለትም የሰላም ጉጉሥ እና እንጆራና የወይን ጥጅ ያተረበ ነበር። የልዑል እግዚአብሔር ካህንም ነበር። 7ኛውን ትምህርት ተመልከት።
 - መ. ይሱሐት፡- መስዋዕት ነበረ። 10ኛውን ትምህርት ተመልከት።
 - ሠ. ዮሴፍ፡- 16ኛውን ትምህርት ተመልከት።

አሪት ዘፍጥረት ስለ መንፈስ ቅዱስ የሚያስተምረው ትምህርት

1. ዓለምን ፈጠረ፤ 1:2 እና ኢዮብ 33:4።
2. ኃጢአተኞችን ይወቅሳል፤ 6:3 እና ዮሐንስ 16:8።
3. በአማኞች ውስጥ ይኖራል፤ 41:38 እና ዮሐንስ 14:17፤ 16:13።
4. መሽራ ለማገኘት በመሄዱና ለጦታ ለእርስዋ በመስጠቱ በአብርሃም ሠራተኛ ምሳሌ ነው፤ ምዕ.24፤ 1ኛ ቆሮ.12:4-11።

አሪት ዘፍጥረት ስለ መላእክት የሚያስተምረው ትምህርት

1. መላእክት የተፈጠሩ መንፈሶችና የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማድረግ የተላኩ ናቸው፤ ቆላ.1:16። ኤደገን ጠብቀዋል፤ 3:24። ሰዶም ከመደምሰስዋ በፊት ሉጥንና ቤተሰቡን ለማውጣት ተልከው ነበር፤ 19:1። ያዕቆብ ዔሳውን በፈራበት ጊዜም ደርሰውለታል፤ 32:1።

2. ግጥሞች እግዚአብሔርን የማይታዘዙ በሰይጣን የሚመሩም ነበሩ። የእነርሱ መሪ ሰይጣን ነው። ሔዋንን ያታለለ ሰይጣን ነው፤ ምዕ.3። አንዳንዶችም ከዓለም ሴቶች ሊጋቡ በቻሉ ዝር፤ 6:2። የኢየሱስ ክርስቶስን ዘር በማጥፋትና ወደ ኃቲአትም በመምራት የእግዚአብሔርን እቅድ ለማጥፋት ሞክረዋል።

አሪት ዘፍጥረት ስለ ሰው የሚያስተምረው ትምህርት

1. ሰው የተፈጠረው በእግዚአብሔር ምስል ነው፤ 1:26፤ 2:7። ልክ እንደ ሌሎች እንሰላት ከአፈር የተሠራ ነው። ሰው ከእንስሳ የሚለይበት ምክንያት ገን የእግዚአብሔር መንፈስ ስላለው ነው። የማወቅ ችሎታ ያለውና ከእግዚአብሔር ጋር ለመነጋገር የሚችል ነው። በእንስሳት የበላይነት ያለውና የፈለገውን ለመምረጥ የሚችል ነው። የጥሩና መጥፎ ግወቅያ ከሆነው ዛፍ በስተቀር ሁሉንም የዛፍ ፍሬ ዓይነቶች እንዲበላ ለአዳም ሲነገረው እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ወይም ላለመታዘዝ ምርጫ ነበረው፤ 2:16-17። እንስሳት የሚኖሩት በእግዚአብሔር ታል ሳይሆን በደመነፍስ ነው።
2. ሰው መሬት እንዲያለማ ተነግሮታል፤ 2:15። ሰው በእንስሳ ብቻ ሳይሆን በመሬት ላይ በሚገኙት ተፈጥሮአዊ ነገሮችም የበላይነት አለው።
3. ሰው ከሁበረተሰቡ ለመኖር የሚሻ ግህበራዊ ኑሮ ፈላጊ ነው። ሔዋን ታገዘው ዘንድ እግዚአብሔር ፈጠረለት። ለአንድ ባል አንድ ሚስት እንዲሆን የእግዚአብሔር ፈቃድ ነበር፤ 2:24። ነገር ገን ሰው ኃጢአት መሥራት ከጀመረ በኋላ የጋብቻ ገንኙነትም ተበላሽ። ከአንድ በላይ ሚስት ማግባት መጥፎ ውጤት እንዳለው እንገነዘባለን። ከእነዚህም መጥፎ ውጤቶች አንዱ ቅናት ነው፤ ምዕ.16 እና ምዕ.30።
4. ሰው የእግዚአብሔርን ምስል ይዞ የተፈጠረና ተከታዩ የነበረ ሲሆን ሰይጣንን ካዳመጠ በኋላ በእግዚአብሔር አመፀ፤ 3:4-6። እግዚአብሔር ላመፀው ሕዝብ የመታረቅ መገንድ ካበጀ በኋላ መልሶት እንዴት አድርጎ እንደተጠቀመበት መጽሐፍ ቅዱስ በዘርዘር ያቀርባል።

አሪት ዘፍጥረት ስለ ደህንነት የሚያስተምረው ትምህርት

ከመጀመሪያ ጀምሮ እግዚአብሔር ሕዝቡን ያስተዳደረው በጸጋ እንደሆነ እናያለን። ደህንነት ለኃጢአተኞች የተሰጠ ነፃ የሆነ የእግዚአብሔር ጸጋ ነው። አሪት ዘፍጥረት ኃጢአት የሚያስከትለውን አስከፊ ውጤት ያሳየናል። አዳምና ሔዋን በሠሩት ኃጢአት ከእግዚአብሔር ተለዩ። የእነርሱም ኃጢአት ለልጆቻቸውና ለልጅ ልጆቻቸው አለፈ። የዚህም ውጤት እኛን ሁላችን ኃጢአተኞች አደረገን፤ ሮሜ 6:12። ከመጀመሪያ ጀምሮ ገን እግዚአብሔር እኛን እንዴት እንደሚያድን እቅዱ ነበር።

1. እግዚአብሔር ሰውን ይፈልጋል። አዳምንም ጠራ። ሉጥንም ከሰዶም ጥፋት ያወጣው፤ ቤቱል ላይ ከያዕቆብ የተገናኘውና የዮሴፍ ወንድሞች ገስሐ እንዲገቡ ያደረጋቸው እግዚአብሔር ነው። ይህ በአዲስ ኪዳን ተደጋግሞ ተረጋግጧል።

- ለ። የጠቀሱትን ለመረለግና ለግዳን የመጣው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ሱታ. 19:10። ሙሉ በሙሉ የምህረት መንገድ የሰጠን እግዚአብሔር ነው።
2. እንደገና በአሪት ዘፍጥረት በሚገኙት ዐረፍተ ነገሮች እግዚአብሔር ሰዎችን ሊመርጥ የቻለው በደግነታቸው ምክንያት ሊመስል ይችላል። ነገር ግን ይህ ልክ አለመሆኑን እንገነዘባለን። እግዚአብሔር ሰውን የሚጠራው በዐጋው ነው። ሰውም እግዚአብሔርን የማመገን ታላቅ የመስግት ጋላጊነት አለበት። ይህ ሐቅ በአብርሃም ምላሌ በደንብ ተብራርቷል። ታላቅ «አብርሃም በእግዚአብሔር አመዝኒ ድድቅ ሆኖ ተቆጠረለት» ይላል፤ 15:16። ይህ በአዲስ ኪዳን ተደጋግሞ ተረጋግጧል፤ ሮሜ 4:1-5፤ 13:25። ይህም አብርሃምን ብቻ ሳይሆን ኢየሱስን የሚያምኑትን ሁሉ ይጨምራል።
3. በአውነቱ በአሪት ዘፍጥረት እምነት የደህንነት መሠረት መሆኑን እንመለከታለን፤ ዕብራውያን ምዕ.11 ይህን ግልፅ ያደርገዋል። እቤል በእምነት መስዋዕት አቀረበ፤ ሄናክ ከእግዚአብሔር ጋር በእምነት ተመላሰ፤ ኖሃም መርከቡን የሠራው በእምነት ነበር፤ ዕብ.11:4-7። በዕብራውያን 11 ውስጥ ብዙ ጥቅሶች ስለ አብርሃም እምነት ይኖራሉ። ይስሐት፤ ያዕቆብና ዮሴፍም የእምነት ሰዎች ተብለው ተጠቅሰዋል። ለዚህ ከመጀመሪያ ጀምሮ እምነት የደህንነት መሠረት ነው። ይህ እምነትም በእግዚአብሔር ታል የተመሠረተ ነበር። ምንም እንኳን ትዕዛዝን መደገም ሞትን ቢመስልም እምነት ሙሉ ታዛዥነትን ያሳያል። እውነተኛ እምነት በሰሜን ብቻ ሳይሆን በግብር ይገለጻል።
4. ሰዎች በእምነት ከኃጢአት ዳኑ። ከእግዚአብሔርም ጋር ታረቁ። የእግዚአብሔር ወዳጆች ሆኑ፤ እርሱንም ለመገናኘት ፈለጉ። እግዚአብሔር ይቅርታ እንዳደረገላቸው አመኑ። የዮሴፍ ወንድሞች ግን ይቅርታ አላደረገላቸው ብለው ስላላመኑ ይደሩት ነበር። እኛ ግን በክርስቶስ ደም እግዚአብሔር ይቅርታ እንዳደረገላችን እንደታረቀን እርግጠኛ መሆን አለብን፤ 2ኛ ቆሮ.5:18።
5. አሪት ዘፍጥረት ከኃጢአት ልንድን መቻላችንን ቢጠቅሰም ከመጨረሻ ጠላታችን ሞት ልንቀርፍ መቻላችንን ግን በደንብ አይገልጽም። እግዚአብሔር አዳም ከአፈር እንደተፈጠረና ተመልሶም አፈር እንደሚሆን ነገርን ነበር፤ 3:19። ይህ ታዲያ የመታን ትንግሥ ተስፋ አይሰጥም። ሆኖም ግን እግዚአብሔር ሰውን ሲፈጥር ወደ አፈር እፍ ብሎ ሕይወት ሰጠው፤ 2:7። ሄናክ ባለመሞቱ ምክንያት ትንሽ ተስፋም አለ። እግዚአብሔር አብርሃም ልጁን ይስሐትን መስዋዕት እንዲያደርግ በነገረበት ጊዜ እንደገና ከሞት ያስነሳዋል ብሎ አብርሃም አለበ ነበር። ይህም «እንደገና እንመለሳለን» በማለት አሳይቶታል። ዕብ.11:19 ይህን በብለው ግልፅ ያደርገዋል። በአሪት ዘፍጥረት የተጠቀሱት ሰዎች ግን ስለ ቤተሰባቸው ግደግ፣ ስለ አገራቸውና ለሰማቸው ተስፋ ስለተገኘላቸው መሪት እንጂ ስለ ትንግሥ ብዙ አልተጨነቁም ነበር። አዲስ ኪዳን ደህንነት ከኃጢአት ቅጣትና ጋደል ነፃ መውጣቱንና ከእግዚአብሔር ጋር ለዘላለም መኖር መሆኑን ይገልጻል።

ጥያቄዎች

1. በብሉይ ኪዳን ምላሌ የተጠቀሰበትን ሁለት የእግዚአብሔር ዘዴዎች ዳኑ።
2. አብርሃም ልጁን ይስሐትን ክብር እንደሰጠው ሁሉ እግዚአብሔርስ ልጁን እንዴት ክብር ሰጠ? ዘፍ. 25:5፤ ግሪ.11:27።
3. ሀ/ መልክደደቅ በ14:19 ጌታችንን ምን ብሎ ጠርቶታል?
ለ/ አብርሃም በ21:33 ጌታችንን ምን ብሎ ጠርቶታል? ይህ ስለ እግዚአብሔር ምን ያሳያል?
4. እግዚአብሔር ሥልጣን እንዳለው የሚያሳይ ከአዳም፣ ከአብርሃምና ከዮሴፍ ሕይወት ምላሌ ስጥ።
5. በ17:1 እግዚአብሔር ምን ተብሎ ተጠርቶአል? ለዚህ ስም 28:3፤ 35:11፤ 43:14፤ 48:3 እና 49:25 ምን ትርጉም ይሰጣል?
6. እግዚአብሔር ወደ ፊት የሚሆነውን የሚያውቅ መሆኑን ከርብቃ፣ ከያዕቆብና ከዮሴፍ ሕይወት ምላሌ ስጥ።
7. ሀ/ እግዚአብሔር የተኛውን የአብርሃምን ልጅ መረጠ?
ለ/ እግዚአብሔር የተኛውን የአብርሃምን የልጅ ልጅ መረጠ?
ሐ/ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘር እንዲሆን የመረጠው ግንን ነው?
8. እግዚአብሔር ሀ/ በ12:7
ሐ/ በ17:1
ሐ/ በ18:1
መ/ በ26:2
ወ/ በ35:9 የታየው ለግን ነው?
9. ድፍ ዳኛ ሀ/ በ11:7፤
ለ/ በ12:17፤
ሐ/ በ19:26 የተጣው ግንን ነው?
10. እግዚአብሔር ጸጋውንና ምህረቱን ያሳያው
ሀ/ ለአዳም
ለ/ ለኖጥ
ሐ/ ለሞጥ
መ/ ለደህዳ እንዴት ነው?
11. ሀ/ ዕብ.11:19 ይስሐትን የክርስቶስ ምላሌ መሆኑን እንዴት ያሳያል?
ለ/ ብንያም የክርስቶስ ምላሌ እንዴት ሆነ?
12. ግን ነው የክርስቶስ ምላሌ ሆኖ፡-
ሀ/ እንደ ትልቅ ክህን የሠራው? 14:18፤ ዕብ.6:20።
ለ/ መሸራዋን ለመገናኘት የመጣው? 24:63፤ 1ኛ ተሰ.4:17።
ሐ/ ወንድሞቹ በመጨረሻ የተቀበሉት? 45:15፤ ሮሜ 11:26።
መ/ እንደ አንበሳ ድል ያደረገና ያሸነፈ? 49:9-10፤ ራኤይ 5:5።
ወ/ ዓለምን የገዛ?
13. 2ኛ ጢሞ.3:16-17 በቃል አጥኛ።

ዘፍጥረት ትምህርት አሥራ ስምንት

የዘፍጥረት ክለሳ

መግቢያ

ክሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት ይልቅ እራት ዘፍጥረት ረዥም የሆነ የታሪክ ዘመን ይሸፍናል። የመጀመሪያው ክፍል ግለት ምዕ.1-11 ከሰው ፍጥረት ወዲህ ቢያንስ ቢያንስ 2000 እና 3000 ዓመት ያለውን ዘመን ይሸፍናል። ክፍል ሁለት ግለት ምዕ.12-50 360 ዓመት ይሸፍናል።

የእራት ዘፍጥረት የመጀመሪያው ጥቅስ «በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ» ይላል። ያ መጀመሪያ መቼ እንደሆነ እናውቅም። በአዳም መፈጠርና በአብርሃም ታሪክ መጀመሪያ ያለውን ዘመን እንኳ እናውቅም። ይሁን እንጂ የአብርሃም ታሪክ የሚጀመረው ከክርስቶስ ልደት በፊት 2000 ዓመት ነው።

የእራት ዘፍጥረት የመጨረሻው ጥቅስ የአንድ ሰው አስከሬን እንዳይበሰብስ መድኃኒት ተደርጎበት በግብፅ ምድር በሣጥን ውስጥ ሲደረግ ይደመድማል። እንግዲህ በመጀመሪያው ጥቅስና በመጨረሻው ጥቅስ መካከል የሁሉ ነገር መጀመሪያ እናያለን፤ ትምህርት አንድን ተመልክት።

የዘፍጥረት ዋና ዋና ሃሳቦች

1. እግዚአብሔር ዓለምንና ሰውን ፈጠረ።
2. በእግዚአብሔር አምላል የተፈጠረው ሰው ወደ ኃጢአት ወደቀ። የኃጢአቱንም ባሕርይ ለሰዎች ሁሉ አስተላለፈ።
3. እግዚአብሔር በናጎ ዘመን የነበሩትን ሰዎች በኃጢአታቸው ምክንያት በውኃ አጠፋቸው። ናጎንና ቤተሰቡን ግን አዳነ።
4. ከጥፋት ውኃ በኋላ የተፈጠሩት ሰዎች ኃጢአት መሥራት ተጠሉ። እግዚአብሔርም በባቢሎን ግንብ ቀጣቸው። እነዚህ የመጀመሪያ ክፍል ግለት ምዕ.1-11 ዋና ዋና ድርጊቶች ናቸው።
5. እግዚአብሔር በፀጋው የአንድ የተመረጠ ሕዝብ አባት እንዲሆን አብርሃምን ጠራ። አብርሃም በዘፍጥረት ክፍል 2 ግለት በምዕ.12-50 ከሚገኙት እራት ታላላቅ ሰዎች የመጀመሪያው ነው።
6. የተቀሩት ሦስት ታላላቅ ሰዎች ዘርፎ የሆኑት ይስሐቅ፣ ያዕቆብና ዮሴፍ ናቸው። እነዚሁ ሁላቸውም ኃጢአት ሠርተዋል፤ ነገር ግን በእግዚአብሔር የነበራቸውን እምነት ደግሞ ገልጸዋል። እግዚአብሔርም ከእነርሱ ጋር ቃል ኪዳን ገብቶአል፤ ስለዚህም የአብርሃም፣ የይስሐቅና የያዕቆብ አምላክም ተብሎአል። ያዕቆብ የእስራኤል 12 ነገዶች አባት ሆኑ።

በእነዚህ 4 ታላላቅ ሰዎች መካከል የይስሐቅና የያዕቆብ ታላላቅ ወንድሞች የሆኑት የእስግራኤልና የዒሳው ታሪክ ይገኛል።

7. እግዚአብሔር በፀጋው ለሕዝቡ እዳኝ እንዲልክ ደጋግሞ ተስፋ እንደሰጠ እናያለን። ይህንንም ያደረገው በቀጥታ በማስተግርና በምሳሌ ነው።

በዘፍጥረትና በዘፀአት መካከል ከሦስት መቶ ዓመት ዘመን በላይ አለ። ዘፍጥረት የእግዚአብሔር ምርጥ ሕዝብ በውጭ አገር በግብፅ እንዳለ በመግለጽ ይደመድማል። ይህ የእግዚአብሔር ሕዝብ በግብፅ የኖረበት ዘመን እቢይ ነገር ነው።

1ኛ/ እግዚአብሔር ለአብርሃም «ዘርኝህ በሰው አገር ሰደተኞች ይሆናሉ» ያለው የተፈጸመበት ነበር፤ ዘፍ.15:13።

2ኛ/ የእስራኤል ሕዝብ የብሔር ቅርጽ ያገኘው በግብፅ ነበር። ዮሴፍ የአብርሃምን ቤተሰብና የእስራኤልን ብሔር የሚያዛምድ ነው። ዘፍጥረት የእስራኤልን ብሔር የሚመሠርተውን ቤተሰብ ታሪክ በመግለጽ ይደመድማል። ዘፀአት ደግሞ ከ2 ሚሊዮን በላይ የሆነው የእስራኤል ሕዝብ ከግብፅ ወጥቶ ወደ ከነዓን ግለትም እግዚአብሔር አብርሃምን ሊያወርስ ተስፋ ወደ ሰጠው ምድር ጉዞውን ሲጀምር ያሳያል።

3ኛ/ ይህ ሕዝብ በእግዚአብሔር የተጠራና የተመረጠ ብቻ ሳይሆን የደህንነትን መንገድ ለሁሉ ለማሳየት የተዋጀም ነው።

ዘፍጥረት እያንዳንዳቸው «የ..... ትውልድ ይህ ነው» እያሉ የሚጀምሩ 10 ክፍሎች ሊኖሩት ይችላሉ። እነርሱም፦

1ኛ/ የሰማይና ምድር ልደት፤ 2:4

2ኛ/ የአዳም ትውልድ፤ 5:1

3ኛ/ የናጎ ትውልድ፤ 6:9

4ኛ/ የናጎ ልጆች የሴም፣ የዛምና የያፌት ትውልድ፤ 10:1

5ኛ/ የሴም ትውልድ፤ 11:10

6ኛ/ የታራ ትውልድ፤ 11:27

7ኛ/ የእስግራኤል ትውልድ፤ 25:12

8ኛ/ የይስሐቅ ትውልድ፤ 25:19

9ኛ/ የዒሳው ትውልድ፤ 36:1፤ 9። ዒሳው የኤዶማውያን አባት ነው።

10ኛ/ የያዕቆብ ትውልድ፤ 37:2

በዘፍጥረት እግዚአብሔር ከሰው ጋር የገባቸው ቃል ኪዳኖች ቢያንስ ቢያንስ አራት ይገኛሉ። እነርሱም የሚከተሉት ናቸው።

1ኛ/ የኤዴን ቃል ኪዳን፤ 1:28-30፤ 2:15-17። በዚህ ቃል ኪዳን እግዚአብሔር አዳምን፦

ሀ. እንዲበዛና ምድርን እንዲሞላት፤

ለ. ምድርን እንዲገዛት፤

ሐ. እንስሳዎችን፣ ወርሾችንና አሣዎችን ሁሉ እንዲገዛቸው፤

መ. ገነትን እንዲያበጃትና እንዲጠብቃት፤

ሠ. መልካምንና ከፋን ከሚያስታውቀው ዛፍ ፍሬ በስተቀር ከገነት ዛፍ ፍሬ ሁሉ እንዲበላ ነገረው። ከተከለከለው ፍሬ በበላ እንደሚሞት ደግሞ አለጠነቀቀው።

2ኛ/ ከአዳም ጋር የገባው ቃል ኪዳን፤ 3:14-17። በዚህ ቃል ኪዳን፡-

ሀ/ እባቡ /ሰይጣን/ ተረገማለል። የሰይጣን የመጨረሻው ጥፋት በራእይ 12:9፤ 20:2-3 እና 10 ተገልጿል።

ለ/ እግዚአብሔር ስለ አዳኙ መምጣት የመጀመሪያውን ተስፋ ይሰጣል። ይህ አዳኝ ሰይጣንን ያሸንፋል። ሰውንም ከኃጢአት ባርነት ነጻ ያወጣል። ከሴትም ይወለዳል። በዘፍጥረት የትውልዱም መስመር ከሴት ይጀመርና ወደ ናሳ፤ ሴም፤ አብርሃም፤ ይሰሐቅና ያዕቆብ ይደርሳል። ከዚያም አስከ ዳዊት ይቀጥላል። በመጨረሻም ወደ ክርስቶስ ይደርሳል።

ሐ/ ሴት በጭንቅ ትወልዳለች። ለባለዋም ተገዢ ትሆናለች።

መ/ ሥራ የሚያሰፋ ይሆናል። ምድር ተረገማለችና በሰውም ሕይወት ሐዘን ይሆናል።

ሠ/ ሥጋዊ ሞትና መንፈሳዊ ሞት ይሆናል። በመንፈሳዊ ሞት ሰው በኃጢአት ምክንያት ከእግዚአብሔር ይለያል። ነገር ግን ይህ መንፈሳዊ ሞት አዳኙን በመቀበል ወደ ሕይወት ሊለወጥ ይችላል። ሥጋዊ ሞት ግን ለሁሉም ይቀጥላል።

3ኛ/ ከናገሩ ጋር የገባው ቃል ኪዳን፤ 8:20-22፤ 9:1-17።

ሀ. ይህ እግዚአብሔር ከአዳም ጋር በገባው ቃል ኪዳን ውስጥ ከተጠቀሱት ነጥቦች ብዙዎቹን ይይዛል። ነገር ግን ተጨማሪ ርገማ፤ አይገኝበትም፤ 8:21።

ለ. ሰው የግለተሰውና ርሃሬነት ተሰጥቶታል፤ በተለይ የሰውን ሕይወት የመጠበቅና የምንከበካብዛ እንዲያውም የነፍስ ገዳይን ሕይወት ለማጥፋት ለመንግሥት ሥልጣን ተሰጥቶአል፤ 9:6።

ሐ. እግዚአብሔር ዓለምን ሁለተኛ በውኃ ላለማጥፋት ቃል ገብቶአል፤ 9:11።

መ. የእንስሳት ሥጋ ለምግብነት ተጨምሮአል፤ 9:3።

ሠ. የቃል ኪዳን ምልክት ቀስተ ደመና ሆኗል፤ 9:13-17።

4ኛ/ ከአብርሃም ጋር የገባው ቃል ኪዳን፤ 12:1-3፤ 13:14-17፤ 15:1-18፤ 17:1-8።

ሀ. የአንድ ታላቅ ሕዝብ መፈጠር ተስፋ ተሰጥቷል። እነዚህ የያዕቆብ ልጆች የሆኑት እስራኤላውያንና ከአስግሌልና ከኤሳው የመጡ ሕዝቦች ናቸው።

ለ. ለአብርሃም ለራሱ የተሰጡ የበረከት ተስፋዎች፤ ትምህርት ገን ተመልክት። ይህ ለሌሎች በረከት የመሆኑን ተስፋ ያጠቃልላል። አሁንም በሦስት መንገድ ተፈጽሞአል። 1ኛ. የእግዚአብሔር ምርጥ ሕዝብ በሆነው በእስራኤል በኩል፤

2ኛ. የእምነት ምላሴ በሆነው በራሱ በአብርሃም በኩል፤ ሮሜ 4:1-22።

3ኛ. በክርስቶስ በኩል፤ ገላ.3:16።

ሐ. ለአሕዛቦች የተሰጡ በረከቶችና መርገሞች ተጨምረዋል። በረከቶቹ ወይም መርገሞቹ የተመሠረቱት ግን አሕዛብ እይሁዶችን እንዴት አድርገው በሚይዙአቸው ሁኔታ ላይ ነው።

በዚህ ቃል ኪዳን በኩል እግዚአብሔር ዓለም የምትባረክበትን ሕዝብ ለመምረጥና ለሚያምኑበት አዳኝ ለመዘጋጀት የነበረውን ዓላማ እላየ። የቃል ኪዳንም ምልክት ግዝረት ነበር። ይኸው ቃል ኪዳን ለይሰሐቅና ለያዕቆብም ተደግሞአል፤ 26:1-5፤ 28:13-15።

ዘፍጥረት በመጽሐፍ ቅዱስ ያለው ቦታ

በመጀመሪያ ትምህርት 1ን ከልስ።

ኦሪት ዘፍጥረት ለመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት የሚከሉትን ነጥቦች ይጨምራል።

1ኛ. ለተቀረው መጽሐፍ ቅዱስ ሁሉ ታሪካዊ መንደርደሪያ ነው። ማለትም የሁሉ ነገር መጀመሪያ ነው።

2ኛ. የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ዋና ትምህርቶች መሠረት ነው።

3ኛ. እግዚአብሔር ማንኛውንም የሰውን ችግር መፍታት የሚችል እምላክ መሆኑን የሚያሳይ ነው። ወይም እግዚአብሔር ለማንኛውም የሰው ችግር መፍትሔ መስጠት የሚችል እምላክ መሆኑን የሚያሳይ ነው።

4ኛ. የኅሐንስን ራእይ ለማስተዋል የሚረዳ መጽሐፍ ነው። የራእይ መጽሐፍ ዘፍጥረት የጀመረውን ይጨርሳል።

የክለሳ ጥያቄዎች

ከዚህ በታች የሠረፉት ጥያቄዎች የተመሠረቱት በዚህ ትምህርት ላይ ብቻ ሳይሆን በተቀሩት የዘፍጥረት ትምህርቶች ሁሉ ላይም ነው።

1. ዘፍጥረት ለምን በጣም አስፈላጊ እንደሆነ ሁለት ምክንያት ስጥ።

2. ዘፍጥረት በሁለት ታላላቅ ክፍሎች ሊከፈል ይችላል ተብሏል። በመጀመሪያው ክፍል የሚገኙት ምዕራፎች ምንድናቸው? በሁለተኛውስ?

3. ሀ/ በመጀመሪያው ክፍል የሚገኙ አራት ዋና ዋና ድርጊቶች ጥቀስ። ለ/ በሁለተኛው ክፍል የሚገኙ አራት ታላላቅ ሰዎች ጥቀስ።

4. ሀ/ የመጀመሪያዋ እናት ማን ናት? ለ/ የመጀመሪያው ነፍስ ገዳይ ማን ነው?

ሐ/ እንደ መስዋዕት ሆኖ በመሠውያ ላይ የተጋደመው ማን ነው? መ/ እስራኤል የሚባል ስም የተሰጠው ማን ነው?

ሠ/ በመጽሐፍ ቅዱስ ከሁሉ ረዥም ዘመን የኖረው ማን ነው?

5. በመጀመሪያው ክፍል የሚገኙ አራት ታላላቅ ሰዎች ጥቀስ። ነገር ግን በአራተኛው ጥያቄ መልስ ላይ ከተጠቀሱት አይሁን። ስለ እያንዳንዳቸው አንዳንድ አቢይ ነገር ግለጽ።

6. በሚከቱሉት ቦታዎች የተፈጸሙትን ነገሮች እያንዳንዳቸውን አቢይ የሚያደርጋቸው ምንድነው?

ሀ/ ኤደን

ለ/ የአራፊት ተራራ

ሐ/ ባቢሎን

መ/ ዑር

ሠ/ ከነዓን

ረ/ ቤቴል

ሰ/ ኪብርን

ሸ/ ግብፅ

7. የሚከተሉትን ድርጊቶች ቅደም ተከተል አስተካክል፡-

- ሀ/ የያዕቆብ መሰላል ግዮት
 - ለ/ የያዕቆብ የዮሴፍን ልጆች መባረክ
 - ሐ/ የባቢሎን ግንብ መገንባት
 - መ/ የዓለም መፈጠር
 - ሠ/ የአብርሃም በእግዚአብሔር መጠራት
 - ረ/ የጥፋት ውኃ
 - ሰ/ የዮሴፍ በወንድሞቹ መሸጥ
 - ሸ/ የዲሳው ብኩርናውን መሸጥ
 - ቀ/ የዮሴፍ መታሰር
 - በ/ የይስሐቅ መወለድ
 - ተ/ የእስግኤል ልደት
 - ቸ/ የሴት ልደት
8. ሰለ ክርስቶስ የተነገረው የመጀመሪያው ትግቢት ምንድነው? መልሱን የሚደግፍ ጥቅስ ስጥ።
 9. አግዚአብሔር ለባተኛውን ቀን ለምን ባረከው?
 10. ክጥፋት ውኃ በኋላ እዲሱን ሥልጣኔ የጀመሩት ሦስቱ ሰዎች እነማን ናቸው?
 11. አግዚአብሔር ልዩ ሕዝብ ለምን አንደመረጠ ሦስት ምክንያት ስጥ።
 12. በአሪት ዘፍጥረት መደምደሚያ ላይ አስራኤላውያን የት ነበሩ? ለምን?
 13. ያዕቆብ የዘራውን እንደት አዉደ?
 14. ሀ/ ሁለት ቃል ኪዳኖችን ከነአሰረላጊነታቸው ዘርዝር።
ለ/ የእግዚአብሔር ቃል ኪዳኖች ምልክቶች የሆኑ ሁለት ዘርዝር።
 15. እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባውን ቃል ኪዳን ለማን ለሦስት ሰዎች ደግሞ ገባ?
 16. የማን የሌሎች የሦስት ሰዎች የልጅ ልጆች ስም በአጭሩ ተዘርዝርልዎ?
 17. የግብፅ ጠቅላይ ሚኒስቴር ማን ሆነ? ለምን?
 18. የአስራኤላውያን በግብፅ መኖር አሰረላጊ የነበረበት ሁለት ምክንያት ስጥ።
 19. ሀ/ በዘፍጥረት የሚገኘውን የይቅርታ ምሳሌ ጥቅስ።
ለ/ በሮሜ 8:28 ለሚገኘው እውነት ምሳሌ ስጥ።
 20. ያዕቆብ ለይሁዳ ምን ልዩ በረከት ሰጠው? እንደትስ ተፈጸመ?
 21. መጽሐፍ ቅዱስን ግጥናት ግለት አንዳንድ ነገሮችን ግወቅ ግለት ብቻ አይደለም። ያወቅናቸውን በሥራ በመተርጎም ሕይወታችን እንዲለወጥ ግድረግም ጭምር ነው። እንግዲህ ከዘፍጥረት ከተግርካቸው ሕይወትህን መለወጥ የቻሉ ቢያንስ ሁለት ነገሮችን ዘርዝር።

የጥያቄዎች መልስ

ትምህርት አንድ

1. ሙሴ
2. እስራኤላውያን የእግዚአብሔር ዕቅድ ለሕይወታቸው ምን እንደሆነ እንዲያስተውሉ ሊረዳቸው ነው።
3. አዎን። ሉቃ.24:27፤ ዮሐ.5:46።
4. ጳውሎስ
5. አናውቅም፤ ምናልባት እስራኤላውያን ከግብፅ ከወጡ በኋላ ይሆናል።
6. ኃጢአት፤ ቤዛነት፤ የቤተሰብ ኑሮ፤ ሰው ሠራሽ ሥልጣኔ፤ የእስራኤል ሕዝብ።
7. የእርሱን ግንኙነት ያሳያል፤ የእርሱንም መሸነፍ ይናገራል።
8. ለእግዚአብሔር ተጠያቂ እንዲሆኑ እንዲታዘዙትም አይፈልጉም።
9. የዓለም ቤተሰቦችን ታሪክ የሚያሳዩ አራት ታላላቅ ድርጊቶች። የአብርሃምን ቤተሰብ ታሪክ የሚናገሩ አራት ታላላቅ ሰዎች።
10. ፍጥረት፤ ውድቀት፤ የጥፋት ውኃና የባቢሎን ግንብ።
11. ኖሳና ቤተሰቡ ነበሩ።
12. ኖሳ መርከብ ሠራ።
13. ከሕዝቡ ክፋት የተነሣ ፍርድ አመጣ።
14. የባቢሎን ግንብ
15. ቋንቋዎች ተደበላለቁ። ሰዎች ወደ ምድር ሁሉ ተበታተኑ።
16. እብርሃም፤ ይስሐቅና ያዕቆብ ናቸው።
17. የእስራኤል ሕዝብ አባት እንዲሆን አብርሃም መረጠ።
18. ይስሐቅ
19. ዮሴፍ
20. ዘፍጥረት የሁሉ ነገር መጀመሪያ ያሳያል።
21. ጥቅስ ነው።
22. ሀ/ በማንኛውም ሁኔታ ሰው እንደት እንደወደቀና እግዚአብሔርም ለኃጢአት መፍትሔ እንዳለው ያሳያል።
ለ/ እግዚአብሔር የዓለምን ሕዝብ የሚባርክበት የአንድ ሕዝብ አባት የሚሆን አንድ ሰው እንደመረጠ ያሳያል።

ትምህርት ሁለት

1. አሪት ዘፍጥረት የእግዚአብሔርን መኖር ለማረጋገጥ አይሞክርም።

2. ዕብ.11:3 እንደኛ ዓለም በእግዚአብሔር ትዕዛዝ ተፈጠረ፤ ሁለተኛ አሁን የሚታየው የተፈጠረው ከሚታይ ነገር አልነበረም ይላል።
3. ዮሐ.1:1-3 ከእግዚአብሔር እፍ የወጣው ቃል ዓለምን ፈጠረ ይላል። ዕብ.1:2 ደግሞ እግዚአብሔር በልጁ ዓለምን ፈጠረ ይላል።
4. መንፈስ ቅዱስ
5. እእግዚአብሔር ተጠያቂ ሊሆኑና ሊታዘዙትም ስለማይፈልጉ ነው።
6. «ብርሃን ይሁን» ብሎ በመናገር ነው።
7. ለራሱ ከብርሃና ከእርሱ ጋር ኅብረት እንዲኖረው ነው።
8. ሰው እንደ እግዚአብሔር መንፈስ አለው፤ ስለሆነም እግዚአብሔርን ሊያውቅ ይችላል።
9. ጻዊት ታሰበው ዘንድ ሰው ምንድር ነው? ትጉበኛውም ዘንድ የሰው ልጅ ምንድር ነው? ብሎ ይጠይቃል። በእግዚአብሔር አምላል የተፈጠረው የሰው ልጅ ብቻ ነው። ሰው ከፈጣሪው ጋር ኅብረት ሊኖረው ይቻላል። እግዚአብሔር ለሰው በአንስላት፤ በአእምሮትና በባሕር እሦች ላይ ሥልጣን ሰጠው።
10. ከምድር አፈር።
11. አረፈ፤ ለባተኛውንም ተን ባረከ።
12. በኤደን ገነት አኖረው።
13. 1. የሕይወት ዛፍ
 2. መልካምንና ክፉን የሚያለታውቅ ዛፍ ነበረ።
14. መልካምንና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ ፍሬ እንዳይበላ ከለከለው።
15. ሞት ያስከትልበታል።
16. የልቡን ዝንባሌ ፈትና ለማወቅ ሰጠው።
17. አዳም
18. ሰው ብቻውን ይሆን ዘንድ መልካም አይደለም ብሏል።
19. አንስላት እንደ ሰው መንፈስ ስለሌላቸው ነው።
20. ከአዳም የነድን አጥንት እንዲን አጥንት ሴት አድርጎ በመሥራት ነው።
21. 1/ ሰው አባትና እናትን ይተዋል፤
 - 2/ ከሚስቱ ጋር ይተባበራልና፤
 - 3/ ሁለቱ አንድ ይሆናሉ ብሏል።
22. ባልና ሚስት ከእንግዲህ ወዲህ እንድ እንጂ ሁለት አይደሉም። እንግዲህ እግዚአብሔር አጣምሮ እንድ ያደረገውን ሰው አይለየው።
23. የቃል ጥናት።
24. የተግራ መልስ።

ትምህርት ሦስት

1. ሠይጣን በእባብ መልክ ወደ ሔዋን መጣ።
2. የእግዚአብሔርን ቃልና ፍቅሩን።
3. አይሞቱም ብሎ ውሸት ተናገር።
4. ፍሬው መልካም ሆኖ ስለታያትና አዋቂ የሚያደርጋት ስለመሰላት ነው።
5. የለበትም።

6. ራቂትነታቸውን አዩ።
7. ከበለለ ቅጠሎች የተሰፉ ልብስን በመልበል ሞከሩ።
8. እግዚአብሔርን ለመገናኘት ለለፈሩና ሰላፈሩ ነው።
9. «ከእኔ ጋር እንድትሆን የሰጠኸኝ ሴት እርስዋ ከዛፋ ለጠችኝና በላሁ» አለ፤ ዘፍጥ.3:12።
10. «እባብ አሳተኝና በላሁ» አለች፤ ዘፍጥ.3:13።
11. የተረገምህ ሁን፤ በሆድህም ሂድ፤ በአንተና በሰውም ጠላትነት ይሁን ብሎ ፈረደ።
12. «በፀሐሽ ጊዜ ጭንቅሽን እጅግ አበዛለሁ፤ በጭንቅ ትወልጃለሁ፤ ፈቃድሽም ወደ ባልሽ ይሆናል» ብሏል።
13. ጥር ጥር እንዲበላና አንድ ቀን ደግሞ እንዲሞት ነው።
14. ዘፍጥ.3:15 ነው።
15. ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።
16. በመስቀል ላይ አሸነፈው፤ አንድ ቀን ደግሞ ለዘላለም ወደ አሳት ባሕር ይጨምረዋል።
17. ታላቅ ጋዘን፤ ሥቃይና ችግር በመፍጠር ነው።
18. የእንስሳት ቆዳ አለበላቸው።
19. በሥጋቸው ወዲያውት አልሞቱም፤ ነገር ግን በመንፈሳቸው ወዲያውት ሞተዋል። በመጨረሻም በሥጋቸው ጭምር ሞተዋል።
20. ኢየሱስ ክርስቶስን እንደገል መድኃኒታችን በመቀበል ብቻ ነው።
21. ሔዋን ብሎ ጠራት፤ ሔዋን የሰው ሁሉ እናት ማለት ነውና።
22. 1ኛ/ ሁላችንም የአዳምና የሔዋን ልጆች ነን።
 - 2ኛ/ ሁላችንም ኃጢአት ሠርተናል ስለዚህ ሁላችንም ኃጢአተኞች ነን።
23. ኃጢአት ወደ ዓለም ገብቶ እነዚህን ነገሮች አመጣ፤ የእግዚአብሔርንም ፍጹም ፍጥረት አበላሸ።
24. 1ኛ/ ከሕይወት ዛፍ በልተው በኃጢአታቸው ለዘላለም እንዳይኖሩ ሊጠበቃቸውና
 - 2ኛ/ ስለኃጢአታቸው ሊቀጣቸው ነው።
25. 1. ሠይጣን የሚለውን አለመስማት፤
 2. ሊፈትኑ ከሚችሉ ነገሮች መራቅና
 3. በእግዚአብሔር ቃልና ፍቅር መተማመን ናቸው። ሌሎች መልሶች ሊኖሩት ይችላል።
26. የቃል ጥናት።

ትምህርት አራት

1. ሀ/ ማረስ ነበረ።
 - ለ/ በግ መጠበቅ ነበረ።
2. ሀ/ አቤልና ቃኤል ኃጢአተኞች ስለነበሩ በተጥታ ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ አልቻሉም። ስለዚህ ወደ እርሱ ለመቅረብ መስዋዕት አስፈለጋቸው።
 - ለ/ የኃጢአት መሥዋዕትና የሚቃጠለው መሥዋዕት ተጠቅሰዋል።
3. ከእርሻው ፍሬ አቀረበ።
4. ከበጎቹ የሰባውን አቀረበ።
5. ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።

8. እግዚአብሔር የአቤልን መስዋዕት ሰለተቀበለ የእርሱን ገን ሰላላተቀበለ በትንሳት ተዋልቶ ገደለው።
9. ታላቅ ዋጋ ይሰጣል።
10. አላውቅም፤ እኔ የወንድሜ ጠባቂ ነኝ? ብሎ መለለለት።
11. ታሌል ኃይልዋን በግትሰጥ ምድር ኩብላይና ተቅበዝባኝ እንደሚሆንና ከእርሱም እንደሚለይ ተናገረ።
12. ሰዎች እንዳይገድሉት ነው።
13. ሰው ኃጢአተኛ ነው! አንዱ ኃጢአቱም ወደ ሌላው ያመራል! የኃጢአት ውጤት ደግሞ ኩነቷ ነው። እግዚአብሔር ገን መሐሪ ነው! ገስሐ የመግባት ዕድልም ይሰጣል።
14. እረኞች፣ መዘቀኞችና ብረት ተጥታሮች ነበሩ።
15. አንዱ መዘቃና ብረት መቀጥተጥ ፈለሰ። ሌላው ደግሞ ሰው ገዳይ ሆነ።
16. ሀ/ ላሚኤ የበደሉኝን ሰባ ጊዜ ሰባት እበተላለሁ አለ።
ለ/ ኢየሱስ ገን የበደሉችሁን ሰባ ጊዜ ሰባት ይቅር ልትሉ ይገባችኋል ይላል።
17. የገዛ እህቱ ነበረች።
18. እግዚአብሔርን ለመከተል የሚችሉ ወገኖች አዲስ ጅምር ዝር። ኢየሱስ ክርስቶስም የመጣው ከጤት ወገን ዝር።
19. ሀ/ ዘፍ.1:26።
ለ/ እንደ አባቱ እንደ አዳም ምላሌ ወይም መልክ ተወለደ! 6:3።
20. 1. የሴት ትውልድና
21. የኃጢአት ደምዝ ሞት ነው።
22. ሄናክ ነበረ።
23. እግዚአብሔር ከአላፋት ጋር በኃጢአተኞች ላይ ለመፍረድ ይመጣል ብሎ ተነበየ።
24. የቃል ጥናት።
25. የተማሪ መልስ።

ትምህርት አምስት

1. ሰዎች ክፉዎች ስለነበሩ ነው።
2. ራሱንና ቤተሰቡን ከጥፋት ውኃ ለማዳን ነው።
3. 120 ዓመት ታገሠ።
4. ሰዎች እንዲጠፉ ስለማይፈልግ ነበረ።
5. መርከብ በመሥራት እያገኙ ገለጸ።
6. የእግዚአብሔርን ቃል ተቀብላችሁ ዳኑ የሚል ነበረ።
7. ስምንት ሰዎች ዳኑ።
8. የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ምላሌ ናት።
9. 1 ዓመት ቆየ።
10. መሠውያ ሠርተ ለእግዚአብሔር መስዋዕት አቀረበ።
11. መሪትን ዳግመኛ በውኃ ላለማጥፋት ቃል ገባ።
12. ቀለተ ደመና ሰጠ።
13. እሳት ዓለምንና በውስጥ ያለውን ያጠፋል።

14. ሰው ኢየሱስ ክርስቶስን እንደገላ መድኃኒት በመቀበል ሊድን ይችላል።
15. ሴም፣ ካምና ያረት ናቸው።
16. የከም ልጅ ነበረ።
17. አባቱ የኖላን ራቁትንት ስላየ ነው።
18. አብርሃም፣ ዳዊትና ኢየሱስ ክርስቶስ ናቸው።
19. ሀ/ በ8ጋ ዘመን እንኖራለን። የእግዚአብሔር ትዕግሥት ገና በሥራ ላይ ነው።
ለ/ የከህይደትና የመንፈሳዊ ክፋት ዘመን ነው።
ሐ/ በመጨረሻው ዘመን እንኖራለን። ዓለም ከፍርድ ሥር ናት! ነገር ገን ሰዎች ስለ ክፋቸው ደህንነት ገድ የላቸውም።
20. የግል መልስ ይሁን።
21. ዕብ.11:7ን ተመልከት።
22. የቃል ጥናት።

ትምህርት ስድስት

1. ከኖኅ የመጡትን ሕዝቦች ለማሳየት ነው። በተለይም የአብርሃምንና የኢየሱስ ክርስቶስን የትውልድ ሐረግ ለማሳየት ነው።
2. ከሴም ነው።
3. በዘፍ.11 በሚገኘው የሰም ዝርዝር የሚገኘው የአብርሃም ቅድመ አያቶች ስም ዝርዝር ብቻ ነው። እነዚህ የኢየሱስ ቅድመ አያቶች ሆነው ተጠቅሰዋል።
4. ኩሽ፣ ምጽራይምና ከነዓን ናቸው።
5. ከዔቦር ሊሆን ይችላል።
6. «እናንተም ብዙ፣ ተባዙ፣ በምድር ላይ ተዋለዱ፣ እርቡባትም» ብሎ እነዚህ! ዘፍ.9:7።
7. ሰዎች የባቢሎንን ግንብ ሲሠሩ አዳዲስ ቋንቋዎች ተፈጠሩ።
8. ዓለምን ሙዲት የሚለውን የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ ለመፈጸም አልፈለጉም። በዚህ ፈንታ ግንብ ለመሥራትና ከእርሱ ቁጥጥር ነጻ የሆነ መንግሥት ለማቋቋም ወሰኑ።
9. የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ በመከተል ፈንታ በራሳችን መንገድ በመሄድ ነው።
10. ታራ ነው።
11. ግራ ናት።
12. ባዕድ እግልክትን አመለከተ።
13. ደቀ መዛሙርቱ ወንጌልን በበዙ ላይ ላይ ቋንቋዎች መናገራቸው ነው።
14. ፈጽማ ትጠፋለች።
15. እግዚአብሔር ኃያል፣ ጻድቅና አፍቃሪ ነው።
16. ሰው ኃጢአተኛና አዳኝ እንደሚያስፈልገው ነው።
17. ሠይጣን የእግዚአብሔርም የሰውም ጠላት እንደሆነና በመጨረሻም ወደ እሳት ባህር እንደሚጣል ነው።
18. ውድቀት ነበረ።
19. ኢየሱስ ክርስቶስን እንደ ገላ መድኃኒት መቀበል ነው።
20. ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ላለሰሙት መመስከር አለባቸው።
21. የቃል ጥናት።

ትምህርት ሰባት

1. አገርህንና ዘመዶችህን ተው። እኔ ወደግላይህ አገር ሂድ።
2. ታላቅ ሕዝብ አደርግሃለሁ። እባርክሃለሁ። ስምህን አክብረዋለሁ። የምድር ወገኖች ሁሉ በአንተ ይባረካሉ።
3. መሰውያ ሠራላት።
4. በከነዓን ምድር ረሃብ ገብቶ ስለነበር ነው።
5. ሣራ ቀንጆ ክበረችና እርሷን ለመውሰድ ብሎ እኔን ይገድለኛል ብሎ ሰለፈራ ነው።
6. እግዚአብሔር እርሱን ራሱን በታላቅ መቅሠፍት ሲመታው አይቶ አወቀ።
7. እረኞቻቸው በመሬትና በውኃ ይጣሉ ነበር። ስለዚህ ለአብርሃም ሉጥ የፈለገውን መሬት እንዲመርጥ ነገረው። ከእርሱ ጋር መጣላት አልፈለገም።
8. በቡርዳና ለጠገብ የነበረውን መሬት መረጠ ብዙ ውኃ ክበረበትና።
9. ይህ ቦታ ክፉ ሰዎች የግኒናብት ነበር። ክፉ ሰዎች ደግሞ መልካም ጠባይ ያጠፋሉ። እራሱና ቤተሰቡ በክፉ ጠባያቸው እንደተበከሉ ደግሞ እናነባለን።
10. የምታየውን ምድር ሁሉ እስጥሃለሁ። ዘርህን እንደ ምድር አሸዋ በበዛሃለሁ።
11. የምሥራት ነገሥታት ከሰዶም ሕዝብ ጋር ተዋጉ። የሰዶም ሕዝብም ተግርኮ ተወሰደ። ሉጥም በዚህ ጊዜ በሰዶም ይኖር ነበርና እርሱም ምርኮኛ ሆኖ ተወሰደ።
12. እንጀራና የወይን ጠጅ ሰጠው። በእግዚአብሔርም ስም ባረከው።
13. ከነበረው ሁሉ አሥራት ሰጠው።
14. እንደ ኢየሱስ የጽድቅና የሰላም ንጉሥ ነበር። እንደ ኢየሱስ ንጉሥም ካህንም ነበር።
15. የሰዶም ንጉሥ ወጣ።
16. ማንም የሰዶም ንጉሥ ሀብታም አደረገው እንዲል አልፈለገም።
17. 1/ ወደግያውቀው አገር ለመሄድ ከአንሩ ወጣ።
2/ በምሥራት ነገሥታት ላይ ድል ግድረገን እግዚአብሔር እንደግደገውናጽፈው ተግመገ።
3/ መልካሙን መሬት ለራሱ ሳይመርጥ እግዚአብሔር የግያሰፈልገውን ሁሉ እንደግ ያዘጋጅለት ተግመገ።
18. 1. በቱጥታ ወደ ከነዓን እንደመሄድ ፈንታ ለጥቂት ጊዜ በካራን ተቀመጠ።
2. ዘመዶቹን ሁሉ መጀመሪያው ላይ አልተወም።
3. ወደ ግብፅ ወረደ።
19. ያለግመት ውጤቶች ችግር፣ የበረከት እጦት፣ ሐፍረት፣ ውሸት ነበሩ።
20. የገል መልስ ይሁን።

ትምህርት ስምንት

1. ውሸት
2. እውነት

3. እውነት
4. ውሸት
5. ውሸት
6. ውሸት
7. እውነት
8. እውነት
9. እውነት
10. እውነት
11. ውሸት
12. ውሸት
13. ሀ/ ለአራት መቶ ዓመት ያህል ነው።
ለ/ ከታላቅ ሀብት ጋር ወደ አገራቸው ይመለሳሉ።
14. ከአጋር ልጅ በመውለድ ነው።
15. ሣራ ሰላልፀነሰችና እርሷ ግን ሰለጸነሰች ነው።
16. ወደ ሣራ እንድትመለስና ፈቃድዋን እንድትፈጽም ነው።
17. ዘሮችዋ ሊቆጠሩ እለከግይችሉ እንደግቢዙ ተሰፋ ሰጣት።
18. የወንዶች ሁሉ ግርዘት ነው።
19. ሊያሰፈልግም።
20. ሀ/ የእግዚአብሔርን ተሰፋ በግመገ
ለ/ ኢየሱስ ከርሱቀሰን በግመገ
21. የቃል ጥናት።

ትምህርት ዘጠኝ

1. በስተርጀና ልጅ መውለድ እንደምትችል ሰላላማች ነው።
2. አጠፋታለሁ ብሎ ነገረው።
3. በውለጧ አሥር ጻድቃን ቢገኙ ከተግዋን እንዳያጠፋት እግዚአብሔርን በመለመን ነው።
4. እግዚአብሔር የጽድቅም አምላክ ስለሆነ ኃጢአትን መቅጣት ስለነበረበት ነው።
5. ሰዶምን ከማጥፋታቸው በፊት ሉጥን ከነቤተሰቡ ለማዳን ሄዱ።
6. ኖኅና ሁለቱ ሴት ልጆቹ ብቻ ጻፉ።
7. ሀ/ የጨው አምድ ሆነች
ለ/ ወደ ኋላዋ ስለ ተመለከተች ነው።
8. ንብረቱን በሙሉና አብዛኛው ቤተሰቡን አጣ።
9. ሀ/ ሞዓባውያንና አሞናውያን ይባላሉ።
ለ/ ሁለቱም ዘሮች እጅግ ክፉዎች ነበሩ። ክፉ ሀይማኖትም ነበራቸው። የእስራኤላውያንም ጠላቶች ነበሩ።
10. እንደ ተሰፋው ከሣራ የግወለደው ልጅ የአብርሃም ልጅ መሆን አለበት።
11. በተሰፋው ምድር በመቆየት ፈንታ ወደ ግብፅ ወረደ። ሕይወቱን ለማትረፍ ብሎ ለለግሰቱ ውሸት ተናገረ። ከሣራ ልጅ ለመውለድ በትዕግሥት በመጠበቅ ፈንታ ከአጋር ወለደ።

12. የግል መልስ ይሁን።

13. የቃል ጥናት።

ትምህርት አሥር

1. ሀ/ ሰማይንና ምድርን የሚገዛ ልዑል እግዚአብሔር፤ ዘፍጥ.14:18-19። ጠላቶች ሎጥንና የሰዶምን ሕዝብ በግረኩ ጊዜ እግዚአብሔር ለአብርሃም እጅ ለሳልሮ ሰጥቶአቸው ነበር።
ለ/ ኤልሻዳ ግለትም ሁሉን የሚችል ወይም የሚጎድለው ምንም የሌለ ነው። ከአብርሃም ጋር ቃል ኪዳን አደረገ። የ99 ዓመቱንም ለው ፍሬያማ አደረገው፤ ዘፍጥ.17:1።
ሐ/ የዘላለም አምላክ። ከአብርሃም ጋር የዘላለም ቃል ኪዳን አደረገ። አብርሃም ከእቤ ግሌክ ጋር ቃል ኪዳን ካደረገ በኋላ እግዚአብሔርን በዚህ ስም ጠራ፤ ዘፍጥ.21:33።
መ/ ያህዜ ይሬ ግለትም የሚያዟጅ አምላክ። በይስሐት ረታ የሚሞት አንድ በግ አዘጋጀ፤ ዘፍጥ.22:14።
2. ይስሐት ብለው ስም እንዲያወጡለት እግዚአብሔር ነግሮአቸው ነበርና።
3. ሀ/ ከልጅዋ ጋር ወራሽ እንዲሆን ስላልፈለገች ነው።
ለ/ እግዚአብሔር እንዲህ አንዲያደርግ ስለነገረው ነው።
4. አጋር በሲና ተራራ የተሰጠው የሕግ ምላሴ ናት፤ ሣራ ደግሞ የፀጋ።
5. ሀ/ ውኃ የት እንደሚገኝ ለአጋር በማሳየት ነው።
ለ/ እስግኤልን ታላት ሕዝብ ሊያደርገው ቃል ገባለት።
6. እቤግሌክ አብርሃም በሚያደርገው ሁሉ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር እንደሆነ አየ። ስለዚህ ልጆቹና የልጅ ልጆቹ ከእርሱ ጋር ወዳጅ እንዲሆኑ ፈለገ።
7. ወደ ሞረያ ምድር
8. ሀ/ ይስሐት አንዱና በጣም የሚወደው ልጅ ነበር። ከዚህም በላይ የእግዚአብሔር ተስፋ ሁሉ የሚፈጸምበት ልጅ ነበር። በእዚህ ጊዜ ደግሞ እስግኤል ሄዶ እርሱ ብቻ ተርቶ ነበር።
ለ/ አገሩንና ቤተሰቡን ተወ፣ ከሎጥ ተሰየ፣ ለእስግኤል የነበረውን ዕቅድ ተወ።
9. የምስት ቀን መንገድ ነው።
10. «የመስዋዕት በግ የት ነው?» ብሎ ጠየቀ።
11. መታዘዙን፣ ፍትሩንና እምነቱን ለመፈተን ነው።
12. ርብቃ ይስሐትን ያገባቸው የናኮር የልጅ ልጅ ናት።
13. ሀ/ ምንም አልነበረውም።
ለ/ ከእንድ የኬጢ ልጅ በመግዛት ነው።
14. የቃል ጥናት።
15. የግል መልስ ይሁን።

ትምህርት አሥራ አንድ

1. ከነፃናውያን እግዚአብሔርን እያመልከም ነበር። ከዚህም በላይ በእግዚአብሔር ፍርድ ሥር ነበሩ።
2. እግዚአብሔር አብርሃምን ከካራን እንዲወጣ ነግሮት ነበር፤ ስለዚህ ልጁ ወደ እዚያ እንዲመለስ አልፈለገም።
3. ሉሌው ውኃ እንድታጠጣው ሲጠይቃት ርብቃ አጠጣችው፤ ግመሎቹንም ውኃ ልታጠጣቸው ፈቃደኛ መሆንዋን ገለጸችለት።
4. ክርስቲያኖች ከእግዚአብሔር ምሪት የሚያገኙባቸው መንገዶች ፀሎት፣ መጽሐፍ ቅዱስ፣ ሁኔታዎች፣ የጽኑ ክርስቲያኖች ምክር፣ መንፈስ ቅዱስ የሚሰጠው የልብ ሰላም ወዘተ ናቸው።
5. የአባትዋ አባት የአብርሃም ወንድም ነው። አባትዋ የአብርሃም ወንድም ልጅ ነው።
6. ሉሌው ለይስሐት መሽራ እንደመረጠለት መንፈስ ቅዱስም ለክርስቶስ እንደ መሽራ የሆነችውን ቤተ ክርስቲያንን ይመርጣል። ሉሌው ስለ ይስሐት እንደተናገረ መንፈስ ቅዱስም ስለ ራሱ ላይሆን ስለ ክርስቶስ ይናገራል። ሉሌው ለመሽራይቱ ስጦታ እንደ ሰጠ መንፈስ ቅዱስም ለቤተ ክርስቲያን ስጦታ ይሰጣል።
7. ከእስግኤል አረቦች፣ ከይስሐት እስራኤላውያንና ከኤላው ኤዶግውያን መጡ።
8. አይገባቸውም፤ 2ኛ ቀር.6:14።
9. ስለበለጸገ ነው።
10. ይስሐት የተስፋው ልጅና የአባቱ ወራሽ ነበር። እንደ መስዋዕት ሆኖ የተሰየመና ከሞትም የተነሣ ነበር። የእርሱ ከሞት መነሣት ግን ምላሴያዊ እነጋገር ነው።
11. የአባታቸው ተብር ነበረ።
12. ለሚበላ ነገር በመሸጥ ነው።
13. የበኩርና መብቱን ተወ። የብኩርና መብቱ ደግሞ በረከት የሚያስገኝለትና በመንፈሳዊ ኃላፊነት ረገድ የቤተሰብ ራስ የሚያስደርገው ነበር።
14. ፍልስጤማውያን ለእርስዋ ብለው እንዳይገድሉት ፈርቶ ነው።
15. አልነበሩም።
16. የግል መልስ ይሁን።
17. የቃል ጥናት።

ትምህርት አሥራ ሁለት

1. ለዓላው ለመስጠት ፈለገ።
2. ሀ/ ዓላውን በመምሰል ከአባቱ ከይስሐት ወሰደ።
ለ/ እግዚአብሔር ሊሰጠው አቀዶ ነበር።
3. የዓላውን በረከት ስለወሰደበት ይገድለኛል ብሎ ስለ ፈራ ነበረ።
4. የከነዓንን ምድር ሊሰጠው ቃል ገባለት። በአንተ የዓለም ሕዝብ ሁሉ ይባረካል አለ። እግዚአብሔር ጠብቆ ወደ አባቱ ቤት ይመልሰዋል። ረጽሞ አይተወውም።

5. እግዚአብሔር በዚያ ሰለነበረ ነው። ጌታን አይቶ ነበረና ነው።
6. እግዚአብሔርንና ቃል ኪዳንን ለማስታወስ ድንጋይ አቆመ። ከሚያገኘው ሁሉ አሥራት ለመስጠት ቃል ገባ።
7. ቤቱል። የእግዚአብሔር ቤት ግለት ነው።
8. ምንም ባናውቅም እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ነው። ሰናውቀው እንሰግድለታለን።
9. ሁለት ሚስቶቹ ደሞዙ ነበሩ።
10. በራሔል ፈንታ ልያንን ሰጠው። ደሞዙን በትክክል አልከፈለም።
11. ዝንጉርጉር ከብቶች የእርሱ ስለነበረ ሁሉ ዝንጉርጉር ሆነው እንዲወለዱ ሞክረ።
12. ሀ/ ልያ ሰድሰት ወለደች።
ለ/ የክርስቶስ ነው።
13. ዮሴፍን ነበረ።
14. ሃያ ለመት ኖረ።
15. አማልክት የእባቱን ሀብት ያወርሱኛል ብላ በማሰብ ነበር።
16. ሀ/ እንደማይበዳደሉና
ለ/ ምጽጳ ተብሎ ነበረ፤ ትርጉሙ መጠበቂያ ግለት ነው።
17. የቃል ጥናት።
18. የግል መልስ ይሁን።

ትምህርት አሥራ ሦስት

1. ዓላው በድሉ ስለነበረ ይገድለኛል ብሎ ፈራ። ዓላው ከብዙ ሕዝብ ጋር መምጣቱን ለምቶ ነበረ።
2. ሠራዊቱን በሁለት ከፍለው፤ ለእግዚአብሔር ጸለየ፤ ለወንድሙም ለዓላው ስጦታዎችን ላከ።
3. እያክሰ ወጣ።
4. እግዚአብሔር በፈቃዱ መሠረት የሰጣቸውን ተስፋዎች እንዲፈጽም በመጠበቅ ፈንታ ራሱ በፈጠረው ዘዴ በረከቶችን ለማግኘት ሞክረ። በራሱ ተማመነ፤ አታሰለም፤ ሻሸም።
5. በረከት ከእግዚአብሔር የሚመጣ መሆኑን ተረድቶ እስኪባርከው ድረስ አልሰቅህም አለው። በኋላም ለመባረክ ዘዴ አልፈጠረም። በእግዚአብሔር ኃይል ለመታመን ተለማመደ።
6. እህታቸውን ስላሳነው ሊገድሏቸው ፈልገው ነበር፤ እንዲገረዙ አታላሏቸው፤ ቆስለው ሳሉ ወደቁባቸው።
7. ኤልሻዳይ።
8. ኢየሱስ የዓለምን ኃጢአት በመሸከሙ እንደተሰቃየ ሁሉ ብንያም በሥቃይ ተወለደ። ኢየሱስ በአባቱ ቀኝ እንደተቀመጠ ሁሉ ብንያም የአባቱ ቀኝ ነበረ።
9. ራሔል በቤቱልና በቤተሉም መካከል ባለው ሥፍራ ተቀበረች።
10. አብርሃም በኪብሮን አጠገብ በገዛው መሬት ውስጥ ተቀበረ። አብርሃምና ሣራ ደግሞ በእዚያ ተቀበረው ነበር።
11. እግዚአብሔር የእስራኤላውያን አባት እንዲሆን ያዕቆብን መረጠ፤ ኢየሱስ ከርስቶስም ከእስራኤል ተወለደ።

12. እዎን።

ትምህርት አሥራ አራት

1. አሥራ ሰባት
2. ይበልጥ የሚወደው የራሔል የመጀመሪያ ልጅ ስለነበረ ነው።
3. ያዕቆብ ከሁሉም እብልጦ ስለሚወደውና የሚያጌጥ ልብስም ስለሰጠው ነው። የከፋተኝነታቸውን ወራ ለአባታቸው ይነግር ስለ ነበር ነው። ለእርሱ እንደሚሰግዱለት የሚያሳይ ሀልም ማየቱን ስለነገራቸው ነው።
4. የዮሴፍ ነዶ ቀጥ ብላ እንደቆመችና የወንድሞቹ ነዶዎች ግን ለዮሴፍ ነዶ ሰገዱ።
5. ፀሐይ፤ ጨርቃና አሥራ አንድ ከዋክብት ለእርሱ ሰገዱ። አባቱ ገሰፀው። ነገሩን ግን በልቡ ይጠብቀው ነበር።
6. እርሱን ሊገድሉት አቀዱ።
7. ርቤል ከመግደል ይልቅ ወደ ጉድጓድ እንዲጥሉት ሐሳብ አቀረበ። በኋላ ከጉድጓድ አውጥቶ ሊያድነው አሰቦ ነበር። ይሁዳ ግን ለእስግሌላውያን እንዲሸጥ ሐሳብ አቀረበ።
8. በደም የተክረውን የዮሴፍን ልብስ ለአባታቸው አሳዩት።
9. ፋራስ። በክርስቶስ
10. ጲጥፋራ፤ የአሥር ቤቱ አለቃ፤ ፈርዖን።
11. የጲጥፋራ ሚስት ከእኔ ጋር ዝሙት ሊፈፀም ሞክሯል ብላ በሐሰት ከሰሰችው።
12. የጠጁ አሳላፊ ሀልም ሦስት የወይን ሐረግ መጥቀሱንና ለፈርዖን ጭግቂው መሰጥቱን ይገልጻል። የእንጀራ አበዚ ሀልም ደግሞ ሦስት መሰብ እንጀራ በራሱ ላይ እንደነበረና ወርቅ የፈርዖንን ምግብ መብላታቸውን ይገልጻል። ዮሴፍ እንደተነበየው በሦስት ቀን ውስጥ የጠጅ አሳላፊ በፈርዖን ሞገስ አገኘ። የእንጀራ አበዚ ግን በሦስት ቀን ውስጥ ተሰቀለ።
13. ከተከሰሰበት ወንጀል ጉፁህ መሆኑን ለፈርዖን እንዲነግረው ዮሴፍ የጠጅ አሳላፊውን ጠይቆ ነበር። የጠጅ አሳላፊው ዮሴፍን ስለረሳው ምንም አሳደረገም።
14. 20 ብር። 30 ብር።
15. የቃል ጥናት
16. የግል መልስ ይሁን።

ትምህርት አሥራ አምስት

1. ፈርዖን ሕልም ባየ ጊዜ የጠጅ አሳላፊው ዮሴፍ እንዴት እንደተረጉመለት አስታወሰ።
2. ሀልሙ በእርግጥ እንደሚሆንና ፈጥኖም እንደሚደርስ ያሳያል።
3. እግዚአብሔር ነው።
4. በጥጋቡ ጊዜ ለራሱ ጊዜ የሚሆነውን እህል የሚሰበሰብ ተቆጣጣሪ እንዲሾም ለፈርዖን ሐሳብ አቀረበ።

5. ወንድማማቾች በእድሜያቸው ቅደም ተከተለ መቀመጣቸውን አይተው ሌላ ሰው እንደት ግወቅ እንደሚችል ደነቃቸው። የሴፍ በአነጋገሩና በመልኩ ግብፃዊ መሰለ። እንደ ባርያ የሸጡት ወንድማቸው በዚህ ሥልጣን ይደርሳል ብለው አልገመቱም።
6. ብንያም በአባቱም በእናቱም ወንድሙ ስለሆነ ነው።
7. በብንያም ጆንያ ጽዮው እዚያ እንዲቀመጥ የሴፍ አዝዞ ነበር።
8. ብንያም አንድ ነገር ቢሆን አባታቸው የሚሞት ስለሆነ በብንያም ምትክ ይሁዳ እንደአሥረኛ ራሱ እንዲቆይ ለመነ።
9. ምንም እንኳን ብንያም ከሁሉም የበለጠ ቢሰጥም ቅናት አላሳዩም። ብንያምን አስፈትተው ወደ አሥር ቤት በእርሱ ምትክ እንዲገቡ ፍላጎት አላዩ።
10. አባቱን ሲገነዘቡ ወደሚችለው ወደ ግብፅ ከቤተሰቡና ከንብረቱ ጋር እንዲመጣ ተናገረ። በጌሌምም ሊቀመጡ እንደሚችሉ ነገራቸው።
11. ፈርዖን ከግብፅ የላካቸውን ሰረገላዎች አየ።
12. እግዚአብሔር ለብዙ ነገሮች ይቅርታ ሰጥታል። እኛም ለሌሎች ይቅርታ ግድረግ ይኖርብናል።
13. የቃል ጥናት

ትምህርት አሥራ ስድስት

1. እግዚአብሔር ተገልጦለት እንዲሄድ ነገረው።
2. 66
3. በግብፃውያን ዘንድ እረኝነት የተናቀ ሥራ ነው። እረኞች ነን ካሉ ከግብፃውያን ተገለለው መኖር ይችሉ ነበር። ግብፃውያን ሳያስችጉ አቸው የራሳቸውን ባህልና ሃይማኖት ግዝናወን ይችላሉ።
4. በጥሩዎቹ ዓመታት ምግብ አከማችቶ ሕዝቡ ሲራብ ምግብ ይሰጣቸው ነበር።
5. ጌሌም ውስጥ ነበረ። ለእረኞች ጥሩ መሬት ነበረና ነው።
6. አባቶቹ በተቀበሩበት በከነዓን ውስጥ እንዲቀበረው ያዕቆብ የሴፍን ቃል አስገባው።
7. ለሌፍሬም ነው። እግዚአብሔር አዘዘው።
8. ለልጆቹ እኩል እኩል ከፍል ሲሰጥ ለየሴፍ ግን ከመሬቱ ሁለቱን ከፍል ሰጠው።
9. ይሁዳ ነበረ። ዘሩ ለዘላለም ይገዛል። ይህም በኢየሱስ ክርስቶስ ተፈፀመ።
10. ኩበዙ ዓመታት በፊት ለሣራ መቀበሪያ እንዲሆን በከነዓን ውስጥ ከሌፍሬን ሞሻ ጉን ባለው መሬት ውስጥ ነበረ።
11. እስራኤላውያን ከግብፅ ወደ ከነዓን ሲሄዱ አጥንቱን ይዘው ከነዓን ውስጥ እንዲቀበሩት ነገራቸው። ይህ የሚያሳየው እግዚአብሔር ወደ ከነዓን እንደሚመላላቸው የገባውን ቃል ኪዳን እንዳመን ነበር።
12. የሴፍ ጥበቡ ሁሉ ከእግዚአብሔር ነበር። የጥበብ ሁሉ ምንጭ ኢየሱስ ነው።
13. የግል መልስ ይሁን።
14. የቃል ጥናት።

ትምህርት አሥራ ሰባት

1. እግዚአብሔር አለ «በእኛ ምስል ሰውን እንሥራ።» ደግሞ በቀረቡ ምሳሌዎች።
2. የነበረውን ሁሉ በመስጠት ነው።
3. ሀ/ ሰማይንና ምድርን የሚገዛ ልዑል
ለ/ የዘላለሙን አምላክ እነዚህ ሰዎች እግዚአብሔር ዘላለማዊ መሆኑን ያሳያሉ።
4. ፍሬውን እንዳይበላ እግዚአብሔር አዳምን አዝዞት ነበር። ነገር ግን ትዕዛዙን ስላካከበረ እግዚአብሔር ቀጣው። አብርሃምንም ልጁን መስዋዕት እንዲያደርግ አዝዞት ነበር። የሴፍንም ወደ ትልቅ ሥልጣን አወጣው። ሌላ መልስም መስጠት ይችላል።
5. ኤልሻዳይ። ይህ ሰም እግዚአብሔር የፈለገውን ነገር ለማድረግ ይችላል ማለት ነው።
6. ትንሹ ትልቁ ልጅዋን እንደሚገዛ እግዚአብሔር ለርብቃ ነግሯት ነበር። ያዕቆብን ወደ አገሩ እንደገና እንደሚመልሰውና ትልቅ ሕዝብ እንደሚያደርገው ነገሮች ነበር። የሴፍ ባለሥልጣን እንደሚሆን በሕልም አሳይቶት ነበር።
7. ሀ/ ይስሐቅን
ለ/ ያዕቆብን
ሐ/ ይሁዳን
8. ሀ/ ለአብርሃም
ለ/ ለአብርሃም
ሐ/ ለአብርሃም
መ/ ለይስሐቅ
ሠ/ ለያዕቆብ
9. ሀ/ የባቢልን ህንፃ ለመሥራት የሞከሩት ሰዎች
ለ/ ፈርዖን
ሐ/ የሉፕ ሚስትን፤ ሰዶምንና ገምራን
10. ሀ/ አዳኝ እንደሚሰጠው ተስፋ ገባለት። የቆርበት ልብስም ሰጠው።
ለ/ ከጥፋት ውኃ እንዲድን መርከብ እንዲሠራ ነገረው።
ሐ/ ሉፕን ከሰዶም ለማውጣት መላእክትን ላከለት።
መ/ ክርስቶስ ከእርሱ ዘር እንዲወለድ መረጠው።
11. ሀ/ ሞቶ በመነሣት ነው።
ለ/ የሐዘን ልጅና የአባቱ ቀኝ እጅ ልጅ ስለሆነ ነው።
12. ሀ/ መልክ ጸደቀ
ለ/ ይስሐቅ
ሐ/ የሴፍ
መ/ ይሁዳ
ሠ/ የሴፍ
13. የቃል ጥናት።
14. የግል መልስ ይሁን።

ትምህርት አሥራ ስምንት

1. ሀ/ የሁሉ ነገር መጀመሪያ መሆኑን ያሳያል።
ለ/ የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ዋና ትምህርቶች መሠረት ነው። ትምህርት አንድን ተመልክት።
2. በመጀመሪያው ክፍል የሚገኙት ምዕራፎች ከ1-11 ያሉት ናቸው። በሁለተኛው ክፍል የሚገኙት ደግሞ ከ12-50 ያሉት ናቸው።
3. ሀ/ ፍጥረት፣ ውድቀት፣ የጥፋት ውጋና የባቢሎን ግንብ።
ለ/ አብርሃም፣ ደስሐት፣ ያዕቆብና ዮሴፍ።
4. ሀ/ ሐዋን
ለ/ ታየል
ሐ/ ደስሐት
መ/ ያዕቆብ
ሠ/ ግብረኛ
5. ሀ/ አዳም በመጀመሪያ ተፈጠረ።
ለ/ አቤል አግቢአብሔርን የሚያስደስት መስዋዕት አቀረበ፤ በወንድሙ ተገደለ።
ሐ/ ሴት ከአቤል መገደል በኋላ ከአግቢአብሔር ለሄዋን የተሰጠ ልጅ ነው፤ አብርሃም ከእርሱ ዘር መጣ።
መ/ ሄናክ አካሄዱን ከአግቢአብሔር ጋር አደረገ፣ ሞትን አልተመሰም።
ሠ/ ሞትን ራሱን ቤተሰቡን ያዳኑ፤ መርከብ ሠራ።
6. ሀ/ በኤደን አግቢአብሔር ገነትን ተከለ። በእርሱም አዳምና ሄዋን ኖሩ።
ለ/ በአራራት ተራራ የኖሩ መርከብ አረፈች።
ሐ/ በባቢሎን ግንብ ተሠራ፤ ቋንቋዎችም ተደባለቁ።
መ/ ዑር አብርሃም የመጣበት አገር ነው።
ሠ/ ከነዓን ለአብርሃምና ለዘሩ የተሰጠ አገር ነው።
ረ/ በቤቴል አግቢአብሔር ለያዕቆብ ተገለፀ።
ሰ/ ኪብርን አብርሃም በከነዓን የገዛው አንዱ መሬት ብቻ ነው። የአብርሃምና የዛሬ የሌሎችም መቀበሪያ ነው።
ሸ/ ግብፅ ዮሴፍ የተሸጠበትና ኋላም ቤተሰቡ ሁሉ የመጡበት ምድር ነው።
7. መ፤ ቸ፤ ረ፤ ሠ፤ ሐ፤ ተ፤ በ፤ ሸ፤ ሀ፤ ሰ፤ ተ፤ ለ።
8. ያድናል፣ ሰይጣንን ያሸንፋል፣ ዘፍጥ.3:15።
9. ሁሉን ፈጥሮ ያረፈበት ሰለሆነ ነው።
10. ሴም፣ ካምና ያረት።
11. ሀ/ ታሉን ለዓለም ለመግለጽ መሣሪያ አንዲሆን ነው፤
ለ/ የመጽሐፍ ቅዱስ ደራሲዎች አንዲገኙበት ነው፤
ሐ/ ክርስቶስ አንዲወለድበት ነው፤
መ/ ለአግቢአብሔር ምስክር አንዲሆን ነው።
12. በግብፅ ነበሩ። በረዣብ ምክንያት።
13. አጉቱን አታለለ፣ አጉቱ አታለለው።
14. ሀ/ ለእዚህ ትምህርት 18ን ተመልከት

- ለ/ ቀስተ ደመና፣ ግርዘት።
15. ለራሱ ለአብርሃም፣ ለደስሐትና ለያዕቆብ።
 16. የቃኤል፣ የእስግኤልና የኤሳው።
 17. ሀ/ ዮሴፍ።
ለ/ ጽኑ ረዣብ እንደሚገባ ተነበየ። በጥጋቡ ዘመን ለረዣቡ ዘመን እህል ለመስብሰብ የበላይ ተቆጣጣሪ እንዲሆን ተሾመ።
 18. ሀ/ አግቢአብሔር ለአብርሃም የተነበየው መፈጻሚያ ነበር።
ለ/ የእስራኤል ሕዝብ የተሰበሰበበት፣ የተመረጠበትና የተዋጀበት ዘመን ነበር።
 19. ሀ/ ዮሴፍ ወንድሞቹን ይቅር አለ።
ለ/ ዮሴፍ በወንድሞቹ ቢሸጥም ለብዙዎች መዳኛ ሆነ።
 20. ሀ/ የመንግሥቱ ለዘላለም መጽናት ይህም በዘሩ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ተፈጸመ።
 21. የግል መልስ ይሁን።